O MIE ȘI UNA DE NOPȚI

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI

Volumul 4

(Nopţile 130-228)

CUPRINS:

Povestea cu domniţa Donia şi cu şahzade Diadem 3
Isprăvile tânărului kanmakan, fiul lui daul’makan 46
Povestea cu mâncătorul de haşiş 62
POVESTEA CEA FERMECATĂ CU JIVINE ŞI CU PĂSĂRI 86
Povestea cu gaşca, păunul şi păuniţa 86
Păstorul şi copila 98
Povestea cu broască-ţestoasă şi cu pescăruşul 101
Povestea cu lupul şi cu vulpanul 104
Povestea cu şoarecele şi cu nevăstuica 116
Povestea cu corbul şi cu zibeta 118
Povestea cu corbul şi cu vulpanul 119
POVESTEA CU FRUMOASA ŞAMSENNAHAR ŞI CU ALI BEN-BEKAR 129
POVESTEA CU KAMARALZAMAN ŞI CU DOMNIŢA BUDUR, CEA MAI FRUMOASĂ LUNĂ DINTRE LUNE 185

Dar când fu cea de a o sută treizecea noapte spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că vizirul cel mare Dandan, care îi povestea aceasta sultanului Daul’makan, în vremea împresurării Constantiniei, încheind păţania tânărului Aziz, îşi urmă mai departe povestea, în care Aziz nu conteneşte a fi îndeaproape amestecat în toate minunăţiile pe care avem să le vedem:

Povestea cu domniţa Donia şi cu şahzade Diadem.

După ce crăişorul Diadem ascultă istorisirea aceea minunată şi auzi cât era de ispititoare domniţa Donia cea

atâta de plină de taine, şi cât era ea de încărcată de harurile frumuseţii, şi ce iscusită era la meşteşugul închipuiturilor pe mătase şi al chindiselilor, fu cuprins, pe clipă pe dată, de o patimă care începu să-i muncească inima până peste fire. Şi hotărî să facă totul ca să ajungă la ea.

Aşa că îl luă cu el pe tânărul Aziz, de care nu mai vroia să se despartă, încalecă iarăşi pe cal şi porni îndărăt către cetatea părintelui său, sultanul Soleiman-Şah, stăpânul de la Cetatea-Verde şi de la munţii Ispahanului.

Cel dintâi lucru pe care îl făcu fu acela de a pune la îndemâna prietenului său Aziz o casă tare frumoasă, din care nimica să nu lipsească. Şi după ce se încredinţa astfel că Aziz are tot ce putea să-i fie pe plac, se întoarse la saraiul sultanului, tătâne-său, şi dete ruga să se încuie în iatacul său, nemaivrând să vadă pe nimeni şi plângând pătimaş. Că lucrurile pe care le auzim ne tulbură tot atâta cât şi cele pe care le vedem ori le trăim.

Când sultanul Soleiman-Şah, tătâne-său, îl văzu în starea aceea, atâta de schimbat la chip, pricepu că şahzade Diadem avea supărare în suflet, şi necazuri. Aşa că îl întrebă:

— Ce ai, o, copilul meu, de te-ai schimbat aşa la chip şi eşti atâta de mâhnit?

Atunci beizade Diadem îi povesti că este îndrăgostit de Sett-Donia, cu patimă îndrăgostit de ea, fără s-o fi văzut-o vreodată, doar numai auzindu-l pe Aziz cum i-a zugrăvit umbletul vrăjitor, ochii, desăvârşirile-i şi iscusinţa-i minunată de a închipui flori şi jivine.

La spusele acestea, sultanul Soleiman-Şah rămase până peste poate de năuc şi îi spuse fiului său:

— Copilul meu, Insulele acelea ale Camforului şi Cleştarului sunt o ţară tare depărtată; şi, măcar că Sett-Donia o fi o domniţă minunată, aici, în cetatea noastră, şi în saraiul mamei tale, nu ducem lipsă de fete falnice şi nici de roabe nurlii de pe tot pământul. Aşa că intră la iatacurile femeilor, o, copilul meu, şi alege-le pe toate câte ţi-or plăcea

dintre cele cinci sute de roabe frumoase ca nişte lune. Şi dacă, după toată alegerea, niciuna dintre femeile de acolo nu va izbuti să-ţi placă, am să-ţi aduc de soţie o fată dintre fetele sultanilor din ţările megieşe; şi îţi făgăduiesc că are să fie cu mult mai frumoasă şi mai măiastră decât chiar Sett-Donia!

El răspunse:

— Tată, nu-mi doresc s-o am de soţie decât pe domniţa Donia, chiar pe aceea care ştie atâta de bine să zugrăvească gazele pe atlazuri. Ea îmi trebuie, neabătut; de nu, las şi ţară, şi prieteni, şi casă, şi am să mă omor din pricina ei!

Atunci tătâne-său văzu că era primejdios să-i stea împotrivă şi îi spuse:

— Dacă-i aşa, fiul meu, aibi oleacă de răbdare, să am vreme să trimit o solie la sultanul din Insulele Camforului şi Cleştarului, ca să-i cer, după cădenie şi după datina pe care şi eu am urmat-o odinioară când m-am însurat cu mama ta, să ţi-o dea pe fiică-sa de soţie. Şi de n-o vrea, răstorn sub el pământul şi îi năruiesc pe cap împărăţia roată, după ce îi pustiesc toate olaturile cu o oaste atâta de mare cât, desfăşurându-se, să ajungă cu fruntea la Insulele Camforului şi Cleştarului, pe când coada încă să-i mai fie dincoace de munţii Ispahanului, hotarele împărăţiei mele!

Rostind acestea, sultanul trimise să fie adus prietenul lui Diadem, tânărul negustor Aziz, şi îi spuse:

— Cunoşti drumul care duce la Insulele Camforului şi Cleştarului?

El răspunse:

— Îl cunosc!

Sultanul spuse:

— Tare aş dori să-l însoţeşti până acolo pe vizirul meu cel mare, pe care am să-l trimit la sultanul de pe acele meleaguri.

Aziz răspunse:

— Ascult şi mă supun, o, sultane al vremilor!

Atunci sultanul Soleiman-Şah chemă să vină vizirul său cel mare şi îi spuse:

— Descurcă treaba fiului meu precum vei socoti tu potrivit; da pentru aceasta va trebui să te duci la Insulele Camforului şi Cleştarului s-o ceri pe fata sultanului de soţie pentru Diadem.

Iar vizirul răspunse cu ascultare şi cu supunere, în vreme ce beizade Diadem, ros de nerăbdare, se închise în iatacul lui, procitind stihurile poetului despre chinurile dragostei:

Ah, întrebaţi şi noaptea! Să vă spună Ea chinul meu şi-al sufletului dor Aleanul murmurând încet pe strună, Tristeţea care plânge-ncetişor!

Ah, întrebaţi şi noaptea! Vă va spune Că sunt păstoru-ai cărui ochi cu greu Tot numără-n cer stelele nebune, Iar pe obrajii-i lacrimi curg mereu.

Sunt singur pe pământ, deşi-i fierbinte, Ah, inima-mi, şi plină de dorinţi!

Ca o femeie-s, ce nu poate prinde Lumina unei rodnice seminţi.

Şi rămase pe gânduri toată noaptea, nevrând nici să mănânce, nici să doarmă.

Caci, de cum se lumină de ziuă, sultanul, părintele său, se grăbi a veni să-l vadă, şi găsi că era încă şi mai galben la chip decât în ajun şi că era şi mai schimbat; atunci, ca să-l aline şi să-l facă să aibă răbdare, porunci să se zorească pregătirile de plecare ale lui Aziz şi ale vizirului, şi nu uită să-i încarce cu daruri bogate pentru sultanul de la Insulele Camforului şi Cleştarului şi pentru toţi cei din preajma lui. Şi numaidecât porniră la drum.

Şi drumeţiră ei, şi drumeţiră, zile şi nopţi, până ce ajunseră în faţa Insulelor Camforului şi Cleştarului. Atunci îşi aşezară corturile pe ţărmurile unei ape mari; iar vizirul trimise un olăcar să-l vestească pe sultan de sosirea lor. Şi nici nu ajunse încă ziua la amurgul ei, că îi şi văzură venind în întâmpinarea lor pe dregătorii şi emirii sultanului, care numaidecât se puseră la poruncile lor, după salamalecuri şi

după urările de bun venit, şi îi însoţiră până la saraiul sultanului.

Atunci Aziz şi vizirul intrară în sarai şi se înfăţişară între mâinile sultanului şi îi înmânară darurile de la stăpânul lor Soleiman-Şah; iar el le mulţumi, spunându-le:

— Le primesc cu toată inima, prieteneşte, pe capul şi în ochii mei!

Şi numaidecât Aziz şi vizirul, cumu-i datina, se temeniră şi rămaseră cinci zile în sarai, să se odihnească de ostenelile călătoriei.

Caci în dimineaţa celei de a cincea zile, vizirul se înveşmânta cu caftanul de fală şi se duse, numai el de data aceasta, să se înfăţişeze dinaintea jeţului sultanului. Şi îi supuse cererea stăpânului său şi tăcu apoi cuviincios, aşteptând răspunsul.

Când auzi vorbele vizirului, sultanul rămase dintr-odată tare îngrijorat şi îşi lăsă fruntea în jos, şi, încurcat cu totul şi îngândurat, şezu aşa îndelung, neştiind cum să întorlocheze un răspuns pentru trimisul preaputernicului sultan de la Cetatea-Verde şi munţii Ispahanului.

Întrucât el ştia, din alte împrejurări, cât de silă îi era fiică-sii de căsătorie, şi că cererea sultanului avea să fie înfruntată cu mare supărare, ca şi toate cele ce-i mai fuseseră făcute de către emirii cei mai de frunte de prin crăiile învecinate şi din toate părţile pământului de jur împrejur.

Până la urmă sultanul sfârşi ridicându-şi capul şi, făcând semn căpeteniei de hadâmbi să se apropie îi spuse:

— Du-te numaidecât la stăpâna ta Sett-Donia, du-i temenelile vizirului şi peşcheşurile pe care ni le-a adus, şi spune-i întocmai tot ce ai auzit acuma din gura lui.

Şi hadâmbul sărută pământul dintre mâinile sultanului şi pieri.

Peste un ceas, se întoarse, şi avea nasul alungit până la picioare; şi îi spuse sultanului:

— O, doamne al veacurilor şi al vremurilor, m-am înfăţişat dinaintea stăpânei mele Sett-Donia; da nici nu am apucat bine să-i îngân cererea domniei sale vizirului, că ochii i s-au şi umplut de mânie, şi s-a şi sculat din jilţul ci, şi a şi înşfăcat un buzdugan, şi s-a repezit la mine să-mi sfarme capul. Şi atunci zorii să fug cât mai sprinten; caci ea se ţinu după mine pe toate uşile, ţipând:

— Dacă tatăl meu vrea, peste capul meu, să mă silească să mă mărit, să ştie bine că soţul meu nu are să aibă vreme să-mi vadă chipul dezvelit: îl omor cu chiar mâna mea, şi mă omor şi eu pe urmă!

La vorbele acestea ale căpeteniei de hadâmbi…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cum era sfioasă, nu vroi să lungească mai mult istorisitul în noaptea accea.

Dar când fu cea de a o sută treizeci şi mia noapte spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că, la vorbele acestea ale căpeteniei de hadâmbi, sultanul, părintele domniţei Donia, spuse către vizir şi către Aziz:

— Aţi auzit şi voi cu urechile voastre. Duceţi-i, aşadar, temenelile mele sultanului Soleiman-Şah şi povestiţi-i cum a fost, arătându-i ce silă dovedeşte fata mea faţă de măritiş. Şi Allah ajute-vă să răzbateţi la ţara voastră în tihnă deplină!

Atunci vizirul şi Aziz, văzând urmarea păguboasă a soliei lor, grăbiră a se întoarce la Cetatea-Verde, să-i povestească sultanului Soleiman-Şah ceea ce auziseră.

La ştirea aceea, sultanul fu cuprins de o mânie mare şi vroi să dea pe dată poruncă emirilor şi ajutoarelor sale să strângă oştile şi să plece să năpădească pământurile din Insulele Camforului şi Cleştarului.

Caci vizirul ceru îngăduinţă să vorbească şi zise:

— O, Măria Ta, nu se cade să faci aşa, întrucât chiar că vina nu este a tatălui, ci a fetei, şi împotrivirea nu vine decât numai de la ea. Şi tătâne-său însuşi este tot atâta de necăjit

ca noi toţi. Şi de altminteri ţi-am arătat ce vorbe năprasnice i-a spus ca ceauşului de hadâmbi înfricoşat!

După ce îl ascultă pe vizirul său, sultanul Soleiman-Şah îi dete dreptate şi rămase tare rău speriat pentru fiul său de răzbunarea domniţei. Şi îşi zise în sineşi: „Chiar de le-aş năpădi ţara şi aş lua-o pe fată în robie, tot nu ne-ar sluji la nimic, de vreme ce ea a jurat că se omoară!”

Porunci atunci să urce la el şahzade Diadem şi, mâhnit de mai înainte de necazul ce avea să i-l pricinuiască, îi arătă adevărul adevărat. Caci crăişorul Diadem, departe de a se deznădăjdui, îi spuse cu un glas hotărât părintelui său:

— O, părinte al meu, nu cumva să crezi că am să las lucrurile aşa: jur dinaintea lui Allah! Sett-Donia va fi soţia mea, sau eu nu voi mai fi Diadem, fiul tău! Cu primejdia vieţii, tot am să răzbat până la ea!

Sultanul spuse:

— Şi cum vei face?

El răspunse:

— Am să mă duc în chip de negustor!

Sultanul spuse:

— Dacă-i aşa, ia-i cu tine pe vizir şi pe Aziz!

Şi numaidecât porunci să se cumpere de o sută de mii de dinari mărfuri scumpe, pe care i le dărui, ba porunci să se deşerte şi legăturile cu odoare cuprinse prin toate dulapurile sale. Şi îi dete o sută de mii de dinari de aur, şi cai, şi cămile, şi catâri, şi corturi falnice căptuşite cu mătase de culori minunate.

Atunci Diadem sărută mâinile părintelui său, şi îşi puse hainele de drum, şi se duse la maică-sa, şi îi sărută mâinile; şi maică-sa îi dete o sută de mii de dinari şi plânse din belşug şi chemă asupra lui binecuvântarea lui Allah şi înălţă urări pentru mulţumită sufletului lui şi pentru întoarcerea lui cu bine la ai săi. Şi cele cinci sute de femei din sarai începură şi ele să plângă pe ruptele, înconjurând-o pe mama lui Diadem, şi uitându-se la el, tăcute, cu jind şi cu alean. Caci Diadem ieşi pe dată din iatacul maică-sii şi luă

pe prietenul său Aziz şi pe bătrânul vizir şi dete porunca de plecare. Şi cum Aziz plângea, îi spuse:

— Pentru ce plângi, frate Aziz?

El îi spuse:

— Fratele meu, simt limpede că nu mai pot să mă despărţesc de tine; da este atâta de multă vreme de când am lăsat-o singură pe sărmana de maică-mea! Iar acuma, când caravana va să ajungă în ţara mea, ce are să se facă maică-mea când nu are să mă vadă cu negustorii?

Diadem spuse:

— Fii liniştit, Azize! Ai să te întorci în ţara ta de îndată ce va vroi Allah, după ce are să ne înlesnească mijloacele de a răzbate la ţinta noastră.

Şi porniră la drum.

Nu conteniră, aşadar, a drumeţi, în tovărăşia vizirului cel înţelept care, spre a-i veseli şi a-l face pe Diadem să aibă răbdare, le istorisea poveşti minunate. Iar Aziz, la fel, îi procitea lui Diadem stihuri desăvârşite şi ticluia cântece pline de frumuseţi despre frigurile dragostei şi despre îndrăgostiţi – precum acestea, dintr-o sumedenie de multe altele:

Iată, prieteni, pe ce căi nebune Mă duce dorul, ţi cum mă supune, Cum mintea toată mi-o copilăreşte Şi viaţa mi-o cuprinde ca-ntr-un cleşte!

Ah, tu, cea după care plâng – te-nvie În sufletu-mi a nopţii nesomnie, Iar zorii zilei, când pe cer răsar, Din dorul meu se-aprind şi ard cu jar.

Ah, oare când, după atât alean, Ajunge-voi la dulcele liman?

Or, după o lună de călătorit, ajunseră la cetatea de scaun din Insulele Camforului şi Cleştarului şi, intrând în sukul cel mare al negustorilor, Diadem şi simţi cum i se uşurează povara gândurilor, iar nişte zvâcnete vesele îi bucurară inima. Descălecară, după sfatul lui Aziz, la hanul cel mare şi închiriară numai pentru ei toate capanele de la catul de jos şi toate odăile de sus, până când vizirul avea să le închirieze

vreo casă în cetate. Şi rânduiră în capane legăturile lor cu mărfuri şi, după ce se odihniră patru zile la han, se duseră să le spună bun-întâlniş negustorilor din sukul cel mare de mătăsuri.

Pe drum, vizirul spuse către Diadem şi Aziz:

— Mă gândesc la un lucru pe care se cere să-l facem înainte de orice şi fară de care nu avem să putem niciodată să răzbim la ţelul râvnit.

Ei răspunseră:

— Suntem gata să te ascultăm, căci bătrânii sunt rodnici la poveţe, mai cu seamă când au trecut, ca tine, prin multe daraveli.

El spuse:

— Socoata mea este că, în loc să lăsăm mărfurile încuiate la han, unde muşteriii nu pot să le vadă, să deschidem pentru tine, şahzade Diadem, ca negustor ce te afli, o prăvălie mare chiar în sukul de mătăsuri. Şi vei sta chiar tu la intrarea în prăvălie să vinzi şi să deşterni marfa, pe când Aziz va rămâne în fundul prăvăliei spre a-ţi aduce vigurile şi a le desface. Şi, în felul acesta, cum tu eşti desăvârşit de frumos, şi cum nici Aziz nu este mai prejos, în puţină vreme prăvălia are să fie cea mai cu dever din tot sukul.

Şi Diadem răspunse:

— Socoata este minunată!

Şi, îmbrăcat cum era în caftanul lui frumos de negustor bogat, intră în sukul cel mare de mătăsuri, urmat de Aziz, de vizir şi de toate slugile sale.

Când îl văzură pe Diadem trecând, negustorii din suk rămaseră uluiţi cu totul de frumuseţea lui şi încetară să mai ia aminte la muşteriii lor; iar cei care tăiau la viguri rămaseră cu foarfecele în sus! iar cei care cumpărau îşi uitară de cumpărături. Şi toţi deodată se întrebau: „Oare nu cumva, din întâmplare, portarul Raduan1, cel care ţine cheile de la grădinile cerului, o fi uitat deschise porţile, de-o fi coborât astfel pe pământ flăcăul acesta ceresc?”

Iar alţii gemeau la trecerea lui:

— Ya Allah! frumoşi mai sunt îngerii tăi!

Ajungând în inima sukului, întrebară în ce loc se află şeicul cel mare al negustorilor, şi se îndreptară către prăvălia ce le fu grabnic arătată. Când ajunseră acolo, toţi cei ce şedeau jos se ridicară în cinstea lor, gândind: „Bătrânul acesta preacinstit va să fie tatăl celor doi flăcăi aşa de frumoşi!”

Iar vizirul, după salamalecuri, întrebă:

— O, negustorilor, care dintre voi este şeicul cel mare peste suk?

Ei răspunseră:

— Iacătă-l!

Şi vizirul se uită la negustorul ce-i fusese arătat, şi văzu că era un bătrân voinic, cu barba albă, cu înfăţişarea falnică şi cu chipul zâmbitor, care numaidecât zori a le face cinstirile prăvăliei sale, cu urări de bun venit prieteneşti, şi care îi pofti să şadă jos pe chilim lângă el şi le spuse:

— Stau gata să vă vin în ajutor cu orice veţi dori!

Atunci vizirul spuse:

— O, şeicule plin de bună-cuviinţă, iacătă că de ani şi ani eu, cu aceşti doi copii, străbat cetăţi şi meleaguri spre a-i duce să vadă neamuri felurite, să-i învăţ a vinde şi a cumpăra şi a trage dobândă din obiceiuri şi din datinele noroadelor. Şi cu acest rost venim să ne aşezăm aici pentru o bucată de vreme; anume pentru ca băieţii mei să-şi bucure privirile de toate lucrurile frumoase din cetatea aceasta şi să înveţe de la cei care o locuiesc dulceaţa manierelor elegante şi politeţea. Aşa că te-am ruga să ne ajuţi a lua cu chirie o prăvălie încăpătoare, cu vad bun, spre a ne deşterne acolo mărfurile din ţara noastră îndepărtată.

La vorbele acestea, starostele sukului răspunse:

— De bună seamă! sunt tare bucuros să vă mulţumesc.

Şi se întoarse înspre flăcăi, ca să-i vadă mai bine, şi, dintr-o privire, fu cuprins de o înfiorare fară de margini, într-atâta îl tulburase frumuseţea lor. Întrucât şeicul acela îndrăgea deschis şi nebuneşte ochii frumoşi ai flăcăilor, iar

aleanul lui se abătea mai degrabă către dertul copilandrilor decât către cel al codanelor; că-i era cu mult mai la inimă acriul decât zahariul.

Cugetă, aşadar, în sineşi: „Mărire şi slavă Aceluia carele i-a zămislit şi i-a plămădit, şi carele dintr-un lut fară de viaţă a întrupat asemenea frumuseţi!” Şi se sculă şi îi sluji el însuşi, mai cu sârg decât i-ar fi slujit un rob pe stăpânii lui, şi se puse întru totul la poruncile lor. Şi grăbi a-i lua pe tustrei şi a-i duce să vadă prăvăliile de închiriat, şi, până la urmă, le alese una chiar în dricul sukului. Prăvălia aceea era cea mai frumoasă dintre toate, cea mai luminoasă, cea mai largă şi cea mai bine aşezată la vedere; era ispitit zidită, împodobită cu tejghele lucrate din lemn meşterit şi cu nişte rafturi frumos rânduite, unul de fildeş, altul de abanos, altul de cleştar; iar uliţa dimprejur era bine măturată şi bine stropită; şi, noaptea, paznicul sukului şedea mai cu drag la uşa ei. Iar şeicul, numaidecât după ce se tocmi preţul, îi înmână vizirului cheile de la prăvălie, spunându-i:

— Facă Allah din ea o prăvălie înfloritoare şi binecuvântată, sub semnele de noroc ale zilei acesteia de albeaţă, în mâinile copiilor tăi!

Atunci vizirul puse să fie cărate şi rânduite în prăvălie mărfurile cele scumpe, zarpalcle cele frumoase şi toate odoarele cele fară de preţ care fuseseră scoase din dulapurile sultanului Soleiman-Şah. Şi, odată isprăvită treaba, îi duse pe cei doi flăcăi să facă o scaldă la hammamul ce se afla la câţiva paşi de acolo, aproape de poarta cea mare a sukului, hammam vestit pentru curăţenia lui şi pentru marmurele lui sclipitoare şi unde se intra suind cinci trepte pe care se aflau înşiraţi frumos papucii de lemn.

Cei doi prieteni, isprăvindu-şi repede scăldatul, nu mai vroiră să aştepte până să isprăvească şi vizirul, aşa de grăbiţi erau să se ducă să-şi ia locul în prăvălie. Aşa că ieşiră veseli şi cel dintâi ins pe care îl văzură fu starostele cel bătrân al sukului, care aştepta pe trepte împătimit ieşirea lor de la hammam. Or, scăldatul dedese şi mai multă

strălucire frumuseţii lor, şi mai multă frăgezime chipului lor; şi…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută treizeci ţi doua noapte spuse:

Or, scăldatul dedese încă şi mai multă strălucire frumuseţii lor, şi mai multă frăgezime chipului lor; iar bătrânul îi asemuia, în sufletul său, cu doi căpriori sprinteni şi jucăuşi. Şi văzu ce rumeni se făcuseră la obraji, şi cum li se înneguraseră ochii cei negri, şi cum li se luminase faţa; şi se făcuseră ispititori ca două ramuri smălţuite de poamele lor sau ca două lune ca laptele şi dulci; şi cugetă la stihurile poetului:

Când doar de-i ating mâna în treacăt, câteodată, Făptura mea întreagă tresare-nfiorată, Iar simţurile-mi toate îţi pierd senina pace Doar la această scurtă atingere – ce-aş face De i-aş vedea-ntreg trupul, în care se îmbină Dulci limpezimi de ape cu aur de lumină?

Aşa că se duse dinaintea lor şi le spuse:

— Copii, fie-vă priincioasă scalda! Şi Allah să nu vă lipsească nicicând de ea şi să vi-o împrospăteze în veci!

Iar Diadem răspunse după deprinderea lui cea mai răpitoare şi cu o mlădiere desăvârşit de ispitită în glas:

— Am fi râvnit să împărtăşim cu tine desfătarea aceasta!

Şi amândoi îl înconjurară cu cinstire şi, din datorinţă faţă de vârsta şi de cinul lui de şeic al sukului, merseră înaintea lui, deschizându-i calea, şi luară drumul spre prăvălia lor.

Or, cum mergeau ei aşa înaintea lui, bătrânul şeic luă seama ce nurlie le era călcătura şi cum li se legănau şoldurile sub caftane şi cum le zvâcneau la fiecare pas. Atunci nu mai izbuti să-şi înfrâne avânturile, şi ochii-i scăpărară, şi începu să gâfâie şi să pufnească, şi prociti stihurile acestea cu tâlcuri răsucite:

Nici o mirare nu-i că, dintre forme, Cele ce mă vrăjesc ca un descânt (Oricât de grele-ar fi, de-ar ft enorme), Cele rotunde sunt în primul rând.

Căci de priveşti, sus, veşnicele sfere Ce se-nvârtesc în slăvi, strălucitoare, Şi tot ce e rotund: numai mistere Şi fieamăt sunt, şi vrajă, şi mişcare…

Când auziră stihurile acestea, cei doi flăcăiandri nici gând să le ghicească tâlcul şi să priceapă pârdălnicia bătrânului şeic! Dimpotrivă! socotiră a dibaci în ele o laudă subţire adusă lor, şi rămaseră tare mişcaţi, şi îi mulţumiră, şi vroiră cu toată străşnicia să se întoarcă la hammam cu el spre a-i face o bucurie, de vreme ce aşa ceva era cea mai mare dovadă de prietenie. Şi bătrânul sukului, după câteva fandoseli ismenite, se înduplecă, scăpărând ele chef în sufletul lui, şi luă împreună cu ei drumul îndărăt la hammam.

Când intrară, vizirul, care se ştergea într-o sală lăturalnică, îi zări; şi, văzându-l pe şeic, le ieşi înainte şi veni la havuzul din mijloc, unde se opriseră, şi îl pofti călduros pe şeic să intre în sala lui; caci bătrânul nu vroi nicidecum, spuse el, să întreacă măsura prilejuindu-se de atâta bunătate, mai cu seamă că şahzade Diadem şi Aziz îl ţineau fiecare de o mână şi îl duceau înspre sala pe care i-o năimiseră. Atunci vizirul nu mai stărui şi se întoarse să se şteargă.

Rămânând singuri, Aziz şi Diadem îl dezbrăcară pe preacinstitul şeic şi se dezbrăcară şi ei cu totul şi începură să-l spele cu spor, în vreme ce el îşi strecura înspre ei, de dedesubt, priviri hoţeşti; pe urmă Diadem se jură că numai lui i se cădea cinstea de a-l săpuni, iar Aziz se jură că lui nu-i mai rămânea decât bucuria de a turna apa peste el cu un lighenaş de aramă. Şi, între ei doi, bătrânul şeic se socotea mutat în rai.

Şi nu conteniră să-l tot spele aşa, săpunindu-l şi clă-tindu-l cu apă, decât numai odată cu venirea vizirului peste ei, spre ciuda amarnică a bătrânului şeic. Atunci ei îl zvântară cu prosoape calde, pe urmă cu prosoape răcoroase şi înmiresmate, şi îl îmbrăcară şi îl poftiră să şadă pe podină, unde îi aduseră sorbeturi cu muşc şi cu apă de trandafiri.

Atunci şeicul se prefăcu a lua aminte la tăifăsuiala vizirului, da de fapt nu avea gând şi privire decât pentru cei doi flăcăi, care alergau încolo şi încoace, zăriri, spre a-l sluji. Şi, cum vizirul îi făcea urările îndătinate de după scaldă, el răspunse:

— Ce binecuvântare a intrat odată cu voi în cetatea noastră! Şi ce bucurie-i sosirea voastră!

Şi le prociti stihurile acestea:

Colnicele, când i-au văzut venind, Au înverzit. Iar veşteda câmpie A tresărit ţi-a înflorit zâmbind.

Şi oameni ţi pământ, cu bucurie, Strigară-ntâmpinându-i: „Bun-venit!

Şi bună pace! Şi prietenie!”

Şi tustrei îi mulţumiră pentru preaaleasa-i bună-cuviinţă; iar el le răspunse:

— La toţi hărăzească-vă Allah viaţa cea mai dulce, şi apere-i de deochi, o, strălucite negustor, pe frumoşii tăi copii!

Vizirul spuse:

— Şi ţie fie-ţi scalda, din mila lui Allah, spor de putere şi de sănătate! Că, o, preacinstitule şeic, nu-i aşa că apa este adevăratul bun al vieţii pe lumea aceasta, iar hammamu-i un popas al desfătărilor?

Şeicul sukului spuse:

— Hotărât, pe Allah! Şi câte stihuri minunate le-a stârnit poeţilor cei mari hammamul! Au nu ştiţi cumva asemenea stihuri?

Diadem, cel dintâi, sări:

— Dacă ştiu? Ia ascultaţi la astea:

O, hammam, tu, viaţă dulce, Vis vrăjit, şi dor!

O, hammam, prin tine curge Vremea-n sprinten zbor!

Ah, că nu pot, în măreaţă Vraja ta să mân, O, hammam, întreaga viaţă Să mă ţii la sân!

Raiul tot, pe lângă tine, Pare-un biet ungher!

Iad de-ai fi, mi-ar fi mai bine-n Iadul tău să pier!

După ce prociti Diadem stihurile acestea, Aziz strigă:

— Ştiu şi eu nişte stihuri despre hammam.

Şeicul sukului spuse:

— Bucură-ne cu dulceaţa lor!

Şi Aziz prociti cântat:

Lacasu-acesta – care-a prins pe pietre A pietrei floare – prin căldura lui Părea-ti-ar gură-a iadului, cu vetre De flăcări mari, cu aburi alb-verzui, De n-ai gusta îndată-n dulcea-i scaldă Desfăturі ce te-nvăluie-n fiori, De n-ai vedea-n mijlocu-i laolaltă Atâtea lune şi atâţia sori!

După ce îşi isprăvi stihurile, Aziz şezu jos lângă Diadem. Atunci starostele sukului rămase minunat până peste poate de gingăşia, de harul lor, şi strigă:

— Pe Allah! voi aţi izbutit să logodiţi în voi darul graiului cu frumuseţea! îngăduiţi-mi acuma să vă spun şi eu câteva stihuri desfătate, ori mai bine să vi le cânt, întrucât numai cântecul poate să le sporească şi mai mult frumuseţea hangurilor!

Şi starostele sukului îşi propti palma în obraz, închise ochii pe jumătate, începu să-şi legene capul, şi cântă cu alean:

Foc de hammam, ni-i viată-a ta căldură;

O, focule, în trup ne torni tării, Iar inimile noastre le-nmlădii Şi le alini de toate căte-ndură!

Hammam! O, aburi calzi, havuze-n rouă, Lucinde marmuri, susur de izvor, Săli adumbrite, muşc aromitor, Înmiresmate trupuri – mă-nchin vouă!

Hammam, tu arzi de-un foc ce ni-i balsam, Nestins mereu, strălucitor mereu, Şi adumbrit mereu de-un abur greu, Ca inima şi dorul meu, hammam!

Pe urmă se uită la cei doi flăcăi, îşi lăsă sufletul să rătăcească o vreme prin grădina frumuseţii lor şi, stârnit, prociti stihurile acestea anume pentru ei:

Mă duc la ei şi, încă de la prag, Văd ochiul zâmbitor şi chipul drag.

Şi mă desfăt cu dulcele huzur Al ospeţiei lor fară cusur.

Ah, inima lor, foc pârjolitor!

Au cum să nu fiu rob la nurii lor?

La auzul stihurilor şi al cântecului, rămaseră până peste poate de vrăjiţi şi de minunaţi de măiestria şeicului. Încât îi mulţumiră cu prisosinţă şi, cum se lăsa seara, îl însoţiră până la uşa hammamului şi, măcar că el stărui îndelung pe lângă ei ca să-i facă a primi poftirea la un ospăţ în casa lui, ei îşi cerură iertăciune şi, luându-şi rămas-bun, plecară, pe când bătrânul şeic rămase pironit să se mai uite după ei.

Se întoarseră aşadar la hanul lor, unde mâncară şi băură şi dormiră cu toţii într-o mulţumire deplină, până dimineaţa. Atunci se sculară, îşi făcură spălările îndătinate şi îşi îndepliniră datorinţa rugăciunii; pe urmă, când porţile sukului se deschiseră, plecară la prăvălia lor, pe care o deschiseră întâia oară.

Or, slujitorii rânduiseră prăvălia precum se cade, că erau pricepuţi, şi o îmbrăcaseră cu perdele de atlaz, şi aşternuseră la locul cuvenit două chilimuri împărăteşti, care puteau să preţuiască fiecare câte o mie de dinari, şi două perne mărginite cu horbote şi chindisite cu aur, care puteau să preţuiască fiecare câte o sută de dinari. Iar pe rafturile de fildeş, de abanos şi de cleştar erau rânduite frumos mărfurile cele scumpe şi odoarele fară de preţ.

Atunci Diadem şezu jos pe unul dintre chilimuri, Aziz pe celălalt, iar vizirul se aşează la mijloc, între ei, chiar în inima prăvăliei; iar slugile se rânduiră împrejur, dându-şi ghes care mai de care să le îndeplinească poruncile.

Încât în curând toţi locuitorii auziră povestindu-se despre prăvălia aceea minunată, şi muşteriii începură să curgă din toate părţile, anume spre a-şi primi târguielile din mâna flăcăului acela pe care îl chema Diadem, şi a cărui faimă de frumuseţe făcea să se sucească toate capetele şi să zboare toate minţile. La rândul său, vizirul, încredinţându-se că negustoria merge de minune, îi povăţui încă o dată pe Diadem şi pe Aziz să nu-şi dezlege limba şi se duse liniştit să se odihnească la han.

Or, starea aceea ţinu aşa o toană de vreme, după care Diadem, nevăzând să se vestească ceva din partea domniţei

Donia, începu să-şi piardă răbdarea, ba chiar a se lăsa cuprins de deznădejde într-atâta că-şi pierdu şi somnul, până ce, într-o zi, pe când sporovăia despre necazurile lui cu prietenul său Aziz, pe dinaintea prăvăliei lor…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută treizeci şi treia noapte spuse:

Într-o zi, pe când sporovăia în tinda prăvăliei lor despre necazurile lui cu prietenul său Aziz, o femeie bătrână, învăluită falnic într-un văl mare de mătase neagră, tocmai trecea prin suk; iar luarea-i aminte nu zăbovi a se opri asupra prăvăliei minunate şi a frumuseţii tânărului negustor care şedea jos pe chilim.

Şi fu cuprinsă de o atare tulburare, încât se înmuie toată. Pe urmă îşi lipi privirile de flăcău şi cugetă în sineşi: „Hotărât că acesta nu e om, ci vreun înger ori vreun sultan din vreo ţară de vis.” Atunci păşi spre prăvălie şi se temeni dinaintea tânărului negustor, care îi răspunse la temenea şi, la semnele pe care i le făcea Aziz din fundul prăvăliei, se ridică în cinstea ei şi îi zâmbi cu zâmbetul lui cel mai ispititor. Pe urmă o pofti să şadă jos pe chilim, şi şezu şi el lângă ea şi începu să-i facă vânt cu vânturarul lui până ce ea se odihni pe deplin în răcoarea prăvăliei.

Atunci bătrâna îi spuse lui Diadem:

— Copilul meu, o, tu, care îngemănezi toate desăvârşirile şi toate gingăşiile, eşti din ţara aceasta?

Iar Diadem, cu glăsuirea lui dulce, şi curată, şi plină de ispite, spuse:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, niciodată până astăzi nu am mai pus piciorul prin aceste locuri unde am venit cu gândul de a mă desfăta privindu-le. Şi, spre a-mi umple o parte din vreme, vând şi cumpăr.

Bătrâna spuse:

— Binevenit fie oaspetele cel plin de nuri al cetăţii noastre! Şi ce fel de mărfuri ai adus cu tine de prin cele ţări

îndepărtate? Arată-mi-le să văd ce ai mai frumos, întrucât frumosul cheamă frumuseţea!

Diadem rămase tare mişcat de vorbele ei alese şi îi zâmbi spre a-i mulţumi şi spuse:

— Nu am în prăvălia mea decât lucruri care pot să-ţi placă, întrucât sunt vrednice de fete de sultani şi de hanâme ca tine!

Bătrâna spuse:

— Tocmai că vroiam să târguiesc vreo zarpa mai frumoasă, de-o rochie, pentru domniţa Donia, fata sultanului nostru Şahraman.

Când auzi rostindu-se numele celei de care era atâta de îndrăgostit, Diadem nu-şi mai putu stăpâni tulburarea şi strigă la Aziz:

— Aziz, adu-mi repede ce-i mai frumos şi mai scump printre mărfurile noastre!

Atunci Aziz deschise un dulap durat în zid şi în care nu se afla decât numai o legătură cu marfa, da ce marfa! Ţesătura care o înfăşură, împodobită cu ciucuri de aur, era dintr-o catifea de Şam pe care jucau, uşoare şi colorate, închipuituri de flori şi de păsări, iar în mijlocul lor un elefant ce dănţuia beat. Şi din toată legătura aceea se revărsa o mirosnă care aiurea sufletul. Aziz i-o aduse lui Diadem, care o desfăcu şi scoase din ea zarpaua ce se afla acolo şi care fusese potrivită anume ca să nu se poată lucra din ea decât numai o rochie hărăzită vreunei hurii ori vreunei domniţe fermecate. Caci a o zugrăvi, ori a înşirui nestematele cu care era împodobită, ori chindiselile sub care pierea urzeala, numai poeţii cei luminaţi de Allah ar fi putut s-o facă, în stihuri bine rostuite. Trebuie să fi preţuit pe puţin o sută de mii de dinari de aur.

Atunci Diadem deşternu zarpaua încetişor dinaintea bătrânei, care nu mai ştia la ce să se uite dintru-ntâi – la frumuseţea ţesăturii ori la chipul răpitor cu ochi negri al flăcăului. Şi tot uitându-se aşa la nurii tineri ai negustorului, îşi simţi carnea cea bătrână cum se înfierbântă şi armurii-i

cum se zbat pojarnici, şi o cuprinse o poftă amarnică să se scarpine acolo unde o mânca.

Aşadar, când izbuti să vorbească, îi spuse lui Diadem, uitându-se la el cu nişte ochi uzi de alean:

— Zarpaua-i cum se cuvine. Cât se cade să-ţi plătesc pe ea?

El răspunse, temenindu-se:

— Sunt plătit mai mult decât mi se cade, cu bucuria de a te fi cunoscut!

Atunci bătrâna se minună:

— O, copile minunat, fericită femeia care poate să se culce la sânul tău şi să-ţi înlănţuie mijlocul cu braţele ei! Da unde sunt femeile care să fie vrednice de tine? Din parte-mi, eu nu ştiu decât numai una pe pământ! Spune-mi, o, tinere căprior, care îţi este numele?

EI răspunse:

— Mă cheamă Diadem!

Atunci bătrâna spuse:

— Păi acesta-i un nume care nu se dă decât la fiii de sultani! Cum poate să se cheme un negustor Cununăde-împărat?

La vorbele acestea, Aziz, care până atunci nu crâcnise o vorbă, sări la vreme ca să-l scoată pe prietenul său din încurcătură. Şi-i răspunse bătrânei:

— Este singurul copil la părinţi, iar părinţii săi îl iubesc atâta de mult, încât au ţinut să-i dea un nume cum se dă la fiii de sultani!

Ea spuse:

— Hotărât! Dacă frumuseţea ar trebui să-şi aleagă un sultan, pe Diadem şi l-ar alege! Ei bine, o, Diadem! să ştii că de acuma înainte bătrâna de mine este roaba ta! Şi Allah stă martor pentru credinţa mea faţă de tine! în curând ai să vezi ce are să facă ea pentru tine. Şi ocrotească-te Allah şi ferească-te de necazuri şi de deochiul păguboşilor!

Pe urmă luă legătura cu zarpaua cea scumpă şi plecă.

Şi ajunse, încă tulburată cu totul, la Sett-Donia, pe care o alăptase când era copilă şi căreia îi ţinea loc de mamă. Şi, intrând, ţinea sub braţ legătura, cu fălnicie. Atunci Donia o întrebă:

— O, doică, ce îmi mai aduci? Ia dă să văd!

Bătrâna răspunse:

— O, stăpână a mea, Sett-Donia, ia şi te uită!

Şi desfăcu zarpaua dintr-odată. Atunci Donia, fericită de tot şi cu bucuria în ochi, strigă:

— Neneaca mea a bună, oh, ce rochie frumoasă! Asta nu e zarpa din ţara noastră!

Bătrâna spuse:

— Hotărât, e frumoasă! Da atunci ce-ai mai spune dacă l-ai vedea pe negustorul cel tânăr care mi-a dăruit-o pentru tine? Ya Allah! ce frumos el de vâna-i numai portarul Raduan, care a uitat să închidă poarta raiului, de l-a lăsat să coboare aşa ca să bucure sufletul muritorilor! O, stăpână, tare mi-aş râvni să-l văd pe flăcăul acela luminos cum adoarme pe sânii tăi şi…

Ci Donia strigă:

— A, doică, destul! Cum de cutezi să-mi vorbeşti de un bărbat, şi ce fumuri ţi-au întunecat minţile? A, să taci! Şi dă-mi zarpaua ceea, s-o pipăi şi s-o văd mai de aproape!

Şi luă zarpaua şi începu s-o mângâie şi s-o potrivească pe ea, întorcându-se înspre doică-sa, care îi spuse:

— Stăpână, eşti frumoasă aşa, da cu cât mai de dorit este o pereche de frumuseţi decât o frumuseţe singură! O, Diadem…!

Ci Sett-Donia ţipă:

— A, doică afurisită, mamă vicleană! să nu mai spui nimic! Da să te duci la negustorul acela şi să-l întrebi dacă are vreo dorinţă de râvnit ori vreun hatâr de cerut; şi numaidecât sultanul, părintele meu, are să-l mulţumească!

Bătrâna zâmbi a râde şi spuse, făcând cu ochiul:

— O dorinţă? pe Allah! cred şi eu! Cine n-are o dorinţă?

Şi se sculă în graba mare şi dete fuga la prăvălia lui Diadem.

Când o văzu venind, Diadem simţi cum inima lui, de bucurie, îşi ia zborul, şi o luă pe bătrână de mână şi o pofti să şadă jos lângă el, şi porunci să i se aducă sorbeturi şi zumaricale. Atunci bătrâna îi spuse:

— Îţi aduc vestea cea bună! Stăpâna mea Donia îţi trimite temeneaua ei şi îţi spune: „Cu venirea ta, ne-ai cinstit cetatea şi ne-ai luminat-o. Iar dacă ai vreun dor de dorit, rosteşte-l!”

La vorbele acestea, Diadem se bucură până peste poate, şi pieptul i se umflă de mulţumire şi de voioşie, şi gândi în sufletul său: „Treaba s-a făcut!”

Şi îi spuse bătrânei:

— Nu am decât un jind: acela ca tu să faci să ajungă la Sett-Donia o scrisoare pe care am să i-o scriu, şi să-mi aduci răspunsul!

Ea răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Atunci Diadem strigă către Aziz:

— Dă-mi călimărul de aramă, hârtia şi calamul!

Şi, după ce Aziz i le aduse, scrise scrisoarea aceasta, în stihuri frumos întocmite:

Scrisoarea ce-fi trimit, prea-nalto, Ţi-aduce daruri şi comori Păstrate-n tainele din suflet Şi adunate dor cu dor:
Întâi e focul din lăuntru-mi, Care neîncetat mă arde;
Al doilea este iubirea, Cu chinul de a-ţi fi departe;
Al treilea mi-e viaţa însăţi.
Ca şi statornicia ei;
Al patrulea este aleanul Din care mi-am făcut temei;
Al cincilea este nădejdea Că ochii-mi se vor veseli;
Al şaselea e rugămintea:
Să mă aştepţi, sau tu să vii!
Pe urmă, în josul scrisorii, puse, în chip de iscălitură:
Aceste rânduri au fost scrise De robul unui dor-blestem.

Lăsat durerii la cherem, De cel ce-n ochii tăi se-nchise, De negustorul Diadem.

Pe urmă mai citi o dată scrisoarea, o zvântă cu nisip, o strânse, o pecetlui şi o înmâna bătrânei, strecurându-i în mână o pungă plină cu o mie de dinari, pentru bunătatea ci. Şi bătrâna, după ce înălţă urări pentru izbândă, se întoarse în graba mare la stăpână-sa, care o întrebă:

— Ei bine, neneaca mea cea bună, spune-mi ce a cerut negustorul, ca să mă duc numaidecât să-l rog pe tatăl meu să-l mulţumească!

Bătrâna spuse:

— Chiar că nu ştiu, o, stăpână, ce cere, întrucât iacătă o scrisoare care habar nu am ce cuprinde.

Şi îi înmâna scrisoarea.

După ce luă ştire de cele ce cuprindea cartea, domniţa Donia ţipă:

— A, precupeţ fară de obraz! Cum de cutează el să-şi ridice ochii până Ia mine?

Şi, de mânie, se bătu cu palmele peste obraji şi zise:

— Am să pun să fie spânzurat mişelul la chiar uşa prăvăliei lui!

Atunci bătrâna, cu un chip nevinovat, întrebă:

— Da ce-o fi atâta de înfricoşător în scrisoarea aceea? Nu cumva negustorul o fi cerând vreun preţ nemăsurat pentru zarpaua cu pricina?

Ea spuse:

— Păcatele lui! nu e vorba decât de drăgoste ală şi de patimă!

Bătrâna răspunse:

— Chiar că-i mare îndrăzneală; încât s-ar prea cădea, o, stăpână, să-i dai răspuns neobrăzatului, arătându-i ce-l paşte dacă mai cutează ceva!

Ea spuse:

— Da! caci mi-e frică să nu-l fac şi mai îndrăzneţ cu aceasta!

Bătrâna răspunse:

— Ba nu l-ai face decât să-şi vină în minţi!

Atunci Sett-Donia spuse:

— Dă-mi călimărul şi calamul!

Şi scrise stihurile acestea ticluite:

Eşti orb şi-ţi faci năluci! Vrei pân la stele S-ajungi, de parcă-ar fi putut vreodată Un muritor să suie-n cer la ele Şi printre aştrii nopţii să străbată!

Caci, ca să-ţi deschid ochii iată: jur Pe cel ce te-a făcut un vierme-al firii Şi-a izvodit şi astrele-n azur, Neintinate-n slava nemuririi:

De vei mai cuteza să-mi scrii cândva.

Voi da poruncă să te răstignească Pe-un arbor blestemat, iar moartea ta Drept pildă ticăloşilor slujească!

Pe urmă, după ce pecetlui scrisoarea, i-o înmână bătrânei; iar bătrâna dete fuga numaidecât să i-o ducă lui Diadem, care scăpăra de nerăbdare. Şi Diadem, după ce îi mulţumi bătrânei, deschise scrisoarea şi, de cum o străbătu, fu cuprins de o mâhnire nemărginită şi îi spuse cu jale bătrânei:

— Mă ameninţă cu moartea, caci eu nu mă tem de moarte, căci viaţa îmi este cu mult mai grea. Şi, cu primejdia de a muri, vreau să răspund!

Bătrâna spuse:

— Pe viaţa ta, care îmi este scumpă! vreau să te ajut din toate puterile mele şi să împart cu tine toate primejdiile! Aşa că scrie-i scrisoarea şi dă-mi-o!

Atunci Diadem strigă la Aziz:

— Dă-i preabunei noastre maici o mic de dinari! Şi să ne punem credinţa în Allah cel Atotputernic!

Şi scrise pe hârtie stihurile următoare:

Deci visul meu din orice seară Ea mi-l ameninţă cu moarte.

Nu ştie tânăra fecioară Că numai moartea face parte De-a păcii fără moarte ţară, Şi nici că tot ce se-nfioară Stă-n mâna nesmintitei Soarte.

Au mila ei n-ar fi cu cale Să-ncline mai ales spre cei Al căror dor muiat în jale E către astfel de femei Ce nu se-

ntină-n neagra vale.
Iar cei de rând nu dau ocoale Spre ne-ntinatul lor ştiubei?
O, biete doruri ale mele, Să nu mai năzuiţi nimic!
Lăsaţi-mi inima-n zăbrele, Să se sfârşească pic cu pic!
Nădejdea-mi să-şi aştearnă grele Zăbranicele peste ele Şi peste visul meu calic!
Dar tu, cu inima-ţi de piatră, Să nu crezi c-am să tac înfrânt Ori am s-aştept supus să-mi ardă Zadarnic dorul pe pământ!
Mai bine-n jalea-mi idolatră Dintr-un mormânt mi-oi face vatră.
Să nu mai fiu aşa cum sunt!
Şi, cu lacrimile în ochi, îi înmâna bătrânei scrisoarea, spunându-i:
— Te sâcâim degeaba, vai! simt limpede că nu îmi mai rămâne decât să mor!
Ea îi spuse:
— Lasă încolo presimţirile astea mohorâte şi calpe, şi uită-te la tine, o, flăcău frumos! Au nu eşti tu chiar soarele? Şi nu este ea luna? Şi cum ai vrea ca eu, care mi-am trăit toată viaţa ţesând la iţele iubirii, să nu ştiu cum să împerechez frumuseţile voastre? Aşa că linişteşte-ţi grijile care te bântuie! în curând am să-ţi aduc veşti de bucurie!
Şi, cu asemenea vorbe, îl lăsă…
În clipita accasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.
Dar când fu cea de a o sută treizeci şi patra noapte spuse:
…Şi, cu asemenea vorbe, îl lăsă şi, după ce ascunse scrisoarea în pletele ei, se duse la stăpână-sa. Intră la ea şi îi sărută mâna, fară a rosti o vorbă. Da pe urmă spuse:
— Fata mea mult-iubită, părul meu bătrân s-a despletit şi nu mai am putere să-l împletesc. Porunceşte, rogu-mă ţie, vreuneia dintre roabele tale să vină şi să mă pieptene.
Sett-Donia se împotrivi:
— Nencaca mea bună, am să te pieptăn chiar eu, treabă pe care şi tu de atâtea ori ai făcut-o cu mine.

Şi domniţa Donia desfăcu pletele albe ale doicii sale şi se pregăti s-o pieptene; şi tot atunci răvaşul lunecă jos pe chilim.

Atunci Sett-Donia, nedumerită, vroi să-l ridice, da bătrâna strigă:

— Fata mea, dă-mi hârtia aceea! Pesemne că s-o fi prins în părul meu, la tânărul negustor. Dau fuga să i-o dau îndărăt!

Caci Donia se grăbi s-o desfacă şi să citească cele cuprinse în ea; şi îşi încruntă sprâncenele şi ţipă:

— A, doică ticăloasă, ăsta-i încă unul dintre şiretlicurile tale! Da cine mi l-o fi trimis pe pacostea şi pe neobrăzatul cela de negustor, şi de pe ce pământ cutează el să vină aşa până la mine? Şi eu, Sett-Donia, cum să mă înduplec a mă uita la un astfel de bărbat care nu este nici de cinul, nici de viţa mea? A, neneacă, nu ţi-am spus eu că obraznicul are să se obrăznicească şi mai tare?

Bătrâna spuse:

— Chiar că e cu adevărat un Şeitan! Iar cutezanţa lui este o cutezanţă din iad! Caci, o, copila şi stăpâna mea, scrie-i pentru cea din urmă oară, şi mă pun chezaşă că are să se supună voinţei tale! De nu, să fie dat morţii, şi eu odată cu el!

Numaidecât domniţa Donia luă calamul şi înşirui vorbele acestea stihuite:

Smintitule, au tot nu ştii Că-n aburul din juru-ţi joacă
Primejdia de-a nu mai fi?

Nu ştii că-s ape care-neacă, De-ncerci să intri-n vadul lor?

Şi sunt unghere-n care, dacă Ar vrea să calce-un muritor,
El se va fi topi, pe dată?

Tu cugeţi să te-inalţi, în zbor, La stele-n cer, când lumea toată, De-ar pune mână lângă mână, Tot n-ar răzbate-n slăvi vreodată?

Cutezi, cu inima-ţi păgână, Să-mbrăţiezi, fie şi-n vis, Vreo hurie – să-ţi faci cadână?

Ia bine-aminte ce ţi-am zis!

Altminteri, croncănind a moarte, Asupră-ţi, ca dintr-un abis, Cu negre aripi, de departe Veni-vor corbu-n stol, mereu, Peste mormântul tău să poarte Al spaimei duh, rotind din greu!

Pe urmă, după ce împături şi pecetlui hârtia, i-o înmână bătrânei care, a doua zi, dis-de-dimineaţă, zori a da fuga să i-o ducă lui Diadem.

La citirea acelor vorbe atâta de aspre, Diadem pricepu că niciodată nădejdea nu mai avea de ce să-i învioreze inima şi, întorcându-se către Aziz, spuse:

— Frate Aziz, spune-mi, acuma ce să fac? Nu mai am har îndeajuns ca să-i mai scriu un răspuns hotărâtor!

Aziz spuse:

— Am să încerc eu în locul şi în numele tău! Diadem spuse:

— Bine, Aziz, scrie-i, slujindu-te de toată măiestria ta! Atunci Aziz luă hârtia şi aşternu pe ea stihurile:

Doamne, pe cei cinci drepţi! dă-mi ajutor!

Un chin mă seacă, zac topit de vlagă.

Ah, izbăveşte-mi inima de dor, Din pulberea mâhnirii mă dezleagă.

Tu taina mi-o cunoşti, al cărei foc Lăuntrurile-mi arde. Ştii prea bine Cruzimea celei ce, oricât mă rog, Oricât o chem, m-alungă de la sine.

Vreau fruntea să-mi ridic, ţin ochiu-nchis, Dar nu mai scap din valul ce mă soarbe, În care mă scufund ca-ntr-un abis În sânul deznădejdii mele oarbe.

Curajul meu, Părinte, s-a sfârşit.

Râvnesc mereu iubirea ei zadarnic.

O, nemiloaso, tu, cu păr cernit, Crezi tu că ţi-este ceru-atăt de darnic, Într-al Ursitei oamenilor crug Şi-ntru-nfruntarea crâncenei Năpaste, De-ţi place să-l tot chinui ca pe rug Pe cel ce pururi va să te adaste?

Pricepe, dar: e-un suflet neînfrânt, Ce numai pentru tine-ntâia oară A părăsit şi tată, şi pământ Şi casă, şi prieteni dragi, şi ţară!

Pe urmă Aziz îi întinse lui Diadem hârtia pe care înşiruise alcătuirea aceea de stihuri. Iar Diadem, după ce prociti stihurile, spre a le preţui sunetul, se mărturisi mulţumit de întocmirea lor şi îi spuse lui Aziz:

— E desăvârşit!

Şi îi înmână bătrânei doici scrisoarea, iar doica dete fuga s-o ducă Doniei.

Când domniţa luă ştire de cele cuprinse în răvaş, mânia ei clocoti împotriva bătrânei, şi ţipă:

— Doică blestemată, mancă a pacostei, numai tu eşti pricina tuturor înjosirilor pe care le îndur! A, cotoroanţă a necazurilor! nu vreau să te mai văd în ochii mei! Ieşi iute de aici, ori pun să ţi se facă trupul ferfeniţă sub bicele robilor! Şi eu însămi am să-ţi zdrobesc oasele sub călcâiele mele!

Atunci bătrâna doică ieşi sprinten, întrucât Donia chiar că da să cheme robii; şi grăbi a se duce să-şi povestească nenorocul la cei doi prieteni şi să se pună sub ocrotirea lor.

La ştirile acelea, Diadem rămase tare mohorât şi îi spuse bătrânei, alintând-o cu gingăşie pe bărbie:

— Pe Allah! o, maică a noastră, simt că la ceasul de acum mi se îndoiesc mâhnirile, când te văd cum înduri aşa urmările greşelii mele!

Ci ea răspunse:

— Fii liniştit, fiul meu, că sunt departe de a mă da bătută, întrucât nu are să se spună nicicând că aş fi fost, măcar o dată în viaţa mea, neînstare să împerechez nişte îndrăgostiţi! Iar greutatea de acuma mă stârneşte şi mai mult să mă slujesc de toată isteciunea mea spre a te ajuta să răzbeşti la capătul aleanurilor tale!

Atunci Diadem întrebă:

— Caci spune-mi, într-un sfârşit, o, maică a noastră, care-i pricina ce-a împins-o pe Sett-Donia să capete asemenea silă de toţi bărbaţii?

Bătrâna spuse:

— Este un vis pe care l-a avut!

El se minună:

— Un vis, numai atât?

Ea spuse:

— Atât! Iacătă-l!

Într-o noapte, pe când dormea, domniţa Donia văzu în vis un păsărar care îşi întindea mrejele într-un luminiş, şi care, după ce presărase boabe de grâu jur împrejur, pe pământ, s-a îndepărtat şi s-a aciuat la pândă, aşteptându-şi norocul.

Or, în curând, din toate colţurile pădurii îşi deteră ghes păsările şi se abătură asupra mrejelor. Şi, printre toate păsările care ciuguleau boabele de grâu, erau şi doi porumbei, o porumbiţă cu bărbătuşul ei. Şi bărbătuşul, tot ciugulind, da din când în când câte o roată împrejurul soţiei lui, fară a lua scama la laţurile care îl pândeau; aşa că, la una din rotirile acelea, piciorul i se prinse în ochiurile laţului, care se strânseră şi se încâlciră şi îl înhăţară. Iar păsările, speriate de bătăile lui de aripi, îşi luară zborul cu larmă.

Caci porumbiţa lăsă încolo hrana împrăştiată şi, fară teamă, nu avu altă grijă decât să-şi slobozească soţul. Şi cu ciocul şi cu capul se trudi aşa de iscusit, încât destrămă laţul şi, până la urmă, îl slobozi pe bărbătuşul ei cel nechibzuit, mai înainte ca păsărarul să aibă vreme să vină şi să-l înşface. Şi porumbiţa îşi luă zborul cu bărbătuşul ei, făcu un ocol prin văzduh, spre a se întoarce iarăşi să ciugulească boabele din jurul laţurilor.

Şi iarăşi bărbătuşul începu să se rotească împrejurul porumbiţei, care, dându-se îndărăt spre a se feri de giugiulelile lui necurmate, se apropie prea tare, din nebăgare de scamă, de laţuri, în care se prinse şi ea la rându-i. Atunci bărbătuşul, departe de a se îngriji de soarta tovarăşei lui, îşi luă zborul cu bătăi de aripi, laolaltă cu toate păsările, şi îl lăsă astfel pe păsărar să pună mâna pe prinsă, care fu sugrumată pe loc!

Din visul acela, care a umplut-o de tulburare, domniţa Donia s-a deşteptat scăldată în lacrimi şi m-a chemat ca să-

mi povestească, tremurând, vedenia ei, şi a încheiat strigând:

— Toţi bărbaţii sunt la fel, iar oamenii trebuie să fie mai răi decât jivinele: o femeie nu are nimic bun de nădăjduit de la nesimţirea lor! încât mă jur dinaintea lui Allah că niciodată nu am să îndur scârba apropierii lor!

După ce ascultă spusele bătrânei, Diadem îi zise:

— Caci, o, maică a noastră, tu nu i-ai spus că nu toţi bărbaţii sunt ca porumbelul acela mişel, şi că nu toate femeile sunt ca biata şi credincioasa lui soţie?

Ea răspunse:

— Nimic din toate câte i-am spus nu a mai putut s-o înduplece; şi trăieşte singuratică, bucurându-se numai de frumuseţea ei.

Diadem spuse:

— O, maică a mea, mă rog ţie, trebuie oricum, cu primejdia de a muri, s-o văd, fie măcar numai o dată, şi să-mi umplu sufletul barem cu o privire de-a ei! O, bătrână binecuvântată, fa asta pentru mine, izvodind vreun tertip din înţelepciunea ta cea rodnică!

Atunci bătrâna spuse:

— Află, o, lumină a ochilor mei, că în dosul saraiului în care sălăşluieşte domniţa Donia se află o grădină, anume numai pentru preumblările ei, şi unde ea vine numai o dată pe lună, însoţită de slujitoarele sale; şi numai cu mare grijă, spre a se feri de privirile trecătorilor, intră acolo printr-o poartă tainică. Or, chiar peste o săptămână este tocmai ziua de preumblare a domniţei. Şi chiar cu am să vin să-ţi slujesc de călăuză şi să te pun faţă cu făptură iubită. Şi sunt încredinţată că atunci, cu toate nazurile ci, după ce domniţa are să te vadă o dată măcar, nu va putea decât să fie biruită de frumuseţea ta: că dragostea este un dar de la Allah şi vine când vrea el!

Atunci Diadem răsuflă oleacă mai cu uşurare şi îi mulţumi bătrânei şi o pofti, de vreme ce nu mai putea să se

înfăţişeze dinaintea stăpânesii, să primească găzduire în casa lui. Şi închise prăvălia; şi tustrei luară calea către casă.

Pe drum, Diadem se întoarse spre Aziz şi îi spuse:

— Frate Aziz, cum eu nu voi mai avea răgaz să merg la prăvălie, ţi-o las ţie în scamă. Şi vei face precum ţi se va părea mai bine!

Iar Aziz răspunse cu ascultare şi cu supunere.

Într-acestea, ajunseră la casa lor şi nu zăboviră a-l înştiinţa şi pe vizir de toată tărăşenia, şi îi povestiră tot aşa şi despre visul domniţei şi despre grădina în care ar urma să încerce a o întâlni. Şi îi ceru sfat asupra faptului.

Atunci vizirul cugetă o bună bucată de vreme, pe urmă săltă capul şi spuse:

— Am găsit dezlegarea! Să mergem mai întâi la grădină, ca să cercetăm bine locurile.

Şi o lăsă pe bătrână acasă şi porni pe dată, împreună cu Diadem şi cu Aziz, către grădina domniţei. Când ajunseră acolo, îl văzură, şezând jos la poartă, pe bătrânul paznic, dinaintea căruia se temeniră, şi care le răspunse la temenele. Atunci vizirul, înainte de orice, începu cu a-i strecura în mână bătrânului o sută de dinari, spunându-i:

— Cinstite taică, tare am dori să intrăm să ne răcorim sufletul în grădina aceasta frumoasă şi să mâncăm oleacă între florile ei, pe malul apei! Că suntem nişte străini care căutăm pretutindeni locuri frumoase de care să ne desfătam!

Atunci bătrânul luă galbenii şi spuse:

— Intraţi, dară, oaspeţi ai mei, şi simţiţi-vă în voie şi aşteptaţi-mă până ce dau fuga să aduc cele de trebuinţă pentru mâncare.

Şi le dete drumul să intre în grădină, iar el se duse la suk să cumpere de-ale gurii, şi se întoarse repede cu un berbec fript şi cu zumaricale. Şi şezură roţi roată pe malul unui izvor, şi mâncară pe săturate. Atunci vizirul îi spuse paznicului:

— O, şeicule, saraiul de colea de dinaintea noastră pare a fi într-o stare destul de proastă. Pentru ce nu pui să fie dres?

Atunci paznicul oftă:

— Pe Allah! saraiul acela este al domniţei Donia, care mai degrabă l-ar lăsa să se năruiască de tot, decât să se îngrijească de el: trăieşte prea sihastră ca să mai ia aminte la asemenea treburi.

Vizirul spuse:

— Mare păcat e, o, cinstite şeic! barem catul de jos s-ar cădea să fie oleacă văruit, măcar pentru ochii tăi. Dacă vrei, am să plătesc eu toate cheltuielile cerute.

Paznicul spuse:

— Allah să te audă!

Vizirul spuse:

— Ia de colea o sută de dinari pentru osteneală, şi du-te de caută nişte zidari, precum şi un zugrav priceput la gingăşia zugrăviturii.

Atunci paznicul zori să se ducă după zidari şi zugrav, cărora vizirul le dete poruncile cuvenite. Aşa că, odată sala cea mare de la catul de jos bine tencuită şi bine văruită, zugravul se apucă de treabă şi, urmând poruncile vizirului, zugrăvi o pădure şi, în inima pădurii, nişte laţuri întinse în care era prins un porumbel ce bătea din aripi. Şi după ce isprăvi, vizirul îi spuse:

— Zugrăveşte acuma de cealaltă parte acelaşi lucru, da închipuind un porumbel bărbătuş care vine s-o slobozească pe soţia lui şi care atunci este prins de păsărar şi omorât, jertfa a credincioşiei lui.

Şi zugravul zugrăvi priveliştea cu pricina; pe urmă, răsplătit cu mărinimie, plecă.

Atunci vizirul şi cei doi flăcăi şi paznicul şezură jos o vreme ca să judece mai bine măiestria şi culorile zugrăviturii. Caci Diadem, cu toate acestea, era trist; şi se uita la zugrăvitură pierdut în gânduri; pe urmă îi spuse lui Aziz:

— Fratele meu, mai spune-mi câteva stihuri care să-mi abată chinurile din gânduri.

Şi Aziz spuse2:

Ibn-Sina în scrieri grele Despre boli ţi despre leacuri Spune că-ntre multe cele, Încercat de mii de veacuri, Leac iubirii, când suspină, E doar cântul de lăute Pe sub poale de grădina Şi-ntre cupele băute.

Eu urmai ce scrie-n carte.

Vai, nimica nu se-alese.

Atunci Diadem îi spuse lui Aziz:

— Poetul poate că are dreptate. Da tare mai e greu când voinţa ţi s-a dus! 3

Pe urmă se ridicară şi se temeniră dinaintea bătrânului paznic şi se întoarseră acasă, unde o găsiră pe bătrâna doică.

Or, cum săptămâna se scursese, Sett-Donia vroi, după obiceiul ei, să-şi facă plimbarea prin grădină. Dar atunci simţi cât de mult îi lipsea bătrâna doică, şi se mohorî, şi îşi cercetă purtarea, şi îşi dete seama că fusese lipsită de omenie faţă de aceea care îi ţinuse loc de mamă; şi pe dată trimise un rob la suk şi un alt rob pe la toate prietenele neneacăi, ca s-o caute şi s-o aducă îndărăt. Şi taman atunci, după ce îi dedese lui Diadem toate poveţele potrivite pentru ziua aceea, care era ziua de întâlnire din grădină, neneaca pornise spre sarai, şi unul din robi veni la ea cuviincios şi o rugă, în numele stăpânei lui, care o plângea, să se întoarcă spre a se împăca. Ceea ce se şi făcu, după câteva fandoseli marghiolite; iar Donia o sărută pe obraji, iar neneaca îi sărută mâinile, şi amândouă, urmate de ceata de roabe, trecură pe poarta tainică şi intrară în grădină.

Or, la rându-i, Diadem urmase îndemnurile ocrotitoarei lui. Aşa că, după plecarea neneacăi, vizirul şi Aziz se sculară şi îl îmbrăcară cu un caftan falnic, cu adevărat împărătesc, şi neîndoielnic că putea să preţuiască vreo cinci mii de dinari, şi îl încinseră peste mijloc cu o cingătoare iscusită din aur, bătută numai cu nestemate, şi încheiată cu o cataramă de

smarald, iar împrejurul frunţii îi puseră un turban înflorat ispitit cu zarafir şi împodobit cu un surguci de diamante; pe urmă chemară asupra-i binecuvântările lui Allah şi, după ce îl însoţiră până în preajma grădinii, se întoarseră ca să-l lase să se strecoare mai lesne înlăuntru.

Diadem, aşadar, ajungând la poartă, îl găsi acolo pe bătrânul paznic cumsecade care, când îl văzu, se ridică numaidecât în cinstea lui şi îi răspunse la salamalec cu cădenic şi cu dragoste. Şi, întrucât nu ştia că domniţa Donia intrase în grădină pe poarta cea tainică, îi spuse lui Diadem:

— Grădina este grădina ta, iar eu sunt robul tău!

Şi îi deschise poarta, rugându-l să intre. Pe urmă o închise iarăşi, şi se întoarse să şadă jos la locul său obişnuit, preamărindu-l pe Allah întru făpturile sale.

Iar Diadem zori să facă precum îl învăţase bătrâna: se piti după tufa de care îi spusese ea, ca să aştepte acolo trecerea domniţei. Iac-aşa cu el!

Da cât despre Sett-Donia, iacătă! Bătrâna, pe când se tot plimba, îi spuse:

— O, stăpână a mea, am să-ţi spun ceva ce va ajuta să-ţi facă mai desfătată priveliştea acestor pomi frumoşi, a acestor roade şi a acestor flori.

Donia spuse:

— Sunt gata să te ascult, neneaca mea cea bună.

Ea spuse:

— Ar trebui, zău, să le trimiţi îndărăt la sarai pe toate slujitoarele astea care nu-ţi dau tihnă să te bucuri în toată voia de seninul ceasului şi de reveneala răpitoare. Chiar că ele nu îţi sunt decât o stânjenire.

Donia spuse:

— Drept grăieşti, o, doică!

Şi le trimise numaidecât, cu un semn, pe însoţitoarele ei, îndărăt acasă. Şi aşa că, singură, urmată numai de bătrână, domniţa Donia se apropia de tufa după care sta pitit Diadem.

Şi Diadem o văzu pe domniţa Donia; şi, dintr-o privire, putu să-i cântărească frumuseţea, şi fu atâta de vrăjit, încât se prăbuşi leşinat pe loc. Iar Donia îşi urmă drumul şi se îndreptă spre sala în care vizirul pusese să se zugrăvească priveliştea cu păsărarul; şi, la îndemnul neneacăi, intră în sală pentru întâia oară în viaţa ei: întrucât niciodată mai înainte nu fusese ispitită să treacă prin sala aceea hărăzită slugilor de la sarai.

La vederea zugrăviturii, Sett-Donia rămase până peste poate de uluită şi se minună:

— O, neneacă, ia te uită! acesta-i visul meu de odinioară, da întocmai pe dos! Doamne! Ya rabbi! ce tulburat îmi e sufletul!

Şi, apăsându-şi inima, şezu jos pe chilim şi spuse:

— O, neneaca, oare să mă fi înşelat eu? Şi Eblis-procletul să-şi fi râs aşa de credulitatea mea în vise?

Şi doica zise:

— Biata mea copilă, deh, eu, cu bătrânele-mi păţanii, ţi-am arătat limpede ce greşeală faci! Da să ieşim să ne plimbăm mai departe, acuma când soarele dă în scapăt şi când răcoarea este mai dulce în văzduhul îmbălsămat.

Şi ieşiră în gradina.

Or, Diadem îşi venise în fire din leşinul lui şi, precum îl povăţuise neneaca, începuse să se preumble agale, cu o înfăţişare nepăsătoare, parcă luător-aminte numai la frumuseţea priveliştilor.

Încât, la un cot de cărare, Sett-Donia îl zări şi se minună:

— O, doică! II vezi pe tânărul acela? Ia uite ce frumos e, şi ce mijlocel are, şi ce umblet! Îl cunoşti cumva? Spune!

Ea răspunse:

— Nu îl cunosc deloc, da judecând după înfăţişarea lui trebuie să fie vreun fiu de sultan. Ah, stăpână a mea, ce minunat e! ah, cât e de frumos! ah, sufletul meu!

Iar Sett-Donia spuse:

— E frumos de tot de tot!

Bătrâna spuse:

— De tot de tot! Ferice de iubita lui!

Şi, pe sub ascuns, îi făcu semn lui Diadem să iasă din grădină şi să se întoarcă îndărăt acasă. Iar Diadem pricepu şi îşi urmă drumul spre ieşire, pe când domniţa Donia încă îl mai petrecea cu privirea şi îi spunea doică-sii:

— Bagi de seamă, o, neneacă, schimbarea ce se săvârşeşte în mine? E oare cu putinţă ca eu, Donia, să fiu cuprinsă de atare tulburare la vederea unui bărbat? O, doică, simt în mine că m-am îndrăgostit şi că, acuma, eu la rându-mi am să-ţi cer ajutorinţă.

Bătrâna spuse:

— Prăpădi-l-ar Allah peafurisitul cel Ispititor! Iacătă-te, o, stăpâna mea, prinsă în mreje! Da şi ce frumos e bărbătuşul care are să te slobozească!

Donia spuse:

— O, neneacă, neneaca mea cea bună, ţi se cade neabătut să mi-l aduci pe tânărul acela frumos! Nu îl vreau decât din mâinile tale, doică, doică scumpă! Fugi degrabă, mă rog ţie, să mi-l cauţi! Şi iacătă, pentru tine, o mie de dinari şi o rochie de o mie de dinari. Şi dacă nu te învoieşti, eu mor!

Bătrâna spuse:

— Întoarce-te atunci la sarai şi lasă-mă să purced după felul meu. Iţi făgăduiesc împlinirea acestei împerecheri minunate!

Şi numaidecât o lăsă pe Sett-Donia şi ieşi să-l caute pe frumosul Diadem, care o întâmpină cu bucurie şi îi dărui dintru-ntâi o mie de dinari de aur. Şi bătrâna îi spuse:

— S-a petrecut cutare şi cutare lucru.

Şi îi povesti de tulburarea domniţei Donia şi ce vorbe schimbase cu ea. Şi Diadem spuse:

— Da pe când împreunarea noastră?

Ea răspunse:

— Mâine, negreşit!

El atunci îi mai dărui o rochie şi alte daruri de o mie de dinari de aur, pe care ea le primi spunându-i:

— Am să vin chiar eu să te iau, la ceasul potrivit.

Şi plecă în grabă mare la stăpână-sa Donia, care o aştepta îndârdorată şi care îi spuse:

— Ce veşti, o, neneacă, îmi aduci de la cel drag?

Ea răspunse:

— Am izbutit să dau de urmele lui şi să vorbesc cu el. Mâine, numaidecât, ţi-l aduc de mână.

Atunci Sett-Donia fu până peste poate de fericită şi îi dărui doicii o mie de dinari de aur şi daruri de alţi o mie de dinari. Şi, în noaptea aceea, tustrei adormiră cu sufletele ticsite de nădejdea cea dulce şi de mulţumire.

Or, dis-de-dimineaţă, bătrâna se şi afla la locuinţa lui Diadem, care o aştepta. Şi bătrâna desfăcu o legătură pe care o adusese şi scoase nişte haine muiereşti cu care îl îmbrăcă pe Diadem, iar la urmă îl învălui cu totul într-un izar bogat şi îi coperi chipul cu un iaşmac gros; pe urmă îi spuse:

— Acuma ia caută să calci cu nişte mişcări de femeie, legănându-ţi şoldurile la dreapta şi la stânga, şi fa nişte paşi mărunţei, ca fecioarele. Şi mai ales să mă laşi numai pe mine să răspund la toate întrebările tuturora, şi pentru nimic în lume să nu care cumva să laşi să ţi se audă glasul!

Şi Diadem răspunse cu ascultare şi cu supunere.

Apoi plecară amândoi şi purceseră la drum până ce ajunseră la poarta saraiului care era străjuită de chiar căpetenia hadâmbilor. Aşa că, la vederea noii venite, pe care nu o ştia, căpetenia de hadâmbi o întrebă pe bătrână:

— Da cine este tinerica asta pe care nu am mai văzut-o până acum? Ia dă-o mai încoace ca s-o cercetez: poruncile sunt neabătute, şi am datoria s-o pipăi în toate chipurile, ba, dacă se cere, să le dezbrac cu totul pe roabele cele noi, de care răspund! Or, pe aceasta nu o cunosc: aşa că lasă-mă s-o pipăi cu mâna mea şi s-o văd cu ochii mei!

Ci bătrâna se burzului spunând:

— Ce tot îngaimi tu, o, ceauş de hadâmbi! Au tu nu ştii…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era de obicei, nu alungi

mai mult povestitul în noaptea aceea.

Dar când fu cea de a o sută treizeci şi cincea noapte Spuse:

…Ce tot îngaimi tu, o, ceauş de hadâmbi! Au tu nu ştii că pe roaba aceasta însăşi Sett-Donia o trimite la târguieli, dată fiind priceperea ei de meşterită la chindiseli pe zarpale? Şi nu ştii că este una dintre acelea care coase pe mătase închipuiturile cele minunate ale domniţei?

Caci hadâmbul se încruntă şi zise:

— Nu ţine la mine nici un fel de chindiseală! Sunt numaidecât dator s-o pipăi peste tot pe noua venită şi s-o cercetez şi pe dinainte, şi pe dindărăt, şi pe din sus, şi pe din jos!

La vorbele acestea, bătrâna doică dete în vileag semnele unei mânii până peste poate şi se proţăpi dinaintea hadâmbului şi îi spuse:

— Şi eu, care te luasem totdeauna drept pildă de izgonit de la sarai?

Pe urmă se întoarse înspre Diadem cel străvestit şi ţipă la el:

— Fata mea, iartă-l pe ceauşul nostru! Asta-i o glumă de-a lui! Aşa că treci fară de teamă!

Atunci Diadem trecu pragul, legănându-şi şoldurile şi aruncând un zâmbet pe sub iaşmac către căpetenia de hadâmbi, înmărmurit de frumuseţea ce se străvezea prin ţesătura gingaşă. Şi, călăuzit de bătrână, intră într-o sală lungă, pe urmă trecu pe sub nişte bolţi, apoi prin alte săli şi pe sub alte bolţi, până ce ajunse, după cea de a şaptea sală, într-o odaie mare, ce prin şapte uşi cu perdelele lăsate da spre o curte largă. Şi bătrâna îi spuse:

— Numără uşile la rând şi intră prin cea de a şaptea: şi ai să săseşti acolo, o, tinere negustor, ceea ce este mai presus de toate bogăţiile pământului, floarea-fecioară, pe copila cea scumpă şi dulceaţa care se cheamă Sett-Donia!

Atunci şahzade Diadem, îmbrăcat în haine de femeie, numără uşile şi intră prin cea de a şaptea. Şi, lăsând

perdelele să cadă la loc, îşi ridică iaşmacul care îi ascundea obrazul. Or, Sett-Donia, la ceasul acela, dormea pe divan. Şi nu era înveşmântată decât numai cu străvezimea pielei ei de iasomie. Şi din ea toată se revărsa chemarea după alintări nemaiîncercate. Atunci, dintr-o zvâcnitură, Diadem se descotorosi de hainele care îl stânjeneau şi, sprinten, se năpusti la divan şi o cuprinse în braţe pe domniţa adormită. Şi ţipătul de spaimă al copilei, trezită deodată, fu înăbuşit de buzele care o mistuiau. Şi aşa se petrecu întâlnirea dintâi dintre preafrumosul şanzade Diadem şi domniţa Donia, între braţe care se înlănţuiau şi picioare care se zbăteau. Şi aşa ţinu vreme de o lună, fară ca dintr-o parte ori din cealaltă să se fi precurmat sărutările nesăţioase ori râsetele care îl binecuvântau pe Orânduitorul tuturor lucrurilor frumoase. Şi, iac-aşa cu ei!

Da cât despre vizir şi Aziz, aceştia şezură până la miezul nopţii să aştepte, îngrijoraţi, întoarcerea lui Diadem. Iar când văzură că nu mai sosea, începură să se îngrijoreze de-a binelea; când veni şi dimineaţa, fară nici o veste de la necugetatul de Diadem, nu mai avură nici o îndoinţă în ce priveşte pieirea lui şi rămaseră descumpăniţi cu totul; şi, în durerea şi în spaima lor, nu mai ştiură în ce parte s-o ia. Iar Aziz spuse, cu glas sugrumat:

— Porţile de la sarai nu au să se mai deschidă niciodată pentru stăpânul nostru! O, ce se cade să facem noi acuma?

Vizirul spuse:

— Să-l mai aşteptăm o vreme aici, neclintiţi!

Şi şezură aşa vreme de o lună întreagă, nemaimâncând şi nemaidormind, şi jeluindu-se de nenorocirea fară de leac. Încât, cum după o lună tot nu sosea nici un semn de viaţă de la Diadem, vizirul spuse:

— Copilul meu, ce belea amarnică şi neagră! Eu socot că hotărârea cea mai potrivită de luat este tot aceea de a ne întoarce în ţara noastră, să-i dăm de ştire sultanului despre nenorocire: altminteri are să ne certe că am zăbovit a-l prevesti!

Şi pe clipă pe dată îşi făcură toate pregătirile de drum şi plecară înspre Cetatea-Verde, la scaunul sultanului Soleiman-Şah.

De cum ajunseră, zoriră să suie la sarai şi să-i dea ştire sultanului de toată păţania şi de sfârşitul amarnic al întâmplării. Şi tăcură, spre a izbucni în hohote de plâns.

La ştirea aceea năprasnică, sultanul Soleiman-Şah simţi lumea întreagă cum se năruie peste el, şi se prăbuşi fară de simţire. Da la ce mai puteau să slujească de-acuma lacrimile şi bocetele de căinţă? Încât sultanul Soleiman-Şah, sugrumându-şi jalea care îi rodea inima şi îi înnegura sufletul şi întreg pământul dinaintea ochilor, jură că are să se ducă să răzbune moartea fiului său Diadem cu o răzbunare cum nu s-a mai pomenit. Şi pe dată porunci să fie chemaţi, prin pristavii obşteşti, toţi bărbaţii în stare să ţină o suliţă ori o spadă în mână, şi toată oastea cu căpeteniile ei; şi puse să fie scoase toate rosturile sale de luptă, şi corturile, şi elefanţii, şi, urmat astfel de tot norodul său, care îl iubea până peste poate pentru sufletul lui drept şi pentru mărinimia lui, purcese a drum înspre Insulele Camforului şi Cleştarului.

Ast timp, în saraiul luminat de fericire, cei doi îndrăgostiţi, Diadem şi Donia, nu conteneau să se iubească tot mai straşnic şi nu se mai ridicau de pe chilimuri, decât ca să mănânce laolaltă şi ca să cânte. Şi lucrul dură aşa vreme de şase luni. Or, într-o zi, când dragostea de iubita lui îl bântuia peste poate, Diadem îi spuse Doniei:

— O, icoană a lăuntrurilor mele, mai este un lucru care ne lipseşte pentru ca dragostea noastră să fie desăvârşită!

Ea îi spuse, nedumerită:

— O, Diadem, lumină a ochilor mei, ce mai poţi să-ţi doreşti? Sau nu ai tu buzele şi sânii mei, armurii şi tot trupul meu, şi braţele care te înlănţuiesc, şi sufletul meu care te doreşte? Dacă râvneşti şi la alte chipuri de dragoste pe care eu nu le ştiu, pentru ce te sfieşti să-mi spui? Şi vei vedea pe dată dacă voi şti să le îndeplinesc!

Diadem spuse:

— Mieluşeaua mea, nu de aşa ceva e vorba! Aşa că lasă-mă să-ţi dezvăluiesc cine sunt! Află, o, domniţă, că eu sunt fiu de sultan, şi nu precupeţ din suk. Iar părintele meu este sultanul Soleiman-Şah, stăpânul de la Cetatea-Verde şi de la munţii Ispahanului. Şi chiar el este acela care, acum o vreme, l-a trimis pe vizirul său la sultanul Şahraman, părintele tău, ca să te ceară de soţie pentru mine! Mai ţii minte că tu atunci nu ai vrut să primeşti căsătoria şi că l-ai ameninţat cu măciuca pe căpetenia de hadâmbi, când ţi-a pomenit despre aceasta? Aşa că hai să înfăptuim astăzi ceea ce vremea de ieri nu a vrut să îngăduiască, şi să plecăm împreună înspre Ispahanul cel verde!

La vorbele acestea, domniţa Donia se înlănţui cu şi mai mare voioşie de gâtul frumosului Diadem, şi cu nişte semne întru totul neîndoielnice îi răspunse cu ascultare şi cu supunere. Pe urmă amândoi, în noaptea aceea, izbutiră să se lase cuprinşi de somn, după ce vreme de zece luni în şir albeaţa zorilor îi găsise tot în îmbrăţişări, în sărutări şi altele asemenea.

Or, pe când cei doi îndrăgostiţi dormeau astfel, în vreme ce soarele se ridicase de mult şi tot saraiul foia, sultanul Şahraman, părintele domniţei, şedea pe pernele scaunului său domnesc şi, înconjurat de emirii şi de mai-marii din împărăţia lui, îi primea în ziua aceea pe cei din breasla giuvaiergiilor cu starostele lor în frunte. Şi starostele giuvaiergiilor îi dărui sultanului, ca semn de cinstire, un sipet minunat plin cu diamante şi rubine şi smaralde de mai bine de o sută de mii de dinari. Încât sultanul Şahraman fu până peste poate de mulţumit de peşcheş şi îl chemă pe capul hadâmbilor şi îi spuse:

— Ţine, Kafur, iaş i du sipetul stăpânei tale Sett-Donia! Şi să te întorci să-mi spui dacă darul îi este pe plac.

Şi pe dată hadâmbul Kafur porni înspre iatacurile în care sălăşluia singură domniţa Donia.

Or, când ajunse acolo, hadâmbul Kafur o văzu, întinsă pe un chilim, păzind uşa stăpâne-sii, pe neneaca doică; iar uşile de la iatacuri erau toate închise şi cu perdelele lăsate. Şi hadâmbul gândi: „Oare cum de dorm până la ceasul acesta târziu, când asemenea lucru nu le stă nicidecum în obicei!”

Pe urmă, întrucât nu vroia să se întoarcă fară răspuns la sultan, păşi peste trupul bătrânei întins de-a curmezişul uşii, împinse uşa şi intră în iatac. Şi care nu-i fu uluirea şi năucirea când o văzu pe Sett-Donia dormind goală-goluţă în braţele flăcăului, cu o grămadă de semne de netăgăduit despre un zamparalâc fară de pereche!

La priveliştea aceea, hadâmbul Kafur îşi aduse aminte de năprăsniciile cu care îl ameninţase Sett-Donia, şi cugetă în sufletul lui de hadâmb: „Care va să zică aşa îi e scârbă ei de partea bărbătească? La rându-mi, acuma, de-o vrea Allah, am să-mi răzbun mişelirea îndurată!”

Şi ieşi încetişor îndărăt închizând uşa, şi se înfăţişă între mâinile sultanului Şahraman. Şi sultanul îl întrebă:

— Ei, ce-a zis stăpână-ta?

Hadâmbul spuse:

— Iacătă sipetul!

Şi sultanul, nedumerit, întrebă:

— Aşadar fata mea nu vrea nici nestemate, cum nu vrea nici soţ?

Caci arapul spuse:

— Cruţă-mă, o, Măria Ta, de a-ţi da răspuns faţă cu toată adunarea!

Atunci sultanul porunci să iasă toată lumea din sala domnească, oprindu-l lângă sine numai pe vizirul său; şi hadâmbul spuse:

— Stăpâna mea Donia se află în cutare şi cutare împrejurare! Da chiar că flăcăul este tare frumos!

La vorbele acestea, sultanul Şahraman îşi plesni palmele una de alta, holbă ochii mari şi strigă:

— Lucrul este peste putinţă!

Pe urmă adăugă:

— I-ai văzut tu, o, Kafur?

Hadâmbul spuse:

— Cu ochiul ăsta şi cu ochiul cestălalt!

Atunci sultanul spuse:

— Este cu totul şi cu totul peste poate!

Şi îi porunci hadâmbului să-i aducă dinaintea scaunului domnesc pe cei doi culpeşi. Şi hadâmbul împlini porunca pe dată.

Când cei doi îndrăgostiţi se aflară între mâinile sultanului, acesta le spuse, sugrumat:

— Aşadară-i adevărat!

Caci nu putu să grăiască mai mult şi, cu amândouă mâinile, înşfacă paloşul său cel mare şi dete să se repeadă la Diadem. Caci Sett-Donia îl cuprinse în braţe pe iubitul ei şi îşi lipi buzele de buzele lui, pe urmă strigă către tătânc-său:

— Dacă-i aşa, omoară-ne pe amândoi!

Atunci sultanul se întoarse în jilţul său şi porunci hadâmbului s-o ducă pe Sett-Donia în iatacul ei; pe urmă îi zise lui Diadem:

— Ticăloase amăgitor! cine eşti tu? şi cine este tatăl tău? şi cum de ai cutezat să ajungi până la fata mea?

Atunci Diadem zise:

— Află, o, Măria Ta, că, dacă moartea mea este ceea ce râvneşti, şi moartea ta va urma numaidecât, iar împărăţia ta va fi spulberată!

Iar sultanul, scos din fire, strigă:

— Şi cum aşa?

El spuse:

— Sunt fiul sultanului Soleiman-Şah; şi mi-am luat, precum fusese scrisa, ceea ce nu mi se dăruise! Aşa că deschide ochii, o, Măria Ta, înainte de a porunci pieirea mea!

La vorbele acestea, sultanul fu cuprins de nedumerire şi ceru sfat vizirului său despre ce le rămânea de făcut. Caci vizirul spuse:

— Nu care cumva, o, Măria Ta, să dai crezare spuselor acestui chipeş. Numai moartea poate să pedepsească ticăloşia unui plod de târfa ca el, trăsni-l-ar şi bătu-l-ar Allah!

Atunci sultanul îi spuse spătarului:

— Retează-i gâtul!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă după obiceiul ei, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută treizeci şi şasea noapte spuse:

Atunci sultanul îi spuse spătarului:

— Retează-i gâtul!

Şi s-ar fi zis cu Diadem, dacă, în chiar clipita când spătarul se pregătea să împlinească porunca, nu i s-ar fi adus sultanului vestea despre sosirea a doi soli de la sultanul Soleiman-Şah, care cereau îngăduinţa să intre. Or, cei doi soli taman că prevesteau sosirea sultanului Soleiman-Şah însuşi, cu toată armia lui. Iar cei doi soli nu erau alţii decât vizirul şi tânărul Aziz. Încât, atunci când intrarea le fu îngăduită şi când îl văzură pe fiul sultanului, şahzade Diadem, erau să-şi piardă minţile de bucurie şi se aruncară la picioarele lui şi i le sărutară; iar Diadem îi sili să se ridice şi îi sărută şi, în câteva vorbe, le arătă cum stă treaba; iar ei aşijderea îi deteră ştire despre ceea ce se petrecuse şi îl vestiră pe sultanul Şahraman de venirea apropiată a sultanului Soleiman-Şah şi a tuturor ordiilor lui.

Când pricepu prin ce primejdie trecuse când poruncise moartea tânărului Diadem, care acuma se vădea limpede cine este, sultanul Şahraman ridică braţele în sus şi îl binecuvântă pe Allah care oprise mâna spătarului. Pe urmă îi spuse lui Diadem:

— Fiul meu, iartă-l pe un bătrân ca mine, care nu a ştiut ce avea de făcut. Caci vina este a vizirului păcatelor mele, şi am să pun să fie tras în ţeapă pe dată!

Atunci şahzade Diadem îi sărută mâna şi îi spuse;

— Tu, o, Măria Ta, eşti ca şi tatăl meu, şi mai degrabă eu se cuvine să-ţi cer iertăciune pentru supărarea ce ţi-am

adus!

Sultanul spuse:

— Vina este a hadâmbului acela al belelelor, şi am să pun să fie răstignit pe o scândură împuţită care să nu preţuiască nici două drahme!

Atunci Diadem spuse:

— În ceea ce îl priveşte pe hadâmb, i se prea cuvine! Da în ceea ce îl priveşte pe vizir, să-l lăsăm pe data viitoare, dacă o mai face!

Atunci Aziz şi vizirul stăruiră pe lângă sultan spre a dobândi şi iertarea hadâmbului, care de spaimă se fleşcăise tot. Atunci Diadem spuse:

— Lucrul cel mai de seamă care a mai rămas de făcut este de a potoli cât mai grabnic spaima în care pesemne ca se află copila ta Sett-Donia, şi care-i tot sufletul meu!

Sultanul spuse:

— Acuma pe dată mă duc la ca chiar eu!

Caci mai întâi porunci vizirului său, şi emirilor, şi dregătorilor să-l însoţească pe şahzade Diadem până la hammam şi să-l ajute chiar ei să facă o scaldă care să-l învoioşească desfătător. Pe urmă dete fuga la iatacul menit domniţei Donia, pe care o găsi pe cale de a-şi înfige în inimă vârful unui paloş cu mânerul sprijinit în pământ. La priveliştea aceea, sultanul simţi cum îi zboară minţile şi strigă la fiică-sa:

— Flăcăul este la adăpost de orice! Fie-ţi milă de părintele tău, o, copila mea!

La vorbele acestea, Sett-Donia aruncă paloşul cât colo şi sărută mâna părintelui ei, iar părintele ei îi povesti cum stă treaba. Atunci ea îi spuse:

— Nu am să mă liniştesc decât când am să-l văd pe iubitul meu!

Atunci sultanul, de îndată ce Diadem se întoarse de la hammam, zori să-l ducă la domniţa Donia, care se aruncă de gâtul lui; şi pe când cei doi îndrăgostiţi se sărutau, sultanul închise uşa binişor în urma lui. Pe urmă se întoarse

la saraiul său ca să dea poruncile cuvenite pentru primirea sultanului Soleiman-Şah, la care grăbi a-l trimite pe vizir şi pe Aziz spre a-i da de ştire despre norocita împrejurare, luând totodată aminte să-i trimită, ca peşcheş, o sută de cai minunaţi, o sută de cămile sprintene, o sută de băieţi, o sută de copile, o sută de arapi şi o sută de arăpoaice.

Şi numai atunci sultanul Şahraman, după ce pregătirile acestea fură îndeplinite, purcese el însuşi în întâmpinarea sultanului Soleiman-Şah, având grijă să fie însoţit de şahzade Diadem; şi, urmaţi de un alai mare, ieşiră din cetate. Şi, când îi văzu că se apropiau, sultanul Soleiman-Şah veni şi el în calea lor şi strigă:

— Mărire lui Allah carele l-a ajutat pe fiul meu să răzbată la dorurile sale!

Pe urmă cei doi sultani se sărutară cu dragoste; iar Diadem se aruncă de gâtul tătâne-său, plângând de bucurie, iar tătâne-său la fel. Pe urmă purceseră să mănânce, să bea şi să tăifăsuiască în fericirea cea mai desăvârşită. Şi, la urmă, porunciră să vină cadiii şi martorii şi, acolo pe loc, fu scris senetul de căsătorie dintre Diadem şi Sett-Donia. Pe urmă, cu prilejul acela, se făcură daruri multe oştenilor şi norodului, şi vreme de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, cetatea fu împodobită şi luminată. Şi aşa că, în toiul bucuriei întregi şi al tuturor ospeţelor, Diadem şi Donia putură să se drăgostească după pofta lor, până peste marginile marginilor drăgostelilor!

Caci Diadem avu grijă să nu uite nici de cât ajutor îi fusese prietenul său Aziz; încât, după ce trimisese un alai întreg cu Aziz după mama lui Aziz, care îl plângea de amar de vreme, nu mai vru să se despartă de el.4 Şi, după moartea sultanului Soleiman-Şah, cum ajunse la rându-i sultan peste Cetatea-Verde şi peste munţii Ispahanului, il căftăni pe Aziz în slujba de mare vizir; iar apoi îl căftăni pe paznicul cel bătrân în slujba de chivernisitor peste întreaga împărăţie, iar pe şeicul sukului în slujba de staroste peste toate

isnafurile. Şi trăiră toţi în huzur, până la moarte, singura pacoste fară de leac.

Când isprăvi de istorisit povestea aceasta cu Aziz şi cu Aziza şi pe cea cu Diadem şi cu Donia, vizirul Dandan ceru îngăduinţă de la sultanul Daul'makan să bea un pahar cu sorbet de trandafiri. Şi sultanul Daul'makan grăi:

— O, vizire al meu, oare se mai află pe pământ vreunul la fel ca tine de vrednic să ţină tovărăşie emirilor şi sultanilor? Chiar că povestea aceasta m-a vrăjit până peste poate, atâta-i de desfătată şi de dulce la ascultat!

Şi sultanul Daul'makan îi dărui vizirului său cel mai frumos caftan de fală dintre odoarele domneşti.

Da cât despre împresurarea Constantiniei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a o sută treizeci şi şaptea noapte spuse:

Da cât despre împresurarea Constantiniei, iacătă că se şi împliniseră patru ani de când se tot lungea, fără vreo urmare hotărâtă; iar oştenii şi căpeteniile începuseră să pătimească amarnic de dorul de părinţi şi de prieteni; şi nemulţumirea colcăia.

Încât sultanul Daul'makan fu nezăbavnic a lua hotărârile cerute, şi îi chemă pe cei trei capi de oşti Bahraman, Rustem şi Turkaş şi, de faţă cu vizirul Dandan, le spuse:

— Sunteţi martori la ceca ce se petrece şi la sila care ne apasă pe toţi de pe urma afurisitei acesteia de împresurări, şi a năpastelor de nevindecat pe care cotoroanţa de Muma-Prăpădurilor le-a adus să cadă pe capetele noastre, fie şi numai moartea fratelui meu, viteazul Şarkan. Cugetaţi dară la ce ne mai rămâne de făcut şi răspundeţi-mi precum vi se cuvine să răspundeţi!

Atunci cei trei capi de oşti îşi plecară fruntea şi chibzuiră îndelung; pe urmă spuseră:

— O, Măria Ta, vizirul Dandan este mai păţit ca noi toţi, şi a îmbătrânit întru înţelepciune!

Iar sultanul Daul’makan se întoarse către vizirul Dandan şi îi spuse:

— Ne aflăm aici toţi, aşteptând vorbele tale!

Atunci vizirul Dandan veni între mâinile sultanului şi spuse:

— Să ştii, o, sultane al vremilor, că de-acuma chiar că ne este spre pagubă a mai zăbovi mult sub zidurile Constantiniei. Mai întâi că şi tu, o, Măria Ta, pesemne că vei fi fiind cuprins de dorul de a-ţi vedea feciorul, pe Kanmakan, precum şi pe nepoata Măriei Tale, Puterea-Ursitei, copila răposatului nostru emir Şarkan, cea care se află la Damasc, în sarai, cu cadânele. Şi-apoi şi noi toţi cei de aici simţim amarnic durerea de a fi atâta de departe de ţara noastră şi de casele noastre. Gândul meu dar este să ne întoarcem la Bagdad, chiar de va fi să mai venim cândva îndărăt aici, spre a nu mai lăsa din cetatea aceasta păgânească decât numai atât cât să-şi facă în ea cuiburi ciorile şi hultanii.

Şi sultanul spuse:

— O, vizire al meu, chiar că ai răspuns pe potriva socoatelor mele!

Şi pe dată puse pristavii obşteşti să dea de veste taberei că peste trei zile urma să se purceadă la drum.

Şi aşa că, în cea de a treia zi, cu steagurile în vânt şi cu surlele răsunând, oastea ridică tabia şi luă drumul îndărăt spre Bagdad. Şi după zile şi nopţi ajunse la Cetatea-Păcii, unde fu întâmpinată cu revărsări mari de bucurie de către toţi locuitorii.

Da în ceea ce îl priveşte pe sultanul Daul’makan, cel dintâi lucru pe care îl făcu fu acela de a se duce să-l vadă şi să-l sărute pe fiul său Kanmakan, care taman împlinea cel de al şaptelea an al lui de viaţă; iar cel de al doilea lucru pe care îl făcu fu acela de a porunci să fie chemat vechiul său prieten, bătrânul hammamgiu. Iar când hammamgiul veni, sultanul se ridică în cinstea lui şi îl sărută şi îl pofti să şadă jos lângă el şi îl lăudă până peste poate dinaintea tuturor

emirilor şi a tuturor celor de faţă. Or, în tot acel răstimp, hammamgiul ajunsese de să nu-l mai cunoşti, tot mâncând şi bând şi trândăvind; şi se îngrăşase până peste marginile îngrăşatului: gâtul i se făcuse ca un gât de elefant, pântecele ca un pântec de balenă, iar obrajii tot atâta de lucioşi ca o pâine rotundă când e scoasă din cuptor.

Aşa că începuse cu a se feri să primească poftirea ce-i făcuse sultanul de a şedea jos lângă el şi îi spusese:

— O, stăpâne al meu, ferească-mă Allah să săvârşesc asemenea neobrăzare! E mult amar de vreme de când au trecut zilele acelea când îmi era îngăduit să şed jos dinaintea ta!

Caci sultanul Daul'makan îi spusese:

— Zilele acelea nu au acuma, pentru tine, decât să înceapă iarăşi, o, taică al meu! Că tu eşti cel care mi-ai scăpat viaţa!

Şi-l silise pe hammamgiu să şadă cu el pe jilţul cel larg al scaunului domnesc.

Atunci sultanul îi spuse hammamgiului:

— Vreau să te aud că îmi ceri un hatâr, întrucât sunt gata să-ţi dăruiesc tot ce îţi doreşti, de-ar fi până şi să împărţim domnia între noi! Grăieşte, dară, şi Allah are să te asculte!

Atunci bătrânul hammamgiu spuse:

— Tare aş vrea să-ţi cer un lucru la care râvnesc de multă vreme, da îmi era oarecum sfială să nu par neobrăzat!

Iar sultanul se zăhăi şi spuse:

— Trebuie numaidecât să-mi spui ce râvneşti!

Hammamgiul spuse:

— Poruncile tale sunt asupra capului meu! Iacătă: râvnesc, o, Măria Ta, să dobândesc, din mâna ta, un senet cu care să fiu căftănit staroste peste toţi hammamgiii de la toate hammamurile din Cetatea-cea-Sfântă, cetatea mea!

La vorbele acestea, sultanul şi toţi cei de faţă izbucniră într-un râs până peste poate, şi hammamgiul gândi că dorul lui va fi fiind prea mare; şi rămase peste fire de amărât. Caci sultanul îi spuse:

— Pe Allah! cere-mi altceva!

Şi vizirul Dandan, de asemenea, se apropie încetişor de hammamgiu şi îl ciupi de picior şi îi făcu semn cu ochiul ca să-i spună:

— Cere-i altceva!

Şi hammamgiul spuse:

— Atunci, o, sultane al vremurilor, tare aş râvni să fiu căftănit staroste peste tot isnaful măturătorilor din Cetatea-cea-Sfântă, cetatea mea!

La vorbele acestea, sultanul şi cei de faţă fură cuprinşi de un râs atâta de năprasnic de se răsturnară cu tălpile în sus. Pe urmă sultanul îi spuse hammamgiului:

— Hai, fratele meu, ţi se cade numaidecât să-mi ceri ceva care să fie vrednic de tine şi care să merite cu adevărat osteneala!

Hammamgiul spuse:

— Mi-e teamă că nu ai să poţi să mi-l împlineşti!

Sultanul spuse:

— Nimica nu este peste putinţă la Allah!

Şi hammamgiul spuse:

— Atunci căftăneşte-mă sultan al Damascului, în locul răposatului emir Şarkan!

Şi sultanul Daul’makan răspunse:

— Pe ochii mei!

Şi pe clipă pe dată puse să se scrie căftănirea hammamgiului ca sultan al Damascului, şi îi dete, ca unui sultan nou ce era, numele de Zablakan El-Mujahed.5 Pe urmă îl însărcină pe vizirul Dandan să-l însoţească pe sultanul cel nou, cu un alai falnic, până la Damasc, pe urmă să se întoarcă aducând-o cu el de acolo pe copila răposatului emir Şarkan, Puterea-Ursitei. Şi, înainte de plecare, îşi luă rămas-bun de la hammamgiu şi îl sărută şi îl povăţui să fie bun şi drept faţă de supuşii lui; pe urmă le spuse tuturor celor de faţă:

— Toţi care au dragoste şi preţuire faţă de mine, să-şi dovedească bucuria cu nişte daruri faţă de sultanul ElZablakan!

Şi pe dată darurile începură să se reverse împrejurul proaspătului sultan, pe care Daul’makan îl îmbrăcă chiar el cu caftanul domnesc; şi când toate pregătirile se încheiară, sultanul Daul’makan îi dete, pentru paza lui, cinci mii de mameluci tineri şi nişte robi care să poarte pologul domnesc, cel smălţuit în roşu şi aur. Şi iac-aşa hammamgiul, ajuns sultanul El-Mujahed El-Zablakan, urmat de toată straja lui, de vizirul Dandan, de emirii Rustem, Turkaş şi Bahramah, ieşi din Bagdad şi ajunse la Damasc, în împărăţia lui.

Or, grija dintâi a sultanului cel proaspăt fu aceea de a porunci numaidecât să se întocmească un alai strălucit spre a o însoţi la Bagdad pe micuţa domniţă de opt ani, Puterea-Ursitei, copila răposatului emir Şarkan; şi puse în slujba ei zece copile şi zece arăpoaice tinere, şi îi dărui daruri multe şi mai cu seamă mirosne de trandafiri şi dulceţuri de caise în chiupuri bine cetluite ca să nu se zaharisească, fară a uita nici de cataifurile cele atâta de răpitoare, da şi atâta de plăpânde, încât pesemne că nu aveau cum să ajungă nevătămate până la Bagdad; şi îi mai dărui douăzeci de gavanoase mari pline de curmale fierte în zahăr şi legate cu o zeamă înmiresmată cu praf de cuişoare, precum şi douăzeci de cutii cu plăcinte înfoiate, şi douăzeci de gavanoase cu fel de fel de dulceţuri poruncite anume la cei mai buni neguţători de zumaricale din Damasc. Şi totul fu încărcat pe patruzeci de cămile, fară a mai socoti şi legăturile cele mari cu viguri de mătăsuri şi de zarpale de zarafir ţesute de ţesătorii cei mai iscusiţi din ţara Şamului, precum şi armele cele scumpe şi vasele de aramă şi de aur ispitit, şi chindiselile.

Pe urmă, când pregătirile se încheiară, sultanul El-Zablakan vru de asemeni să-i dea un peşcheş bogat, în bani, vizirului Dandan; ci vizirul nu vroi să primească nicidecum, spunându-i:

— O, Măria Ta, eşti nou venit la domnia aceasta şi vei avea trebuinţă să dai acestor bani o folosinţă mai bună decât

aceea de a mi-i dărui mie!

Pe urmă caravana purcese la drum, în conace scurte; or, Allah le scrise bună pace, şi peste o lună ajunseră cu toţii bine sănătoşi la Bagdad. Atunci sultanul Daul'makan o primi pe copila Puterca-Ursitei cu potoape de bucurie şi o dete în mâinile mamei sale Nozhatu şi a soţului sultanei Nozhatu, cămăraşul cel mare. Şi porunci să i se dea aceiaşi dascăli ca şi lui Kanmakan; şi astfel cei doi copii ajunseră nedespărţiţi şi fură cuprinşi unul faţă de altul de o dragoste care nu făcu altceva decât să sporească odată cu vârsta. Şi starea aceasta de lucruri dură aşa răstimp de opt ani, vreme în care sultanul Daul'makan nu dete o clipă uitării întrarmările şi gătirile de război împotriva rumilor cei necredincioşi.

Caci, de pe urma tuturor ostenelilor şi necazurilor îndurate la vremea tinereţei sale irosite, sultanul Daul'makan pierdea zi de zi din puteri şi din sănătate. Şi starea lui nefăcând alta decât să se înrăutăţească vădit, sultanul porunci într-o zi să fie chemat vizirul Dandan şi îi spuse:

— O, vizire al meu, te-am chemat să vii spre a-ţi spune un gând pe care aş vrea să-l înfăptuiesc. Aşa că să-mi răspunzi cu toată chibzuinţă!

Vizirul spuse:

— Care-i, aşadar, o, sultane al vremilor?

El spuse:

— Am chibzuit să mă lepăd de puterea împărătească de pe acum, cât încă mai sunt viu, şi să-l pun în locul meu, în scaunul de domnie, pe feciorul meu Kanmakan, şi să mă bucur astfel văzându-l cum domneşte cu slavă, până să mor! Tu ce socoţi? spune-mi, o, vizire al meu cu sufletul doldora de înţelepciune!

La vorbele acestea, vizirul Dandan sărută pământul dintre mâinile sultanului şi, cu glasul tulburat, îi spuse:

— Gândul pe care mi-l spui, o, norocitule sultan, o, dăruitule cu chibzuinţă şi cu dreptate, nu este nici cu

putinţă, nici cu priinţă – din două pricini: cea dintâi este că fiul tău, şahzade Kanmakan, este încă prea prunc; iar cea de a doua-i că este lucru neîndoielnic că un sultan, încă în viaţă, când îl pune pe fiul său să domnească, îşi are din chiar ceasul acela zilele numărate în cartea îngerului!

Sultanul spuse:

— În ceea ce priveşte viaţa mea, într-adevăr simt că s-a sfârşit; da în ceea ce îl priveşte pe fiul meu Kanmakan, întrucât este încă atâta de tânăr, am să i-l pun chivernisitor la domnie pe cămăraşul cel mare, soţul surorii mele Nozhatu!

Şi numaidecât sultanul porunci să se strângă emirii, vizirii şi toţi mai-marii din împărăţie şi îl căftăni pe cămăraşul cel mare drept chivernisitor al fiului său Kanmakan, şi îl povăţui, ca povaţă din urmă, să-i căsătorească, atunci când vor ajunge la anii de însurătoare, pe Puterea-Ursitei cu Kanmakan. Şi cămăraşul cel mare răspunse:

— Sunt potopitul de milele tale şi cufundatul în noianul bunătăţii tale!

Atunci sultanul Daul’makan se întoarse înspre fiul său Kanmakan şi îi spuse, cu ochii scăldaţi în lacrimi:

— O, fiul meu, să ştii că, după moartea mea, cămăraşul cel mare are să-ţi fie chivernisitor şi povăţuitor, iar vizirul cel mare Dandan are să-ţi fie părinte în locul meu. Că eu iată simt că mă duc din lumea aceasta trecătoare la lăcaşul cel de veci. Caci vroiesc mai înainte, o, fiul meu, să-ţi spun că îmi rămâne numai un lucru de râvnit pe pământ, până să mor: este răzbunarea de împlinit asupra aceleia care a fost pricina morţii bunicului tău, sultanul Omar Al-Neman, şi a moşului tău, emirul Şarkan, cotoroanţa nenorocirii şi a blestemului, cea care se cheamă Muma-Prăpădurilor!

Şi tânărul Kanmakan răspunse:

— Stai cu sufletul împăcat, o, taică al meu, că Allah are să vă răzbune pe toţi prin mijlocirea mea!

Atunci sultanul Daul’makan simţi o înseninare mare cum îi răcoreşte sufletul, şi se întinse plin de linişte pe patul de

unde nu avea să se mai ridice.

Aşa că, după o vreme, sultanul Daul’makan, ca toată făcătură sub mâinile celui care a făcut-o, se întoarse la ceea ce fusese, în nepătrunsul cel de dincolo; şi sultanul Daul’makan fu ca şi cum n-ar fi fost niciodată. Că vremea seceră totul şi nu îşi mai aduce aminte de nimic!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, nu rosti nimic mai mult în noaptea aceea.

Dar când fu cea de a o sută treizeci şi opta noapte spuse:

…şi sultanul Daul’makan fu ca şi cum n-ar fi fost niciodată. Că vremea seceră totul şi nu îşi mai aduce aminte de nimic! Iar faptul acesta se petrece pentru ca acel ce vrea să cunoască soarta numelui său pe lume, să înveţe a privi soarta celor ce au trecut în moarte înaintea lui!

Şi-aceasta-i povestea cu sultanul Daul’makan, fiul sultanului Omar Al-Neman şi fratele emirului Şarkan – aibă-i Allah pe toţi întru mila sa nemărginită!

Da totodată, purcedând chiar din ziua aceca, şi anume spre a nu se dezminţi zicala care spune: „Cel ce lasă un urmaş, nu moare!”, începură:

Isprăvile tânărului kanmakan, fiul lui daul’makan6

Chiar că, în ceea ce îi priveşte pe tânărul Kanmakan şi pe verişoara lui Puterea-Ursitei, ya Allah! ce frumoşi se făcuseră! Pe măsură ce creşteau, mândreţea chipurilor lor se vădea tot mai strălucită, iar desăvârşirile li se iviră în deplinătate; şi chiar că nu puteai să-i asemuieşti decât cu două ramuri încărcate de roadele lor, ori cu două lune de văpaie. Şi, ca să vorbeşti de fiecare dintre ei în parte, se cade să spunem că Puterea-Ursitei avea în sine tot ce se cerea spre a înnebuni pe cineva: în domnească singurătate, departe de orice privire, strălucirea chipului ei se făcuse vrăjitoare, boiu-i se subţiase taman cum se cerea şi era drept ca litera alefi şoldurile-i cu totul răpitoare în fălnicia lor voinică; iar cât despre gustul gurii ei, o, lapte! o, vinuri! o, dulceţuri! ce sunteţi voi? Şi ca să spunem o vorbă şi

despre buzele ei de culoarea rodiei, vorbiţi voi, o, poame topitoare! Da cât despre obrajii ei, ah, obrajii ei! până şi trandafirii o mărturisiseră mai presus! Încât ce adevărate sunt spusele poetului spre cinstirea ei:

Inimă, îmbată-te!

Ochi ai mei, de bucurie Dănţuiţi, că iacăt-o!

De icoana ei nurlie Stă pierit, ca-n grea ispită, Cel de care-i zămislită!

Pleoapele-i nu poate kohlul Să le facă mai cărbune, Iar privirea-i e pârjolul Care sufletu-l răpune, Ori un paloş de emir Retezând ghiaurii-n şir!

Buzele-i, ah, sunt la gust, Boabe moi de struguri, coapte!

Iar sărutul lor e must, Ori desfăt muiat în lapte, Ori sorbet de poame rare Stors sub dulci mărgăritare!

Iată, falnici palmieri, Frunzele când vi se-ndoaie Fremătând în adieri Strânse foaie lângă foaie, Sunt ca părul ei bogat Peste umeri revărsat.

Aşa era domniţa Puterea-Ursitei, fiica sultanei Nozhatu. Da cât despre verişorul ei, tânărul Kanmakan, acela era cu totul altceva. Alergările şi vânătoarea, călăria şi înfruntările cu suliţa şi cu darda, tragerile cu arcul şi goanele cailor îi mlădiaseră trupul şi îi oţeliseră sufletul; şi ajunsese călăreţul cel mai frumos din ţările musulmane şi luptătorul cel mai viteaz din toate cetăţile şi din toate triburile. Şi, cu toate acestca, pielea lui rămăsese tot atâta de gingaşă ca a unei fecioare, iar chipu-i mai cu drag de privit decât trandafirii şi decât zarnacadelele; precum spune poetul în privinţa lui:

E-abia un flăcăiaş, cu-un puf subţire Ca o mătase pe obraji şi-n barbă, Dar celor ce li-i dat cu o privire Ca pe un vis al cerului să-l soarbă Le pare-un sprinten pui de căprior Zburdând voios în jurul mamei sale Şi sufletele par răpite-n zbor Şi parcă-s bete când le iese-n cale Cu fragezii-i obraji ca doi bujori în care-nflăcăratul sânge arde, Cu buzele-i ca un tihnit izvor De miere dulce şi fară de moarte.

Pe mine, cel ce viaţa mi-am legat De frumuseţea lui care mă pierde, Pe mine-n veci de veci m-au fermecat Şalvarii-i de culoare neagră-verde!

Caci se cuvine a se şti că, încă de o bună bucată devreme, cămăraşul cel mare, chivrnisitorul lui Kanmakan, în pofida tuturor mustrărilor soţiei sale Nozhatu şi a tuturor binefacerilor cu care îi era îndatorat tatălui lui Kanmakan, până la urmă pusese mâna cu totul pe putere, ba chiar urzise să fie proslăvit ca urmaş al lui Daul'makan de o parte a norodului şi a oastei. Cât despre cealaltă parte a norodului şi a oastei, aceea rămăsese credincioasă numelui şi urmaşului lui Omar Al-Neman, şi era călăuzită pe calea datoriei sale de către bătrânul vizir Dandan. Caci vizirul Dandan, faţă de ameninţările cămăraşului, până la urmă se surghiunise din Bagdad, şi se trăsese într-o cetate din vecinătate, aşteptând ca soarta să se întoarcă de partea orfanului păgubit de drepturile lui.

Încât cămăraşul cel mare, nemaiavând nimic a se teme de la nimeni, îi silise pe Kanmakan şi pe mama lui să se închidă în iatacurile lor, ba o şi oprise pe fiică-sa Puterea-Ursitei să mai aibă de aci înainte vreo legătură cu fiul lui Daul'makan. Şi, în felul acesta, mama şi fiica trăiau sihăstrite, aşteptând ca Allah să binevoiască a da dreptul îndărăt celui de drept.

Caci cu toate acestea, în ciuda veghilor cămăraşului, Kanmakan putea uneori s-o vadă pe verişoara sa Puterea-Ursitei, şi să-i vorbească, da numai pe ascuns. Or, într-o zi în care nu putuse s-o vadă, şi când dragostea îi chinuia inima mai tare ca de obicei, luă o foaie de hârtie şi îi scrise iubitei stihurile acestea pătimaşe:

Treceai, iubito, `nconjurată De toate slujnicele tale, Scăldată-n multa-ţi frumuseţe, Iar trandafirii dintr-odată, Zărindu-te cum treci agale, Pizmaşi, schimbară feţe-feţe.

Văzând aprinşii trandafiri De pe obrajii tăi subţiri.

Iar crinii albi băteau din pleoape Privindu-ţi albul chip pe căi, Şi romaniţele pe-aproape Zâmbeau mereu, ca dinţii tăi.

Ah, când voi mai vedea sfârşitul Restriştii negre-n care zac, Să-mi vindec chinul meu, cumplitul, De lipsa ta fară de leac, Şi clipa de-a sorbi, vrăjit, Pe buze-ţi, limpedea răcoare, Să-mi mântui sufletu-n sfârşit?

Ah, când va fi să am norocul, O noapte măcar, ca să ştiu În focul tău de-mi stâmpăr focul Care mă mistuie de viu?

Allah ajute-mi să-ndur chinul, Ca fierul roşu un bolnav, Să-mi vindec, de-aş putea, suspinul Şi dorul de-al tău chip, suav.

Şi, după ce pecetlui scrisoarea, i-o înmână hadâmbului de slujbă, a cărui grijă dintâi fu s-o pună în chiar mâinile cămăraşului cel mare. Aşa că, la citirea acelei mărturisiri, cămăraşul cel mare spumegă, şi tună, şi jură că are să-l pedepsească pe tânărul neobrăzat. Da numaidecât chibzui că, pentru ca treaba să nu stârnească vâlvă, era mai bine să nu vorbească decât cu soţia sa Nozhatu. Aşa că se duse la Nozhatu în iatacul ei şi, după ce o trimise afară pe tânăra Puterea-Ursitei, spunându-i să meargă să se revenească prin grădină, îi spuse soţiei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută treizeci şi noua noapte spuse:

Cămăraşul cel mare îi spuse soţiei sale Nozhatu:

— Ştii, fireşte, că tânărul Kanmakan a ajuns de mult la vârsta de flăcău şi că se simte ispitit a se încerca asupra fiicei tale Puterea-Ursitei. Aşa că se cere să-i despărţim de-acuma, fară nădejde de a se vedea, întrucât este tare primejdios să apropii ţandăra de flacără. De-aici înainte nu se mai cade ca fiica ta să poată ieşi din iatacul femeilor ori să-şi dezvăluiască obrazul: că nu mai este la vârsta la care fetele pot ieşi descoperite! Şi mai ales ia bine seama să nu îngădui niciunuia dintre ei să-şi dea de ştire, întrucât eu sunt gata, pentru cea mai măruntă pricină, să-l opresc pentru totdeauna pe tinerel să se lase târât de pornirile stricăciunii din el!

La vorbele acestea, Nozhatu nu se putu opri să nu plângă şi, de cum plecă soţul ei, se duse Ia nepotul său Kanmakan şi îi dete de ştire despre mânia cămăraşului. Pe urmă îi spuse:

— Da să ştii, o, fiu al fratelui meu, că eu aş putea uneori să-ţi înlesnesc câte o întâlnire furişă cu Puterea-Ursitei, da numai din pragul uşii! Aşa că să ai răbdare până ce Allah s-o milostivi de tine!

Caci Kanmakan îşi simţi sufletul cum i se învolburează la ştirea aceea şi strigă:

— Nu voi mai trăi nici măcar o clipită într-un sarai în care numai eu ar trebui să poruncesc! Şi nu am să mai îndur de-acum înainte ca pietrele casei să-mi adăpostească umilinţele!

Pe urmă, atunci pe loc, se dezbrăcă de hainele de pe el, îşi puse pe cap o tichie de saaluk, îşi aruncă pe umeri o mantie veche de beduin şi, fară a-şi mai face vreme să-şi ia bun-rămas de la maică-sa şi de la mătuşă-sa, se îndreptă în graba mare înspre porţile cetăţii, neavând în sacul lui, drept toată merindea de drum, decât numai o pâine, veche de trei zile. Iar când porţile cetăţii se deschiseră, el fu cel dintâi care ieşi; şi se îndepărtă cu paşi mari, procitind stihurile acestea, în chip de rămas-bun de la tot ceea ce lăsa în urmă-i:

Nu te mai iau în seamă, inima mea, o, nu!

Poţi să baţi mai departe sau să te rupi în piept -

În ochii mei mâhnirea n-am s-o mai chem de-acu, Şi-n sufletul meu milă şi dor nu mai aştept.

De-aş plânge pentru tine, o, inimă copilă, Ce s-ar alege oare de tinereţea mea?

Cel ce priveşte-n ochii gazelelor cu milă Să nu se plângă dacă, rănit, va-ngenunchea.

Voi colinda pământul şi pulberea străină, Pământul fără margini celui plecat pribeag -

Să-mi mântui tot ce-mi arde în suflet şi suspină, Tot ceea ce pe lume mi-a fost vreodată drag.

Voi înfrunta vitejii şi triburile toate, Voi strânge prăzi bogate de la învinşii mei, Şi plin de faimă iarăşi mă voi întoarce, poate, Să-ngenunchez duşmanii, să-nalţ un nou temei.

O, inimă copilă, învaţă legea mare:

Că niciodată fiara nu-şi dăruie oricui Bogatele ei coarne, decât când eşti în stare Or s-o-ngenunchi, ori s-o răpui!

Or, pe când tânărul Kanmakan fugea astfel de cetatea şi de rudele lui, maică-sa, nemaivăzându-l o zi întreagă, zadarnic îl căută peste tot. Atunci şezu jos şi începu să plângă şi să aştepte întoarcerea lui, pradă gândurilor cele mai chinuitoare. Da cea de a doua zi, apoi cea de a treia şi cea de a patra trecură, fară ca nimenea să aibă vreo ştire despre Kanmakan. Atunci maică-sa se închise în iatacul ei să plângă, să se jeluiască şi să ofteze din adâncul adâncurilor durerii sale:

— O, copilul meu, din ce parte să te chem? înspre ce ţară să alerg ca să te caut? Şi ce mai pot acuma lacrimile pe care le vărs după tine, copilul meu? Unde eşti? Unde eşti, o, Kanmakan?

Pe urmă biata mamă nu mai vroi nici să bea, nici să mănânce, iar jalea ei se află în toată cetatea şi fu împărtăşită de toţi locuitorii, care îl iubeau pe flăcău cum îl iubiseră şi pe răposatul lui părinte. Şi toţi strigau:

— Unde eşti tu, o, sărmane Daul’makan, o, sultane care ai fost atâta de drept şi atâta de bun cu norodul tău? Iacătă că fiul tău s-a pierdut şi niciunul dintre cei pe care i-ai potopit cu milele tale nu ştie să-i dea de urmă! Ah, bieţi urmaşi ai lui Omar Al-Neman, ce aţi ajuns voi?

Ast timp, Kanmakan bătu calea cât fu ziua de lungă şi nu poposi decât odată cu noaptea cea neagră. Iar a doua zi şi în zilele următoare drumeţi mai departe, hrănindu-se cu ierburile pe care le culegea de pe jos şi bând apă din izvoare şi din râuri. Şi după patru zile ajunse într-o vale acoperită de păduri şi în care cântau păsările şi porumbeii sălbatici. Atunci se opri, săvârşi spălările cerute de datină,

pe urmă îşi făcu rugăciunea; şi, îndeplinindu-şi astfel sfintele datorinţe, cum se lăsa noaptea, se întinse sub un copac mare şi adormi. Şi rămase aşa adormit până la miezul nopţii.

Atunci, în mijlocul tăcerii din valea aceea, izbucni un glas, ieşind din stâncile dimprejur, care îl trezi. Glasul acela cânta:

Viaţă de om, la ce eşti bună Fără lumina celei dragi Şi fară de surâsul ei?

O, moarte, ia-mă tu, de vrei, Să scap de-al chinului haraci Şi de osânda mea nebună!

Iubiţi ciraci, Când voia-bună La umbra unui crâng v-adună Şi dorul scapără scântei -

Goliţi pahar după pahar, Şi umpleţi-le iar!

O, primăvară, pune flori În pletele iubitei mele Şi-nconjur-o ca alte ori Cu volburi şi cununi de stele!

Ah, primăvară, pune iar În sufletul ei jar!

Prietene, când sorbi licoare Amară-nmiresmată, când Priveşti vrăjit în depărtare Un sfânt pământ Şi-l vezi în floare, Numai livezi, numai izvoare, Senin din zare până-n zare, Fii fericit de-al vieţii har:

Nu-i totul în zadar!

La cântecul acela minunat ce se înălţa astfel în noapte, Kanmakan se ridică răpit, şi încercă să scruteze negurile către locul de unde venea glasul; dar nu izbuti să osebească decât trunchiurile umbroase ale pomilor deasupra râului care curgea pe albia văii. Atunci merse oleacă înspre acolo şi coborî astfel până chiar pe malul apei. Iar glasul se făcu mai limpede şi mai duios, cântând stihurile acestea în noapte:

Am jurat ca pe vecie Nesmintit să ne iubim Şi-am lăsat-o în pustie, Cu-ntreg tribul lui Taim.

Fete cu ochi negri, chipuri Mai frumoase ca la noi, N-ai să afli-n alte triburi, Nici cai sprinteni mai de soi.

Îmi aduce-n suflet vântul, Peste-al zărilor chilim, Fumul, boarea, dorul, cântul Tribului Bani-Taim.

Roabă Saad, hai şi-mi spune:
Cea cu gingaşi clopoţei La picior, cu ochi-cărbune.
N-ai uitat de ochii mei?
Oare îşi mai aminteşte Legământul nostru sfânt?
Oare mă mai pomeneşte Cât de cât din când în când?
Ah, o scorpie-otrăvită Mi-a muscat rău inima.
Numai tu, pe veci iubită, Să mă vindeci ai putea!
Leac mi-e jarul buzei tale, Gura ta ca un izvor -
Fie doar, de neagra jale, Vindeca-m-ar, şi de dor!

După ce ascultă şi a doua oară cântecul din nevăzut, Kanmakan încercă iarăşi să scruteze beznele; da întrucât nu izbuti, se sui pe vârful unei stânci şi, din toate puterile, strigă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a o sută patruzecea noapte

…se sui pe vârful unei stânci şi, din toate puterile lui, strigă:

— O, tu cel care treci prin beznele nopţii, mă rog ţie! vino încoace, să-ţi ascult povestea care pesemne că seamănă cu povestea mea. Şi să încercăm să ne voioşim împreună!

Pe urmă tăcu.

Peste câteva clipite, glasul care cântase răspunse:

— O, tu, cel care mă chemi, cine eşti? Eşti om de pe pământ ori ginn de sub pământ? Dacă eşti ginn, vezi-ţi de drumul tău! Dar dacă eşti om, aşteaptă să se facă ziuă! Că noaptea este plină de capcane şi de viclenii!

La vorbele acestea, Kanmakan îşi zise în sineşi: „Hotărât că stăpânul glasului este un om a cărui păţanie seamănă cu a mea!”

Pe urmă şezu acolo neclintit până la ivirea dimineţii.

Or, văzu că vine spre el, pe sub copacii pădurii, un om îmbrăcat ca beduinii din pustie, mare şi înarmat cu un paloş şi cu o pavăză; şi se ridică şi se temeni; iar beduinul îi întoarse temeneaua şi, după vorbele îndătinate, beduinul îl întrebă, mirat de vârsta lui fragedă:

— O, tinere necunoscut, cine eşti? De ce trib ţii? Şi din ce neam de arabi te tragi? Chiar că eşti de o vârstă la care nu se prea hălăduieşte de unul singur prin noapte şi prin locuri pe unde nu se văd decât cete înarmate. Ia istoriseşte-mi pătărania ta!

Kanmakan spuse:

— Bunicul meu a fost sultanul Omar Al-Neman; tatăl meu a fost sultanul Daul'makan; iar cu sunt Kanmakan, cel ars de dragoste pentru verişoară-sa, Puterea-Ursitei!

Atunci beduinul îi spuse:

— Păi cum se brodeşte că tu, sultan şi fecior de sultani, umbli îmbrăcat ca un saaluk şi baţi drumurile fară de nici o strajă pe potriva cinului tău?

El răspunse:

— Am să-mi întocmesc singur straja, şi încep cu a te ruga să fii cel dintâi din rândurile ei!

La vorbele acestea, beduinul începu să râdă şi îi spuse:

— Vorbeşti, o, flăcăule, ca şi cum ai şi fi vreun voinic întreg ori vreun viteaz vestit în douăzeci de bătălii! Or, ca să-ţi dovedesc cât eşti de nevolnic, am să pun gabja pe tine numaidecât, ca să mă slujeşti ca un rob. Şi atunci, dacă părinţii tăi sunt cu adevărat sultani, or fi fiind şi atâta de bogaţi cât să plătească slobozenia ta!

Iar Kanmakan simţi mânia cum îi ţâşneşte de sub pleoape şi îi spuse beduinului:

— Pe Allah! nimeni nu are să plătească slobozenia mea, decât eu! Ia seama, o, beduinule! Când ţi-am auzit stihurile, te-am crezut dăruit cu purtări cuviincioase…

Şi Kanmakan se şi repezi la beduinul care, gândind că nu are să-şi facă decât un joc cu copilul acela, îl aştepta zâmbind. Da ce greşit mai gândea! întrucât Kanmakan, în luptă piept la piept cu beduinul, se înţepeni straşnic în pământ, cu picioarele lui mai vârtoase ca nişte munţi şi mai sprintene ca nişte minarete. Pe urmă, sprijinindu-se vajnic în călcâie, îl strânse în braţe pe beduin de mai să-i sfarme oasele şi să-i golească măruntaiele! Şi deodată îl ridică în

mâini de pe pământ şi, ducându-l aşa, alergă cu paşi mari înspre râu. Atunci beduinul, care nici nu avusese vreme să se dezmeticească din spaima de a vedea dintr-odată atâta putere la copilul acela, strigă:

— Ce vrei să faci de mă duci aşa înspre apa râului?

Şi Kanmakan răspunse:

— Am să te arunc în râu, care are să te care până în Tigru; iar Tigrul are să te care până în Nahr-Issa; iar Nahr-Issa are să te care până în Eufrat; iar Eufratul atunci are să te ducă la tribul tău! Şi atunci cei din trib au să-şi dea seama de voinicia şi de vitejia ta!

Şi beduinul, faţă de primejdia apropiată, în clipita când Kanmakan îl ridica mai sus ca să-l arunce în râu, se rigă:

— O, tinere viteaz, te juruiesc pe ochii iubitei tale Puterea-Ursitei să-mi cruţi viaţa! Şi de-aci înainte am să-ţi fiu robul cel mai supus!

Şi pe dată Kanmakan se trase repede îndărăt şi îl puse uşurel jos pe pământ, spunându-i:

— M-ai biruit cu jurământul acesta!

Şi şezură jos amândoi pe malul râului, şi beduinul scoase din desagă o pâine de orez pe care o frânse şi din care îi dete jumătate lui Kanmakan, precum şi oleacă de sare: şi din clipita aceea prietenia lor se închegă temeinic.

Atunci Kanmakan îl întrebă:

— Fârtate, acuma, că ştii cine sunt, vrei să-mi spui numele tău şi pe cel al părinţilor tăi?

Şi beduinul spuse:

— Sunt Saban ben-Remah ben-Hemam din tribul lui Taim, din pustia Şamului. Şi iacătă, în câteva vorbe, povestea mea:

Eram încă de vârstă tare crudă când tatăl meu a murit. Şi am fost oploşit de moşul meu, care m-a crescut în casa lui odată cu fiică-sa, Nejma. Or, m-am îndrăgostit de Nejma, şi Nejma tot aşa s-a îndrăgostit de mine. Iar când ajunsei la anii de însurătoare, vrusei s-o iau de sotie; caci tatăl ei, văzându-mă sărman şi fară de nici unele, nu vroi să

îngăduiască nicicum căsătoria noastră. Da, fată de mustrările şeicilor de frunte ai tribului, moşul meu binevoi să mi-o făgăduiască pe Nejma de soţie, da numai cu înţelegerea să-i încherbez o zestre întocmită din cincizeci de cai, cincizeci de cămile de soi ales, zece roabe, cincizeci de poveri de grâu şi cincizeci de poveri de orz, şi mai degrabă mai mult decât mai puţin. Eu atunci socotii că nu era decât numai un chip de a încherba zestrea pentru Nejma: să ies din tribul meu şi să mă duc cât mai departe să-i lovesc la drumul mare pe neguţători şi să jefuiesc caravanele. Şi-aceasta-i pricina şederii mele de as-noapte în locul unde m-ai auzit cântând. Caci, o, frăţâne, ce este cântecul acela, dacă l-ai măsura cu frumuseţea Nejmei! Că dacă o vede pe Nejma cineva numai o dată în viaţă, îşi şi simte sufletul doldora de binecuvântări şi de bucurie pentru toate zilele lui!

Şi, după ce spuse acestea, beduinul tăcu.

Atunci Kanmakan îi spuse:

— Ştiam bine, frăţâne, că povestea ta trebuie să se asemuie cu a mea! încât de-acuma avem să luptăm cot la cot şi să ne dobândim iubitele cu agonisita isprăvilor noastre!

Şi, taman când încheia vorbele acestea, o pulbere se ridică în depărtare spre a se apropia iute; şi, odată risipită, dinaintea lor se ivi un călăreţ cu chipul galben ca al unui om pe moarte, şi cu hainele năclăite de sânge, şi care strigă:

— O, drept-credincioşilor, oleacă de apă ca să-mi spăl rana! Şi sprijiniţi-mă, că îmi dau sufletul! Ajutaţi-mă şi, dacă voi muri, calul meu să fie al vostru!

Şi, într-adevăr, calul pe care călărea voinicul nu avea pereche printre toţi caii triburilor, iar frumuseţea lui îi lăsa năuci pe toţi cei care îl vedeau, că împlinea cu desăvârşire toate însuşirile alese cerute la un cal din pustie. Iar beduinul, care se pricepea la cai ca toţi cei din neamul lui, se minună:

— Chiar că, o, călăreţule, calul tău este dintre aceia care nu se mai văd în vremurile de acum!

Iar Kanmakan spuse:

— Caci, o, călăreţule, întinde-mi mâna ca să te ajut să descaleci!

Şi îl luă pe călăreţ, care simţea că se duce, şi îl puse încetişor jos pe iarbă, şi îi spuse:

— Da ce-ai păţit, frăţâne, şi ce-i cu această rană?

Iar beduinul îşi desfăcu haina şi îşi dete la iveală spinarea, care nu mai era decât o spintecătură amarnică din care sângele ţâşnea şuvoaie. Atunci Kanmakan şezu pe vine jos lângă rănit şi îi spălă cu grijă rănile, şi le acoperi încetişor cu frunze fragede; pe urmă îi dete celui pe moarte să bea şi îi spuse:

— Da cine te-a adus în starea aceasta, o, frate întru nenorocire!

Şi insul spuse:

— Află, o, tu, cel cu mâna gata de ajutor, că acest cal pe care îl vezi aci în toată frumuseţea lui, el este pricina ce m-a adus în starea de acum. Calul acesta era chiar calul lui Afridun, stăpânul Constantiniei; iar faima lui ajunsese până la noi toţi, arabii din pustie. Or, un cal cumu-i acesta nu se cade să stea în grajdurile unui domn de necredincioşi şi, ca să fie răpit dintre străjile care îl îngrijeau şi îl vegheau zi şi noapte, cei din tribul meu m-au ales pe mine. Şi plecai numaidecât şi ajunsei pe noapte la cortul în care era străjuit calul, şi legai chelemet cu paznicii lui; pe urmă mă folosii de clipita când ei îmi cereau părerea despre desăvârşirile lui şi mă pofteau să-l încerc, şi îl încălecai dintr-o săritură şi, cu o plesnitură de bici, şi săltai în zbor. Atunci străjerii, scuturându-se de uluială, se luară după mine călări pe caii lor, aţintindu-mă cu săgeţile şi cu suliţele, şi, precum vezi, cu multe mă nimeriră în spinare. Caci calul mă duse tot mai iute, ca o stea căzătoare, şi într-un sfârşit mă scoase cu totul din bătaia lor. Şi iacătă-s trei zile de când mă aflu călare pe el, fară oprire! Da mi s-a

scurs sângele, şi puterile mi s-au dus; şi simt moartea că-mi închide pleoapele. Încât, dat fiind că m-ai ajutat, calul, la moartea mea, ţi se cuvine ţie. Este cunoscut pe numele de El-Katul El-Majnun, 7 şi este rodul cel mai frumos din soiul El-Ajuz! Da mai întâi, o, tinere cu straie atâta de sărace şi cu chip atâta de ales, fă-mi binele de a mă lua la spatele tău pe cal şi de a mă duce la tribul meu, ca să mor sub cortul în care m-am născut!

La vorbele acestea, Kanmakan îi spuse:

— O, frate din pustie, şi eu ţin de un neam în care cinstea şi bunătatea sunt îndătinate. Or, chiar dacă va fi să nu-mi fie dat mie calul, stau gata să-ţi fac binele cerut!

Şi se aplecă spre arab ca să-l ridice; şi arabul scoase un suspin adânc şi spuse:

— Mai aşteaptă oleacă! Poate că sufletul are să-mi iasă pe dată! Vreau să-mi fac mărturisirea de credinţă.

Atunci închise ochii pe jumătate, întinse mâna, întorcând palma către cer, şi spuse:

— Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah. Şi mărturisesc că domnul nostru Mahomed este trimisul lui Allah!

Pe urmă, după ce se pregăti astfel de moarte, murmură cântccul acesta, care fu cuvântul lui cel de pe urmă:

Am rătăcit prin lume pe şoimul meu ca vântul!

Şi moartea împletind-o cu spaimele la brâu, Trecui prin munţi şi ape ţi colindai pământul?

În jafuri, şi-n omoruri cumplite, ţi-n desfrâu.

Mor cum trăii! La margini de drum săpaţi-mi groapă!

Ucisu-m-au mişeii pe care i-am bătut.

Iar rodul trudei mele îl las pe-un mal de apă, Departe hăt de cerul sub care m-am născut.

Ci aş muri în tihnă şi fericit, străine, Ce moşteneşti comoară de beduin, etan nu-i O alta-n lumea-ntreagă, de-aş şti că află-n tine Katul stăpânul vrednic de frumuseţea lui!

Şi de-abia îşi isprăvi arabul cântecul, că şi începu să-şi caşte gura bulbucind, scoase un horcăit adânc şi închise

ochii pe totdeauna.

Atunci Kanmakan şi fârtatele său, după ce săpară o groapă în care îl înmormântară pe cel mort, şi după rugile îndătinate, purceseră împreună să-şi caute ursita pe drumul lui Allaji.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi lăsă pe a doua zi urmarea poveştii.

Dar când fu cea de a o sută patruzeci şi una noapte spuse:

…să-şi caute ursita pe drumul lui Allah. Şi Kanmakan încalecă pe calul său Katul, iar beduinul Sabah se mulţumi să-l urmeze cu credincioşie pe jos, întrucât îi juruise prietenie şi supuşenie şi şi-l mărturisise pentru totdeauna de stăpân, punând jurământ pe capiştea cea sfântă de la Kaaba, casa lui Allah!

Atunci începu pentru ei o viaţă de năzdrăvănii şi de vitejii, de lupte cu fiarele şi de înfruntări cu tâlharii, de vânătorit şi de hoinărit, de nopţi petrecute la pândă de jivine sălbatice, şi de zile de războieli cu triburile şi de strânsură de prăzi. Şi strânseseră astfel, cu preţul multor primejdii, o sumedenie nemăsurată de vite cu paznicii lor cu tot, de cai cu slugile lor, şi de corturi cu chilimurile lor. Şi Kanmakan îl însărcinase pe fârtatele său Sabah cu toată straja peste toate agoniselile lor, pe care le mânau înainte-le peste tot în poghiazurile lor necurmate. Iar când şedeau amândoi la vreun popas, îşi istoriseau între ei necazurile şi nădejdile dragostei lor, unul povestind despre verişoară-sa Puterca-Ursitei, iar celălalt despre verişoară-sa Nejma. Şi atare viaţă ţinu aşa răstimp de doi ani. Şi iacătă, dintr-o sumedenie, una dintre isprăvile tânărului Kanmakan.

Într-o zi, Kanmakan, pe calul său Katul, mergea la noroc cu credinciosul Sabah înainte-i. Acela îi deschidea drumul, cu un paloş în mână, şi scotea din vreme în vreme răcnete cumplite, holbând nişte ochi cât nişte hăuri şi urlând, măcar că singurătatea era desăvârşită în pustie:

— Hâhâi! feriţi calea! La dreapta! La stânga!

Şi tocmai îşi isprăviseră un prânz la care mâncaseră, numai ei doi, o gazelă la proţap şi băuseră apă dintr-un izvor rece şi limpede. După o vreme, ajunseră pe un dâmb, sub care se răsfăţa o păşune plină de cămile, de oi, de vaci şi de cai; şi mai încolo, lângă un cort, nişte robi înarmaţi şedeau ghemuiţi în tihnă. La priveliştea aceea, Kanmakan îi spuse lui Sabah:

— Stai aici! vreau să pun mâna singur pe toată turma, precum şi pe robi!

Şi, după ce rosti acestea, ţâşni în goana bidiviului, din vârful colnicului, ca tunetul repezit dintr-un nor care trăsneşte, şi se năpusti asupra slugilor şi a vitelor, răcnind un cântec de luptă:

Suntem urmaşi lui Omar Al-Neman, Viteazul care nu ştia ce-i teama, Şi-al sfinte-năzuinţelor oştean!

Când triburile-n uâlvoră dau iama, Setoase de măceluri şi de plean, Noi le supunem în ţărână coama.

Noi stăm cetate omului sărman, Când cei puternici se asmut să-l roadă.

Din ţeasta de mişel şi de viclean Facem în vârful lăncilor podoabă.

Fereşte-ţi căpăţâna, biet duşman!

Suntem vitejii care nu ştiu teama, Din stepena lui Omar Al-Neman!

La vederea lui, robii speriaţi începură să scoată nişte ţipete amarnice, strigând după ajutor, şi gândind că toţi arabii din pustie îi năpădeau deodată. Atunci ieşiră din corturi trei oşteni care erau stăpânii turmelor; săriră pe cai şi se repeziră în întâmpinarea lui Kanmakan, strigând:

— Acesta-i hoţul calului Katul! Am pus mâna pe el, într-un sfârşit! Pe hoţ!

La vorbele lor, Kanmakan le strigă:

— Într-adevăr, acesta-i chiar Katul, caci hoţii sunteţi voi, o, pui de lele!

Şi se plecă spre urechea lui Katul, grăindu-i spre a-l însufleţi; şi Katul ţâşni ca o vâlvă asupra prăzii; şi

Kanmakan, cu lancea lui, nu îşi făcu din biruinţă decât o joacă; întrucât, de la cel dintâi întâlniş, îşi înfipse sâmceaua suliţei în pântecele celui dintâi care se înfăţişă, şi o făcu să iasă în cealaltă parte cu un rărunchi în vârf. Pe urmă îi făcu şi pe ceilalţi doi călăreţi să pata aceeaşi soartă: şi, de cealaltă parte a spinării lor, un rărunchi împodobea suliţa cea străpungătoare. Pe urmă se întoarse asupra robilor. Dar când văzură soarta îndurată de stăpânii lor, robii se aruncară cu fruntea la pământ, cerşind să le cruţe viaţa. Şi Kanmakan le spuse:

— Hai! şi, fară pierdere de vreme, mânaţi dinaintea mea turmele şi duceţi-le în cutare loc, unde se află tabia şi robii mei!

Şi, mânând din urmă vitele şi robii, îşi urmă drumul, ajunse în curând la fârtatele său Sabah, care, după poruncile primite, nu se clintise de la locul lui cât ţinuse lupta.

Or, pe când drumeţeau ei aşa, cu turma şi robii dinainte-le, văzură deodată că se ridică o trâmbă de praf care, risipindu-se, lăsă să se ivească o sută de călăreţi înarmaţi după tipicul rumilor de la Constantinia. Atunci Kanmakan îi spuse lui Sabah:

— Tu păzeşte turmele şi robii, şi pe mine lasă-mă să-i înfrunt singur pe necredincioşi!

Şi beduinul pe dată se trase la o parte, pe după un dâmb, neîngrijindu-se decât de paza poruncită. Şi Kanmakan singur se repezi dinaintea călăreţilor rumi, care numaidecât îl cuprinseră din toate părţile; atunci căpetenia lor, înaintând spre el, îi zise:

— Da cine eşti tu, o, copilă nurlie, care ştii aşa de bine să ţii frâiele unui cal de luptă, pe când ochii îţi sunt atâta de galeşi şi obrajii atâta de fragezi şi de înfloriţi? Apropie-te să te sărut pe buze; şi avem să vedem mai apoi. Vino! Şi am să te fac domniţă peste toate pământurile călcate de triburi!

La vorbele lui, Kanmakan simţi o ruşine mare cum îi suie în obraji şi strigă:

— Da cu cine gândeşti tu că vorbeşti, o, javră şi pui de căţea? Dacă obrajii mei nu au un fir de păr, braţul meu, pe care va să-l simţi, are să-ţi dovedească greşeala mitocăniei tale, o, rum orb şi care nu ştii să osebeşti un viteaz de o copilă!

Atunci căpetenia celor o sută veni mai aproape de Kanmakan şi văzu, într-adevăr, că, în pofida gingăşiei, şi a albeţei pielei, şi a catifelimii obrajilor lui neprihăniţi de nici un fir de păr mai aspru, era, dacă îl judecai după flacăra din ochi, un viteaz nu tocmai lesne de domolit.

Atunci căpetenia celor o sută răcni la Kanmakan:

— A cui e dară turma aceea? Şi tu însuţi, unde te duci aşa, plin de ifose şi de ţâfnă? Dă-te supus, ori eşti mort!

Pe urmă îi porunci unuia dintre călăreţii lui să se apropie de flăcău şi să-l ia prins. Da de cum ajunse călăreţul aproape de Kanmakan, cu numai o lovitură de paloş Kanmakan îi şi despică în două turbanul, şi capul, şi trupul, precum şi şaua şi pântecul calului. Pe urmă cel de al doilea călăreţ care veni, şi cel de al treilea, şi cel de al patrulea pătimiră întocmai aceeaşi soartă.

Văzând aşa, căpetenia celor o sută le porunci călăreţilor să se dea îndărăt şi veni mai aproape de Kanmakan şi îi strigă:

— Tinereţea ta este tare frumoasă, o, voinicule, şi neînfricarca-ţi deopotrivă! Or, eu, Kahrudaş, a cărui vitejie este vestită în toate ţările rumilor, vroiam, tocmai datorită voiniciei tale, să-ţi cruţ viaţa! Aşa că du-te în pace, întrucât te iert de moartea oamenilor mei, pentru frumuseţea ta!

Caci Kanmakan îi strigă:

— Că eşti Kahrudaş, de asta nu are ce să-mi pese mie! Ceea ce îmi pasă este să laşi de-o parte toate vorbele celea şi să vii să înfrunţi vârful suliţei mele. Şi mai află că, dacă pe tine te cheamă Kahrudaş, eu sunt Kanmakan ben Daul’makan ben Omar Al-Neman!

Atunci creştinul îi spuse:

— O, fiu al lui Daul’makan, am cunoscut în lupte voinicia părintelui tău! Or, tu ai izbutit să îngemănezi puterea

părintelui tău cu o gingăşie desăvârşită! Aşa că du-te, luându-ţi şi prada toată! Este bunăvoia mea!

Caci Kanmakan îi strigă:

— Nu prea am de obicei, o, creştinule, să smucesc îndărăt frâiele calului! Apără-te!

Zise, şi îl mângâie pe Katul, care pricepu dorinţa stăpânului şi, ciulindu-şi urechile şi ridicându-şi coada, zvâcni. Şi atunci se înfruntară cei doi voinici, şi caii se întreizbiră cum se izbesc doi berbeci în coarne sau cum se întrestrăpung doi tauri. Şi câteva întâlnişuri cumplite rămaseră fară de nici o urmare. Pe urmă deodată Kahrudaş, din toate puterile lui, îşi zvâcni suliţa înspre pieptul lui Kanmakan; şi acesta, cu un dezghin sprinten al calului, izbuti să se ferească la vreme şi, întorcându-se scurt, îşi zvâcni braţul, cu suliţa înainte. Şi izbitura îi străpunse pântecul creştinului, făcând să-i iasă prin spinare fierul sclipitor. Şi Kahrudaş încetă pe totdeauna să se mai prenumere printre oştenii necredincioşilor!

Văzând acestea, călăreţii lui Kahrudaş se lăsară în seama sprintenelii cailor lor şi pieriră în depărtare în pulberea care îi învălui.

Atunci Kanmakan, ştergându-şi suliţa de leşurile întinse, îşi urmă drumul făcându-i semn lui Sabah să mâie înainte turmele şi robii.

Or, chiar după isprava aceasta, Kanmakan o întâlni pe arăpoaica rătăcitoare din pustie, cea care istorisea, din trib în trib, întâmplări sub corturi şi poveşti sub stele. Şi Kanmakan, care auzise de atâtea ori vorbindu-se de ea, o rugă să poposească şi să se odihnească sub cortul lui şi să-i povestească ceva care să-l ajute să-şi treacă vremea şi să-i veselească mintea, uşurându-şi inima. Şi bătrâna cea fară de căpătâi răspunse:

— Cu drag şi cu cinstire!

Pe urmă şezu jos lângă el, pe rogojină, şi îi istorisi.

Povestea cu mâncătorul de haşiş Află că lucrul cel mai desfătător cu care mi s-a veselit urechea, o, tinere doamne

al meu, este povestea aceasta, pe care am auzit-o de la un haşaşit dintre haşaşiţi!

A fost odată un ins care era tare împătimit după trupuri de fecioare…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a o sută patruzeci şi doua noapte spuse:

A fost odată un ins tare împătimit după trupuri de fecioare şi care altă grijă nu mai avea. Încât, cum atare trupuri sunt de preţ tare ridicat, mai cu seamă când sunt de soi şi pe poruncă, şi cum nici o avere nu poate să dăinuiască la nesfârşit atunci când gusturile stăpânului ei sunt atâta de scumpe, insul cu pricina, care niciodată nu îşi mai găsea odihnă în privinţa aceasta şi care se lăsa dus astfel la necumpărare de dorinţele lui – întrucât în orice lucru numai lipsa de măsura este de osândit – ajunse de se lefteri cu totul, până la urmă.

Or, într-o zi, pe când îmbrăcat în haine răpănoase şi tu picioarele goale umbla prin suk cerşindu-şi pâinea cu tare se hrănea, un cui îi intră în talpa piciorului şi făcu sângele să-i curgă din plin. Atunci şezu jos pe pământ, încercă să oprească sângele şi până la urmă îşi legă piciorul cu o zdreanţă. Caci, cum sângele curgea mai departe, îşi zise: „Să mergem la hammam să ne spălăm piciorul şi să-l băgăm în apă: are să-i facă bine.” Şi se duse la hammam şi intră în sala cea mare în care vin oamenii săraci, da care era destul de curăţică şi strălucea de minune, şi se ghemui în havuzul de la mijloc şi începu să-şi spele piciorul.

Or, lângă el, şedea un ins care îşi isprăvise scăldatul şi care mesteca în dinţi ceva. Şi amărâtul nostru fu stârnit straşnic de molfăitul celuilalt, şi îl prinse o poftă pojarnică să mestece şi el lucrul acela. Şi îl întrebă pe celălalt:

— Ce mesteci aşa, vecine?

Omul răspunse cu glas scăzut, ca să nu-l audă nimeni:

— Taci! Nişte haşiş! Dacă vrei, îţi dau o bucăţică.

El spuse:

— Hotărât! as vrea să gust, de multă vreme râvnesc!

Atunci omul care mesteca scoase o bucăţică din gură şi i-o dete rănitului, spunându-i:

— Ajute-ţi să te uşurezi de toate grijile!

Şi insul nostru luă bucăţica, şi o mestecă, şi o înghiţi pe toată. Şi cum nu era dedat cu haşişul, în curând, când puterea haşişului îşi împlini rostul în creierul lui, ca urinare a învârtejirii haşişului, fu cuprins dintru-ntâi de o veselie până peste poate şi revărsă în toată sala nişte hohote de râs nemăsurate! Pe urmă, după o clipită, se prăbuşi pe marmura goală, pradă unor năluciri felurite, dintre care iacătă-o pe cea mai desfătată:

I se păru dintru-ntâi că se află cu totul gol sub puterea mâinilor unui băieş năprasnic şi a doi arapi vânjoşi care puseseră stăpânire deplină pe făptură lui; şi se vedea ca o jucărie în mâinile lor: îl întorceau şi îl răsuceau în toate chipurile, Înfâgându-i în carne degetele lor noduroase, da până peste poate de pricepute; şi el gemea sub greutatea genunchilor lor când i se propteau în pântece ca să i-l frământe cu măiestrie. După aceea îl spălară cu mare prisos de lighene de aramă şi de buşumări cu mănunchiuri de ierburi; pe urmă băieşul cel vajnic vru să-i spele chiar el părţile cele mai gingaşe ale făpturii sale, dar, cum îl gâdila tare, spuse:

— Fac eu treaba asta!

Pe urmă, când scalda se încheie, băieşul cel mare îi înfăşură capul, umerii şi şalele cu trei ştergare albe ca iasomia şi îi spuse:

— Acuma, domnia ta, este vremea să intri la soţia ta, care te aşteaptă.

Caci el se minună:

— Ce soţie, o, băieşule? Că eu sunt burlac! Ori nu care cumva ai mâncat din întâmplare haşiş, de aiurezi aşa?

Caci băieşul îi spuse:

— Nu mă lua peste picior! Haide la soţia ta, care nu mai poate de nerăbdare!

Şi îi aruncă pe umeri un cearceaf mare de mătase neagră, şi îi deschise calea, pe când cei doi arapi îl sprijineau de umeri, mângâindu-l din când în când pe fund, numai aşa ca să şuguiască. Iar el râdea până peste poate.

Ajunseră astfel cu el într-o sală pe jumătate întunecată, şi caldă, şi înmiresmată cu tămâie; şi, în mijlocul ei, se afla o tabla mare plină cu poame, cu plăcinte, cu sorbeturi, şi nişte vase pline cu flori; şi, după ce îl poftiră să şadă pe un scăunaş de abanos, băieşul şi cei doi arapi îi cerură îngăduinţă să plece, şi pieriră.

Atunci intră un băieţel care şezu smirnă, aşteptându-i poruncile, şi care îi spuse:

— O, sultane al vremilor, sunt robul tău!

Da el, fară a lua seama la gingăşia băieţandrului, izbucni într-un hohot de râs care făcu să răsune sala toată, şi se minună:

— Pe Allah! ce loc plin de mâncători de haşiş! iacătă că acuma mă fac şi sultan!

Pe urmă îi spuse băieţaşului:

— Tu, ia vino încoace şi taie-mi o jumătate de lubeniţă cât mai roşie şi cât mai zemoasă! Asta-i ceea ce îmi place mie cel mai mult. Nimica nu se poate măsura cu lubeniţa ca să-mi răcorească inima.

Şi băieţelul îi aduse lubeniţa tăiată în felii minunate. Atunci el îi spuse:

— Poţi să pleci! Nu am treabă cu tine! Dă fuga degrabă să-mi cauţi ceea ce îmi place cel mai mult, lângă o lubeniţă bună: un trup de fecioară de cel mai bun soi!

Şi băiatul pieri.

Şi pe dată intră în sală o fetişcană, tinerică foarte, care veni la el legănând din şoldurile care abia se năzăreau, atâta de copile erau încă. Iar el, la vederea ei, începu să pufnească de bucurie; şi o luă pe copilă în braţe, şi o puse pe genunchi, şi o sărută cu patimă; şi o trase peste el; şi

scoase năsărâmba şi i-o puse în mână; şi urma să facă cine mai ştie ce, când deodată, cutremurat de un fior cumplit de rece, se trezi din visul lui.

Or, tot atunci, şi de îndată ce pricepu că toate acelea nu erau decât urmarea haşişului asupra creierilor lui, se văzu înconjurat de toţi cei ce se scăldau la hammam, care se uitau la el râzând din toate beregăţile lor şi căscând nişte guri cât nişte cuptoare; şi toţi arătau cu degetul înspre zebbul lui gol, care se învârtoşise în sus până peste marginile învârtoşirii, şi se înfăţişă voinic cât al unui măgar ori al unui elefant; şi toţi aruncau peste el tăldări mari pline cu apă rece, năpădindu-l cu un potop de glume dintre cele ce se fac de obicei la hammam, cu fel de fel de asemuiri, între cei ce se scaldă.

El atunci se simţi tare fâstâcit şi îşi trase un ştergar peste picioare şi le spuse cu jelanie celor ce râdeau:

— Pentru ce mi-aţi luat copila, o, oameni buni, taman în chiar clipita când era să pun lucrurile la locul lor?

La vorbele acestea, giumbuşliii se zgâlţâiră de veselie, şi începură să bată din palme, şi îi strigară:

— Nu ţi-e ţie ruşine, o, mâncătorule de haşiş, să ne faci asemenea mustrări, după ce, sub puterea buruienii pe care ai înfulecat-o, te-ai bucurat atâta de straşnic de nălucile văzduhului?

La vorbele acestea ale arăpoaicei, Kanmakan nu putu să se stăpânească mai mult şi se porni pe un râs de se scutura de veselie. Pe urmă îi spuse arăpoaicei:

— Desfătată poveste! Mă rog ţie, grăbeşte a-mi spune şi urmarea, care trebuie să fie minunată pentru urechi şi pilduitoare pentru minte!

Şi arăpoaica spuse:

— Hotărât, o, stăpâne al meu, urmarea este aşa de minunată, încât chiar că ai să uiţi tot ceea ce ai auzit până acum; şi este aşa de curată şi de ispitită şi de ciudată, că până şi surzii s-ar cutremura de haz.

Şi Kanmakan spuse:

— Uf! atunci povesteşte mai departe! Sunt până peste poate de vrăjit!

Or, cum arăpoaica se gătea să istorisească urmarea poveştii, Kanmakan văzu cum vine şi se opreşte dinaintea cortului său un olăcar călare, şi care, după ce descăleca, îi ură bună pace şi Kanmakan îi răspunse la salamalec.

Atunci olăcarul îi spuse:

— Doamne, sunt unul dintre cei o sută de olăcari pe care vizirul cel mare Dandan i-a trimis în toate părţile ca să încerce a da de urmele tânărului emir Kanmakan, care de trei ani a plecat de la Bagdad. Căci vizirul cel mare Dandan a izbutit să ridice toată oştimea şi tot norodul împotriva hrăpitorului scaunului de domnie al lui Omar Al-Neman; şi l-a luat prins pe hrăpitor şi l-a închis în hruba cea mai adâncă. Încât, la ceasul de acum, foamea, şi setea, şi ocara pesemne că i-au şi răpit sufletul! Binevoieşti a-mi spune, o, domnia ta, dacă, din întâmplare, nu te-ai întâlnit cumva, în vreo zi, cu emirul Kanmakan, căruia îi vine de drept scaunul de domnie al părintelui său?

Când şahzade Kanmakan…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Când fu cea de a o sută patruzeci şi treia noapte spuse:

Când şahzade Kanmakan auzi ştirea aceea atâta de neaşteptată, se întoarse înspre credinciosul său Sabah şi, cu un glas tare liniştit, îi spuse:

— Iacătă, o, Sabah, că orice lucru se împlineşte la vremea care i-a fost menită. Aşa că ridică-te! şi haidem la Bagdad!

La vorbele lui, olăcarul pricepu că se află dinaintea noului său sultan şi numaidecât se temeni şi sărută pământul între mâinile lui, precum făcură şi Sabah şi arăpoaica.

Iar Kanmakan îi spuse arăpoaicei:

— Vei merge şi tu cu mine la Bagdad, ca să-mi spui până la sfârşit povestea aceasta din pustie!

Iar Sabah spuse:

— Îngăduie-mi atunci, o, Măria Ta, să dau fuga înainte-ţi ca să duc ştire de venirea ta vizirului Dandan şi locuitorilor Bagdadului!

Şi Kanmakan îi îngădui. Pe urmă, spre a-l răsplăti pe olăcar pentru vestea cea bună, îi lăsă, ca dar, toate torturile, toate vitele şi toţi robii pe care îi dobândise în luptele lui de trei ani. Apoi, cu beduinul Sabah înainte-i şi urmat de arăpoaica încocoţată pe o cămilă, plecă spre Bagdad în pasul zorit al calului său Katul.

Or, cum şahzade Kanmakan avusese grijă să se lase întrecut cu depărtare de o zi faţă de credinciosul său Sabah, acela în câteva ceasuri sculase toată cetatea Bagdadului în picioare. Şi toţi locuitorii şi toată oştirea, cu vizirul Dandan în frunte şi cu cei trei capi Rustem, Turkaş şi Bahraman, ieşiseră înaintea porţilor cetăţii să aştepte sosirea acelui Kanmakan pe care ei îl aveau drag şi pe care nu mai nădăjduiseră să-l vadă vreodată; şi înălţau urări de belşug şi de slavă neamului lui Omar Al-Neman.

Încât de îndată ce emirul Kanmakan se ivi, venind în goana mare a calului său Katul, strigătele de bucurie şi uralele se ridicară de pretutindeni, scoase de mii de glasuri de bărbaţi şi de femei care îl slăveau ca pe sultanul lor. Iar vizirul Dandan, în pofida bătrâneţii lui adânci, sări sprinten de pe cal şi veni să ureze bun-venitul şi să jure credinţă urmaşului atâtor sultani. Pe urmă toţi laolaltă intrară în Bagdad, pe când arăpoaica, pe cămila înconjurată de o gloată nenumărată, istorisea o poveste din poveştile ei.

Or, cel dintâi lucru pe care Kanmakan îl făcu, ajungând la sarai, fu de a-l săruta pe vizirul cel mare Dandan, cel mai credincios amintirii sultanilor săi, pe urmă pe căpeteniile Rustem, Turkaş şi Bahraman; iar cel de al doilea lucru pe care îl făcu Kanmakan fu de a se duce să sărute mâinile mamei sale, care suspina de bucurie; iar cel de al treilea fu de a-i spune maică-sii:

— O, mamă a mea, spune-mi, rogu-te, cum o duce mult iubita mea verişoară, Puterea-Ursitei?

Iar maică-sa îi răspunse:

— O, copilul meu, nu ştiu să-ţi răspund nimic în privinţa aceasta, întrucât de când te-am pierdut nu m-am mai gândit la altceva decât la jalea pierderii tale!

Iar Kanmakan îi spuse:

— Mă rog ţie, o, maică a mea, să te duci chiar tu să iei ştiri despre ea şi despre mătuşa mea Nozhatu!

Atunci maică-sa ieşi şi se duse în iatacul în care se aflau acuma Nozhatu şi fiică-sa Puterea-Ursitei, şi se întoarse cu ele în sala în care le aştepta Kanmakan. Şi chiar atunci se dezlănţui adevărata bucurie şi se rostiră stihurile cele mai frumoase, precum iată câteva dintr-o sumedenie:

O, zâmbet de mărgăritare Pe buzele iubitei mele, Sorbit cu vraja ei deodată Ce se revarsă printre ele!

Obraji de-ndrăgostiţi!

Ah, câte săruturi nu cunoaşteţi voi, Şi ce potoape de alinturi În foşnet de mătăsuri moi!

Alintul pletelor desprinse Spre zori în valuri rătăcite, Alintul degetelor arse De jarul dragostei vrăjite!

Şi tu, o, paloş tras din teacă, Oţel slăvit, strălucitor, Tu, paloş fără de odihnă, Ah, tu, al nopţii luptător! …

Or, cum desfătarea lor fu până peste poate, din mila Ini Allah, nu mai este nimic de adăugat. Şi de altminteri” hiar de atunci încoace necazurile se depărtară de la casa urmaşilor lui Omar Al-Neman, spre a se abate pentru totdeauna asupra acelora ce le fuseseră vrăjmaşi!

Întradevăr, după ce sultanul Kanmakan îşi petrecu luni lungi de bucurie în braţele tinerei Puterea-Ursitei, ajunsă soţia lui, îi strânse într-o zi, de faţă cu vizirul cel mare Dandan, pe toţi emirii săi, pe capii de oşti şi pe toţi mai-marii din împărăţie şi le spuse:

— Sângele părinţilor mei încă nu a fost răzbunat, şi vremile au venit! Or, iacătă că mi s-a izvodit cum că Arridun a murit, şi că a murit şi Hardobiu de la Chezareea. Dar bătrâna Muma-Prăpădurilor mai este în viaţă şi ea este aceea care, după spusa iscoadelor noastre, domneşte şi

ocârmuieşte treburile în toate ţările rumilor. Iar la Chezareea domnul cel nou se cheamă Rumzan, şi nu i se ştie nici tatăl, nici mama. Aşa că, o, vitejii mei, de mâine chiar, începe iarăşi războiul asupra necredincioşilor! Şi jur pe viaţa lui Mahomed (asupra-i fie pacea şi rugăciunea!) că nu am să mă întorc în Bagdad, cetatea noastră, decât după ce îi voi lua zilele cotoroanţei nenorocirilor şi după ce îi voi răzbuna pe fraţii noştri morţi în lupte!

Şi toţi cei de faţă răspunseră cu încuviinţare. Şi de-a doua zi oastea era în drum spre Constantinia.

Or, cum ajunseseră sub zidurile vrăjmaşului şi se găteau de năvală ca să scalde totul în foc şi sânge, în cetatea aceea păgână, văzură că vine către cortul sultanului un tânăr atâta de frumos, încât nu putea să fie decât vreun fiu de sultan, şi o femeie, descoperită la chip şi cu înfăţişarea aleasă, care mergea în urma lui. Şi, la ceasul aceta, se aflau laolaltă, în cortul sultanului, vizirul Dandan şi domniţa Nozhatu, mătuşa lui Kanmakan, care ţinuse să însoţească oastea drept-credincioşilor, deprinsă cum era cu ostenelile drumeţirilor.

Iar tânărul şi femeia cerură intrare, care li se dărui pe dată. Da deabia intrară, că Nozhatu şi scoase un strigăt mare şi căzu leşinată, iar femeia tot aşa scoase un strigăt mare şi căzu leşinată. Şi, când îşi veniră în fire din leşinul lor, se aruncară una în braţele celcilaltc, sărutându-se: căci femeia nu era alta decât roaba fostă a domniţei Abriza; credincioasa Boabă-de-Mărgean!

Pe urmă Boabă-de-Mărgean se întoarse înspre sultanul Kanmakan şi îi spuse:

— O, Măria Ta, văd că porţi la gât o gemă de preţ, albă şi rotundă; iar domniţa Nozhatu poartă şi ea de asemenea una Ia gât. Or, ştii că domniţa Abriza avea cea de a treia gemă. Şi pe aceea a treia iacăt-o!

Şi credincioasa Boabă-de-Mărgean, întorcându-se către tânărul care venise cu ea, o arătă, agăţată la gâtul lui, pe

cea de a treia gemă. Pe urmă, cu ochii luminaţi de bucurie, strigă:

— O, Măria Ta, şi tu, stăpână a mea, Nozhatu, tânărul acesta este fiul bietei mele stăpâne Abriza. Şi chiar eu l-am crescut, de când s-a născut. Şi chiar el este, o, voi toţi cei care mă ascultaţi la ceasul de acum, domn la Chezareea, Rumzan, fiul lui Omar Al-Neman. Aşa că este fratele tău, o, stăpână a mea, Nozhatu, şi moşul tău, o, Măria Ta Kanmakan.

La vorbele acestea ale Boabei-de-Mărgean, sultanul Kanmakan şi Nozhatu se ridicară şi îl sărutară pe domnul Rumzan, plângând de bucurie, iar vizirul Dandan aşijderea îl sărută pe fiul stăpânului său, sultanul Omar Al-Neman (aibă-l Allah întru mila sa nemărginită!). Pe urmă sultanul Kanmakan îl întrebă pe Rumzan, stăpânul Chezarcei:

— Spune-mi, o, frate al tatălui meu, eşti domnul unei ţări creştineşti şi trăieşti între creştini! Eşti şi tu nusram? 8

Ci Rumzan întinse mâna şi, ridicându-şi degetul arătător în sus, rosti:

— La ilah ill’Allah, ua Mohammad rassul Allah! 9

Atunci bucuria lui Kanmakan, a sultanei Nozhatu şi a vizirului Dandan fu până peste marginile marginilor, strigară:

— Mărire lui Allah, carele şi-i alege pe ai săi şi îi strânge la un loc!

Pe urmă Nozhatu întrebă:

— Da cum de ai putut să fii călăuzit pe calea cea dreaptă, o, fratele meu, între toţi necredincioşii aceia care nu îl cunosc pe Allah şi habar nu au de Trimisul său?

El răspunse:

— Boabă-de-Mărgean cea bună, ea mi-a sădit în cuget învăţăturile cele limpezi şi minunate ale credinţei noastre! întrucât şi ea s-a făcut musulmană, odată cu mama mea Abriza, când cu şederea lor la Bagdad, în saraiul părintelui meu, sultanul Omar Al-Neman. Încât Boabă-de-Mărgean a fost pentru mine nu numai aceea care m-a luat de când m-

am născut şi m-a crescut şi mi-a ţinut loc de mamă întru totul, dar şi cea care a făcut din mine un drept-credincios a cărui soartă este în mâinile lui Allah, stăpânul sultanilor!

La vorbele accstea, Nozhatu o pofti pe Boabă-de-Mărgean să şadă jos lângă ea pe chilim şi hotărî s-o socotească de aci înainte ca soră a ei.

Iar Kanmakan îi spuse unchiului său Rumzan:

— O, unchiule, ţie ţi se cuvine, ca drept de întâi născut, scaunul de domnie al împărăţiei musulmanilor. Şi din clipita de-acum mă socot ca un supus credincios al tău.

Ci domnul de la Chezareea îi spuse:

— O, nepoate al meu, ceea ce-a făcut Allah este bine făcut! Cum aş cuteza eu să tulbur orânduiala statorită de Orânduitor?

Aici intră în vorbă vizirul Dandan care le spuse:

— O, Măriile Voastre, cea mai dreaptă judecată este să domniţi pe rând, fiecare câte o zi, rămânând amândoi sultani!

Iar ei răspunseră:

— Judecata ta este minunată, o, preacinstite vizir al părintelui nostru!

În clipa aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a o sută patruzeci şi patra noapte spuse:

…Iar ei răspunseră:

— Judecata ta este minunată, o, preacinstite vizir al părintelui nostru!

Şi hotărâră între ei aşa să facă. Atunci, ca să sărbătorească bucuria, Ruzman făcu cale îndărăt şi se întoarse în cetate, unde puse să se deschidă porţile pentru oastea musulmanilor. Pe urmă puse să se facă strigare, de către pristavii obşteşti, că de aci înainte Islamul avea să fie legea locuitorilor, dar că toţi creştinii erau slobozi să rămână întru eresul lor. Da niciunul dintre locuitori nu vroi să rămână mai departe necredincios şi, numai într-o zi,

mărturisirea de credinţă fu rostită de către mii şi mii de noi drept-credincioşi! Aşa! Slăvit să fie pururea Acela carele l-a trimis pe Prorocul său ca să fie un semn de pace între toate făpturile din Răsărit şi din Apus!

Cu prilejul acela, cei doi sultani deteră petreceri mari şi ospeţe mari, domnind pe rând, ficcarc câte o zi. Şi zăboviră astfel la Chezarcea o bucată de vreme, în toi de bucurie şi de mulţumire până peste poate.

Şi atunci chibzuiră ei să se răzbune într-un sfârşit pe cotoroanţa de Muma-Prăpădurilor. Cu asemenea gând, sultanul Rumzan, în înţelegere cu sultanul Kanmakan, grăbi să trimită un olăcar la Constantinia, ca să ducă o scrisoare pentru Muma-Prăpădurilor, care habar nu avea de noua stare de lucruri şi care îşi năzărea că domnul de la Chezareea era tot creştin ca bunicul lui dinspre mamă, răposatul Hardobiu, părintele Abrizei. Iar scrisoarea era ticluită astfel: „Prea slăvitei şi preacinstitei chera Sauahi Omm El-Dauahi, temuta, cumplita, urgia năprasnică a prăpădurilor peste capetele vrăjmaşilor, ochiul care veghează asupra cetăţii creştineşti, înmiresmata cu volnicie şi cu înţelepciune, miruita cu sfânta tămâie dumnezeiască şi adevărată a patriarhului cel mare, stâlparul lui Cristos din inima Constantiniei:

Din partea stăpânului Chezareei, Rumzan, urmaşul lui Haraobiu cel Mare a cărui faimă se întinde peste întreg pământul.

Iacătă, o, maică a noastră a tuturora, că stăpânul cerului şi al pământului a făcut să izbândească oştile noastre asupra musulmanilor şi le-am nimicit oastea şi l-am luat prins pe sultanul lor, în Chezareea, şi i-am adus aşijderea în robie pe vizirul Dandan şi pe domniţa Nozhatu, fiica lui Omar Al-Neman şi a domniţei Safia, fiica răposatului domn Afridun al Constantiniei.

Aşa că aşteptăm venirea ta între noi ca să sărbătorim laolaltă biruinţa noastră şi să punem să se taie, dinaintea

ochilor tăi, capul sultanului Kanmakan, al vizirului Dandan şi al tuturor capilor musulmani.

Şi poţi să vii la Chezareea fară strajă mare, întrucât de-acuma toate drumurile sunt liniştite şi toate olaturile sunt paşnice, de la Irak până la Sudan şi de la Mossulşi Damasc până la marginile marginilor Răsăritului şi ale Apusului.

Şi să nu pregeţi s-o aduci cu tine la Constantinia pe doamna Safia, mama sultanei Nozhatu, spre a-i dărui bucuria de a o vedea iarăşi pe fiica ei care este cinstită, ca femeie, în palatul nostru.

Şi Cristos, fiul Mariamei, să te apere şi să te ţie ca pe o mireasmă curată, păstrată în aur nestricăcios!”

Pe urmă iscăli cartea cu numele lui, Rumzan, şi o pecetlui cu pecetea lui domnească, şi i-o înmână unui olăcar care plecă numaidecât la Constantinia.

Or, până la ceasul venirii cotoroanţei la pieirea ei rară de izbavă, trecură vreo câteva zile în care cei doi sultani avură bucuria de a judeca nişte pricini ce rămăseseră nejudecate. Iacătă aşadar ce se petrecu:

Într-o zi, pe când cei doi sultani, vizirul Dandan şi dulcea Nozhatu, care niciodată nu îşi acoperea chipul dinaintea vizirului Dandan pe care îl socotea ca pe un părinte, şedeau de vorbă despre sosirea apropiată a pacostei de babă şi despre soarta ce i se hărăzea, unul dintre musaipi intră şi îi vesti pe sultani că se află afară un negustor bătrân care fusese lovit de tâlhari şi că şi tâlharii se aflau acolo în lanţuri. Şi musaipul spuse:

— O, Măriile Voastre, negustorul cere îngăduinţă să vină la Strălucirea Voastră, că are să vă înmâneze două scrisori.

Şi cei doi sultani spuseră:

— Pofteşte-l să intre!

Atunci intră un bătrân care purta pe chip tipăritura binecuvântării şi care plângea; sărută pământul dinaintea sultanilor şi spuse:

— O, sultani ai vremilor, oare este cu putinţă ca un musulman să fie cinstit la necredincioşi şi să fie jefuit şi

năpăstuit la drept-credincioşi, în ţările unde domneşte împăcarea şi dreptatea?

Şi sultanii îi spuseră:

— Da ce ai păţit, o, preacinstite negustor?

El răspunse:

— O, stăpânii mei, aflaţi că am asupră-mi două scrisori care m-au ajutat să fiu cinstit totdeauna în toate ţările musulmane; întrucât ele îmi slujesc de slobodă trecere şi mă scutesc de a plăti dijmele şi vămile de intrare pentru mărfurile mele. Şi una dintre scrisori, o, stăpânii mei, pe lângă această volnicie de preţ, îmi mai slujeşte şi de alinare la singurătate şi îmi ţine tovărăşie în drumeţiile mele; întrucât este scrisă în stihuri minunate, şi atâta de inimoase, într-adevăr, că mai degrabă mi-aş da sufletul decât să mă despărţesc de ele.

Atunci cei doi sultani îi spuseră:

— Păi, o, negustorule, poţi măcar să ne arăţi scrisoarea aceea, ori numai să ne citeşti cuprinsul ei?

Şi bătrânul negustor, tremurând tot, întinse cele două scrisori sultanilor, care le trecură sultanei Nozhatu, spunându-i:

— Tu, care ştii să citeşti şi scrisurile cele mai încâlcite şi să dai stihurilor mlădierea ce se cuvine, rugămu-te să grăbeşti a ne desfăta cu ele!

Or, de cum desfăcu sulul şi aruncă o privire peste cele două scrisori, Nozhatu scoase un strigăt mare, se făcu mai galbenă ca şofranul, şi căzu leşinată. Atunci grăbiră s-o stropească cu apă de trandafiri; şi când îşi veni în fire din leşinul ei, se ridică pe dată, cu ochii plini de lacrimi, şi se repezi la negustor şi, luându-i mâna, i-o sărută. Atunci toţi cei de faţă rămaseră până peste poate de uluiţi, dinaintea unei fapte atâta de potrivnice tuturor obiceielor sultanilor şi musulmanilor; iar bătrânul negustor, în tulburarea lui, se clătină şi era să se prăbuşească pe spate. Ci sultana Nozhatu îl prinse şi, sprijinindu-l, îl ajută să şadă jos pe chiar chilimul pe care şedea ca şi îi spuse:

— Chiar nu mă mai cunoşti, o, taică al meu? Oare atâta de tare am îmbătrânit de atunci?

La vorbele acestea, negustorul cel bătrân gândi că visează şi strigă:

— Cunosc glasul! Ci, o, stăpână a mea, ochii mei sunt bătrâni şi nu mai pot să deosebească nimica.

Iar sultana spuse:

— O, taică al meu, sunt chiar aceea care ţi-a scris scrisoarea în stihuri, sunt Nozhatu zaman.

Iar bătrânul negustor, de data aceasta, leşină de tot. Atunci, pe când vizirul Dandan arunca apă de trandafiri pe chipul bătrânului negustor, Nozhatu, întorcându-se înspre fratele ei Rumzan şi înspre nepotul ei Kanmakan, le spuse:

— El este bătrânul cel cumsecade care m-a scăpat când eram roabă la beduinul cel aprig care mă furase pe uliţele din Cetatea cea Sfântă!

Încât, atunci când negustorul se dezmetici, cei doi sultani se ridicară în cinstea lui şi îl sărutară; iar el, la rându-i, sărută mâinile sultanei Nozhatu şi ale bătrânului vizir Dandan; şi toţi se firitisiră unul pe altul pentru întâmplarea aceea, şi înălţară mulţumiri lui Allah că îi adunase pe toţi laolaltă; iar negustorul ridică mâinile în sus şi strigă:

— Binecuvântat să fie şi slăvit Acela carele tipăreşte inimi neuitătoare şi le înmiresmează cu tămâia minunată a mulţumitei!

După care, cei doi sultani îl căftăniră pe bătrânul negustor ca staroste al şeicilor de la toate hanurile şi de la toate sukurile din Chezareea şi din Bagdad, şi îi deteră slobodă intrare la sarai, şi ziua şi noaptea. Pe urmă îi spuseră:

— Da cum a fost cu jefuirea ta şi a caravanei tale?

El răspunse:

— S-a petrecut în pustie! Nişte tâlhari, nişte arabi de soi rău, dintre cei ce despoaie neguţătorii neînarmaţi, m-au năpădit deodată. Erau peste o sută! Da au trei căpetenii: unul este un arap balcâz, altul este un kurd înfricoşător, iar cel de al treilea este un beduin până peste poate de voinic!

M-au legat pe o cămilă, şi m-au târât după ei, până ce a dat Allah într-o zi să-i împresoare nişte oşteni care i-au luat prinşi, şi pe mine odată cu ei.

La vorbele acestea, sultanii îi spuseră unuia dintre musaipi:

— Adu-l mai întâi aici pe arap!

Şi arapul fu adus. Or, era mai hâd ca dosul unei maimuţe bătrâne, şi ochii-i mai răi ca ai tigrului. Şi vizirul Dandan îl întrebă:

— Cum te cheamă şi de ce eşti tâlhar?

Da până să aibă vreme arapul să răspundă, Boabă-de-Mărgean, însoţitoarea de odinioară a domniţei Abriza, intră ca s-o cheme pe stăpână-sa Nozhatu; şi ochii ei întâlniră din întâmplare ochii arapului; şi deodată scoase un ţipăt cumplit şi se repezi ca o leoaică la arap şi îi înfipse degetele în ochi şi i-i smulse pe loc, strigând:

— Acesta este spurcatul de Moroz, cel care a ucis-o pe biata mea stăpână Abriza!

Pe urmă, aruncând jos cei doi ochi însângeraţi pe care îi făcuse să sară ca nişte sâmburi din găvanele arapului, adăugă:

— Fie lăudat Cel-Drept, Preaînaltul, carele într-un sfârşit îmi îngăduie să-mi răzbun stăpâna cu mâna mea!

Atunci sultanul Rumzan făcu numai un semn; şi numaidecât gealatul se ivi şi dintr-o lovitură făcu doi arapi dintr-unul singur! Pe urmă hadâmbii îi târâră leşul de picioare şi îl duseră să-l arucnc la câini, pe gunoaiele din afara cetăţii.

După care sultanii spuseră:

— Să fie adus kurdul!

Şi kurdul intră. Or, acesta era mai galben ca o lămâie şi mai răpănos ca un măgar de moară, şi de bună seamă că mai păduchios ca un bivol neintrat în baltă de un an. Şi vizirul Dandan îl întrebă:

— Cum te cheamă? Şi pentru ce eşti tâlhar?

El răspunse:

— Eu, de meserie, sunt cămilar în Cetatea-Sfântă. Or, într-o zi, mi s-a dat să duc la bolniţa din Damasc un tânăr bolnav…

La vorbele acestea, sultanul Kanmakan, şi Nozhatu, şi vizirul Dandan, fară a-i da răgaz să urmeze, strigară:

— Acesta-i cămilarul cel ticălos care l-a aruncat pe Daul’makan pe grămada de vreascuri de la uşa hammamului!

Şi deodată sultanul Kanmakan se ridică şi spuse:

— Răutatea se cuvine să fie plătită cu îndoită răutate! Altminteri ar tot spori numărul răilor şi al mişeilor care îşi râd de pravile! Şi nu încape nici o milă în folosul ticăloşilor, într-o răzbunare, întrucât mila, aşa cum o înţeleg creştinii, este virtutea hadâmbilor, a bolnavilor şi a nevolnicilor!

Şi cu chiar mâinile lui, sultanul Kanmakan, dintr-o singură lovitură de paloş, făcu doi cămilari dintr-unul! Apoi le porunci robilor să îngroape stârvul, după sfintele datini.

Atunci cei doi sultani îi spuseră musaipului:

— Acuma să fie adus beduinul!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a o sută patruzeci şi cincea noapte spuse:

Atunci cei doi sultani îi spuseră musaipului:

— Acuma să fie adus beduinul!

Şi beduinul fu adus înlăuntru. Ci de-abia se ivi căpăţâna tâlharului în deschizătura uşii, că sultana Nozhatu şi strigă:

— Este beduinul care m-a vândut acestui negustor de treabă!

La vorbele ei, beduinul spuse:

— Eu sunt Hamad! Şi habar nu am cine eşti tu!

Atunci Nozhatu începu să râdă şi strigă:

— Chiar el este! Că niciodată nu are să se mai vadă un nebun asemenea lui! Aşa că uită-te la mine, o, beduinule Hamad! Eu sunt aceea pe care ai răpit-o pe uliţele din Cetatea cea Sfântă şi pe care ai obidit-o atâta!

Când auzi vorbele acestea, beduinul strigă:

— Pe Allah! e chiar ea! Căpăţâna mea tot acuma are să-mi zboare de pe gât, hotărât!

Iar Nozhatu se întoarse către negustor, care şedea jos, şi îl întrebă:

— Acuma îţi aduci aminte de el, taică al meu bun?

Negustorul spuse:

— Este chiar el, afurisitul! Şi e mai nebun decât toţi nebunii de pe pământ la un loc!

Atunci Nozhatu spuse:

— Da beduinul acesta, cu toate bădărăniile lui, avea şi un har: îi plăceau şi stihurile frumoase şi poveştile frumoase.

Atunci beduinul strigă:

— O, stăpână a mea, dreptu-i, pe Allah! Şi-apoi ştiu o poveste de tot ciudată, care mi s-a întâmplat chiar mie. Or, dacă am s-o povestesc şi dacă are să le fie pe plac tuturor celor aici de faţă, ai să mă ierţi şi ai să mă cruţi de sângele meu?

Iar dulcea Nozhatu zâmbi şi spuse:

— Fie! istoriseşte-ne povestea ta, o, beduinule!

Atunci beduinul Hamad spuse: Eu chiar că sunt tâlhar mare, şi sunt cunună peste capul tâlharilor! Da isprava cea mai de-a mirărilea din toată viaţa mea prin cetăţi şi pustiuri este următoarea: într-o noapte, pe când mă aflam singur, întins pe nisip lângă calul meu, îmi simţii sufletul gâfâind sub povara descântecelor rele ale vrăjitoarelor, vrăjmaşele mele. Şi fu pentru mine noaptea cea mai amarnică dintre toate nopţile; că ba lătram ca un şacal, ba răcneam ca un leu, ba mugeam înfundat, molfăind din falei ca o cămilă! Ce noapte! Şi cu ce tremurături i-am mai aşteptat sfârşitul şi ivirea dimineţii! Într-un sfârşit, cerul se lumină şi sufletul mi se potoli; şi atunci, ca să alung şi cele mai de pe urmă fumuri ale visurilor acelea grele, mă sculai repede şi îmi încinsei paloşul şi îmi înşfăcai suliţa şi sării pe şoimanul meu pe care îl năpustii în zbor mai iute ca gazela.

Or, pe când zburam aşa, văzui deodată, drept dinaintea mea, un struţ care se uita la mine. Şi sta înţepenit chiar înaintea mea, dar parcă nu mă vedea. Iar eu dam peste el. Da chiar în clipita când să-l lovesc cu suliţa, fâlfâi năprasnic, dete dosul, îşi încinse în toată lăţimea lor aripile-i cele mari şi dese, şi se duse ca o săgeată în pustie. Eu atunci mă luai după el fară de odihnă şi o ţinui tot aşa până ce mă ispiti într-o sihăstrie plină de spaime unde nu se aflau decât numai sufletul lui Allah şi nişte pietre goale, şi unde nu se auzeau decât numai şuierăturile năpârcilor, ţipetele ginnilor văzduhurilor şi ai pământurilor şi urletele ghulelor în goană după pradă! Şi struţul pieri ca într-o groapă de nevăzut pentru ochii mei ori în vreo afundătură pe care nu izbuteam s-o dibuiesc; şi tremuram din toată carnea mea; iar calul meu sări în două picioare şi se trase îndărăt sforăind!

Atunci mă cuprinse o năuceală şi o spaimă şi vrusei să smucesc de hăţuri şi să iau drumul îndărăt. Dar unde să te mai duci acuma, când năduşeala curgea de pe coastele calului şi când arşiţa amiezii se făcuse ucigaşă? Şi, pe deasupra, o sete chinuită mă înşfăcă de beregată şi făcea calul să gâfâie, cu pântecele care se deschidea şi se închidea ca nişte foaie de fierărie. Şi gândii în cugetul meu: „O, Hamad! aici ai să mori! şi carnea ta are să slujească de hrană puilor de ghule şi fiarelor spaimei! Aci-i moartea, o, beduinule!”

Or, în clipita când mă pregăteam să-mi fac mărturisirea de credinţă şi să mor, văzui în depărtare zugrăvindu-se de-a lungul zării o dungă de verdeaţă, cu nişte palmi revărsaţi; iar calul nechează şi scutură din cap şi, întinzând de frâu înainte, se repezi! Şi după o vreme de goană mă văzui scos dincolo de spaima goală şi arzătoare a pustiului de piatră. Iar dinainte-mi, lângă un izvor ce curgea pe sub poalele palmierilor, se afla ridicat un cort semeţ, pe lângă care două iepe desăvârşite, cu picioarele împiedicate, păşteau iarba jilavă şi îmbelşugată.

Atunci zorii să pun piciorul la pământ şi să-mi adăp calul, care vărsa foc pe nări, şi să beau şi eu din apa aceea de izvor, limpede şi bună de să mori. Pe urmă luai o funie lungă din desagi şi îmi priponii calul, ca să poată să se răcorească tihnit în verdeaţa pajiştii. După care o ispită mă îmboldi să o iau către cort ca să văd cam ce treabă putea să fie. Şi iacătă ce văzui.

Pe un chilim alb şedea în voia lui un flăcău cu obrajii nepângăriţi de nici-un fir de păr; şi era frumos ca un crai nou; iar la dreapta lui o copilandră vrăjitoare, alintată, mărunţică la trup, gingaşă şi mlădie ca un lujer de salcie, sta tolănită în strălucirea frumuseţii ei.

Eu atunci, chiar pe clipă şi pe dată, mă îndrăgostii până peste marginile patimii, da nu ştiam bine dacă de copilă ori de flăcău! Că, pe Allah, oare luna-i mai frumoasă, ori craiul cel nou?

La priveliştea aceea, detei glas şi le spusei:

— Pacea fie cu voi!

Şi numaidecât copila îşi coperi chipul, iar flăcăul se întoarse către mine, şi se ridică, şi răspunse:

— Şi asupră-ţi fie pacea!

Eu spusei:

— Sunt Hamad ben-El-Fezari din tribul cel mai mare de pe Eufrat! Eu sunt vestitul, iscusitul războinic, călăreţul neînfricat, cel care este socotit printre arabi, ca bărbăţie şi vitejie, deopotrivă cu puterea strânsă laolaltă a cinci sute de călăreţi! Cum fugăream un struţ, soarta m-a călăuzit până aici; şi vin să-ţi cer o înghiţitură de apă!

Atunci flăcăul se întoarse spre fată şi îi spuse:

— Adu-i de băut şi de mâncat.

Şi copila se ridică! Şi păşi! Şi fiecare pas al ei era îngânat de zăngănitul dulce al zurgălăilor de aur de la gleznele ei; iar din spate pletele-i revărsate o învăluiau cu totul, şi grele se unduiau, şi într-aşa fel că fetişcana se împiedica în ele. Eu atunci, în ciuda privirilor flăcăului, mă uitam ţintă la fetişcană, ca să nu-mi mai desprind ochii de pe ea. Şi se

întoarse aducând pe palma mâinii drepte un vas plin cu apă proaspătă, şi pe palma mâinii stângi o sinie plină de curmale, de străchini cu iaurt şi de farfuriuri cu carne de gazelă.

Dar nu putui, aşa mă zăpăcise patima, nici să întind mâna, nici să mă ating de nimic din toate lucrurile acelea. Nu eram în stare decât să mă uit la copilă şi să procitesc stihurile acestea pe care le ticluii în chiar clipita aceea:

Zăpada pielii tale, ah, fecioară, Sub haina-ntunecată strălucind, Şi degetele tale ma-nfioară, Şi palmele-ţi ce-n gândul meu le prind.

Şi-mi pare că uimi ţii-mi ochi, deodată, Văd mână-ţi albă cum, ca-ntr-o minune, Închipuie prin aer, legănată, O pasăre cu pene de cărbune.

Când auzi stihurile şi băgă de seamă focul din privirile mele, flăcăul începu să râdă, şi atâta de tare de mai să leşine. Pe urmă îmi spuse:

— Într-adevăr, văd că eşti un viteaz fară de pereche, şi un călăreţ nemaipomenit!

Eu răspunsei:

— Aşa sunt socotit! Dar tu, tu cine eşti?

Şi îmi îngroşai glasul ca să-l înfricoşez şi să-l fac să mă cinstească. Şi flăcăul îmi spuse:

— Eu sunt Ebad ben-Tamim ben-Thalaba, din tribul Bani-Thalaba. Iar copila aceasta este sora mea.

Eu atunci strigai:

— Grăbeşte-te, dară, să mi-o dai pe soră-ta de soţie, că mi-e dragă pătimaş şi sunt din viţă aleasă!

Da el îmi răspunse:

— Află că nici sora mea, nici eu nu avem să ne căsătorim niciodată. Întrucât ne-am ales pământul acesta mănos din inima pustiei ca să ne trăim viaţa aici în linişte deplină, departe de toate necazurile!

Eu spusei:

— Îmi trebuie sora ta de soţie, ori într-o clipită ai să te prenumeri printre morţi, sub tăişul acestui paloş!

La vorbele acestea, flăcăul sări spre capătul celălalt al cortului şi îmi spuse:

— Îndărăt, o, nelegiuitule care încâlci datorinţele ospeţiei! Lupta dintre noi îl va da pe cel biruit la cherem!

Şi îşi luă, de pe stâlpul pe care atârnau, spada şi pavăza, în vreme ce eu mă repezii înspre locul unde păştea calul meu, şi sării în şa, şi mă gătii de apărare. Iar flăcăul, după ce îşi luă armele, ieşi şi el şi încăleca pe cal şi se şi pregătea să se avânte, când copila, soră-sa, veni, cu ochii plini de lacrimi şi se agăţă de genunchii lui pe care îi sărută, procitind stihurile acestea:

O, frate drag al meu, să-ţi aperi Plăpânda soră de ocară, Tu-nfrunţi acum în luptă cruntă Vrăjmaşu-acesta ca o fiară, Venit asupră-ne năprasnic Din cine ştie care ţară.

Cu ce-aş putea să-ţi fiu de sprijin, Decât rugându-mă fierbinte Celui ce-mparte biruinţă în lumi, Cerescului părinte, Şi să-ţi rămân pe veci aceeaşi, Neprihănită şi cuminte!

Dar soarta rea de te va smulge Inimii mele, tu să ştii Că nu-i pe lumea asta ţară În care-aş mai putea trăi, De-ar fi şi cea mai mândră ţară, Scăldată-n mări de bogăţii!

Să ştii că n-aş putea în urmă-ţi Să mai trăiesc o clipă doar.

Aceeaşi groază ne-ar cuprinde, Acelaşi lut ne-ar fi talar, Cum am trăit întreaga viaţă Uniţi la fel şi-n moarte iar.

Când flăcăul auzi stihurile acestea deznădăjduite ale surorii sale, ochii lui se umplură de lacrimi, şi se aplecă spre fată, şi îi ridică binişor vălul care îi acoperea chipul şi o sărută între ochi; şi împrejurarea îmi îngădui să văd pentru întâia oară chipul copilandrei: era aidoma de frumoasă ca soarele care se iveşte dintr-odată ieşind dintr-un nor! Pe urmă flăcăul ţinu o clipită capul calului întors către copilandră şi prociti stihurile acestea:

Stai, soră dragă, şi priveşte Ce va să facă braţul meu!

Căci dacă nu lupt pentru tine Şi mă-nspăimânt de orice greu, La ce mai am un cal pe lume Şi-atâtea arme port mereu?

De nu-nfrunt lumea să te apăr, Ce rost mai am pe lume eu?
De dau napoi când ţinta luptei E însăşi frumuseţea ta, Nu-i ca şi cum din toată zarea La gras ospăţ aş îmbia Fiece pasăre de pradă Să se repeadă-asupra mea, Ca la un stârv lăsat pustiei, Din care sufle tu-ar zbura?
Cât despre-acest străin, ce spune Că e viteaz cum altul nu-i, Ce se tot umflă-n piept şi-şi ţipă Dârzia şi puterea lui -
Sub ochii tăi, cu-o lovitură, Am să-l despic pe căscăui, Şi de la creştet până-n talpă Ca pe-un dovleac am să-l descui!
Pe urmă se întoarse către mine şi strigă:
Iar tu, cel ce râvneşti, în luptă, De tine biruit să mor Şi după moartea-mi să te bucuri De-al bucuriilor odor -
Pe seama ta se va-mplini-vă Un lucru înfricoşător De care pomeni-vor hronici Până departe-n viitor.
Căci dacă-ţi cânt aceste stihuri În ritm de bătâlie-acum, Eu sunt cel care, nezăbavnic, Am să te spulber ca pe-un fum Şi-am să-ţi ridic spurcatul suflet Zvârlindu-l iadului de scrum, De nici n-ai să pricepi prea bine Ce s-a fost petrecut şi cum!
Şi îşi repezi calul împotriva calului meu şi, dintr-o lovitură, îmi trimise paloşul să zboare hăt departe şi, fară să-mi lase răgaz să dau pinteni şi să mă afund în pustie, mă înşfacă cu o mână, şi mă ridică din şa ca pe un sac gol, şi mă zvârli ca pe o minge în văzduh, şi mă prinse din zbor în mâna stângă, şi mă ţinu aşa cu braţul întins, de parcă ar fi ţinut pe deget o pasăre domesticită. Iar cu nu mai ştiam dacă toate astea nu erau cumva un vis negru sau dacă flăcăul cu obrajii mătăsoşi şi trandafirii nu era vreun ginn care sălăşluia în cortul acela cu vreo liurie! Şi de altminteri ceea ce se petrecu mai apoi mă făcu să socot că mai degrabă aşa trebuie să fi fost.
Într-adevăr, când copila văzu biruinţa fratelui său, se repezi la el, şi îl sărută pe frunte, şi se agăţă bucuroasă de gâtul calului lui, pe care îl duse de hăţ până la cort. Acolo flăcăul descălecă ţinându-mă la subsuoară ca pe o zdreanţă, mă puse jos pe pământ, mă ajută să mă pun pe picioare şi,

luându-mă de mână, mă pofti să intru în cort, în loc să-mi strivească sub picioare capul; şi îi spuse suroră-sii:

— De-acum este oaspetele luat sub ocrotirea noastră; aşa că să ne purtăm faţă de el cu cinstire şi cu blândeţe.

Şi mă pofti să şed jos pe chilim; iar copila puse la spatele meu o pernă, ca să mă hodin mai bine; pe urmă se apucă să pună la loc armele fratelui ei, şi să-i aducă apă înmiresmată şi să-l spele pe faţă şi pe mâini; pe urmă îl îmbrăcă într-o mantie albă, spunându-i:

— Deie Allah, o, fratele meu, ca faima ta să răzbată până la marginea marginilor neprihănirii, şi să te pună ca pe un zbenghi de frumuseţe pe chipul strălucit al triburilor noastre!

Iar flăcăul îi răspunse cu stihurile acestea:

O, soră dragă, tu, din neamul Lui BaniThalaba, curată La sânge, ai văzut în luptă Cum braţu-mi ştie să se bată.

Cum pentru ochii tăi înfruntă Primejdia şi moartea toată!

Ea răspunse:

Cununa pletelor pe frunte-ţi Părea că-i soare-n răsărit, Şi străluceai ca o lumină, O, frate-al meu nebiruit!

EI urmă:

Dacă leii din pustie Vor asupră-ne să vie, Spune-le tu, soră dragă, Că nu-i treabă ca-ntr-o sagă.

Să se ducă îndărăt, Ca să scape de prăpăd:

Că n-aş vrea, când vin la mine, Să mai pată vreo ruşine, Şi nu cumva să rămână, Frânţi cu botul în ţărână, Tot gemând de suferinţi, Mestecând nisipu-n dinţi.

Ea răspunse:

Aflaţi voi toţi, cei din pustiuri, De fratele meu, de Ebadl Voi, cei ce rătăciţi de-a pururi, Luaţi aminte: E răsad Al unui neam ales şi mândru!

Cu vitejia-şi taie vad Şi, numai auzindu-i faima, Vrăjmaşii dinainte-i cad.

Sărmane beduin, Hamade, Cercaşi tu braţu-i să-l înfrunţi, Şi te făcu viteazu-ndată Să te preschimbi într-un grăunţ.

Văzând cum moartea către tine Întinde negrele ei punţi Şi se strecoară ca un şarpe Spre prada lui, cu ochii crunţi.

Or, dacă văzui toate astea şi dacă ascultai stihurile, rămăsei tare năucit; şi îmi întorsei privirile asupră-mi şi băgai de seamă cât de mic ajunsesem până şi în ochii mei, şi cât de mare era urâţenia mea pe lângă frumuseţea celor doi tineri! Da numaidecât o văzui pe fată că îI. Aduce fratelui ei o tabla plină cu bucate şi cu poame, fară să-mi arunce barem o privire, barem şi a silă, de parcă aş fi fost un câine nevrednic de luat în seamă. Da mie, măcar că se purta aşa, tot mi se părea că este încă şi mai minunată, mai ales când începu să-i dea să mănânce fratelui ei, slujindu-l cu mâna ei şi delăsându-se pe sineşi, ca să nu-i lipsească lui nimic. Da până la urmă tânărul se întoarse către mine şi mă pofti să împart prânzul cu el; eu atunci scosei un oftat de uşurare, întrucât de-acuma mă simţii încredinţat că mi se va cruţa viaţa. Şi îmi întinse chiar el un farfuriu cu iaurt şi un ceanac plin cu nişte curmale fierte în apă înmiresmată. Iar eu mâncai, şi băui stând cu capu-n jos, şi îi jurai o mie şi cinci sute de jurăminte că de-aci înainte am să fiu robul lui cel mai supus şi cel mai neclintit în credincioşie faţă de el. Ci el zâmbi şi îi făcu un semn surorăsi, care se ridică pe dată şi deschise o ladă mare şi scoase unul câte unul zece caftane minunate, care de care mai frumos; şi puse nouă dintre ele într-o legătură şi mă nevoi să le primesc; pe urmă mă sili să mă îmbrac cu cel de al zecelea. Şi acesta al zecelea, atâta de falnic, este cel cu care, o, voi, toţi, mă vedeţi îmbrăcat acuma!

După care, flăcăul mai făcu un semn, şi copila ieşi o clipită spre a se întoarce numaidecât; şi fusei poftit de ei de amândoi să mă duc să iau în stăpânire o cămilă încărcată cu tot felul de merinde, precum şi cu daruri pe care le-am păstrat cu preţuire până în ziua de azi. Şi, după ce mă potopiră astfel cu tot soiul de cinstiri şi de daruri, fară ca eu să fi săvârşit chiar nimic ca să mi se cadă, ba dimpotrivă! mă poftiră să mă bucur de găzduirea lor cât mi-o fi cheful.

Da eu, nevrând să mai greşesc cu nimic, îmi luai rămas-bun de la ei sărutând de şapte ori pământul între mâinile lor şi, încălecând pe roibul meu, luai cămila de căpăstru şi grăbii să mă întorc pe drumul prin pustiul de unde venisem.

Şi atunci, dacă ajunsesem cel mai bogat din tribul meu, mă făcui căpetenie peste o ceată de tâlhari de drumul mare. Şi se întâmplă ceea ce se întâmplă!

Şi-aceasta-i povestea pe care v-am făgăduit-o şi care fară de nici o îndoială că este vrednică de iertăciunea tâlhăriilor mele care, cu adevărat, nu sunt de greutatea cea mai mică!

Când beduinul Hamad îşi isprăvi povestea, Nozhatu le spuse celor doi sultani şi vizirului Dandan:

— Nebunii se cade a fi cruţaţi, dar trebuie să-i punem în neputinţă de a face rău. Or, beduinul acesta are mintea smucită fară de leac; aşa că se cuvine să-i iertăm faptele rele, dat fiind că e simţitor la stihurile frumoase şi că are o ţinere de minte uluitoare!

La vorbele acestea, beduinul se simţi atâta de uşurat, încât se pologi lat pe chilimuri. Iar hadâmbii veniră şi îl strânseră de pe jos.

Or, de-abia tocmai pierise beduinul, că un olăcar şi intră gâfâind şi, după ce sărută pământul între mâinile stăpânilor, spuse:

— Muma-Prăpădurilor se află la porţile cetăţii, întrucât nu mai este decât la o depărtare de numai un farasang!

La vestea aceea, atâta de îndelung aşteptată, cei doi sultani şi vizirul se înfiorară de bucurie şi cerură amănunte de la olăcar, care le spuse:

— După ce Muma-Prăpădurilor a deschis scrisoarea de la sultanul nostru şi a văzut iscălitura lui din josul foii, s-a înveselit până peste poate; şi pe clipă pe dată şi-a făcut pregătirile de plecare şi a poftit-o pe doamna Safia să vină cu ea şi cu o sută de oşteni de frunte de-ai lumilor de la Constantinia. Pe urmă mi-a spus s-o iau înainte, ca să vin să vă dau de ştire despre sosirea ei.

Atunci vizirul Dandan se ridică şi le spuse sultanilor:

— Este mai cuminte, ca să răsturnăm vicleniile şi tertipurile de care ar mai putea să se slujească bătrâna păcătoasă, să ne ducem în întâmpinarea ei, după ce avem să ne străvestim în haine de creştini apuseni şi avem să luăm cu noi o mie de oşteni aleşi, îmbrăcaţi întocmai după tipicul îndătinat la Chezareea.

Şi cei doi sultani răspunseră cu ascultare şi cu supunere şi făcură precum îi sfătuise vizirul cel mare. Încât, atunci când îi văzu în împopoţonătura aceea, Nozhatu le spuse:

— Chiar că, dacă nu aş şti cine sunteţi, v-aş crede întru totul nişte afrangi!

Ei atunci ieşiră din palat şi, trecând în fruntea celor o mie de oşteni, purceseră în întâmpinarea Mumei-Prăpădurilor.

Şi, în curând, bătrâna se ivi. Atunci Rumzan şi Kanmakan îi spuseră vizirului Dandan să desfăşoare oştenii într-un perghel larg şi să-i pună să înainteze încetişor, în aşa fel ca să nu lase să scape nici un oştean de la Constantinia. Pe urmă sultanul Rumzan îi spuse lui Kanmakan:

— Lasă-mă mai bine să ies eu cel dintâi înaintea afurisitei de babe: că pe mine mă cunoaşte şi nu are să cadă la bănuială.

Şi îşi îndemnă calul. Şi într-o clipită fu alături de Muma-Prăpădurilor.

Atunci Rumzan sări sprinten la pământ, iar bătrâna, cunoscându-l, descălecă şi ea şi i se agăţă de gât. Atunci sultanul Rumzan o prinse în braţe, o ţinti ochi în ochi, şi o strânse şi o stropşi atâta de tare şi atâta de îndelung, încât baba scoase o bufnitură răsunată care făcu toţi caii să se ridice în două picioare şi pietrele de pe drum să sară în capul călăreţilor!

Or, tot atunci, cei o mie de oşteni, în goana mare a cailor, strânseră perghelul şi strigară la cei o sută de creştini să pună jos armele şi într-o clipire de ochi îi luară prinşi până la unul, pe când vizirul Dandan veni înspre doamna Safia şi, după ce sărută pământul între mâinile ei, îi ştirici în câteva cuvinte cum stă treaba, în vreme ce bătrâna Muma-

Prăpădurilor, priponită fedeleş, pricepea într-un sfârşit pieirea ei şi se fleşcăia pe sine toată.

Pe urmă toată lumea se întoarse la Chezareea; şi, de-aci, pe dată luară drumul Bagdadului, unde ajunseră fară de necaz şi în graba mare.

Atunci sultanii puseră să se lumineze şi să se împodobească toată cetatea şi porunciră pristavilor obşteşti să-i poftească pe toţi locuitorii să se adune dinaintea saraiului. Şi când tot meidanul şi toate uliţele se umplură de mulţimea de oameni, bărbaţi, femei şi copii, un măgar răpănos ieşi pe poarta cea mare, iar pe spinarea lui, de-a-ndoaselea, era legată Muma-Prăpădurilor, cu capul acoperit de o tichie roşie şi încununată cu balegă de cal. Iar dinainte-i păşea rar un pristav voinic care povestea cu glas tare răutăţile cele de seamă ale afurisitei de baba, pricina dintâi a atâtor prăpăduri şi în Răsărit şi în Apus.

Şi, după ce toate femeile şi toţi copiii o scuipară în ochi, fu spânzurată de picioare la poarta cea mare a Bagdadului!

Şi iac-aşa pieri, dându-şi lui Eblis sufletul împuţit, urgia cea duhnită, vântuita hoaşcă de pomină, vicleana, şi telpiza, şi desfrânata cea păcătoasă, Sauahi Omm El-Dauahi. Soarta a viclenit-o precum şi ea viclenise, şi lucrurile s-au petrecut astfel pentru ca moartea ei să poată sluji ca semn de prevestire a luării Constantiniei de către drept-credincioşi şi a deplinei biruinţe în Apus, pe viitor, a Islamului aducător de pace pe pământul lui Allah în lat şi în lung!

Încât cei o sută de oşteni creştini nu mai vroiră să se întoarcă în ţara lor şi aleseră să treacă de bunăvoie la credinţa cea atâta de limpede a musulmanilor.

Iar sultanii şi vizirul Dandan le porunciră celor mai iscusiţi calemgii să însemneze cu grijă în hronice toate amănuntele acestea şi toate întâmplările, ca să poată să slujească de pildă izbăvitoare urmaşilor ce vor veni.

Şi-aceasta-i, o, norocicule sultan, urmă Şeherezada către sultanul Şahriar, povestea strălucită cu sultanul Omar Al-Neman şi cu minunaţii săi fii Şarkan şi Daul’makan, cu

domniţa Abriza, cu sultăniţa Puterea-Ursitei şi cu sultana Nozhatu, cu vizirul cel mare Dandan şi cu sultanii Rumzan şi Kanmakan!

Pe urmă Şcherezada tăcu.

Atunci, pentru întâia oară, sultanul Şahriar se uită cu duioşie la Şeherezada cea mintoasă şi îi spuse:

— O, Şeherezada! pe Allah! câtă dreptate are sora ta, micuţa aceasta care te ascultă, când spune că vorbele tale sunt ispitite la gust şi desfătătoare în frăgezimea lor! Chiar că mă faci să înceapă a-mi părea rău de căsăpirea atâtor copile, şi poate că până la urmă ai să mă faci să şi uit jurământul pe care l-am făcut de a te omorî ca pe celelalte!

Iar micuţa Doniazada sări de pe chilimul pe care şedea ghemuită şi strigă:

— O, sora mea! ce minunată este povestea aceasta! Şi ce drag îmi este de Nozhatu, şi de vorbele pe care le spunea ea, şi de vorbele fetelor! Şi ce bine îmi pare de moartea Mumei-Prăpădurilor! Şi ce de-a mirărilea au fost toate!

Atunci Şeherezada se uită la soră-sa şi îi zâmbi. Pe urmă îi spuse:

— Da ce-ai mai zice când ai auzi taifasurile jivinelor şi ale păsărilor?

Iar Doniazada strigă:

— Ah, sora mea! mă rog ţie, spune-ne câteva taifasuri de-ale jivinelor şi de-ale păsărilor! Că trebuie să fie desfătătoare, mai cu seamă rostite de gura ta!

Si Şcherezada spuse:

— Din tot dragul inimii! da de bună seamă că nu până a nu ne îngădui stăpânul nostru sultanul, dacă tot îl mai chinuie încă nesomniile lui!

Iar sultanul Şahriar fu până peste poate de nedumerit şi se minună:

— Da oare ce pot să-şi spună jivinele şi păsările? Şi în ce limbă tăifăsuiesc ele?

Iar Şeherezada spuse:

— În proză şi în stihuri, în limba arăbească cea mai curată!

Atunci sultanul Şahriar strigă:

— Chiar că, o, Şeherezada, nu vreau să hotărăsc încă nimic în ceea ce priveşte soarta ta, până ce nu ai să-mi povesteşti şi asemenea lucruri de care eu habar nu am. Căci până acuma nu am auzit decât vorbele omeneşti; şi nu m-ar supăra să aflu ce gândesc şi făpturile care nu sunt înţelese de cei mai mulţi dintre oameni!

Atunci, întrucât văzu că noaptea se scursese, Şeherezada îl rugă pe sultan să aştepte până a doua zi. Iar Şahriar, cu toată nerăbdarea care il cuprinsese, binevoi să îngăduiască. O luă în braţe pe frumoasa Şeherezada şi se înlănţuiră aşa până dimineaţă.

Dar când fu cea de a o sută patruzeci şi şasea noapte şeherezada spuse:

POVESTEA CEA FERMECATĂ CU JIVINE ŞI CU PĂSĂRI.

Povestea cu gaşca, păunul şi păuniţa.

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că în vechimea vremilor şi în curgerea vârstelor şi a clipelor a fost odată un păun căruia îi plăcea, în tovărăşia soţiei sale, să bată ţărmurile mării şi să se preumble printr-o pădure ce se întindea până acolo şi care era plină de ape curgătoare şi locuită de cântec de păsări. La vreme de zi, perechea îşi căuta în linişte hrana, iar la venirea nopţii se cocota într-un pom stufos, ca să nu se primejduiască a ispiti pofta vreunui vecin nu tocmai grijuliu în minunarea sa faţă de frumuseţea tinerei păuniţe. Şi urmară a trăi aşa, binecuvântându-l pe Binefăcător, în pace şi dulceaţă.

Or, într-o zi, păunul o îmbie pe soţia lui, spre a mai schimba aerul şi priveliştea, să facă o ieşire spre un ostrov ce se vedea de pe ţărm. Şi răspunzându-i păuniţa cu ascultare şi supunere, îşi luară zborul amândoi şi ajunseră la ostrov.

Şi era un ostrov acoperit de pomi roditori şi adăpat de o sumedenie de gârle. Iar păunul şi soţia lui rămaseră până peste poate de fermecaţi de preumblarea lor prin inima acelei prospeţimi, şi poposiră o vreme acolo ca să mănânce

din toate roadele şi să bea din apa aceea dulce şi atâta de vioaie.

Or, pe când se pregăteau să se întoarcă acasă, văzură că venea în goană către ei, bătând din aripi şi ţipând de spaimă, o gâscă. Şi veni, tremurând din toate penele ei, să le ceară adăpost şi ocrotire; iar păunul şi soţia lui nu pregetară s-o întâmpine cu toată prietenia; iar păuniţa începu să-i vorbească cu multă drăgălăşenie şi îi spuse:

— Fii binevenită în mijlocul nostru! Vei găsi aici casă şi uşurare!

Atunci gâscă începu să se liniştească; iar păunul, neîndoindu-se o clipită că gâscă nu ar avea o poveste uluitoare, o întrebă cu bunătate:

— Dar ce ai păţit? Şi de ce atâta spaimă?

Şi gâscă răspunse:

— Încă mai sunt bolnavă de ceea ce am păţit şi de groaza amarnică pe care mi-a stârnit-o Ibn-Adam10! uf! apere-ne Allah! ferească-ne Allah de Ibn-Adam!

Iar păunul, tare tulburat, îi spuse:

— Linişteşte-te, buna mea gâscă, linişteşte-te!

Iar păuniţa îi spuse:

— Cum crezi că ar putea Ibn-Adam să ajungă până la ostrovul acesta aşezat în mijlocul mării? De pe ţărm nu poate să sară până aici; iar dinspre mare, cum să străbată atâta întindere de apă?

Atunci gâscă le spuse:

— Binecuvântat să fie cel carele v-a scos în calea mea spre a mă face să-mi uit spaimele şi să-mi întoarceţi pacea în inimă!

Şi păuniţa îi spuse:

— O, sora mea, istoriseşte-ne pricina spaimei pe care ţi a stârnit-o Ibn-Adam şi păţania care trebuie să ţi se fi întâmplat.

Şi gâscă povesti:

— Află, o, păune plin de fală, şi tu, păuniţă dulce şi primitoare, că eu din copilăria mea sălăşluiesc pe ostrovul

acesta, şi am trăit aici fară necazuri şi griji, şi fară de nimic care să-mi tulbure sufletul ori să-mi supere privirea. Dar, alaltăieri noapte, pe când dormeam cu capul sub aripă, am văzut ivindu-mi-se în vis un Ibn-Adam care voia să lege vorbă cu mine; şi eram gata să răspund ispitelor lui, când am auzit un glas care îmi striga: „Ia scama, gâsco, ia seama! Nu te încrede în Ibn-Adam şi în dulceaţa graiului lui şi în viclenia purtărilor lui! Şi nu uita ce a spus despre el poetul:

Iţi dă să guşti dulceaţă de vorbe cu alean, Şi-odată te înhaţă ca un vulpoi viclean!

Întrucât, biată gâscă, să ştii bine că Ibn-Adam a ajuns în şiretlicuri la o atare iscusinţă, încât poate, când vrea, să momească la el şi pe cei ce sălăşluiesc în ape, şi dihăniile cele mai crude ale mării; şi poate să facă să se rostogolească grămadă din înaltul văzduhurilor vulturii care plutesc liniştit, numai zvârlind în ei cu un gălămoz întocmit din noroi uscat; şi atâta-i de afurisit, încât poate să biruiască un elefant şi să se slujească de el ca de o slugă, ori să-i smulgă colţii ca să-şi facă din ei scule. Ah, gâsco, fugi, fugi!”

Eu atunci am sărit din somn şi, fară să mă mai uit în urmă-mi, speriată, am luat-o la fugă, alungându-mi gâtul şi desfaşurându-mi aripile. Şi începui să pribegesc aşa încolo şi încoace până ce simţii că mă lasă puterile; atunci, cum ajunsesem la poalele unui munte, mă oprii o clipită pe după o stâncă, şi inima mi se zbătea de frică şi de osteneală, iar pieptul îmi era sugrumat de toată apăsarea pe care mi-o stârnea Ibn-Adam! Şi, de toate astea, nici nu mai mâncasem, nici nu mai băusem, şi foamea mă chinuia, şi setea aşijderea! Şi nu mai ştiam ce să fac şi nu mai cutezam nici să mă mişc, când văzui înaintea mea, la intrarea într-o peşteră, un pui de leu, roşcovan, cu privirea blândă şi dulce, care numaidecât îmi stârni încredere şi dragoste. Iar la rându-i, leul cel tânăr mă şi băgase de seamă şi arăta toate semnele unei bucurii mari, aşa de plină eram de sfiiciune şi

aşa de tare îl încântase înfăţişarea mea. Încât mă strigă, spunându-mi:

— O, micuţo dulce, apropie-te, vino să stau oleacă la taifas cu tine.

Iar eu mă simţii tare ispitită de poftirea lui, şi păşii spre el ruşinoasă; iar el îmi spuse:

— Cum te cheamă? Şi de ce neam eşti?

Eu îi răspunsei:

— Mă cheamă Gâscă! Şi sunt din neamul Gâştelor!

El îmi spuse:

— Te văd că tremuri şi eşti înspăimântată, şi habar nu am din ce pricină!

Eu atunci îi povestii ce văzusem şi ce auzisem în vis. Şi tare nu-mi fu mirarea când el îmi răspunse:

— Păi şi eu am avut un vis la fel, şi i l-am povestit tatălui meu, leul, care numaidecât mi-a spus să mă feresc de Ibn-Adam şi să mă păzesc cât pot de ispitele şi de vicleniile lui! Dar până acuma nu am avut prilejul să mă întâlnesc cu acel Ibn-Adam!

La vorbele acestea ale tânărului leu, spaima mea nu făcu decât să sporească, şi strigai:

— Nu mai este de şovăit ce hotărâre-i de luat! Este ceasul să ne descotorosim de pacostea asta, şi numai ţie, o fiu al sultanului jivinelor, cată să ţi se cuvină fala de a-l ucide pe Ibn-Adam! Şi, făptuind aceasta, slava ta va creste în ochii tuturor făpturilor din văzduh, din apă şi de pe pământ!

Şi urmai a-l îmbărbăta aşa şi a-l măguli pe leul cel tânăr până ce îl hotărâi să purccadă în căutarea vrăjmaşului nostru al tuturora. Aşadar, leul ieşi din peşteră şi îmi spuse să-l urmez; iar eu pornii în urma lui, pe când el înainta mândru, plesnindu-şi coada pe spinare. Şi merserăm astfel în tovărăşie, eu tot în urmă-i şi de-abia izbutind să mă ţin de pasul lui; într-un sfârşit, văzurăm că se ridică o pulbere care, când se risipi, lăsă să se ivească, gol-goluţ, un măgar fugar, fară samar şi fară căpăstru, care ba tropăia şi zvârlea

din picioare, ba se trântea la pământ şi se tăvălea prin ţărână, cu toate patru picioarele în sus.

La priveliştea accea, prietenul meu, leul cel tânăr, rămase destul de uluit, întrucât părinţii lui nu-l lăsaseră niciodată până atunci să iasă din peşteră; şi îl hălăi pe măgarul cu pricina, strigându-i:

— Hei, tu! Ia vino încoace!

Iar celălalt grăbi a se supune; şi prietenul meu îl întrebă:

— Jivină săracă la minte, pentru ce săvârşeşti aşa ceva? Şi, mai întâi, de ce neam eşti dintre animale?

El răspunse:

— O, stăpâne al meu, sunt robul tău măgarul, din neamul măgarilor!

El întrebă:

— Şi pentru ce ai venit aici?

El răspunse:

— O, fiu al sultanului, ca să scap de Ibn-Adam!

Atunci leuţul începu să râdă şi îi spuse:

— Când eşti aşa de înalt şi de mare, cum poţi să te temi de Ibn-Adam?

Măgarul spuse, dând din cap cu o înfăţişare pătrunsă:

— O, fiu al sultanului, văd că nu cunoşti deloc fiinţa aceea ticăloasă! Dacă îmi este frică de el, nu-i nicidecum pentru că mi-ar vrea moartea: că el îmi vrea mai rău decât atâta, iar spaima mea vine de la ceea ce are să mă facă să îndur! Află, aşadar, că îi slujesc să mă călărească, atâta vreme cât sunt tânăr şi voinic; şi, drept aceea, îmi pune pe spinare o întocmeală căreia el îi zice samar; pe urmă mă strânge peste pântece cu o legătură căreia îi zice chingă; iar pe sub coadă îmi petrece un ochete căruia am uitat cum îi zice, dar care îmi vatămă amarnic părţile cele gingaşe; la urmă, îmi bagă în gură o bucată de fier care îmi sângerează limba şi cerul gurii, şi căreia îi zice zăbală. Şi apoi încalecă pe mine şi, ca să mă facă să merg mai sprinten decât pot, îmi îmboldeşte grumajii dindărătul cu o strămurariţă. Şi dacă, spetit, dau să merg oleacă mai agale, îmi aruncă nişte

blesteme înfricoşătoare şi nişte înjurături de mă cutremură, aşa măgar cum sunt, căci de faţă cu toată lumea mă face: „Codoş! pui de lele! plod de curviştcan! fund al suroră-ţi! târfoştean!” – şi ce mai ştiu eu! Şi dacă, din nenorocire, vrând sa mi mai uşurez olecuţă pieptul, scap vreo vânturătură, atunci mânia lui nu cunoaşte margini; şi-i mai bine, din cinstire faţă de tine, o, fiu al sultanului, să nu-ţi mai înşir tot ce-mi face şi tot ce-mi zice în asemenea împrejurări! încât nu mă dedau la atari uşurări decât atunci când sunt încredinţat că sunt singur! Dar asta nu e tot! Când am să ajung bătrân, are să mă vândă vreunui apar care, punându-mi în spinare o tainiţă, are să mă încarce pe fiece latură cu burdufuri grele şi cu doniţe voinice de apă, şi-aşa până ce, nemaiputând de traiul rău şi de lipsuri, am să crăp în ticăloşie. Şi-atunci stârvul meu are să fie aruncat la câinii hoinari, pe gunoaie! şi iacătă aceasta-i soarta cea păcătoasă, o, fiu al sultanului, pe care mi-o hărăzeşte Ibn-Adam! Uf! se mai află oare printre făpturi vreo nenorocită care să se asemuie cu mine? Răspunde, tu. O, gâscă bună şi duioasă!

Eu atunci, o, stăpânii mei, simţii că mă străbate un fior de groază şi de milă, şi strigai, tulburată până peste poate şi tremurând toată:

— O, doamne leule, chiar că măgarul este de crezut! Ca eu, numai ascultând aşa, şi mor!

Iar leul cel tânăr, văzând măgarul gata să-şi ia tălpăşiţa, îi strigă:

— Dar ce eşti atâta de zorit, frăţioare? Mai stai oleacă, întrucât chiar că mi-ai stârnit luare-aminte! Şi aş fi bucuros să te văd că îmi slujeşti de călăuză spre a ajunge la Ibn-Adam!

Şi măgarul răspunse:

— Îmi pare rău, doamne! da mai bine-i să pun între el şi mine cale de o zi; întrucât m-am despărţit de el ieri, pe când se îndrepta către meleagul acesta. Şi mă duc să caut vreun loc tainic unde să mă adăpostesc de vicleniile şi de

ticăloşiile lui. Şi-apoi, cu îngăduinţa ta, aş vrea acuma, că sunt încredinţat că nu are să mă audă, să mă uşurez după pofta mea şi să mă bucur de văzduhul zărilor!

Şi, rostind vorbele acestea, măgarul începu să zbiere prelung, şi urmă apoi cu trei sute de vânturături strălucite, zvârlind din copite. După care se tăvăli prin iarbă o bună bucată de vreme, şi se ridică iar şi, zărind o pulbere în depărtare, ciuli o ureche, pe urmă cealaltă ureche, se uită ţintă într-acolo şi, întorcându-ne repede dosul, îşi luă tălpăşiţa şi pieri.

Or, după ce pulberea se risipi, se ivi un cal negru, cu fruntea înstelată de o pată albă ca o drahmă de argint, frumos, bine cumpănit, falnic, sclipitor, şi cu picioarele înconjurate, la locul unde se cuvine, de o salbă de păr alb; şi venea către noi nechezând cu un glas tare plăcut. Iar când îl văzu pe prietenul meu, leul cel tânăr, se opri în cinstea lui şi dete să se tragă îndărăt cuviincios. Dar leul, încântat până peste poate de fălnicia calului şi răpit de înfăţişarea lui, îi spuse:

— Dar tu cine eşti, o, jivină frumoasă? Şi pentru ce goneşti aşa prin pustietatea aceasta întinsă şi pari atâta de îngrijorat?

El răspunse:

— O, sultane al jivinelor, sunt un cal ca toţi caii! Şi gonesc să scap de urmărirea lui Ibn-Adam!

La vorbele acestea, leul rămase până peste poate de uluit şi îi spuse calului:

— Nu mai vorbi aşa, o, calule, întrucât chiar că e ruşinos pentru tine să-ţi fie frică de Ibn-Adam, puternic cum eşti şi înzestrat cu acele spete late şi cu acea statură, şi când poţi cu numai o izbitură de picior să-l faci să treacă din viaţă în moarte! Uită-te la mine! nu sunt aşa de mare ca tine, şi totuşi i-am făgăduit acestei drăgălaşe gâşte, care tremură, c-o izbăvesc pe totdeauna de spaimele ei, înfruntându-l şi ucigându-l pe Ibn-Adam şi mâncându-l cu totul! Şi-atunci

am să-mi fac o bucurie de-a o întoarce pe biata gâscă în casa ei şi în mijlocul alor săi!

Când auzi vorbele acestea ale prietenului meu, calul se uită la el cu un zâmbet trist şi îi spuse:

— Leapădă departe de tine asemenea gânduri, o, fiu al sultanului, şi nu te amăgi aşa în ce priveşte puterea, statura, şi sprinteneala mea, că toate astea sunt zadarnice faţă de isteţimea lui Ibn-Adam. Şi să ştii bine că, atunci când mă aflu în mâinile lui, găseşte mijlocul să mă domolească precum îi e pofta. Ca atare, îmi pune la picioare nişte piedici de cânepă şi de fire de păr, şi mă priponeşte cu capul de un ţăruş înfipt mai sus de mine în perete; şi în felul acesta nu pot nici să mă mişc, nici să stau jos, nici să mă culc. Dar asta nu e tot! Când vrea să încalece pe mine, îmi pune în spinare ceva căreia îi zice şa, şi îmi sugrumă pântecele cu două chingi tare vârtoase care mă rod amarnic; în gură îmi pune o bucată de oţel de care trage cu nişte curele spre a mă cârmi încotro îi place; şi, odată aburcat în spinarea mea, mă îmboldeşte şi îmi străpunge coastele cu nişte sâmcele de la ceea ce el numeşte pinteni, şi aşa îmi umple tot trupul de sânge! da cu asta nu s-a sfârşit! Când sunt bătrân, şi când spinarea mea nu mai este atâta de mlădie şi nici atâta de voinică şi când vinele mele nu mai sunt în stare să mă avânte atât de sprinten pe cât ar vrea el, mă vinde vreunui morar care mă pune să învârtesc noapte şi zi la piatra morii până mă dărâm de tot. Atunci mă vinde casapului care mă înjunghie, şi mă jupoaie, şi îmi vinde pielea la lahăcari, iar coama şi coada meşterilor de ciucuri, de site şi de strecurători! Şi-aceasta-i soarta mea cu Ibn-Adam!

Atunci leuţul rămase tare tulburat de cele ce auzea şi il întreba pe cal:

— Vad că mi se cade neabătut să mântui lumea de aceasta fiinţă a prăpădului pe care toţi o numiţi Ibn-Adam.

Spune-mi aşadar, o, calule, unde şi când l-ai zărit ultima dată pe Ibn-Adam?

Calul spuse:

— L-am părăsit pe la amiază. Şi-acuma-i pe urmele mele, gonind încoace!

Or, de-abia îşi încheiase calul vorbele acestea, că se şi ridică o pulbere care îi pricinui o asemenea spaimă, încât, fară a-şi mai lăsa răgaz să-şi ceară iertăciune, ne părăsi în goana mare. Şi văzurăm dinspre pulberea aceea cum se iveşte şi înaintează către noi, cu călcături lungi, speriată şi cu gâtul întins şi mugind a deznădejde, o cămilă.

La vederea acelei jivine mătăhăloase, nemăsurat de mare, leul fu încredinţat că trebuia să fie chiar Ibn-Adam şi, fară a mai întreba, se repezi la ea şi era să sară s-o sugrume, când îi strigai cu toată tăria glasului meu:

— O, fiu al sultanului, stai! nu este Ibn-Adam, ci o cămilă cumsecade, cea mai blândă dintre dobitoace! Şi de bună seamă că fuge de Ibn-Adam!

Atunci leuţul se opri la vreme şi, cu totul nedumerit, o întrebă pe cămilă:

— Oare-i adevărat, o, năprasnicule animal, că chiar şi ţie îţi e frică de făptura aceea? Atunci ce faci cu picioarele tale cele uriaşe, dacă nu eşti în stare să-l zdrobeşti cu ele?

Iar cămila clătină încet din cap şi, cu ochii pierduţi ca într-un vis urât, răspunse cu tristeţe:

— O, fiu al sultanului, uită-te la nările mele! încă mai sunt găurite şi zdrenţuite de juvăţul pe care Ibn-Adam mi l-a petrecut prin ele, ca să mă supună şi să mă mâie cum vrea; iar de juvăţul acela este legată o frânghie pe care Ibn-Adam o încredinţează celui mai mic dintre copiii lui, care aşa, călare pe-un măgăruş, poate să mă ducă precum îi place, şi pe mine şi o turmă întreagă de cămile în şir una după alta! Uită-te la picioarele mele! Sunt bătucite şi scorojite de goanele cele lungi şi de drumurile cele silnice prin nisipuri şi prin pietroaie! Dar asta nu e tot! Află că, atunci când îmbătrânesc, după atâtea nopţi fară de somn şi atâtea zile fară de tihnă, nici gând să aibă vreo luare-aminte faţă de bătrâneţea mea şi de îndurările mele, şi încă mai ştie să

tragă foloase din carnea mea cea bătrână şi din oasele mele vlăguite, vânzându-mă la măcelar, care îmi vinde carnea la oamenii săraci, şi pielea la tăbăcari, şi părul la torcători şi la ţesători! Şi iac-aşa-i amarul îndătinat pe care mă face să-l îndur Ibn-Adam!

La vorbele acestea ale cămilei, leuţul fu cuprins de o supărare fară de margini; şi răgi, şi îşi frământă fălcile, şi izbi pământul cu labele; pe urmă îi spuse cămilei:

— Grăbeşte de-mi spune unde l-ai lăsat pe Ibn-Adam!

Şi cămila spuse:

— E pe urmele mele şi nu are să zăbovească a se ivi. Încât, mă rog ţie, o, fiu al sultanului, îngăduie-mi să mă urghiunesc şi să fug într-alte ţări din ţara mea de baştină! Că nici sihăstriile pustiului, nici meleagurile cele mai dosite nu au să poată să mă ascundă de iscodelile lui!

Atunci leul îi spuse:

— O, cămilo, crede-mă! mai aşteaptă oleacă şi ai să vezi cum am să-l năpădesc pe Ibn-Adam şi cum am să-l trântesc la pământ, şi am să-i sfarm oasele, şi am să-i beau sângele, şi am să-mi fac ospăţ din carnea lui!

Şi cămila răspunse, pe când fiorii îi cutremurau în valuri toată pielea:

— Îngăduie! o, fiu al sultanului, cu mai degrabă încă tot vreau să mă duc, întrucât poetul a spus:

Când chiar sub cortul tău se-adăposteşte Şi chiar în ţara care-i ţara ta Ţi se strecoară-un ticălos hoţeşte, Atât mai poţi să faci din câte-ai vrea:

Să-i laşi şi cort, şi ţară, şi nădejde Şi să fugi încotro vei mai putea!

După ce prociti stihurile acestea atâta de adevărate, buna cămilă sărută pământul dintre mâinile leului şi se ridică iarăşi; şi numaidecât o văzurăm cum îşi legăna spinarea spre zări.

Or, abia pierise ea, când, deodată, ieşind de nu ştiu unde, un moşnegel, cu înfăţişare de ghiuj prăpădit, cu chipul şiret,

cu pielea sfrijită, se ivi, ducând pe umeri un coş în care se aflau nişte scule de dulgher, iar pe cap opt scânduri late.

La vederea lui, o, stăpânii mei, nu avusei putere nici măcar să scot un strigăt ori să-l prevestesc pe tânărul meu prieten, şi căzui latră la pământ. Cât despre leul cel tinerel, tare înveselit de înfăţişarea acelei făpturi mărunţele şi hâtre, se duse spre el ca să-l cerceteze mai îndeaproape; iar dulgherul se aşternu la pământ dinaintea lui şi îi spuse zâmbind şi cu un glas ugilit:

— O, sultane preaputernic şi plin de fală, o, tu, cel care te afli pe treapta cea mai de sus a firii, îţi urez seară-bună şi cer de la Allah să te salte şi mai sus în slava lumilor şi să-ţi sporească tăriile şi volniciile! Or, eu sunt un asuprit care vine să-ţi ceară ajutor şi ocrotinţă în năpastele care mă pasc din partea vrăjmaşului meu!

Şi începu să plângă, să geamă şi să suspine.

Atunci leuţul, tare înduioşat de lacrimile şi de înfăţişarea lui oropsită, îşi îndulci glasul şi îl întrebă:

— Dar cine te-a asuprit? Şi cine eşti oare, o, tu, cel mai vorbăreţ dintre toate jivinele pe care le cunosc, şi cel mai distins, măcar că eşti de departe cel mai hâd dintre toate?

Celălalt răspunse:

— O, doamne al jivinelor, eu ţin de neamul dulgherilor; da cât despre asupritorul meu, acela-i Ibn-Adam! Ah, doamne leule, Allah să te ferească de vicleniile lui Ibn-Adam! În toate zilele, de cu zori, mă pune să muncesc pentru bunăstarea lui; şi niciodată nu mă plăteşte; încât, crăpând de foame, m-am săturat să tot trudesc întru folosul lui şi mi-am luat tălpăşiţa departe de cetăţile în care sălăşluieşte el!

La vorbele acestea, leul cel tânăr fu cuprins de o mânie amarnică; răcni, sări în sus, pufni şi spumegă; iar ochii-i scăpărată scântei; şi strigă:

— Dar unde este, într-un sfârşit, amarnicul acela de Ibn-Adam, pe care am să-l sfarm în dinţi şi am să-i răzbun pe toţi cei chinuiţi de el!

Omul răspunse:

— Ai să-l vezi că răsare acuma, întrucât se află pe urmele mele, mânios că nu mai are pe nimeni care să dulgherească la casele sale!

Leul îl întrebă:

— Dar tu, animal dulgher, care umbli cu un pas atâta de mărunţel, şi atâta de şubred aşezat pe cele două labe ale tale, încotro te duci?

Omul răspunse:

— Mă duc drept la vizirul tătânelui tău sultanul, la măritul leopard, care a trimis după mine o jivină dintre crainicii lui, ca să-i durez o colibă straşnică în care să se adăpostească şi să se apere de năpadele lui Ibn-Adam, de când s-a iscat zvonul despre curânda venire a lui Ibn-Adam pe meleagurile acestea! Şi de aceea mă vezi încărcat cu scândurile şi cu sculele acestea!

Când auzi asemenea vorbe, leuţul fu cuprins de mare zavistie faţă de leopard, şi îi zise dulgherului:

— Pe viaţa mea! ar fi o cutezanţă până peste fire din partea leopardului să jinduiască a i se împlini atare porunci înaintea noastră! Tot acum tu ai să stai aici şi ai să începi a-mi clădi, mie mai întâi, coliba aceea! Cât despre măritul vizir, poate să mai aştepte!

Dar dulgherul se prefăcu a pleca şi îi spuse ieuţului:

— O, fiu al sultanului, îţi făgăduiesc că am să mă întorc de îndată ce voi sfârşi treaba poruncită de leopard; întrucât îmi e tare frică de mânia lui! Şi am să-ţi clădesc atunci nu o colibă, ci un sarai!

Dar leul nu vroi să audă de nimic, ba chiar se şi înfurie, şi se repezi asupra dulgherului, numai aşa ca să-l sperie, şi, în chip de şagă, îi puse laba în piept. Şi, numai din mângâierea aceea măruntă, omuleţul îşi pierdu cumpăna şi se răsturnă la pământ, cu scânduri şi cu scule cu tot. Şi leul izbucni în râs văzând spaima şi chipul descumpănit al prăpăditului de ghiuj. Iar acela, măcar că în sinea lui era îngheţat până peste poate, nu lăsă să se vadă nimic, ba chiar începu să zâmbească cu un zâmbet linguşitor, şi se apucă nevolniceşte de lucru. Or, chiar aceasta era şi ţinta râvnită de el şi pentru care venise!

Aşa că luă cu grijă măsura leului pe toate părţile, şi în câteva clipite întocmi o ladă dulgherită vârtos, la care nu lăsă decât o deschizătură îngustă; şi o împodobi pe dinlăuntru cu nişte cuie cu vârful întors spre lăuntru şi dinspre înainte spre îndărăt; şi închipui pe ici pe colea nişte găuri nu prea mari; şi, isprăvind, îl pofti cuviincios pe leu

să-şi ia în stăpânire bunul. Dar leul dintru-ntâi şovăi şi îi spuse omului:

— Chiar că mi se pare cam strâmtă şi nu prea văd cum aş putea să intru în ca!

Omul spuse:

— Apleacă-te şi intră târâş; întrucât, odată înlăuntru, ai să te afli acolo în largul tău!

Atunci leul se aplecă şi trupul lui mlădiu lunecă înlăuntru, nemailăsând afară decât coada. Ci dulgherul zori să răsucească acea coadă şi s-o înghesuie iute laolaltă cu totul şi, într-o clipire de ochi, astupă deschizătura şi o cetlui temeinic în cuie!

Atunci leul încercă dintru-ntâi să se mişte şi să se tragă îndărăt, dar vârfurile agerite ale cuielor îi pătrunseră în piele şi îl împoncişară din toate părţile; şi începu să mugească de durere; şi răcni:

— O, dulgherule, da ce este cu casa aceasta strâmtă pe care ai întocmit-o, şi cu aceste cuie care mă înţeapă amarnic?

La spusele acestea, omul scoase un strigăt de izbândă şi începu să ţopăie, şi să icnească, şi îi spuse leului:

— Alea sunt cuiele lui Ibn-Adam! O, câine al pustiei,. Îi să înveţi pe pielea ta că eu, Ibn-Adam, în pofida urâciunii, a nevolniciei şi a pricăjiciunii mele, pot să biruiesc asupra neînfricării, a tăriei şi a frumuseţii!

Şi, după ce spuse vorbele acestea înspăimântătoare, mişelul aprinse un fumuiag, strânse nişte vreascuri împrejurul lăzii şi dete foc la tot. Iar eu, mai înţepenită ca oricând de frică şi de spaimă, îl văzui pe prietenul meu cum arde de viu şi cum moare astfel de cea mai crudă moarte. Iar Ibn-Adam, fară ca să mă fi zărit, dat fiind că zăceam întinsă la pământ, se îndepărtă biruitor.

Eu atunci, după îndelungă vreme, putui să mă ridic şi să mă depărtez, cu sufletul plin de spaimă, în partea dimpotrivă. Şi iac-aşa izbutii să ajung până aici, şi soarta mă aduse să vă întâlnesc, o, stăpânii mei cei cu suflet milos!

După ce auziră istorisirea gâştei, păunul şi soţia lui…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a o sută patruzeci şi şaptea noapte spuse:

După ce auziră istorisirea gâştei, păunul şi soţia lui, ramaseră tulburaţi până peste marginile tulburării, iar păuniţa îi spuse gâştei:

— Sora mea, aici suntem la adăpost; aşa că rămâi cu noi, atâta cât îţi va plăcea şi până ce Allah are să-ţi dea iarăşi tihna inimii, singurul bun de preţ după sănătate! Rămâi, aşadar, şi vei împărţi cu noi soarta noastră bună ori rea!

Şi gâscă spuse:

— Mi-e tare frică, mi-e tare frică!

Păuniţa adăugă:

— Chiar că nu trebuie, zău! Vrând cu orice preţ să scapi de soarta care ţi-a fost scrisă, ispiteşti ursita! Or, ea-i cea mai tare! Iar ceea ce stă scris pe fruntea noastră trebuie să se împlinească! Şi tot sorocul trebuie să fie plătit! Aşa că dacă sorocul nostru a fost hotărât, nici o putere nu ar putea să-l abată! Dar ceea ce mai cu seamă se cade să te liniştească şi să te aline este încredinţarea că nici un suflet nu poate să moară până a nu fi istovit toate bunurile câte i-au fost menite de către împărţitorul cel drept!

Or, pe când tăifăsuiau ei astfel, crengile dimprejurul lor trosniră şi se auzi un zgomot de paşi care într-atâta o tulburară pe tremurata de gâscă, încât îşi întinse aripile înnebunită şi se aruncă spre mare ţipând:

— Feriţi-vă! feriţi-vă! măcar că orice soartă trebuie să se împlinească!

Dar nu fu decât o sperietură degeaba, că, dintre ramurile date la o parte, se ivi capul unui căprior gingaş11, cu ochii jilavi. Şi păuniţa strigă după gâscă:

— Dar nu te speria aşa, soro! întoarce-te degrab! Avem un musafir proaspăt! e un drăgălaş de căprior, din neamul jivinelor, precum eşti tu din neamul păsărilor; şi nu

mănâncă pic de carne sângerândă, ci iarbă şi buruieni de-ale pământului! Hai! şi nu te mai lăsa răvăşită aşa, că nimic nu sleieşte trupul şi nu vlăguieşte sufletul ca temerea şi grijile!

Atunci gâscă se întoarse legănându-şi şoldurile; iar căpriorul, după salamalecurile îndătinate, le spuse:

— E prima dată când vin prin părţile acestea: şi nicăieri n-am văzut pământ mai rodnic, nici verdeaţă şi iarbă mai fragede şi mai ispititoare! îngăduiţi-mi dar, să vă ţin tovărăşie, şi să mă bucur laolaltă cu voi de binefacerile Ziditorului!

Şi tustrei răspunseră:

— Pe capetele şi pe ochii noştri, o, căprior plin de bună-cuviinţă! vei găsi aici belşug, prietenie şi sprijin!

Şi cu toţii se aşternură să mănânce, să bea şi să se bucure împreună de văzduhul cel bun, o bună bucată de vreme. Şi niciodată nu uitară să-şi facă rugăciunile de dimineaţă şi de seară: afară de gâscă, întrucât ea, văzându-se de-acum în tihnă, îşi uită de datorinţele faţă de Împărţitorul tihnei!

Or, în curând, plăti cu viaţa nerecunoştinţa aceasta faţă de Allah!

Într-adevăr, într-o dimineaţă, o corabie rătăcită fu aruncată pe ţărm; iar oamenii coborâră pe insulă şi, zărind ceata alcătuită din păun, soaţa lui, gâscă şi căprior, deteră fuga după ei. Atunci cei doi păuni îşi luară zborul departe în vârful copacilor, căpriorul îşi luă vânt şi, din câteva sărituri, fu în afară de primejdie; şi numai gâscă rămase zăpăcită de sine însăşi, şi se zbătu să fugă în toate părţile; ci numaidecât avu să fie împresurată şi prinsă, spre a fi mâncată ca ospăţul cel dintâi de pe insulă.

Cât despre păun şi soţia lui, până a părăsi insula şi a se întoarce la pădurea lor de baştină, veniră pe ascuns să-şi dea seama de soarta gâştei şi o văzură în chiar clipa când i se reteza gâtul. Atunci, îl căutară peste tot pe prietenul lor căpriorul şi, după salamalecurile şi fâritiselile cuvenite pentru primejdia din care scăpaseră, îi deteră de ştire

căpriorului despre sfârşitul cel nenorocit al bielei gâşte. Şi păuniţa spuse:

— Era tare dulce şi sfioasă şi-aşa de drăguţă!

Şi căpriorul spuse:

— Asta-i adevărat! da în ultima vreme îşi cam delăsase datorinţele faţă de Allah, uitând să-i mulţumească pentru milele sale!

Atunci păunul spuse:

— O, fiică a moşului meu, şi tu, căprior cucernic, haideţi să ne rugăm!

Si tustrei sărutară pământul dintre mâinile lui Allah şi strigară:

Mărire Celui Drept-răsplătitor, Domnul puterii şi stăpânul firii, Cel preaînalt şi-atoatestiutor, Cel care-n taina sfântă-a zămislirii Ne-a dăruit suflare tuturor!

Mărire lui, că stă şi-i priveghează Pe cei cărora le-a fost dat fiinţă, Ocrotitor precum un turn de pază, Şi, răsplătind virtute şi credinţă, Alungă în pustiuri neagra piază!

În veci de veci să fie lăudat Că a-ntocmit şi slăvile măreţe, Le-a rotunjit şi-apoi le-a luminat!

Mărire lui, că-a-ntins în lung şi-n lat Pământul plin de rod ca la ospeţe, Şi-n ţărmi de mări albastre l-a scăldat Şi l-a împodobit cu frumuseţe!

După ce istorisi povestea aceasta, Şeherezada se opri o clipă. Iar sultanul Şahriar se minună:

— Cât de minunată este rugăciunca aceasta şi ce bine dăruite sunt aceste jivine! Ci, o, Şeherezada, oare asta-i tot ce ştii despre ele?

Iar Şeherezada spuse:

— Asta nu-i nimic, o, Măria Ta, faţă de ceea ce aş putea să-ţi mai istorisesc!

Iar Şahriar spuse:

— Păi ce mai aştepţi de nu urmezi! Şeherezada spuse:

— Înainte de a urma Povestea cu jivinele, vreau să-ţi istorisesc, o, Măria Ta, o poveste care să adeverească

învăţătura celei de dinainte, anume cât de plăcută îi este Domnului rugăciunea!

Iar sultanul Şahriar spuse:

— Păi de bună seamă!

Atunci Şeherezada spuse:

Păstorul şi copila12

Se povesteşte că, într-un munte din munţii ţărilor musulmane, trăia un păstor dăruit cu o mare înţelepciune şi cu credinţă fierbinte; şi păstorul acela ducea o viaţă cuminte şi schivnică, mulţumindu-se cu soarta sa şi trăind din rodul de lapte şi de lână al turmei lui. Şi avea în el atâta dulceaţă şi asupra lui atâta binecuvântare, încât fiarele sălbatice nu-i loveau niciodată turma, iar pe el atâta îl cinsteau, încât atunci când îl vedeau de departe îl întâmpinau temenindu-se cu strigătele şi urletele lor. Şi păstorul a trăit astfel o lungă vreme, nepăsându-i deloc, spre marea lui fericire şi spre liniştea lui, de ceea ce se petrecea prin cetăţile lumii.

Or, într-o zi, Allah Preaânaltul vru să-i încerce puterea înţelepciunii şi preţul adevărat al virtuţilor, şi nu găsi altă ispită mai grea, spre a-l încerca, decât să-i trimită frumuseţea femeiască. Aşa că îl însărcină pe unul dintre îngerii săi să se străvestească în femeie şi să nu precupeţească nimic din şiretlicurile acestei făpturi spre a-l face pe sfântul păstor să păcătuiască.

Aşa, într-o zi, când păstorul, bolnav de o bucată de vreme, zăcea întins în peştera lui şi îl proslăvea în sufletul său pe Ziditor, văzu deodată că intră la el, zâmbitoare şi zarifa, o copilă cu ochi negri, care putea prea bine să treacă şi drept un copilandru. Şi pe loc peştera se şi înmiresmă toată, iar păstorul îşi simţi carnea cea bătrână cum se înfioară. Şi îşi încruntă sprâncenele, şi se burzului în ungherul lui, şi îi zise nechematei:

— Ce cauţi aici, o, muiere, care habar nu am cine eşti? Că nici nu te-am chemat şi nici nu am trebuinţă de tine!

Copilandra atunci veni şi şezu jos lângă bătrân şi îi spuse:

— Omule, uită-te la mine! Că eu nu sunt muiere, ci fecioară încă, şi vin să mă dăruiesc ţie numai pentru desfătarea mea şi pentru ceea ce am aflat despre vrednicia ta veche!

Dar moşneagul strigă:

— O, ispititoare a iadului, du-te de-aici! Şi lasă-mă să mă scufund în proslăvirea Celui care nu moare niciodată!

Dar copila îşi făcu să se mişte încetişor mlădioşia boiului, se uită lung la bătrânul care încerca să se tragă îndărăt şi suspină:

— Spune, de ce nu mă vrei? Iţi aduc un suflet supus şi un trup gata să se topească de dor! Vezi de nu mi-e gâtul mai alb decât laptele oilor tale! de nu mi-e goliciunea mai proaspătă decât apa de izvor! Pletele mele, o, păstorule, sunt mai mătăsoase sub degetele tale decât puful mielului în pântecele mamei sale! Şoldurile mele sunt calde şi alintăcioase, şi de-abia se închipuiesc în pârga lor dintâi. Iar sânii mei mici, care dau în mugur, dacă numai cu un deget în treacăt i-ai pipăi, s-ar cutremura! Hai! … buzele mele, pe care le simt cum tremură, au să ţi se topească în gură. Hai! … Hai! … am nişte dinţi care cu muşcătura lor strecoară viaţă în moşnegii pe moarte, şi o miere gata să curgă picătură cu picătură din tot trupul meu! Hai!

Şi bătrânul strigă, măcar că barba îi tremura din toate firele ei:

— Îndărăt, o, diavole! sau te alung cu bâta asta cioturoasă!

Atunci copila cerului, cu o mişcare împătimită, îi aruncă braţele împrejurul gâtului şi îi murmură în ureche:

— Sunt o poamă înţepătoare la limbă, abia dată în must: gust-o şi te vei tămădui! Ştii mireasma iasomiei? Ţi se va părea searbădă, dacă vei mirosi fecioria mea!

Dar bătrânul strigă:

— Numai profumul rugăciunii nu se trece! Ieşi de aici, o, amăgitoareo!

Şi o îmbrânci de la el cu amândouă mâinile! Atunci copila se ridică şi, uşoară, se dezbrăcă cu totul şi rămase dreaptă

şi goală, albă şi scăldată în valurile pletelor ei! Iar chemarea tăcerii ei, în acea sihăstrie de peşteră, era mai sfâşietoare decât toate ţipetele nebuniei. Iar moşneagul lui se putu opri să nu geamă şi, spre a nu mai vedea crinul acela viu, îşi acoperi capul cu mantia şi strigă:

— Du-te! du-te! o, muiere cu ochi vânzători! De la plodirea lumii tu eşti pricina nenorocirilor noastre! Tu i-ai pierdut pe oamenii din vremile dintâi, şi arunci vrajba între copiii pământului! Acela care te îndrăgeşte se leapădă pe totdeauna de bucuriile nemărginite pe care numai aceia pot să le guste care te izgonesc din viaţa lor!

Şi bătrânul îşi înfundă capul şi mai tare în sarica lui. Dar copila urmă:

— Ce vorbeşti tu despre cei de demult? Cei mai înţelepţi dintre ei m-au preamărit, iar cei mai aspri m-au cantat! Iar frumuseţea mea nu i-a făcut să se abată de la calea cea dreaptă, ci i-a luminat pe cale şi a fost desfătul vieţii lor! Adevărata înţelepciune, o, păstorule, este de a uita totul la sânul meu! Întoarce-te la înţelepciune! Stau gata întru totul să mă deschid ţie şi să te adăp cu adevărata înţelepciune!

Atunci bătrânul se întoarse spre perete şi strigă:

— Înapoi, o, tu cea plină de ticăloşie! Te scârbesc şi te scuip! Câţi oameni minunaţi ai ticăloşit şi câţi ticăloşi ai mântuit! Frumuseţea ta e mincinoasă! Că aceluia care ştie să se roage, i se iveşte o frumuseţe nevăzută acelora care te privesc! Îndărăt!

La vorbele acestea, copila strigă:

— O, sfinte păstor! bea laptele oilor tale şi îmbracă-te în lâna lor, şi roagă-te Domnului tău în singurătate şi în tihna inimii tale!

Şi închipuirea pieri.

Atunci, din toate părţile muntelui, veniră fuga la păstor jivinele sălbatice, care sărutară pământul dintre mâinile lui spre a-i cere binecuvântarea!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada tăcu, iar sultanul Şahriar, întristându-se deodată, îi spuse:

— O, Şeherezada, chiar că pilda păstorului îmi dă de cugetat! Şi nu ştiu dacă nu ar fi mai bine pentru mine să mă trag într-o peşteră şi să mă lepăd pe totdeauna de grijile domniei, şi drept orice îndeletnicire să mân la păscut oile! Dar mai întâi vreau să ascult urmarea Povestei cu jivine şi păsări!

Dar când fu cea de a o sută patruzeci şi opta noapte şcherezada spuse:

Povestea cu broască-ţestoasă şi cu pescăruşul.

Într-una din cărţile mele de demult, se povesteşte, o, norocitule sultan, că un pescăruş şedea într-o zi pe malul povârnit al unei ape mari şi veghea, cu luare-aminte şi cu gâtul întins, firul apei. Întrucât aceasta îi era meseria care îi îngăduia să-şi dobândească traiul şi să-şi hrănească pruncii, şi-o îndeplinea fară leneveală, împlinindu-şi cu toată cinstea sarcina stării sale.

Or, pe când veghea el la cea mai măruntă mişcare şi la cea mai uşoară învălurare, văzu cum trece pe dinaintea lui şi cum se opreşte în stânca pe care şedea de veghe un haplan de hoit de spiţă omenească. Atunci îl cercetă cu privirile şi băgă de seamă că hoitul era plin de răni amarnice şi cruşit de urmele tăieturilor de paloş şi ale împunsăturilor de lance; şi chibzui în cugetul său: „Pesemne că este vreun tâlhar pe care l-au făcut să-şi ispăşească păcatele!” Pe urmă îşi înălţă aripile şi îl binecuvântă pe Cel-Atoateimpărţitor, grăind: „Binecuvântat să fie acela carele îi face pe ticăloşi să slujească după ce mor la îndestularea slugilor sale cele bune!” Şi se gătea sa se repeadă asupra leşului şi să rupă câteva fâşii din el şi să le ducă micuţilor săi şi să le mănânce împreună cu ei. Dar tot atunci şi văzu deasupra-i cerul cum se întunecă de un nor de păsări mari de pradă, precum vulturi şi ulii, care începură să se rotească în cercuri largi apropiindu-se din ce în ce.

La priveliştea aceea, pescăruşul fu cuprins de spaima sa nu fie sfâşiat şi el de lupii aceia ai văzduhurilor, şi zori să-şi ia tălpăşiţa cu bătăi de aripi spre depărtări. Şi, după multe

ceasuri, poposi pe vârful unui copac ce se afla în mijlocul apei, tocmai hăt spre gura râului, şi începu să aştepte ca viitura apelor să care până în locul acela trupul cel umflat. Şi, mohorât cu totul, începu să cugete la năprăsniciile soartei şi la nestatornicia ei; şi îşi zicea: Iacătă că sunt silit să mă depărtez de ţara mea şi de ţărmul care mi-a vegheat naşterea şi unde se află copiii şi soaţa mea. Of, ce deşertăciune mai e şi lumea aceasta! Şi cu cât mai plin de deşertăciune este acela care se lasă amăgit de nălucirile ei şi care, bizuindu-se pe noroc, trăieşte de pe o zi pe alta fară a se îngriji de ziua de mâine! Dacă aş fi fost mai cuminte, aş fi strâns merinde pentru zile de sărăcie ca acestea; şi lupii văzduhului puteau să vină şi să-mi răpească hoitul, că nu mi-ar fi păsat prea tare! Dar înţeleptul ne povăţuieşte să avem răbdare la restrişte. Să răbdăm dară!”

Or, pe când cugeta el astfel, văzu că vine către copacul în care şedea cocoţat, o broască-ţestoasă ieşind din apă şi lopătând încetişor. Şi broască-ţestoasă îşi săltă capul şi îi spuse:

— Cum se face, o, pescarule, că ai părăsit ţărmul pe unde te întâlneam de obicei?

El răspunse:

Când chiar sub cortul ce te-adăposteşte Şi chiar în ţara care-i ţara ta Ţi se strecoară-un ticălos hoţeşte, Atât mai poţi să faci din câte-ai vrea:

Să laşi şi cort, şi ţară, şi nădejde Şi să fugi încotro vei mai putea!

Şi eu, o, bună broască, mi-am văzut ţărmul gata a fi năpădit de lupii văzduhului şi, ca să nu mă posomorăsc de chipul lor scârbavnic, am socotit mai bine să las totul şi să mă duc, până ce-o binevoi Allah să se miluiască de soarta mea!

Când auzi vorbele acestea, broască-ţestoasă îi spuse pescăruşului:

— De vreme ce-i astfel, iacătă-mă între mâinile tale, gata să te slujesc cu toată credincioşia şi să-ţi ţin tovărăşie în

părăsirea şi în restriştea ta, că ştiu cât de amărât este străinul departe de ţara sa şi de ai săi, şi cât de dulce îi este să găsească o căldură de dragoste şi de bunăvoinţă la cei necunoscuţi. Or, eu, care nu te cunosc decât numai din vedere, am să-ţi fiu o tovarăşă grijulie şi prietenoasă!

Atunci pescăruşul îi spuse:

— O, broască plină de inimă, o, tu cea pietroasă pe dinafară şi atâta de dulce pe dinlăuntru! simt că am să încep să plâng de tulburare faţă de neprecupeţita ta bunăvoinţă! Cum să-ţi mulţumesc? Şi câtă dreptate ai în spusele tale despre buna primire hărăzită străinilor şi despre prietenia menită celor întru nenorocire, dacă nu sunt nişte inşi lipsiţi de orice har! Că, într-adevăr, ce ar fi viaţa fară de prieteni şi fară de tăifăsuielile cu prietenii, şi fară de haz şi de cântec cu prietenii? Înţeleptul este acela care ştie să-şi găsească prietenii potriviţi cu firea lui, şi nu se pot socoti drept prieteni fiinţele cu care eşti nevoit să ai de-a face în meseria ta, precum am eu de-a face cu pescăruşii din neamul meu, care mă pizmuiesc şi mă zavistuiesc pentru ceea ce pescuiesc şi pentru isteciunile mele! Încât, acuma, ce fericiţi trebuie să fie de plecarea mea soţii mei cei josnici şi mărginiţi, şi care nu ştiu decât să pălăvrăgească despre pescuielile lor şi nu sporovăiesc decât despre treburile lor mărunte, da care niciodată nu cugetă să-şi ridice sufletele spre Cel-Atoatedătător! Aşa că stau tot cu ciocul întors spre pământ. Şi, dacă au aripi, le au ca să nu se slujească de ele! Încât cei mai mulţi dintre ei nici nu ar mai putea să zboare, dacă ar vrea; nu pot decât să se scufunde, şi adeseori rămân la fundul apei!

La vorbele acestea, broască-ţestoasă, care asculta în tăcere, strigă:

— O, pescarule, coboară să te sărut!

Şi pasărea coborî din copac, iar broască-ţestoasă o sărută între ochi şi îi spuse:

— Chiar că, o, fratele meu, tu nu eşti făcut spre a trăi de-a valma cu păsările din neamul tău, care sunt întru totul

văduvite de gingăşie şi nu au nimic ales în purtările lor. Rămâi dară cu mine, pierdut în inima apelor, la umbra acestui copac şi în zvoana pe care o fac valurile!

Dar pescăruşul îi spuse:

— Mult îţi mulţumesc, o, broască-ţestoasă, sora mea! Da cu copiii? şi cu soţia?

Ea răspunse:

— Allah e mare şi milos! Are să ne ajute el să-i cărăm şi pe ei până aici! Şi vom petrece zile liniştite, la adăpost de orice nevoie!

La vorbele acestea, pescăruşul spuse:

— O, broască-ţestoasă, să mulţumim împreună Celui Preabun carele a îngăduit întâlnirea noastră!

Şi laolaltă rostiră:

Mărit să fie Domnu-ntru vecie!

El dă avere multă la bogaţi, Iar la săraci dă neagră sărăcie.

Ci rostu-i drept, de staţi să cugetaţi -

Câţi sunt săraci – dă-n bucurii bogaţi, Şi câţi bogaţi săraci de bucurie!

În clipita aceasta a istorisirii ei, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Atunci sultanul Şahriar îi spuse:

— O, Şeherezada, vorbele tale nu fac decât să mă îndemne a mă întoarce la gânduri mai puţin crunte. Încât tare aş vrea să ştiu dacă nu cunoşti cumva poveşti cu lupi, de pildă, ori cu alte jivine tot atâta de fioroase!

Iar Şeherezada spuse:

— Chiar acestea sunt poveştile pe care le ştiu cel mai bine!

Atunci sultanul Şahriar îi spuse:

— Grăbeşte a mi le istorisi!

Iar Şeherezada i le făgădui pentru noaptea următoare.

Şi cândfii cea de a o suta patruzeci şi noua noapte Şeherezada spuse:

Povestea cu lupul şi cu vulpanul.

Află, o, norocitule sultan, că vulpanul, sătul până la urmă de mâniile necurmate ale jupanului său lupul, şi de cruzimea aceluia în orice pricină, şi de încălcările sale asupra celor mai de pe urmă drepturi care îi mai rămăseseră şi lui, vulpanului, şezu jos, într-o zi, pe un trunchi de copac, şi începu să chibzuiască. Apoi sări deodată plin de bucurie, la un gând care-i veni şi care i se păru a n izbăvirea. Şi purcese numaidecât să-l caute pe lup, pe care îl întâlni până la urmă, şi pe care îl văzu cu părul zburlit, cu chipu-ncrâncenat şi cu o foarte rea ţâfnă. Atunci, de la cea mai mare depărtare de unde îl zărise, sărută pământul, şi ajunse dinaintea lui cu umilinţă, cu ochii în jos, şi aşteptă să fie întrebat. Şi lupul se zborşi către el:

— Ce vrei, plod de căţea?

Vulpanul răspunse:

— Doamne, iartă-mi îndrăzneala, da am să-ţi arăt un gând şi să-ţi fac o rugăciune, dacă binevoicşti să îngăduieşti a mă asculta!

Şi lupul răcni:

— Fii scurt la vorbă, apoi întoarce dosul cât mai iute, ca de nu, îţi sfărâm oasele!

Atunci vulpanul spuse:

— Am băgat de seamă, doamne, că de la o vreme Ibn-Adam ne poartă un război fară de tihnă; prin toată pădurea nu se mai văd decât capcane, piedici şi laţuri de toate felurile! Incă oleacă de treabă de-accasta, şi pădurea arc să ne fie de nelocuit. Aşa că ce-ai zice de o întovărăşire între toţi lupii şi toţi vulpanii spre a ne împotrivi de-a valma la loviturile lui Ibn-Adam şi a-l împiedica să se mai apropie de pământurile noastre?

La vorbele acestea, lupul răcni:

— Zic că eşti tare sfruntat când nădăjduieşti la întovărăşire cu mine şi la prietenia mea, vulpan mişel, prefăcut ticălos! Na! ţine asta pentru neobrăzarea ta!

Şi îi altoi vulpanului o scatoalcă de labă care îl aşternu la pământ, pe jumătate mort.

Atunci vulpanul se adună de pe jos şchiopătând, da se feri să-şi arate supărarea; dimpotrivă! îşi luă înfăţişarea sa cea mai zâmbăreaţă şi mai pocăită şi îi spuse lupului:

— Doamne, iartă-i robului tău lipsa de cuviinţă şi puţinătatea de isteciune. Îşi recunoaşte vinile, care sunt mari! Şi chiar dacă nu şi le-ar fi băgat de seamă, lovitura năprasnică şi cuvenită cu care l-ai cinstit, şi care ar fi fost de ajuns să omoare şi-un elefant, i le-au dezvăluit din belşug!

Iar lupul, domolit oleacă de umilenia vulpanului, îi spuse:

— Fie! da să te înveţi minte ca altădată să nu te mai bagi în ce nu te priveşte!

Vulpanul spuse:

— Cât de drept e! Într-adevăr, înţeleptul a spus: „Nu vorbi şi nu povesti niciodată nimic până ce nu ai fost rugat, şi nu răspunde niciodată până ce nu ai fost întrebat! Şi nu care cumva să uiţi a da toată luarea-aminte numai lucrurilor care pot avea vreo atingere cu tine. Dar mai cu seamă fereşte-te să-ţi dăruieşti sfaturile acelora care nu le-ar pricepe, precum nici răilor care te-ar privi cu silă pentru binele pe care le faci.”

Or, aşa erau vorbele pe care vulpanul i le spunea lupului; da în sinea sa gândea: „Are să vie ea şi vremea mea, şi are să-mi plătească dumnealui toate datoriile, până la cel mai de pe urmă obol; că băţoşia, ţâfna, necuviinţa şi făloşenia prostească cheamă mai devreme ori mai târziu şi pedeapsa! Să ne umilim dară, până ce avem să fim puternici!”

Pe urmă vulpanul îi spuse lupului:

— O, stăpâne al meu, tu ştii că nepărtinirea este virtutea celor puternici, şi că bunătatea şi blajinătatea sunt darurile celor tari şi podoaba lor! Şi însuşi Allah îl iartă pe culpeşul care se căieşte. Or, în ce mă priveşte, fărădelegea mea este nemăsurată, ştiu, da nici pocăinţa mea nu este mai mică; că lovitura cea dureroasă cu care, în bunătatea ta, ai binevoit să mă preacinsteşti, mi-a zdrobit, dreptu-i, trupul, da a fost un leac pentru sufletul meu şi o pricină de voioşie; precum

ne învaţă înţeleptul: „Gustul dintâi al pedepsei pe care ţi-o îndrituieşte mâna dascălului tău este amestecat cu oarecare amărăciune, da gustul de mai apoi este mai desfătător decât mierea strălimpezită şi decât dulceaţa ei!”

Atunci lupul îi spuse vulpanului:

— Primesc căinţele tale şi îţi iert pasul greşit şi osteneala pe care mi-ai pricinuit-o silindu-mă să-ţi alduiesc o scatoalcă! Dar se mai cere să şi îngenunchezi cu fruntea în ţărână!

Şi vulpanul, fară a şovăi, îngenunche şi se închină lupului, spunându-i:

— Deie Allah să biruieşti pururea, şi întărească-ţi el stăpâniile!

Atunci lupul spuse:

— Aşa e bine! Acuma mergi înaintea mea şi slujeşte-mi de iscoadă! Şi, dacă vezi vreun vânat, întoarce-te iute ca să-mi dai de ştire!

Şi vulpanul răspunse cu ascultare şi cu supunere, şi zori s-o ia înainte.

Or, ajunse la un petec de pământ acoperit cu vie, unde nu trebui mult până să bage de seamă, în calea lui, un loc ciudat, care părea întru totul a fi o capcană; şi făcu un ocol mare spre a se feri de ea, zicându-şi: „Cine umblă fară să ia seama la gropile care se află sub paşii lui, e menit să lunece în ele! De altminteri, învăţătura mea de pe urma tuturor capcanclor pe care Ibn-Adam mi le tot întinde de atâta vreme se cade a mă face să fiu cu grijă. Aşa, de pildă, dacă aş vedea o închipuitură de vulpe într-o vie, în loc să mă apropii de ea, aş lua-o la fugă cât m-ar ţinea picioarele, întrucât aceea-i fară îndoială o momeală pusă acolo de şiretenia lui Ibn-Adam! Or, în mijlocul acestei vii, văd acuma un loc care nu mi se pare a avea o înfăţişare prea cinstită! Ia seama! să ne întoarcem să vedem ce-i acolo, da cu chibzuinţă, întrucât chibzuinţă este jumătate de vitejie!”

Şi, după ce cugetă astfel, vulpanul începu să înainteze încet-încet, da şi dând îndărăt din când în când, şi

adulmecând la fiecare pas; şi se târa şi ciulea urechea, apoi înainta ca să dea iarăşi îndărăt; şi, într-un sfârşit, ajunse astfel, fară supărare, până chiar la marginea acelui loc aşa de ciudat. Şi bine îi prinse, întrucât putu să vadă ca era o groapă adâncă, acoperită la gură cu crengi subţiri presărate cu pământ. La priveliştea aceea, strigă: „Mărire lui Allah carele m-a dăruit cu minunatul har al chibzuinţei şi cu ochi străvăzători!” Pe urmă, la gândul de a-l vedea în curând pe lup dând în groapă cu capu-n jos, începu să dănţuiască de bucurie, de parcă ar fi fost beat de toţi strugurii din vie, şi ghiersui cântecul acesta13:

Iată-ţi, lupule, mormântul!
Cald te-aşteaptă subpământul!
Lupule, tâlhar spurcat, Spaimă-a fetelor din sat, Mulţi copii ai mai mâncat!
Dar de-acum ai să mănânci, Prăvălit colea pe brânci, Numai murdăria mea Când pe bot te-oi bălega.

Şi pe dată făcu cale întoarsă şi se duse să-l caute pe lup, căruia îi spuse:

— Îţi aduc vestea cea bună! Mare îţi este norocul, şi fericirile plouă asupră-ţi, fară de ostenire! Fie necurmată veselia în casa ta, şi aşijderea bucuria!

Lupul spuse:

— Şi ce ştire îmi aduci? spune-o fară toate lungelile astea!

Vulpanul spuse:

— Via este astăzi frumoasă, şi totu-i plin de veselie, întrucât stăpânul viei a murit şi zace întins în mijlocul ocinei sale sub nişte crengi care îl acoperă!

Şi lupul răcni:

— Ce mai aştepţi atunci, codoş ticălos, de nu mă duci acolo! umblă dar!

Şi vulpanul se grăbi să-l ducă în mijlocul viei şi, arătându-i locul cu pricina, îi spuse:

— Este acolo!

Atunci lupul scoase un urlet şi, dintr-o zvâcnitură, sări pe crengi, care se năruiră sub greutatea lui. Şi se rostogoli în

fundul gropii. Când văzu căderea vrăjmaşului său, vulpanul fu apucat de o bucurie atâta de mare, încât, până a da fuga la groapă ca să se veselească de izbândă, începu să ţopăie şi, în toiul voioşiei, îşi prociti stihurile acestea14:

Suflete, cânta! Dorurile-mi toate Mi s-au fost împlinite! Iar soarta-mi pare Surâzătoare şi strălucitoare!

Stăpân sunt al pădurilor bogate;

Dregătorii şi volnicii visate Sunt ale mele-acum din zare-n zare!

Podgorii mari cu strugurii gustoşi, Belşugul de vânat: vătui destui, Şi creste roşii de cocoşi frumoşi, Şi târtiti moi şi fragede de pui, Copanele de gâşte şi de raţe, Toate mi-aşteaptă gura să le-n haţe!

Şi tot atunci şi fu, din câteva sărituri, pe marginea gropii, cu inima ticăind. Şi care nu-i fu desfătul de al vedea pe lup cum geme şi scânceşte din căzătură şi cum îşi boceşte jalnic pieirea apriată. Atunci vulpanul se apucă şi el vădit să plângă şi să geamă; şi lupul săltă capul şi îl văzu cum plângea aşa, şi îi zise:

— O, vulpoiule15, fratele meu, ce bun eşti că plângi aşa cu mine! încât văd acuma că am fost adeseori prea aspru fata de tine; şi, mă rog ţie! lasă lacrimile de-o parte şi dă fuga să-i prevesteşti pe soţia şi pe copiii mei de primejdia în care mă aflu şi de moartea care mă pândeşte!

Atunci vulpanul îi spuse:

— A, mişelule! păi chiar atâta de prostănac eşti, încât să crezi că pentru tine vărs eu lacrimile acestea? Dezmântă-te, afurisitule! dacă plâng, asta-i pentru că ai trăit până astăzi la adăpost de toate; asta-i pentru că amarnic de rău îmi pare că prăpădul de-acum nu te-a ajuns decât astăzi! Mori, aşadar, lup al pacostei! Ca să mă uşurez pe mormântul tău şi să dănţuiesc cu toate vulpile pe pământul care are să te îngroape!

La vorbele acestea, lupul îşi zise în sineşi: „Nu e bine să-l mai ameninţ acum; că doar el mai poate să ma scoată de aici!”

Şi îi spuse:

— O, fratele meu, nu a trecut decât o clipită de când îmi jurai credinţă şi îmi aşterneai un potop de semne de supuşenie! Pentru ce dar schimbarea aceasta? E drept că te-am bruftuluit uneori! dar nu-mi păstra pică, şi aminteşte-ţi ce a spus poetul:

Seamănă pe pământurile toate Al bunătăţii tale bob curat -

Curând ori mai târziu vei strânge roade Bogate cum nici n-ai fi fost visat.

Şi vulpanul îi spuse rânjind:

— O, tu cel mai smintit dintre toţi lupii şi dintre toate sălbăticiunile, uiţi aşadar toată scârboşenia purtării tale? Şi de ce nu ştii nimic din învăţul cel atâta de înţelept al poetului:

Nu asupri, că orice asuprire Vrea răzbunare, şi orice nedreptate Pretinde pururi cruntă ispăşire.

Ia seama tu, cel plin de răutate:

Când tu adormi, cel asuprit nu doarme Decât cu-un ochi, celaltul veşnic sade Pândind prileju-anume să te sfarme -

Iar ochiul lui Allah veghează toate!

Or, tu m-ai asuprit destul de îndelungă vreme pentru ca acuma, pe bună dreptate, să mă bucur de nenorocirea ta şi să mă desfăt de umilirea în care ai căzut.

Atunci lupul spuse:

— O, vulpane înţelept, plin de gânduri rodnice şi cu mintea născocitoare, tu eşti mai presus de asemenea vorbe, şi hotărât că nu le crezi; le spui numai aşa, ca să şuguieşti. Or, chiar că nu-i tocmai potrivit acum16! Ia, rogu-te, vreo frânghie şi străduieşte-te s-o legi cu un capăt de un copac şi a mi-l întinde mie pe celălalt; iar eu am să mă catar cu ajutorul ei şi am să ies din gropanul acesta!

Dar vulpoiul se puse pe râs şi îi spuse:

— Uşurel, o, lupule, uşurel17! Dintru-nceput are să ţi se topească mai întâi sufletul, şi pe urmă şi trupul! Iar bolovanii şi pietrele cu care au să te bată vor săvârşi tare frumos această despărţire! O, dihanie mocofană, cu minţile

otova şi cu duhul aşa de puţin pătrunzător, tare-mi vine să-ţi asemuiesc soarta cu cea a şoimului şi a potârnichii!

La vorbele acestea, lupul se minună:

— Nu pricep ce vrei să spui cu astea!

Atunci vulpanul îi spuse lupului:

— Află, o, lupule, că într-o zi mă dusesem să mănânc nişte boabe de struguri într-o vie. Pe când mă aflam acolo, la umbra frunzişului, văzui deodată că se prăvăleşte din înaltul văzduhurilor un şoim mare asupra unei potârnichi micuţe. Dar potârnichea izbuti să scape din ghearele şoimului şi să fugă iute ca să se ascundă în adăpostul ei. Atunci şoimul, care se luase după ea şi nu putuse s-o înşface, se opri dinaintea deschizăturii ce slujea de intrare la cuib şi-i strigă potâmichii: „Prostuţo care fugi de mine! Păi tu habar n-ai de grija mea faţă de tine şi de binele pe care ţi-l vreau! Singura pricină pentru care m-am repezit asupra ta este că te ştiam flămândă de multă vreme şi vroiam să-ţi dau nişte boabe pe care le-am adunat anume pentru tine. Vino, dară, potârnichea mea micuţă, dulcea mea micuţă potârniche, ieşi fară teamă din adăpostul tău şi hai să mănânci din grăunţele astea! Şi fie-ţi plăcute, şi ca o desfătătoare mistuire la inima ca, o, potârniche, ochi al meu, suflet al meu!”

Când auzi asemenea vorbire, potârnichea ieşi încrezătoare din ascunzişul ei; dar numaidecât şoimul se şi repezi asupra-i şi îşi înfipse ghearele-i cumplite în carnea ei şi, dintr-o fulgerătură de plisc, îi şi spintecă pântecele. Atunci potârnichea, înainte de a-şi da duhul, îi spuse: „O, amăgitor blestemat, deie Allah ca în pântecele tău carnea mea să se prefacă în otravă!” şi muri. Cât despre şoim, o şi înfulecă într-o clipire de ochi; da numaidecât urmă şi osânda, din vrerea lui Allah; întrucât, de cum ajunse potârnichea în pântecele ticălosului, acesta şi văzu cum îi cad toate penele, ca sub puterea unei flăcări lăuntrice, şi se rostogoli neînsufleţit la pământ!

Şi tu, o, lupule, ai căzut în groapă din pricină că mi-ai făcut viaţa tare grea şi mi-ai umilit sufletul până peste marginile umilinţei!

Atunci lupul îi spuse vulpoiului:

— O, fârtate, îndură-te! Iasă toate pildele acestea pe care mi le prociteşti, şi să uităm trecutul! Sunt prea îndestul de pedepsit şi-aşa, întrucât iacătă-mă în groapa aceasta, unde am căzut cu primejdia de a-mi frânge vreun picior ori de a-mi vătăma un ochi, sau pe amândoi! Să încercăm a mă scoate din cumpăna asta rea, că tu ştii că prietenia cea mai temeinică este aceea care se naşte dintr-un ajutor dat la necaz, şi că prietenul adevărat este mai aproape de inimă decât un frate! Aşa că ajută-mă să scap de aici şi am să-ţi fiu cel mai bun prieten şi cel mai înţelept povăţuitor!

Dar vulpanul începu să râdă de-a mai mare dragul şi îi spuse lupului:

— Văd că habar n-ai de spusele celor înţelepţi!

Iar lupul, nedumerit, îl întrebă:

— Care spuse şi care înţelepţi?

Vulpanul răspunse:

— Înţelepţii, o, lup al împuţiciunii, ne învaţă că inşii ca tine, inşii cu obrăzarul urâciunii pe chip, cu înfăţişare tot aşa de grosolană şi cu trupul rău întocmit, au şi sufletul grosolan şi întru totul pustiu de gingăşie! Or, cât de adevărate-s astea în ceea ce te priveşte! Cele ce mi-ai spus despre prietenie sunt prea adevărate şi nu îngăduie tăgadă, da tare te mai amăgeşti când vrei să potriveşti cu sufletul tău de javră nişte vorbe atâta de frumoase! Că, o lup năvleg, dacă chiar ai fi aşa de rodnic în poveţe înţelepte, de ce nu îţi găseşti ţie însuţi un mijloc de a ieşi de aci de jos? Şi dacă chiar eşti aşa de puternic precum spui, încearcă să-ţi mântui sufletul de la moartea apriată! Ah, cum îmi mai aminteşti de Povestea cu doctorul!

— Ce doctor? se miră lupul.

Şi vulpanul spuse:

— A fost odată un ţăran care era bolnav de o umflătură la mâna dreaptă; şi treaba aceasta îl împiedica să muncească. Încât, la capătul răbdării, trimise după un ins de care se zicea că e tare iscusit la meşteşugurile doctoriceşti. Şi iscusitul acela veni la bolnav, şi avea o legătură peste un ochi. Şi bolnavul îl întrebă: „Ce ai la ochi, doctore? El răspunse: „O umflătură care mă împiedică să văd”. Atunci bolnavul strigă: „Ai o umflătură ca aceea şi nu ţi-o vindeci? Şi vii la mine să mă vindeci de umflătura mea? întoarce-te cu spatele şi lasă-mă să-ţi văd lăţimea umerilor!”

Şi tu, o, lup al năpastelor, până a socoti să-mi dai mie poveţe şi să mă înveţi isteciunea, fii atâta de isteţ cât să te scapi din groapă şi să te fereşti de ceea ce are să plouă pe capul tău! Altmintrelea, rămâi pe totdeauna acolo unde eşti!

Atunci lupul se puse pe plâns şi, înainte de a deznădăjdui cu totul, îi spuse vulpanului:

— O, frăţâne, mă rog ţie, scoate-mă de aici, de pildă venind aproape de marginea gropii şi întinzându-mi capătul cozii tale! Iar eu să mă agăţ de ea şi să ies din groapă! Şi îţi făgăduiesc dinaintea lui Allah că am să mă pocăicsc de toate cruzimile mele trecute, şi că am să-mi pilesc ghearele şi am să-mi sfărâm colţii cei mari, ca nici baremi să nu mai fiu ispitit să-mi asupresc vecinii; după care am să îmbrac haina de pănură a schivnicilor şi am să mă trag în singurătate să-mi fac ispaşa, fară a mai mânca decât iarbă şi fară a mai bea decât apă!

Dar vulpanul, fară a se lăsa înduplecat, îi spuse lupului:

— Şi de când s-o putea să-şi schimbe cineva firea aşa de uşor? Eşti lup şi ai să rămâi lup, şi nu pe mine ai să mă faci să cred în pocăinţa ta! Şi-apoi ar trebui să fiu tare credul ca să-ţi dau pe mână coada mea! Aşa că vreau să te văd cum mori, întrucât înţelepţii au spus: „Moartea ticălosului este un bine pentru omenire, întrucât curăţă pământul! 18”

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se iveşte dimineaţa şi tăcu sfielnic.

Bar când fu cea de-a o suta cincizecea noapte spuse:

— Moartea ticălosului este un bine pentru omenire, întrucât curăţă pământul!

La vorbele acestea, lupu-şi muşcă laba de deznădejde şi de ciudă strunită; şi îşi îndulci şi mai tare glasul şi îi spuse vulpanului:

— O, vulpoiule, neamul din care te tragi tu este vestit printre toate dihăniile pământului pentru purtările sale alese, pentru gingăşia, pentru iscusinţa la vorbire şi pentru dulceaţa firii sale. Curmă dar jocul acesta care nu poate fi adevărat din parte-ţi, şi adu-ţi aminte de datinile neamului tău!

Şi vulpanul, la asemenea vorbe, se puse pe un râs de să leşine. Şi nu zăbovi să-şi vină în fire şi îi spuse lupului:

— Văd, o, mocofane de pomină, că ar trebui să fii dăscălit din temelie. Dar nu am păs să mă împovărez cu atare grijă, şi vreau doar, până să crăpi, să-ţi intre în urechi câteva pilde de-ale înţelepţilor. Află, aşadar, că e leac la toate, afară de moarte; că se poate strâmba orice, afară de diamant; şi, într-un sfârşit, că te poţi feri de toate, afară de ursită! In ce te priveşte, îmi vorbeai adineaori, parcă, de a mă răsplăti la ieşirea din groapă şi de a-mi dărui prietenia ta. Or, eu te prepun tare asemeni acelui şarpe căruia tu, în neştiinţa ta, nu-i cunoşti povestea!

Şi lupul mărturisindu-şi neştiinţa în această privinţă, vulpanul spuse:

— Da, o, lupule, a fost odată un şarpe care izbutise să scape din mâinile scamatorului. Şi şarpele acela, dezvăţat să se mişte după atâta vreme de şedere încolăcită în sacul scamatorului, se târa cu anevoinţă pe pământ, şi neîndoielnic că ar fi fost prins iarăşi de către scamator sau ar fi fost strivit, când se nimeri ca un trecător milos să-l zărească, îl crezu bolnav şi, de milă, îl culese de pe jos şi îl încălzi. Or, cea dintâi grijă pe care o avu şarpele, când îşi recăpătă iarăşi vioiciunca, fu aceea de a căuta locul cel mai gingaş de pe trupul mântuitorului său şi de a-şi înfige acolo

dintele plin de venin. Şi omul căzu pe dată mort la pământ! Şi de altminteri poetul spusese:

Nu te juca, ia seama! Când vipera se-ndoaie Şi pare să se-alinte frumos, atunci păzea:

Cu-o scurtă fulgerare, deodată, se dezdoaie Şi-şi varsă ucigaşul venin în carnea ta!

Şi-apoi, o, lupule, mai sunt tot aşa şi stihurile acestea minunate, care se potrivesc atâta de bine cu starea mea:

Când blândul copilandru atâta cinste-ţi poartă, Iar tu-l repezi cât colo ciufut ţi încruntat, Să nu te miri că-n suflet pe veci nu te mai iartă Şi că-ntr-o zi, când braţu-i va deveni bărbat, Mai crâncen răsplăti-vă mândria ta deşartă!

Or, eu, o, blestematule, spre a face safteaua la osânda ta şi a-ţi da o gustare de început din bunătăţile care te aşteaptă şi din pietrele cele frumoase care au să-ţi alinte căpăţâna, în adâncul gropii, şi până a veni să-ţi stropesc fară zgârcenie mormântul, iacătă ce îţi dăruiesc! Saltă-ţi capul şi ia seama!

Şi, după ce spuse vorbele acestea, vulpanul întoarse dosul, se sprijini cu amândouă picioarele de dindărăt pe buza gropii şi se slobozi asupra chipului lupului cât să-l ungă şi să-l îmbălsămeze până la clipitele lui cele din urmă.

Apoi, după ce săvârşi isprava, vulpanul se sui în vârful grămezii de pământ şi începu să schelălăie cu turbare spre a-i chema pe gospodari şi pe paznici, care nu zăboviră să vină în fugă; la ivirea lor, vulpanul zori să-şi ia tălpăşiţa şi să se ascundă, da îndestul de aproape cât sa poată vedea pietroaiele cele mari pe care le zvârleau în groapă podgorenii bucuroşi, şi cât să audă urletele de moarte ale lupului, vrăjmaşul lui! 19

Aici Şeherezada tăcu o clipită spre a bea un pahar de sorbet pe care i-l întindea micuţa Doniazada, iar sultanul Şahriar strigă:

— Ah, ardeam de nerăbdare să văd moartea lupului! Acuma, că s-a făptuit, aş vrea să te aud spunându-mi câte

ceva despic credulitatea cea oarbă şi necugetată şi despre urmările ci!

Şi Şeherezada spuse:

— Ascult şi mă supun!

Povestea cu şoarecele şi cu nevăstuica.

A fost odată o femeie a cărei meserie era de a descoji susanul. Or, într-o zi, i se aduse o măsură de susan de cel mai bun soi, şi i se spuse:

— Doctorul i-a hotărât unui bolnav să mănânce numai şi numai susan! Iar noi ţi l-am adus ca să-l cureţi şi să-l descojeşti!

Şi femeia îl luă şi se apucă pe dată de treabă şi, la sfârşitul zilei, îl curăţase şi îl descojise. Şi era o desfătare să vezi susanul acela alb, curăţat şi ispititor! încai o nevăstuică ce hojmălea pe acolo nu zăbovi a fi ispitita amarnic şi, când se lăsă noaptea, se apucă să trudească a-l căra în ascunzătoarea ei. Şi făcu treaba aşa de bine, încât despre ziuă nu mai rămăsese pe tabla decât olecuţă de susan.

Încât nevăstuică putu să judece, pitită în gaura ei, uluirea şi mânia femeii la vederea tablalei aproape goala de ceea ce se aflase pe ea. Şi o auzi cum striga:

— A! de-aş putea să-l dibăcesc pe hoţoman! Nu poate să fie vorba decât tot de afurisiţii de şoareci care mi-au năpădit casa, de la moartea pisicii încoace! De-aş găbji măcar unul, l-aş face să ispăşească ticăloşiile tuturor semenilor lui!

Când auzi asemenea vorbe, nevăstuica îşi zise în gând: „Sunt datoare neabătut, ca să mă pun la adăpost cu totul de răzbunarea femeii, s-o întăresc în bănuielile ei în ceea ce îl priveşte pe şoarece. Altminteri ar putea prea bine să se ia de mine şi să-mi rupă spinarea!”

Şi numaidecât se duse să-l caute pe şoarece şi îi puse:

— O, fratele meu, orice vecin se întrajutorează cu vecinul sau! Şi nimic nu este mai greţos decât un vecin scârţan care nu dovedeşte nici o luare-aminte faţă de cei ce sălăşluiesc lângă el, şi care, la prilejuri de bucurie, nu le trimite nimic

din bucatele bune pe care femeile din casa lui i le-au gătit, nici din dulciurile şi din plăcintele făcute la sărbătorile cele mari!

Iar şoarecele răspunse:

— Chiar că aşa-i, buna mea prietenă! încât cum să nu ma firitisesc de megieşia cu tine, măcar de nu te afli aici decât de câteva zile, şi de gândurile cele bune pe care mi le mărturiseşti! Deie Allah ca toţi vecinii să fie tot aşa de cinstiţi şi de îndatoritori ca tine! Dar ce ai a-mi povesti?

Nevăstuica spuse:

— Gospodina cea de treabă, care sălăşluieşte acolo în casă, a primit o măsură de susan proaspăt şi gustos până peste poate. Încât ea şi copiii ei au mâncat din el până la saţietate, şi nu au mai lăsat decât vreo doi pumni. Aşa că am venit să te prevestesc cumu-i treaba, întrucât mi-ar lui ca de o mie de ori mai bine să te bucuri tu de el decât halplăii ei de copii!

La vorbele acestea, şoarecele fu cuprins de atâta voioşie, încât începu să ţopăie şi să zbânţuie din coadă. Fără a-şi mai face vreme de chibzuială, fară a mai băga de teamă chipul făţarnic al nevăstuicii, fară a lua aminte la femeia care, tăcută, pândea, şi fară ca măcar să se întrebe care putea să fie pricina ce-o împingea pe nevăstuica la un atare fapt de mărinimie, o luă la fugă cu toată iuţeala lui şi se năpusti în mijlocul tablalei pe care sclipea, strălucitor şi descojit, susanul! Şi îşi umplu cu lăcomic gura. Dar tot atunci femeia ieşi de după uşă şi, cu o lovitură de băţ, îi zdrobi şoarecelui capul!

Şi iacătă-aşa bietul şoarece, din încrederea lui necugetată, plăti cu viaţa ticăloşia altuia!

La vorbele acestea, sultanul Şahriar spuse:

— O, Şeherezada, ce învăţătură despre chibzuinţă îmi dă povestea aceasta! Dacă aş fi ştiut-o mai de mult, m-ar fi ferit de o încredere fară de margini în soţia mea, desfrânata pe care un ucis-o cu mâna mea, şi în hadâmbii arapi, telpizii

care au ajutat la ticăloşie! … Dar nu ai cumva să-mi povesteşti vreo istorie despre prietenia credincioasă?

Iar Şeherezada spuse:

Povestea cu corbul şi cu zibeta20

Mi s-a izvodit că un corb şi o zibetă legaseră chelemet straşnic unul faţă de celălalt şi îşi petreceau ceasurile de tihnă cu hârjoneli şi cu jocuri felurite. Or, într-o zi, pe când tăifăsuiau despre nişte lucruri neîndoielnic de răpitoare, de vreme ce nu luau aminte la nimic din câte se petreceau împrejurul lor, se pomeniră deodată chemaţi la lume de mieunatul înfricoşător al tigrului, care răsună iu pădure.

Numaidecât corbul, care se afla jos, aşezat pe un trunchi de copac alături de prietena lui, grăbi să salte pe crengile cele mai de sus; cât despre zibetă, aceasta, speriată, nici nu prea mai ştia unde să se ascundă, întrucât nici nu pricepuse prea bine de unde se auzise mieunătura fiarei. Aşa că, nedumerită, îl întrebă pe corb:

— Prietene, ce să fac? Spune-mi, poţi să-mi arăţi vreo scăpare ori să-mi dai vreun ajutor folositor?

Corbul răspunse:

— Dar ce n-aş face eu pentru tine, prietena mea cea mai bună? Iacătă-mă-s gata să înfrunt toate ca să te scol din necaz; da până a zbura să-ţi aduc ajutoare, lasă-mă să-ţi spun ce a spus poetul în privinţa aceasta:

Prietenie-adevărată-i Aceea care te împinge Să-nfrunţi primejdie şi moarte, Fără a şti de vei învinge, Doar ca să-l scapi, In ceasul greu, Pe cel ce ţi-a fost drag mereu -

Prietenia pentru care, Laşi bunurile tale toate, Şi neamuri, şi părinţi, şi, grabnic, Te duci la cel ce ţi-e ca frate.

Apoi, după ce prociti stihurile, corbul grăbi să-şi ia zborul cu bătăi de aripi spre o turmă ce trecea pe acolo, păzită de nişte câini mari, mai falnici ca leii. Şi se duse drept la unul dintre câini şi se abătu asupra capului lui şi îi arse o ciupitură straşnică cu pliscul. Apoi se abătu asupra altui câine şi făcu la fel; şi, după ce în felul acesta îi întărâtă pe toţi câinii, începu să zburătăcească la o depărtare taman

atâta cât să-i momească şi să-i facă sa se ţină pe urmele lui, da fară să fie ajuns de colţii lor. Şi croncănea din tot pliscul, ca spre a-i batjocori. Încât câinii, tot mai îndârjiţi, porniră în goană după el, până ce îi aduse în inima pădurii. Atunci, cum lătrăturile lor umpluseră toată pădurea, corbul socoti că tigrul, speriat, trebuie să fi fugit; şi îşi luă zborul de-a binelea, lăsând în urmă câinii care se întoarseră mormăind la turma lor. Apoi se duse s-o caute pe prietena lui zibeta, pe care o scăpase astfel de la o primejdie apropiată, şi trăi cu ea în bună pace şi la adăpost deplin!

Dar grăbesc, o, norocitule sultan, urmă Şeherezada, să-ţi istorisesc Povestea cu corbul fi cu vulpanul.

Povestea cu corbul şi cu vulpanul21

Se povesteşte că un vulpan bătrân, al cărui cuget era împovărat de o sumedenie de ticăloşii şi de o mulţime de prădăciuni, se trăsese în afundul unei văi bogate în vânat, luând-o cu el şi pe soaţa sa. Şi acolo făcu atâta prăpăd printre vânatul mărunt, cât pustii pe deplin tot muntele şi, până la urmă, ca să nu moară de foame, îi mancă mai întâi pe chiar copiii lui, care erau destul de dolofanei, şi, într-o noapte, o sugrumă mişeleşte şi pe soata-sa, pe care o înfulecă într-o clipită! După care nu ii mai rămase nimica de pus în gură.

Or, ajunsese prea bătrân ca să-şi mai mute sălaşul, şi nu mai era destul de sprinten ca să mai vâneze iepuri sau să înhaţe potârnichea din zbor. Pe când sta cufundat în gândurile acestea care îi întunecau lumea dinaintea ochilor, văzu că se aşază pe vârful unui copac un corb ostenit. Şi pe dată cugetă în sineşi: „Dacă aş putea să-l hotărăsc pe corbul acesta să lege prietenie cu mine, bună meremetiseală ar mai fi! Are nişte aripi voinice care îi îngăduie să săvârşească corvoada de care bătrânele mele picioare prăpădite nu mai sunt în stare! Mi-ar aduce astfel hrana şi, pe deasupra, mi-ar ţine tovărăşie în sihăstria aceasta care începe să mă apese!” Zis şi făcut: veni până

lângă tulpina copacului în care poposise corbul şi, după salamalecurile cele mai adânc temenite, îi spuse:

— O, vecine al meu, ştii prea bine că orice musulman cucernic are două însuşiri de seamă faţă de vecinul său musulman: însuşirea de a fi musulman, şi însuşirea de a fi vecin! Or, citesc la tine fară de şovăială aceste două însuşiri faţă de mine şi, pe deasupra, mă simt cuprins colea, în dricul pieptului, de un imbold de neînfrânt spre gingăşia ta, şi bag de seamă în mine nişte porniri apropiate de dragoste frăţească faţă de tine! Dar tu, o, corbule, tu ce simţi faţă de mine?

La vorbele acestea, corbul izbucni în râs atâta de năprasnic, încât era să se prăvălească din copac. Pe urmă îi spuse vulpanului:

— Chiar că uluiala mea este până peste măsură! Şi de când, o, vulpoiule, dragostea aceasta nemaipomenită? Şi de când ţi-a intrat în inimă nefaţărnicia, pe care nu ai avut-o niciodată decât pe vârful limbii? Şi de când neamuri atâta de deosebite ca ale noastre pot să se îngemăneze aşa de desăvârşit – tu din neamul jivinelor, iar eu din neamul păsărilor? Şi mai ales, o, vulpoiule, ai putea tu, întrucât eşti aşa de vorbăreţ, să-mi spui de când cei din neamul tău au contenit să mai fie cei ce mănâncă, iar cei din neamul meu – cei ce sunt mâncaţi? … Te minunează asta? Dar chiar că nu are de ce! Hai, vulpane, ticălosule bătrân, pune-ţi îndărăt în traistă toate mândrele-ţi parimii şi scuteşte-mă de dragostea aceea ce nu şi-a dovedit temeiurile!

Atunci vulpanul îi spuse:

— O, înţeleptule corb, cugeţi cu temeinicie! da să ştii bine că nimic nu este peste putinţă la Acela carele a întocmit inimile făpturilor sale şi carele a stârnit dintr-odată în inima mea jurământul acesta faţă de tine. Or, spre a-ţi dovedi că inşi din neamuri deosebite pot de minune să se înţeleagă, şi spre a-ţi deşterne temeiurile pe care pe bună dreptate mi le ceri, nu găsesc nimica mai bun decât să-ţi istorisesc

povestea ce mi s-a izvodit cu puricele şi cu şoarecele, dacă, fireşte, binevoieşti s-o asculţi!

Şi corbul spuse:

— De vreme ce vorbeşti de temeiuri, sunt întru totul gata să ascult acea Poveste cu puricele şi cu şoarecele, pe care niciodată nu am auzit-o!

Şi vulpanul spuse:

— O, gingaşe prieten, învăţaţii cei pricepuţi la cărţile de demult şi de azi ne povestesc că un purice şi un şoarece îşi aveau locuinţa în casa unui negustor bogat, fiecare în ungherul care i se potrivea cel mai bine.

Or, într-o noapte, puricele, scârbit să tot sugă sângele acru al pisicii din casă, sări pe patul în care dormea soţia negustorului şi se furişă printre rufele ei, iar de acolo se strecură sub cămaşă ca să ajungă la armurul ei şi de aici la dunga stinghiei, drept la locul cel mai gingaş. Or, chiar găsi că locul acela era tare gingaş, şi dulce, şi alb, neted, pe pofta inimii: nici o zbârcitură, nici un firicel de păr sâcâitor, dimpotrivă, o, corbule, dimpotrivă! Pe scurt, puricele se înfipse acolo sub vântre şi începu să sugă sângele desfătător al soţiei, până la saţietate! Dar adăugise ospăţului atâta de puţină sfiiciune, încât, sub usturimea pişcăturii, tânăra femeie sări din somn şi îşi duse iute mâna la locul pişcat, şi negreşit că l-ar fi strivit pe purice, dacă acesta nu s-ar fi ferit cu isteciune din salvăraşi, de-a lungul creţilor fără de număr ai acestui veşmânt anume pentru femei, şi de acolo n-ar fi sărit pe pământ şi n-ar fi dat fuga să se ascundă în cea dintâi crăpătura ce i se ivi dinainte. Iac-aşa cu puricele!

Dar cât despre tânăra femeie, aceasta scoase un ţipăt de durere ce le făcu pe toate roabele să vină în goană, iar roabele, pricepând pricina ţipătului stăpânei lor, grăbiră să-şi sumeată mânecile şi să se apuce numaidecât de treabă spre a găsi puricele în haine: două luară cearceafurile, o alta cămaşa, iar altele două şalvarii cei largi pe care începură să-i caute pe la toate cutele, rând pe rând, pe

când femeiuşcă, goală din cap până în picioare, la lumina făcliilor, îşi cerceta ea însăşi partea de dinainte a trupului, iar roaba ei de taină îi scruta cu de-amănuntul dinapoia. Dar pricepi limpede, o, corbule, că nu găsiră chiar nimic! Şi iac-aşa cu femeia!

Şi corbul grăi:

— Păi, în toate astea, unde sunt dovezile de care vorbeai?

Iar vulpanul spuse:

— Taman acolo va să ajungem!

Şi urmă:

De fapt, gaura în care se aciuase puricele, era chiar culcuşul şoarecelui…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută cincizeci şi una noapte spuse:

De fapt, gaura în care se aciuase puricele era chiar culcuşul şoarecelui. Încât, când îl văzu pe purice că intră la el cu atâta lipsă de ruşine, şoarecele, până peste poate de înciudat, ţipă:

— Ce cauţi în casa mea, o, purice, tu care nu eşti nici de neamul, nici de teapa mea, şi de la care nu pot să mă aştept decât la neplăceri, învăţat cum eşti să trăieşti pe spinarea altora!

Şi puricele răspunse:

— O, şoarece bine-primitor, să ştii că, dacă am dat buzna cu atâta năprasnă în locuinţa ta, am făcut-o fară voia mea şi ca să scap de moartea cu care mă ameninţă stăpâna casei! Şi toate astea pentru olecuţă de sânge pe care i l-am supt! E drept că sângele acela era de cel mai bun soi, şi desfătător de să-ţi pierzi minţile, şi minunat la mistuire! Vin aşadar să-ţi cer ajutor, cu încredere în bunătatea ta, şi să te rog să mă primeşti la tine până ce va fi trecut primejdia. Încât, departe de a te sâcâi şi de a te sili să-ţi părăseşti casa, am să-ţi dovedesc o recunoştinţă atâta de aleasă, încât ai să-i mulţumeşti lui Allah carele a îngăduit întâlnirea noastră!

Atunci şoarecele, încredinţat de adevărul din glasul puricelui, îi spuse:

— Dacă chiar aşa-i, o, purice, poţi fară de teamă să împarţi culcuşul cu mine, şi să trăieşti aici în tihnă; şi îmi vei fi tovarăş şi la noroc şi la pagubă! Da cât despre sângele pe care l-ai băut din buturele nevăstuicii, hai, nu ti face griji! Şi mistuie-l, întru tihna inimii tale, cu desfăt! că fiecare îşi ia hrana de unde poate şi nu este nimic de ocară în accasta; iar dacă Allah ne-a dat viaţă nu a făcut-o ca să ne lăsăm să murim de foame ori de sete! Şi de altminteri iacătă în privinţa aceasta stihurile pe care le-am auzit într-o zi procitite de către un sfânt derviş pe uliţe:

N-am avere pe pământ, Şi nu cumpăr, nici nu vând!

N-am nici casă, N-am nici masă, Nici soţie n-am, ţâfnoasă, Ca să-mi ţipe-n hohote!

Zările mi-s slobode!

Un coltuc de pită sură, Sfânta apă băutură, Un zgrăbunţ de sare mic -

Şi nu mai râvnesc nimic!

Mi-e destul şi prea destul, Îmi ajunge şi-s sătul!

Jarchila cu părul ros Mă-nvăleste din prisos.

Cum i-i placul, maica soartă Grija zilelor mi-o poartă.

Nimeni nu are ce-mi lua!

Pe la masa altora Din belşugul milelor Capăt hrana zilelor Fără hai şi bobotă, Cu inima slobodă!

După ce auzi spusele acestea ale şoarecelui, puricele fu până peste poate de mişcat şi îi spuse:

— O, şoarece, fratele meu, ce viaţă huzurită avem să petrecem noi laolaltă de-aci înainte! Aducă Allah cât mai de grabă şi ceasul când voi putea să-ţi răsplătesc bunătatea!

Or, ceasul acela nu zăbovi a sosi. Într-adevăr, chiar în seara aceea, şoarecele, care se dusese să ronţăie prin odaia negustorului, auzi un zăngănit de bani şi pe urmă îl văzu pe negustor cum îşi număra unul câte unul dinarii cei mulţi care se aflau într-un săculeţ; şi, după ce îi cercetă pe toţi, îi ascunse sub pernă, se întinse pe pat şi se culcă.

Atunci şoarecele dete fuga la purice şi îi istorisi ceea ce văzuse şi îi spuse:

— Iacătă pentru tine prilejul de a-mi veni într-ajutor, şi anume de a căra cu mine dinarii aceia de aur din patul negustorului la cuibul meu!

La vorbele acestea, puricele era mai să leşine de tulburare, atâta de peste măsură i se păru treaba, şi îi spuse cu mâhnire şoarecelui:

— Păi tu nu cugeţi, o, şoarece! tu nu vezi statura mea? Cum aş putea eu să car un dinar în spinare, când o mie de purici împreună n-ar izbuti nici măcar să-l clintească? Totuşi, hotărât că pot să-ţi fiu de un mare folos, căci mă însărcinez, eu, puricele, aşa cum mă vezi, să-l car chiar pe negustor afară din iatacul lui şi chiar din casă; şi atunci vei rămâne stăpân peste tot, şi vei putea în tihnă şi fără de grabă să cari dinarii în cotlonul tău!

Atunci şoarecele strigă:

— Dreptu-i, cinstite purice, şi chiar că nu mă gândisem la asta! Iar cât despre cotlonul meu, e destul de larg ca să cuprindă tot aurul acela; şi, pe deasupra, am rostuit la el şaptezeci de uşi de ieşire, pentru împrejurarea că ai vrea careva să mă închidă şi să mă zidească acolo! Zoreşte dar să ticluieşti ceea ce mi-ai făgăduit!

Atunci puricele, din câteva sărituri, fu în patul în care dormea negustorul şi se duse drept la tuhăsul lui şi i I pişcă aşa cum niciodată vreun purice n-a mai pişcat un tuhăs de om. La înţepătura aceea şi la usturimea care li urmă, negustorul sări din somn ducându-şi iute mâna li preacinstitul loc, de unde puricele zorise a se depărta, şi porni să sloboadă un potop de afurisenii care răsunară a pustiu în tăcerea casei. Apoi, după ce se suci şi răsuci, încercă să adoarmă la loc. Şi îşi făcu socoteala fara a se gândi la vrăjmaşul său! Într-adevăr, puricele, văzându-l pe negustor că se îndărătniceşte să rămână în pat, se întoarse la luptă, mânios peste măsură, şi de data aceasta avea să-l

pişte din toate puterile lui în locul acela atâta de gingaş care se cheamă fleac.

Atunci negustorul sări în sus urlând şi zvârli cât colo şi pături şi haine, şi fugi afară din casă, la fântână, unde se umezi cu apă rece, şi nu mai vroi să se întoarcă în odaia lui, ci se întinse pe laviţa din curte spre a-şi petrece acolo restul nopţii.

Încât şoarecele putu să care în voie la cuibul său tot aurul negustorului; iar când se făcu dimineaţă, nu mai rămăsese nici un dinar în săculeţ.

Şi iac-aşa putu puricele să-i plătească şoarecelui găzduirea şi să-l despăgubească însutit!

Şi tu, o, corbule, urmă vulpanul, nădăjduiesc că vei vedea în curând măsura îndatorinţei mele faţă de tine, În schimbul legământului de prietenie pe care îţi cer să-l pecetluim între noi! Şi corbul îi spuse:

— Chiar că, jupân vulpane, povestea ta-i departe de a-mi aduce vreo încredinţare. Şi-apoi, la urma urmei, oricine este slobod să facă ori să nu facă binele, mai ales când binele acela urmează a-i fi pricină de năpaste. Or, chiar aceasta-i treaba aici. Întrucât eşti de multă vreme vestit pentru făţărniciile şi pentru încălcarea legămintelor juruite; cum dar as putea să mă încred într-un ins de o atâta de vădită rea-credinţă, şi care a găsit prilej, încă nu demult, să-l vândă şi să-l ducă la pierzare pe cumătru său lupul? Că, o, vânzaşule, cunosc pe de rost acea ticăloşie a cărei vâlvă a făcut înconjurul întregului neam al dihăniilor! Dacă n-ai fi şovăit să-l jertfeşti pe unul care-i de-o seamă cu tine, de nu chiar de neamul tău, după ce îndelungă vreme l-ai maglisit şi l-ai linguşit în toate chipurile, tare-i de aşteptat să nu-ţi faci decât o joacă din pieirea celui care-i dintr-un neam potrivnic şi atâta de osebit de al tău! Încât toate acestea îmi aduc aminte taman la vreme de o poveste ce se potriveşte, vezi tu, cu împrejurarea noastră de acum!

Vulpanul se miră:

— Ce poveste?

Corbul spuse:

— Povestea cu vulturul!

Da vulpanul spuse:

— Nu cunosc nici o Poveste cu vulturul! Ce-i cu ea?

Şi corbul spuse:

— A fost odată un vultur care era de o răutate ce întrecea toate marginile ştiute; nici o pasăre, mare ori mica nu scăpase nevătămată de năpăstuirile lui; şi semănase spaima printre toţi lupii văzduhurilor şi printre toţi lupii pământurilor, într-atâta cât la ivirea lui până şi fiarele cele mai crunte lăsau numaidecât tot ce înhăţaseră şi îşi luau tălpăşiţa, speriate de clonţul lui înfricoşător şi de penele lui zburlite. Dar în curând veni vremea când anii strânşi asupra capului său îl pleşuviră cu totul, şi îi tociră ghearele, şi îi făcură ferfeniţă clonţul cel crunt şi, laolaltă cu furtunile, îi lăsară trupul beteag şi aripile fară vlagă! Atunci ajunse prilej de milă tuturora, încât până şi vrăjmaşilor lui de odinioară li se făcu silă să-i mai întoarcă măsura năpăstuirilor şi nu se mai uitară la el decât cu scârbă. Şi era nevoit, spre a se hrăni, să se mulţumească şi cu bietele rămăşiţi de pe la mesele celorlalte păsări şi dihănii!

Şi tu, o, vulpane, dacă ţi-ai pierdut puterile, văd că încă nu ai pierdut nimic din şiretlicurile tale! Că ai vrea, tu nevolnicul, să te însoţeşti cu mine, cel care, ca urmare a bunătăţii Atoatedătătorului, îmi păstrez încă neatinsă puterea aripilor, ascuţimea vederii şi sâmceaua clonţului.

Crede-mă, nu încerca să faci precum vrabia.

Iar vulpanul, uluit cu totul, îl întrebă:

— De ce vrabie e vorba?

Corbul spuse:

— Ascultă!

Mi s-a izvodit că o vrabie se afla într-o poiană în care păştea o turmă de oi; şi scormonea cu sârg pământul cu ciocul, pe urma oilor, când văzu deodată un vultur uriaş cum se prăvăleşte peste un mieluţ şi cum îl înşfacă în gheare şi piere cu el în depărtare. La priveliştea aceea,

vrabia se măsură cu o mândrie până peste poate şi îşi desfoie aripile cu făloşenie şi îşi zise în sineşi: „Păi şi eu stiu să zbor şi pot chiar să înşfac un berbec de-al mare!” şi tot atunci îşi şi alese berbecul cel mai mare pe care putu să-l ochească, cel care avea o lână atâta de deasă şi atâta de bătrână, încât sub pântecele lui nu mai era, de-atâta ud cât îl îmbiba peste noapte, decât o grămadă fleşcăită şi mârcedă! Şi vrabia se năpusti pe spinarea acelui berbec şi vru să-l salte în zbor şi-altă nu. Da, de la cea dintâi mişcare, gheruţele i se prinseră în floacele de lână şi rămase ea însăşi prinsă a berbecului. Atunci ciobanul veni în fuga mare şi o înhaţă şi îi smulse penele din aripi şi după ce o legă de picior cu o aţă, le-o dete ca jucărie copiilor săi şi le spuse: „Luaţi seama bine la pasărea asta! A vrut, spre prăpădul ei, să se asemuie cu unul mai tare decât ea! Încât a fost pedepsită să ajungă roabă!”

Şi tu, o, vulpan ologit, vrei să te măsori acuma cu mine, de vreme ce ai cutezanţa să mă îmbii cu tovărăşala ta! Haide hai, telpiz bătrân, crede-mă, întoarce dosul cât mai degrabă!

Atunci vulpoiul pricepu că de-acuma era zadarnic a mai încerca să prostească un ins atâta de dăscălit precum era corbul. Şi, în mânia lui, începu să scrâşnească aşa de tare din fălci, încât îşi sparse un colţ de-al mare. Lai corbul, în zeflemea, îi spuse:

— Chiar că sunt mâhnit că ţi-ai sfărâmat un dinte din pricina împotrivirii mele!

Dar vulpanul se uită la el cu o cinstire fară de margini şi îi spuse:

— Nu din pricina împotrivirii tale mi-am sfărâmat dintele, ci mai degrabă de ruşine că am dat de unul mai afurisit decât mine!

Şi după ce spuse vorbele acestea, vulpanul zori a-şi lua tălpăşiţa spre a se duce să se ascundă pe undeva22.

Şi Şeherezada văzu că e dimineaţă şi îşi precurmă vorbele îngăduite.

Dar când fii cea de a o sută cincizeci şi doua noapte spuse:

POVESTEA CU FRUMOASA ŞAMSENNAHAR ŞI CU ALI BEN-BEKAR.

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că trăia la Bagdad, sub domina care s-a întemeiat şi s-a dus a califului Harun Al-Raşid, un tânăr negustor tare bine făcut şi tare bogat, pe care îl chema Abalhassan ben-Taher. Era, neîndoielnic, cel mai frumos şi cel mai muchelef dintre toţi negustorii din sukul cel mare. Încât fusese ales de către căpetenia hadâmbilor de la sarai să rostuiască pentru cadâne toate lucrurile – bogasiuri sau nestemate – de care ele puteau să aibă trebuinţă; iar hanâmele acelea se bizuiau orbeşte pe bunul lui gust, şi mai cu seamă pe nelimbuţia lui, de destule ori pusă la încercare, în slujbele pe care îl însărcinau din când în când. Iar el nu pregeta niciodată a-i cinsti cu tot felul de răcoritoare pe hadâmbii care veneau să-i aducă poruncile, şi de fiecare data să le dăruiască vreun peşcheş potrivit cu cinul pe care aceştia îl aveau pe lângă stăpânele lor. Încât tânărul Abalhassan era tare îndrăgit de toate femeile şi de toţi robii de la sarai, şi până într-atâta, încât însuşi califul îl baga în seamă într-un sfârşit; şi, de cum îl văzu, îl îndrăgi pentru purtările lui alese şi pentru chipul lui zarif şi atâta de îndatoritor, şi pentru obrazu-i atâta de blajin; şi îi îngădui intrare slobodă la sarai, la orice ceas din zi ori din noapte; şi, cum tânărul Abalhassan adăuga la toate, aceste haruri şi darul cântatului şi al stihuirii, califul, care nu punea nimica mai presus de un glas frumos şi de o rostire aleasă, îl poftea adeseori să vină să-i ţină tovărăşie la masă şi să-i ticluiască stihuri desăvârşit meşterite.

Încât prăvălia lui Abalhassan era cea mai cunoscută de către toţi tinerii cilibii câţi cuprindea Bagdadul, feciori de emiri şi de veliţi, precum şi de către soţiile dregătorilor de viţă aleasă şi ale slujbaşilor.

Or, unul dintre obişnuiţii cei mai statornici ai prăvăliei lui Abalhassan era un tânăr cocon care ajunsese prietenul cel mai de suflet al lui Abalhassan, aşa de frumos şi de ispititor

era. Îl chema Ali ben-Bekar şi se trăgea din domnii cei de demult ai Persiei. Avea un boi vrăjitor, un chip cu nişte obraji proaspeţi şi trandafirii, sprâncenele trase desăvârşit, dinţii zâmbitori şi o vorbă desfătătoare.

Într-o zi dar, pe când tânărul emir Ali ben-Bekar şedea în prăvălie lângă prietenul său Abalhassan ben-Taher, şi pe când amândoi tăifăsuiau şi râdeau, văzură cum vin zece fetişcane frumoase ca nişte lune, care o înconjurau pe-o a unsprezecea, călare pe o catârcă înfotăzată în zarpale şi cu scările de aur. Şi accastă cea de a unsprezecea era acoperită cu un izar ae mătase trandafirie, pe care îl strângea peste mijloc o centură înhorboţită cu aur, lată de cinci degete şi bătută în mărgăritare mari şi în năstrăpate. Chipu-i era învăluit cu un iaşmac străveziu, prin care ochii i se întrezăreau minunaţi! Pielea mâinilor ei se înfăţişa vederii precum însăşi mătasea, şi odihnitoare în albeaţa ei; iar degetele-i, grele de olmazuri, nu păreau decât şi mai măiestrite. Cât despre boiul şi despre nurii ei puteau fi prepuşi minunaţi, judecând după puţinul ce se putea zări23.

Când alaiul ajunse la uşa prăvăliei, copila, sprijinin-du-se pe umerii roabelor, puse piciorul la pământ şi intră în prăvălie, urând bună pace lui Abalhassan, care îi întoarse urarea cu semnele celei mai adânci cinstiri, şi sări sa orânduiască pernele şi divanul spre a o pofti să ia loc, şi se trase numaidecât oleacă mai de-o parte, ca să aştepte poruncile ei. Şi tinerica începu să aleagă fară luare-aminte câteva bogasiuri de zarafir; câteva giuvaieruri şi câteva şipuri cu zemuri de trandafiri; şi, întrucât nu avea de ce să se sfiască de Abalhassan, îşi săltă o clipită vălul cel gingaş de pe faţă şi făcu să strălucească astfel, fară de ascunzişuri, toată frumuseţea ei.

Or, de cum zări acel chip atâta de frumos, tânărul emir Ali ben-Bekar se simţi răpit de minunare, şi patima i se aprinse în adâncul lăuntrurilor; pe urmă, întrucât, din bună-cuviinţă, vru să se depărteze, copila cea nurlie, care îl

băgase de seamă şi care şi ca fusese la fel de tulburată tainic, îi spuse lui Abalhassan cu glasul ei minunat:

— Nu vreau să fiu pricina plecării muşteriilor tăi. Pofteşte-l, aşadar, pe tânărul acela să nu plece!

Şi zâmbi vrăjitor.

La vorbele ei, emirul Ali ben-Bekar fu în vipia dorurilor şi, nevrând să rămână dator în curtenie, îi spuse codanei:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, dacă am vrut să plec nu a fost numai de teama să nu fiu stânjenitor, ci şi pentru ca văzându-te, m-am gândit la stihurile poetului:

O, tu cel ce priveşti măreţul soare, Nu-l vezi cum arde-n slava-i stătătoare Pe care ochi de om nu-i s-o măsoare?

Crezi tu că fară aripi ai fi-n stare S-ajungi la el în ceruri? Sau crezi oare Că el până la ţine-o să coboare?

Când auzi stihurile acelea procitite cu un glas tânguitor, fetişcana fu vrăjită de simţământul gingaş care le stârnise, şi fu încă şi mai aprig răpită de înfăţişarea chipeşă a celui îndrăgostit de ea. Încât îi aruncă o privire lungă şi zâmbitoare, pe urmă îi făcu semn tânărului negustor să se apropie şi îl întrebă în şoaptă:

— Abalhassan, cine este tânărul şi de unde este?

El răspunse:

— Este emirul Ali ben-Bekar, coborâtor din domnii Persiei. E tot atâta de mărinimos pe cât e de frumos. Şi e cel mai bun prieten al meu.

Cadâna urmă:

— E drăguţ! Aşa că să nu te minunezi, Abalhassan. Dacă în curând după plecarea mea vei vedea că vine o roabă de-a mea să vă poftească, pe tine şi pe el, să veniţi la mine. Întrucât as vrea să-i dovedesc că se află la Bagdad saraiuri mai mândre, femei mai frumoase şi almee mai iscusite decât la curtea domnilor persiani!

Iar Abalhassan, căruia nu-i trebuia mai mult ca să priceapă, se temeni şi răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei!

Atunci tânăra hanâmă îşi trase la loc iaşmacul peste obraji şi ieşi, lăsând în urmă-i o mireasmă de rochii ţinute numai în santal şi în iasomie.

Cât despre Ali ben-Bekar, odată copilandra plecată, rămase un bun răspas de vreme fară să mai ştie ce spune, şi până într-atâta că Abalhassan fu nevoit să-i atragă luarea-aminte că muşteriii băgau de seamă zbuciumul lui şi începeau să se mire. Iar Ali ben-Bekar răspunse:

— O, ben-Taher, cum să nu fiu zbuciumat şi mirat eu însumi când îmi văd sufletul cum dă să-mi fugă din trup ca să se ducă după luna aceea care îmi sileşte inima să se dăruiască fară a se mai chibzui cu mintea?

Pe urmă adăugă:

— O, ben-Taher, fie-ţi milă! cine este copila aceea pe care pari a o cunoaşte? Grăbeşte-te de-mi spune!

Abalhassan răspunse:

— Este cadâna de inimă a emirului drept-credincioşilor! Numele ei este Şamsennahar24. E răsfăţata de caliF. Cu hatâruri care de-abia dacă i se aduc chiar şi sultanei Seit-Zobeida, soţia legiuită. Are un sarai numai al ei, unde porunceşte ca stăpână deplină, fară a fi pusă sub veghea hadâmbilor, întrucât califul are o încredere fară de margini în ea; şi pe drept temei, căci, dintre toate femeile de la sarai, măcar că e cea mai frumoasă, ea este cea care face ca roabele şi hadâmbii să şuşotească cel mai puţin, cu clipeli de ochi.

Or, de-abia isprăvise Abalhassan de dat aceste lămuriri prietenului său Ali ben-Bekar, că o roabă micuţă se şi ivi şi se duse drept la Abalhassan şi îi spuse la ureche:

— Stăpâna mea Şamsennahar vă pofteşte, pe tine şi pe prietenul tău!

Şi numaidecât Abalhassan se ridică, îi făcu semn lui Ali ben-Bekar şi, după ce încuie uşa de la prăvălie, o urmă, însoţit de Ali, pe roaba cea micuţă, care mergea înaintea lor şi care îi duse astfel la chiar saraiul califului Harun Al-Raşid.

Şi deodată emirul Ali se socoti ajuns în chiar sălaşul ginnilor, unde toate lucrurile sunt atâta de frumoase, încât ar creşte păr pe limbă până a dovedi să le zugrăvească. Ci roaba cea mărunţică, fară a le da păs să-şi mărturisească uluirea, îşi plesni palmele una de alta şi pe dată se şi ivi o arăpoaică încărcată cu o sinie plină cu mâncăruri şi cu poame, pe care o puse pe o sofa; şi chiar numai mireasma ce se revărsa din ele era un balsam minunat pentru nări pentru inimă, încât roaba cea mărunţică nu pregetă a-i pofti cu cinstiri până peste poate să guste şi, după ce se saturară bine, le aduse ligheanul şi olul de aur plin cu apă înmiresmată pentru mâini; pe urmă le aduse un ibric minunat, împodobit cu adamanturi şi rubine, şi plin cu apa de trandafiri, şi le turnă din el şi într-o palmă şi în cealaltă, pentru barbă şi pentru obraji; după care le aduse mirosne de aloe într-o căţuie micuţă de aur, şi le înmiresmă hainele, cum e datina. Şi, când isprăvi, deschise o uşă de la sala în care se aflau şi îi rugă să poftească după ea. Şi îi duse într-o sală mare, durată răpitor.

Era într-adevăr o sală străjuită de o boltă sprijiniră pe optzeci de pilaştri străvezii din cea mai curată alabastra. Cu picioarele şi cu frunţile cioplite cu un meşteşug gingaş, şi împodobiţi cu zugrăveli de păsări şi de dihănii cu patru picioare. Iar bolta era zugrăvită toată, pe un câmp de aur, cu linii colorate şi vii la privire, ce înfăţişau întocmai împletiturile de pe chilimul cel mare cu care era aşternută sala. Şi, în locurile goale dintre pilaştri, se aflau oluri mari şi minunate cu flori, sau numai nişte şipuri mari, goale, da frumoase de chiar frumuseţea lor şi de a trupurilor lor de jaspă, de agată şi de cleştar. Şi sala aceea da de-a dreptul către o grădină care la intrare înfăţişa, din pietricele colorate, zugrăviturile de pe chilim: ceea ce făcea ca bolta, sala şi grădina să se dealungească sub cerul gol şi sub albastrul liniştit.

Or, pe când Ali ben-Bekar şi Abalhassan se minunau de întocmirea aceea măiastră, zăriră, aşezate roată, cu sănii

ţâşnitori, cu ochii negri şi cu obrajii trandafirii, zece fetişcane care ţineau fiecare în mână câte o lăută…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută cincizeci şi treia noapte spuse:

…şi cu obrajii trandafirii, zece fetişcane care ţineau fiecare în mână câte o lăută. Şi, la un semn al micuţei roabe de taină, toate deodată cântară un pestref atâta de duios, încât emirul Ali, a cărui inimă era plină de chipul frumoasei Şamsennahar, simţi lacrimile cum îi năboiesc pleoapele. Şi îi spuse prietenului său Abalhassan:

— Ah, fratele meu! simt că mi se topeşte inima! Iar sunetele acestea îmi vorbesc într-o limbă care îmi face sufletul să plângă, fară ca să ştiu bine de ce!

Abalhassan îi spuse:

— Tinere doamne al meu, stai cu sufletul liniştit şi da toată luarea-aminte la cântarea aceasta ce făgăduieşte sa fie minunată datorită frumoasei Şamsennahar care pesemne că are să se ivească în curând!

Într-adevăr, de-abia isprăvi Abalhassan vorbele acestea că pe dată cele zece tinere se şi ridicară toate deodată şi, unele ciupind strunele, altele dărăbănind din dairale, viersuiră cântecul acesta ca pestref:

O, cerule, priveşti adeseori Spre noi cu zâmbet cald de mulţumire;

O, lună, pune-ţi hainele de nori Şi-nfasură-te-n vălul lor subţire;

Iar soare tu, atotbiruitor, Te du şi lasă noaptea să se-nsire!

Şi cântăreţele se opriră, ca să aştepte răspunsul pe care îl viersui numai una dintre cele zece:

Ochilor, iată, iată mândra lună!

Căci ne e oaspe mândrul, craiul soare, Venit acum la noi să se supună Către Şamsennahar cu închinare!

Atunci emirul Ali, care îl întruchipa pe chiar soarele Acela, se uită spre partea dimpotrivă şi văzu, într-adevăr, cum veneau douăsprezece arăpoaice tinere ce purtau pe umeri

un jeţ de argint-lamur, acoperit cu un polog de catifea, şi pe care şedea o femeie ce încă nu se putea zări, adăpostita cum era sub un văl mare de borangic ce se unduia dinaintea pologului. Şi arăpoaicelc erau cu sânii goi şi cu picioarele desculţe; iar o maramă de mătase şi zarafir, petrecută pe după mijloc, întărea belşugurile trupeşti ale purtătoarelor. Şi, când ajunseră în mijlocul cântăreţelor, puseră jos încetişor jeţul de argint şi se traseră îndărăt sub pomi.

Atunci o mână împinse perdelele la o parte, şi nişte ochi străluciră pe un chip de lună; era Şamsennahar. Şi era îmbrăcată într-o mantie largă de bogasiu uşor, albastru pe aur, înstelată cu mărgăritare şi rubinuri, nicidecum puse cu ghiotura, ci puţine ca număr – numai ca totul era de un gust şi de un preţ fară de seamăn. Atunci, cu perdelele date la o parte, Şamsennahar îşi săltă cu totul iaşmacul, şi se uită zâmbind la emirul Ali, şi îşi plecă uşor capul. Şi emirul Ali se uită la ea suspinând şi îşi vorbiră amândoi într-o limbă mută prin care, în câteva clipite, îşi spuseră mai multe lucruri decât ar li putut să-şi spună într-un lung răspas de vreme.25

Şi Şamsennahar izbuti într-un sfârşit să-şi desprindă privirile din ochii lui Ali ben-Bekar, spre a porunci roabelor să cânte. Atunci una dintre ele zori să-şi înstruneze lăuta şi cântă:

Ursită, tu! când doi îndrăgostiţi, Bătuţi de-acelaşi dor, stau şi suspină, Privindu-se-ndelung şi ispitiţi De-mbrăţişări – au nu tu eşti de vină?

Iubita spune: „Incă un sărut, Iubitule, mai dă-mi, pe viaţa-mi toată!

Ţi-l voi întoarce, dacă ţi-a plăcut, La fel de cald, o dată, şi-încă-o dată!”

Atunci Şamsennahar şi Ali ben-Bekar scoaseră un oftat; iar a doua cântăreaţă, pe un alt glas, la un semn al cadânei, spuse:

Iubite, dulcea mea lumină Pe floarea ochilor, pe gură!

O, trup prin care se strecoară A buzelor mele băutură!

Iubitule, când te-am zărit Întâia oară, ca-n povesti, Ah, frumuseţea mi-a şoptit: „Iacătă-l! Mâini dumnezeieşti L-au izvodit! Şi ca alintu-i, Al unor horbote cerefti -

Să-l cauţi pururi fi să-l jindui”26

La stihurile acestea, emirul Ali ben-Bekar şi frumoasa Şamsennahar se priviră îndelung; şi o a treia cântăreaţă spunea:

Clipele de fericire Trec ca repezite ape.

Grabnic trista vestejire Peste noi aşterne pleoape.

Nu mai sta în şovăire Când iubirea e aproape.

Soarbe bucuria-ntreagă, Căci nădejdea-n ea-i deşartă:

Anii tineri iute pleacă.

Frumuseţea se deşartă.

Clipa care-acum te leagă N-o lăsa în van să ardă!

Când cântăreaţa isprăvi cântecul, emirul Ali scoase un oftat lung şi, neputând să-şi stăpânească mai mult tulburarea, lăsă lacrimile să-i curgă, suspinând. La priveliştea aceea, Şamsennahar, care nu era mai puţin tulburată, se porni să plângă şi ea la fel şi, neputând să-şi înfrâne patima, se ridică din jeţ şi porni repede spre uşa sălii. Şi numaidecât Ali ben-Bekar alergă şi el într-acolo şi, ajungând în spatele perdelei celei mari de la uşă, se întâlni cu iubita lui; şi tulburarea le fu atâta de mare şi bucuria atâta de amarnică, încât leşinară unul în braţele celuilalt; şi neîndoielnic că s-ar fi prăbuşit pe jos, de nu i-ar fi sprijinit slujnicele care o urmau de departe pe stăpână şi care zoriră să-i ducă pe amândoi pe un divan unde îi ajutară să-şi vină în simţiri, stropindu-i din belşug cu apă de flori şi dându-le să miroasă mirosne întremătoare.

Or, cel dintâi lucru pe care îl făcu Şamsennahar când îşi veni în fire fu de a se uita împrejurul ei; şi zâmbi fericita când dete cu ochii de iubitul său Ali ben-Bekar; şi, întrucât nu îl vedea pe Abalhassan ben-Taher, întrebă cu îngrijorare de el. Or, Abalhassan, din bună-cuviinţă, se trăsese mai încolo, şi de altminteri nu fară de teamă pentru urmarea

grea pe care putea s-o aibă nebunia aceea, daca ar fi ajuns să se dea în vileag la sarai. Dar de cum pricepu că hanâma întreabă de el, înaintă cu cinstire şi se temeni dinaintea ei. Iar Şamsennahar îi spuse:

— O, Abalhassan, cum îţi voi preţui vreodată pe măsura binele ce ni l-ai făcut? Mulţumită ţie am ajuns sa cunosc ce are lumea mai vrednic de iubit printre fapturile ei, şi clipele acestea fară de asemuire când sufletul mi se curmă de beţia fericirii! Fii încredinţat, ben-Taher, că Şamsennahar nu are să fie nicidecum o nerecunoscătoare!

Şi Abalhassan se temeni adânc dinaintea cadânei, cerând de la Allah pentru ea împlinirea tuturor dorurilor pe care sufletul ei şi le-ar putea râvni. Atunci Şamsennahar se întoarse către iubitul ei Ali ben-Bekar şi îi spuse:

— O, stăpâne al meu, nu mă îndoiesc de dragostea ta. Măcar că a mea întrece ca tărie toate simţămintele pe care ai putea să le ai tu pentru mine. Dar vai! ce soartă-i şi soarta mea, de a fi legată de saraiul acesta şi de a nu putea să dau voie slobodă iubirii mele.

Şi Ali ben-Bekar răspunse:

— O, stăpână a mea, chiar că dragostea ta m-a pătruns pană într-atâta, încât s-a întreţesut cu sufletul meu şi s-a făcut una cu el, atâta de desăvârşit, încât chiar şi după moartea mea sufletul meu are să-l păstreze în adâncu-i pe veci! Ah, ce nenorociţi suntem că nu putem să ne iubim în voie!

Şi, când încheie vorbele acestea, lacrimile năpădiră ca o ploaie obrajii emirului Ali şi, ca urmare, şi pe cei ai frumoasei Şamsennahar. Şi Abalhassan veni lângă ei şi le spuse:

— Pe Allah! nu pricep nimic din planşetele voastre, de vreme ce vă aflaţi laolaltă! Ce-ar mai fi dacă aţi fi despărţiţi? Chiar că nu este nicidecum ceasul acuma să vă mohorâţi, ci să vă înseninaţi şi să vă petreceţi vremea în bucurie şi voioşie!

La vorbele acestea ale lui Abalhassan, căruia învăţase să-i preţuiască sfaturile, frumoasa Şamsennahar îşi şterse lacrimile şi făcu semn uneia dintre roabe, care numaide cât ieşi pentru o clipită spre a se întoarce urmată de mai multe slujnice care purtau pe capetele lor nişte tablale mari de argint, pline cu tot felul de bucate ispititoare. Si, odată acele tablale puse jos pe chilimuri între Ali ben-Bekar şi Şamsennahar, slujnicele se traseră îndărăt lângă perete şi înlemniră.

Atunci Şamsennahar îl pofti pe Abalhassan să şadă jos dinaintea lor, în jurul tăvilor de aur bătut, pe care se rotunjeau pometurile şi abureau plăcintele. Şi cu chiar degetele ei, cadâna începu să întocmească dumicate de pe fiecare tavă şi să le pună chiar ea între buzele iubitului său Ali ben-Bekar. Şi nu îl uită nici pe Abalhassan ben-Taher. Şi, după ce mâncară, tăvile de aur se ridicară şi se aduse un ibric gingaş de aur şi un lighean de argim bătut; şi se spălară pe mâini cu apa înmiresmată ce li se turnă. După care şezură iarăşi jos, iar tinerele arăpoaiee le aduseră nişte cupe de agată colorate, puse pe nişte farfuriuţe de argint-lamur şi pline cu un vin ales, care chiar şi numai cu înfăţişarea lui învoioşa ochii şi învâlvora sufletul. Iar ei băură încetişor, privindu-se lung; şi, odată cupele golite, Şamsennahar le lăsă pe toate roabele să plecc, şi nu mai opri lângă ea decât cântăreţele.

Atunci, cum se simţi ispitită întru totul să cânte, Şamsennahar îi ceru uneia dintre cântăreţe să încerce mai întâi un pestref, spre a-i da glasul; iar cântăreaţa îşi înstrună numaidecât lăuta şi cântă încetişor:

Suflete-al meu, te-ai topit!

Mâinile dragostei grele Te-au răvăşit şi-ai zvârlit Vântului tainele mele!

Suflete, unde te duci?

Eu te păstram în veghere, Şi-acuma iacătă fugi Spre cel care ţi-e durere!

Curgeţi, voi lacrimi, şuvoi, Spre cruntul ce mi-e izbăvire!

Ah, lacrimi de flacără, voi Aprinse de-aceeaşi iubire!

Atunci Şamsennahar întinse mâna, umplu o cupă şi o bau până la jumătate, apoi i-o întinse emirului Ali, care o luă şi bău, cu buzele puse pe locul pe care îl atinseseră buzele iubitei lui…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută cincizeci şi patra noapte spuse

…şi bău, cu buzele puse chiar pe locul pe care îl atinseseră buzele iubitei lui, în vreme ce strunele lăutelor tremurau duios sub degetele cântăreţelor. Şi Şamsennahar făcu încă un semn uneia dintre cântăreţe spre a-i cere să cânte ceva pe un glas oleacă mai adânc. Şi tânăra roabă murmură încetişor:

Dacă lacrimile grele Scaldă ochii mei întruna, Dacă-n fundul cupei mele Dau de lacrimi totdeauna, Dacă pururi pentru mine E izvorul lor mai darnic Decât olurile pline Dintr-o mâna de paharnic, -

Inimă, pe-Allah! ia, soarbe Băutura mult amară:

E-un prisos de doruri oarbe Ce din ochii-mi arşi coboară!

În clipita aceea, Şamsennahar se simţi ameţită cu totul de sunetele înduioşate ale cântecelor şi, luând o lăuta din mâinile uneia dintre femeile ce şedeau la spatele ei, închise ochii pe jumătate şi cântă din tot sufletul stihurile acestea minunate:

Lumină-a ochilor mei, dor, Tu, căprior din plai ceresc, Când pleci de lângă mine mor, Când te apropii mă topesc!

Trăiesc arzând – şi-n bucurie Mă sting asa, ca o făclie.

De sărutarea gurii tale Se umple-al zării coviltir, Ca de-o mireasmă de petale Într-al pustiului ceair, Şi-nfiorezi blajine seri Cu freamăt lung de palmieri.

Ia seama, vânt de seară lin!

Prea-i umbli împrejur pribeag, Şi tremurând de lung suspin Tu buzele-i săruţi cu drag, Şi-n tainică îmbrăţişare Gropiţele-i ispititoare!

Ah, mirosul de iasomie Al frumuseţii-mbătătoare, Prin moalea pânză străvezie A hainei albe şi uţoare.

Ah, trupul tânăr, de argint, Ca piatra-n lună strălucind.

Ah, gustul gurii-ameţitor Şi-ai buzei trandafir de foc, Şi dragi obrajii-i vrăjitori, Şi mlădiosul lui mijloc.

Ah, ochii-i ca pierduţi în vise Pe după pleoapele închise!

Of inimă, cum te vor pierde Ispitele acestea toate Făcute-anume să desmierde, Comori adânci de nestemate!

Ia seama: cu săgeata-i blânda Sta crunta dragoste la pândă! 27

Când auziră cântecul acesta al frumoasei Şamsennahar, Ali ben-Bekar şi Abalhassan ben-Taher erau să-şi ia zborul ca-n vrajă; pe urmă se cutremurară de încântare şi scoaseră nişte „Ya Allah!” de o adâncime fară de seamăn, pe urmă râseră şi plânseră; iar emirul Ali, tulburat până peste poate, apucă o lăută şi i-o întinse lui Abalhassan. Rugându-l să-i ţină hangul la ceea ce avea să cânte. Atunci închise ochii şi, cu capul plecat şi sprijinit în palmă, cântă cu glas încetişor cântecul acesta din ţara lui:

Paharnice, ascultă!

Atâta de frumos e chipul drag Că, de-aş fi domn al lumii, lumea toată Cu mândrele-i cetăţi i-aş pune-o-n prag, Doar să mă lase să-i sărut o dată Obrazul pentru care gem şi zac!

Chiar benghii frumuseţii-s de prisos Pe faţa-i numai vis şi strălucire;

Nu-i trandafir pe lume mai frumos, Nici catifea cu puful mai subţire -

Pe lângă ea e totul mai prejos!

Şi stihurile fură spuse de emirul Ali ben-Bekar cu un glas întru totul minunat! Or, chiar în clipita când cântecul se stingea, tânăra roabă de taină a frumoasei Şamsennahar veni în fugă, tremurând de speriată, şi spuse către Şamsennahar:

— O, stăpâna mea, Massrur şi Afif şi alţi hadâmbi de la sarai sunt la poartă şi cer să-ţi vorbească!

La vorbele acestea, emirul Ali şi Abalhassan şi toate roabele se tulburară până peste poate, ba se şi cutremurară pentru viaţa lor. Dar Şamsennahar, care numai ca rămăsese liniştită, zâmbi gingaş şi le spuse tuturora:

— Ţineţi-vă firea! Şi lăsaţi pe mine!

Pe urmă îi spuse roabei sale de taină:

— Du-te şi ţine-i de vorbă pe Massrur şi pe Afif şi pe ceilalţi, şi spune-le să ne dea răgaz să-i primim pe potriva cinului lor!

Apoi le porunci roabelor să închidă toate uşile de la sală şi să tragă perdelele cele mari. După care îi pofti pe emirul Ali şi pe Abalhassan să nu se mişte din sală şi să nu aibă nici o teamă; apoi, urmată de toate cântăreţele, ieşi din sală pe uşa care da spre grădină şi porunci ca uşa sa fie închisă în urma ei; şi se duse sub pomi, să şadă în jeţul pe care avusese grijă a porunci să fie mutat acolo. Luă o înfăţişare zaifa, porunci uneia dintre copile s-o frece pe picioare, iar celorlalte să se tragă mai la o parte, în vreme ce trimise o tânără arăpoaică să deschidă uşa de la intrare lui Massrur şi celorlalţi.

Atunci Massrur şi Afif şi cei douăzeci de hadâmbi, cu iataganele în mâini şi cu seleafuri late la brâu, înaintară si, de departe de tot, se frânseră până la pământ şi se închinară dinaintea cadânei, cu semnele de cinstire cele mai adânci. Şi Şamsennahar spuse:

— O, Massrur, deie Allah să-mi fii aducător de veşti hune!

Şi Massrur răspunse:

— Inşallah, o, stăpână a mea!

Pe urmă se apropie de jeţul cadânei şi spuse:

— Emirul drept-credincioşilor îţi trimite urări de bună pace şi îţi spune că doreşte fierbinte să te vadă! Şi îţi dă de ştire că ziua aceasta i s-a dovedit plină de bucurie şi binecuvântată ca nealta; şi vrea s-o încheie lângă tine, spre a-i fi întru totul minunată. Şi ar vrea să afle mai întâi părerea ta în această privinţă, şi dacă ţi-ar plăcea mai mult

să te duci tu la sarai, ori mai degrabă să-l primeşti la tine, chiar aici!

La vorbele acestea, frumoasa Şamsennahar se ridică şi se temeni şi sărută pământul, spre a arăta că socoteşte dorinţa califului ca pe o poruncă, şi răspunse:

— Sunt roaba prea supusă şi mult norocită a emirului drept-credincioşilor. Încât mă rog ţie, o, Massrur, să-i spui stăpânului nostru cât de bucuroasă sunt să-l primesc şi cât de luminat va fi saraiul acesta de venirea lui!

Atunci căpetenia hadâmbilor şi alaiul său grăbiră sa plece, iar Şamsennahar se repezi numaidecât în sala în care se afla iubitul ei şi, cu lacrimile în ochi, îl strânse la piept şi îl sărută pătimaş, iar el, la fel; apoi ea îi mărturisi cât de amărâtă era să-i spună bun-rămas mai repede decât s-ar fi aşteptat. Şi amândoi începură să plângă, unul în braţele celuilalt. Iar emirul Ali izbuti într-un sfârşit să i spună iubitei sale:

— O, stăpână a mea, fie-ţi milă! îngăduie-mi să te strâng, să te simt pe toată lipită de mine, să mă bucur de atingerea vrăjită cu tine, întrucât ceasul neabătut al despărţirii este aproape! Voi păstra în carnea mea atingerea aceasta scumpă, şi în suflet amintirea ei! Îmi va fi o mângâiere la despărţire şi o alinare la mâhnire!

Ea răspunse:

— O, Ali! pe Allah! doar pe mine mă va topi mâhnirea, pe mine care rămân în saraiul acesta numai cu amintirea ta! Tu, o, Ali, vei avea toate sukurile ca să te veseleşti, şi toate copilele şi pe toate cele de pe uliţe; nurii lor şi ochii lor codaţi te vor face s-o uiţi pe deznădăjduita de Şamsennahar, iubita ta; şi clinchetul de cleştar al braţărilor lor va spulbera poate până şi orice urmă a chipului meu din ochii tăi! O, Ali, cum voi mai putea de-acum să îndur clocotul durerii mele, ori să-mi înăbuş în gât ţipetele şi să le preschimb în cântecele pe care mi le va cere stăpânul drept-credincioşilor? Cum va mai putea sa îngaime limba mea sunetele viersuirii, şi cu ce zâmbet voi mai putea să-l

întâmpin şi pe el, când doar tu poţi să-mi faci sufletul zâmbitor? Ah, cu ce priviri neabătute am să ţintuiesc locul pe care ai stat tu lângă mine, o, Ali! Şi mai cu seamă cum voi putea, fară a muri, să duc la buzele mele cupa împărtăşită pe care mi-o întinde emirul drept-credincioşilor? De bună seamă că bând, o otravă fară de milă are să mi se reverse în vine! Şi atunci, ce uşoară îmi va fi moartea, o, Ali!

În clipita aceea, pe când Abalhassan ben-Taher tocmai da să-i aline îndemnându-i la răbdare, roaba de taină veni în fugă s-o prevestească pe stăpână-sa de losirea califului. Atunci Şamsennahar, cu ochii plini de lacrimi, nu mai avu decât răgazul să-l sărute pentru cea din urmă oară pe iubitul său şi îi spuse roabei:

— Călăuzeşte-i cât mai repede la hruba care dă cu un capăt spre ţărmul Tigrului, iar cu celălalt capăt spre grădina; şi când noaptea are să fie destul de întunecată, să-i ajuţi să iasă pe furiş la ţărmul apei!

După ce spuse vorbele acestea, Şamsennahar îşi sugruma suspinele care o înăbuşeau, spre a da fuga dinaintea califului ce venea dinspre partea cealaltă.

La rându-i, roaba cea micuţă îi călăuzi pe emirul Ali fi pe Abalhassan la hruba aceea şi plecă, după ce îi linişti şi după ce închise cu grijă poarta în urma sa. Ei atunci se pomeniră în întunecimea cea mai mare; dar peste câteva clipite, prin ferestrele zăbrelite, zăriră o lumină în mare care, apropiindu-se, le îngădui să vadă un alai alcătuit din o sută de copii hadâmbi arapi, care ţineau în mâini făclii aprinse; iar acei o sută de copii hadâmbi erau urmaţi de o sută de hadâmbi bătrâni din paza de rand a femeilor din sarai, şi fiecare ţinea în mână câte un iatangan; iar în urma lor, la douăzeci de paşi, falnic, cu căpetenia hadâmbilor înainte, înconjurat de douăzeci de roabe albe ca luna, venea califul Harun Al-Raşid.

Califul venea aşadar cu Massrur înainte-i; şi îl avea de-a dreapta sa pe cel de al doilea ceauş de hadâmbi, Afif. Şi

chiar că era falnic până peste poate, şi frumos, şi prin sineşi şi prin toată strălucirea pe care o revărsau asupra-i făcliile robilor şi nestematele femeilor! Şi păşi aşa, în zvoana de lăute cu care deodată porniseră să cânte roabele, până la Şamsennahar care se temenise la picioarele lui. Îar el grăbi să-i ajute a se ridica, întinzându-i o mană pe care ea şi-o duse la buze; apoi, bucuros cu totul de-a o vedea, califul îi spuse:

— O, Şamsennahar, grijile domniei m-au împiedicat de atâta amar de vreme să-mi odihnesc ochii pe chipul tău! Ci Allah mă miluieşte cu seara aceasta minunată, spre a-mi bucura din plin ochii cu frumuseţile tale!

Apoi se duse să stea în jeţul de argint, pe când cadâna şezu jos dinaintea lui, iar celelalte douăzeci de femei alcătuiră o roată împrejurul lor, pe nişte scaune rânduite la aceeaşi depărtare unul de altul. Cât despre cântăreţele din lăute şi cântăreţele din gură, acelea alcătuiră o alta ceată, în preajma cadânei, pe când hadâmbii toţi, şi copii şi bătrâni, se traseră mai de-o parte, cumu-i orânda, pe sub pomi, ţinând aprinse mai încolo făcliile, ca să-l lase astfel pe calif să se desfete în tihnă de boarea înserării.

După ce şezură jos şi după ce toată lumea fu la locul ei, califul le făcu un semn cântăreţelor şi numaidecât una dintre ele, celelalte ţinându-i isonul, cântă proslăvirea aceasta vestită, pe care califul o îndrăgea mai mult decât pe toate cele câte i se cântau, pentru frumuseţea stihuirii ei şi pentru belşugul de triluri de la sfârşituri:

Copilo, Zorii-n rouă scaldă Frumosul florilor alai, Şi toate florile tresaltă La adierile de rai.

Dar ochii tăi, Iubito, Ochii-ţi sunt izvoare De tihnă-adâncă şi de dor, Aprinsa buzelor vâlvoare O scald în limpezimea lor.

Dar gura ta, Frumoaso, Gura-ţi luminată De-al perlelor şirag ceresc Mi-e stup de miere fermecată Pe care-albinele-l râvnesc! 28

Şi, după stihurile acestea minunate, cântate cu glas pătimaş, cântăreaţa tăcu. Atunci Şamsennahar îi făcu semn roabei sale de inimă care îi pricepea dragostea pentru emirul Ali, şi aceea, pe un cu totul alt glas, cântă stihurile acestea ce se potriveau atâta de bine cu simţămintele din adânc ale cadânei pentru Ali ben-Bekar:

Când copila beduină Intălneşte-n drum vreodată Un frumos flăcău călare, Se-nroşeşte biata fată Şi obrazul i se face Într-o singură clipită Ca o floare de leandru Din Arabia-nsorită.

Stinge-n sufletul tău focul, Beduino fară minte!

Dragostea ne arde viaţa -

Ia aminte, ia aminte!

Fugi şi-ascunde-te sfioasă În pustiurile tale -

Călăreţii-n urmă lasă Numai dor şi numai jale! 29

Când auzi stihurile acestea, frumoasa Şamsennahar fu străbătută de o tulburare atâta de vie, încât se răsturnă din jeţ şi se prăbuşi leşinată în braţele slujitoarelor sale, care săriseră în ajutorul ci.

La priveliştea aceea, emirul Ali, care, pitit îndărătul ferestrei văzuse totul, dimpreună cu prietenul său ben Taher, fu cuprins şi el, din dragoste, de o durere…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o suta cincizeci şi cincea noapte spuse:

…fu cuprins şi el, din dragoste, de o durere atâta de vie, încât se prăbuşi la fel, cât era de lung, leşinat, în braţele prietenului său Abalhassan ben-Taher. Atunci Abalhassan rămase până peste poate de năuc din pricina locului în care se aflau; şi cum degeaba căută apă, în întunecimea aceea, spre a-l stropi pe obraji pe prietenul său, văzu deodată uşa de la hrubă că se deschide şi ca intră, cu sufletul la gură, roaba cea de taină a frumoasei Şamsennahar, care îi spuse cu glas speriat:

— O, Abalhassan, ridicaţi-vă repede, tu şi prietenul tău; am să vă ajut numaidecât pe amândoi să scăpaţi de aici;

întrucât totul este într-un vălmăşag care nu prevesteşte nimic bun pentru noi, şi tare mă socot că aceasta-i ziua noastră cea mai de pe urmă! Aşa că veniţi amândoi după mine, ori suntem morţi cu toţii!

Şi Abalhassan îi spuse:

— O, copilă preavrednică, tu nu vezi în ce stare este prietenul meu? Vino şi te uită!

Când îl văzu pe emirul Ali leşinat jos pe preş, roaba se repezi la o sinie ştiută de ea, pe care se aflau tot soiul de sticluţe, luă un stropitor cu apă de flori şi începu sa răcorească chipul tânărului, care în curând îşi veni în simţiri. Atunci Abalhassan îl săltă de umeri, iar copila de picioare, şi îl cărară amândoi afară din hrubă, şi il coborâră până la poalele saraiului, pe malul Tigrului. Atunci il puseră binişor pe o laviţă ce se afla acolo; iar copila îşi plesni palmele şi numaidecât se şi ivi un caic în care nu se afla decât un vâslaş, care zori să tragă la ţărm şi să vină la ei. Apoi, fară a rosti o vorbă, numai la un semn al roabei de taină, îl luă pe emirul Ali în braţe şi îl aşeză în luntre, unde intră şi Abalhassan, fară de zăbavă.30

Cât despre copila roabă, d-apoi ea îşi ceru iertare că nu putea să-i însoţească mai departe, şi le ură bună pace, cu un glas jalnic până peste poate, spre a se întoarce în fugă la sarai.

Când caicul ajunse la ţărmul dimpotrivă, Ali ben-Bekar, venindu-şi în fire cu totul datorită boarei răcorite, şi a apei, putu de data aceasta, sprijinit de prietenul său, sa pună piciorul pe pământ. Dar fu nevoit să şadă repede jos pe o piatră, aşa de tare îşi simţea sufletul cum i se duce. Iar Abalhassan, nemaiştiind cum să iasă din încurcătură, îi spuse:

— O, prietene, fă-ţi curaj şi întăreşte-ţi inima; întrucât chiar că locul acesta-i departe de a fi un loc de odihnă; că ţărmurile de aici sunt năpădite de tâlhari şi de răufăcători. Oleacă de dârzie doar, şi avem să fim Ia adăpost, nu

departe de aici, în casa unui prieten al meu care locuieşte colo, pe aproape de lumina aceea pe care o vezi!

Apoi îi spuse:

— În numele lui Allah!

Şi îl ajută pe prietenul său să se ridice şi, încetişor, luă cu el calea către casa aceea, la poarta căreia nu zăboviră a ajunge. Atunci Abalhassan bâtu în poartă, măcar că era la ceas târziu, şi numaidecât veni careva să le deschidă; iar Abalhassan, după ce fu cunoscut, fu poftit pe data înăuntru, cu multă dragoste, dimpreună cu prietenul său. Şi nu pregetă a născoci o pricină oarecare spre a da temei faptului că se aflau acolo şi venirii lor, în starea aceea, la un ceas atâta de nepotrivit.31

Iar în casă, unde cinstirea oaspeţilor fu îndeplinita după datinele ei minunate, îşi trecură noaptea toată, fară a fi sâcâiţi cu întrebări nelalocul lor. Şi amândoi păsuiră o noapte amară: Abalhassan din pricină că nu era dedat să doarmă altundeva decât în casa lui şi că mai era şi apăsat de gândul la îngrijorările alor lui în privinţa sa; iar emirul Ali din pricină că vedea mereu dinaintea ochilor chipul frumoasei Şamsennahar, pălindă şi leşinată de chin în braţele slujnicelor, la picioarele califului.

Încât, de cum se lumină de ziuă, îşi luară bun-rămas de la gazdă şi se îndreptară spre cetate şi, în pofida marei anevoinţe la mers a lui Ali ben-Bekar, nu zăboviră sa ajungă pe uliţa pe care se aflau casele lor. Dar întrucât cea dintâi poartă la care ajunseră fu cea a lui Abalhassan. Acesta îl pofti pe prietenul său cu multă stăruinţă să intre mai întâi să se odihnească la el, nevroind să-l lase singur într-o stare aşa de rea. Şi le spuse slugilor să-i gătească odaia cea mai bună din casă şi să aştearnă pe jos saltelele pe care le păstra înfăşurate în nişte dulapuri mari, anume pentru prilejuri ca acesta. Şi emirul Ali, ostenit de parcă ar fi umblat zile în şir, nu mai avu decât puterea sa se lase să cadă pe saltele, unde izbuti într-un sfârşit să închidă ochii câteva ceasuri. La deşteptare, îşi făcu spălările îndătinate,

şi îşi împlini îndatorinţa rugăciunii, şi se îmbrăcă să plece. Dar Abalhassan îl opri spunându-i:

— O, stăpâne al meu, este mai bine să-ţi petreci încă o zi şi o noapte în casa mea, ca să pot să-ţi ţin tovărăşie şi să-ţi alung gândurile negre.

Şi îl sili să rămână. Şi-aşa că atunci când se inseră, Abalhassan, după ce îşi petrecuse toată ziua tăifăsuind cu îi prietenul său, trimise să fie aduse cântăreţele cele mai vestite din Bagdad32; şi nimica nu izbuti să-l abată pe Ali ben-Bekar de la gândurile lui negre; ba cântăreţele nu făcură decât să-i zădărască şi mai tare răul şi durerea; şi petrecu o noapte încă şi mai ticăloasă decât cea de dinainte; iar dimineaţa starea i se înrăise într-un chi atâta de amarnic, încât prietenul său Abalhassan nu vroi să-l ţină mai mult. Se hotărî aşadar să-l însoţească până la casa lui, după ce îl ajută să încalece pe un catâr pe care robii emirului îl aduseseră de la grajduri. Şi, după ce îl dete în seama slugilor sale şi se încredinţa pe deplin că emirul nu avea, deocamdată, trebuinţă de ajutorul său, îşi luă rămas-bun de la el, mai spunându-i câteva vorbe de îmbărbătare şi făgăduindu-i că se va întoarce cât mai degrabă cu putinţă să vadă cum îi mai este. Pe urmă ieşi din casă şi porni spre suk unde îşi deschise iarăşi prăvălia pe care estimp numai închisă o ţinuse.

Or, abia ce isprăvise el a-şi pune în rânduială prăvălia şi şezuse jos să aştepte muşteriii, că şi văzu cum vine…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziua şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută cincizeci şi şasea noapte spuse:

…şi şezuse jos spre a aştepta muşteriii, că şi văzu cum vine roaba cea de taină a frumoasei Şamsennahar. Copila îi ură bună pace, iar Abalhassan îi răspunse la urare şi luă aminte cât de mâhnită şi cât de îngrijorată era la chip, şi băgă de seamă că inima-i bătea cu mult mai tare decât de obicei. Şi îi spuse:

— Cât de scumpă îmi este venirea ta, o, copilă prea îndatoritoare! Of, rogu-te, grăbeşte a-mi deşterne în ce stare se află stăpâna ta!

Ea îi răspunse:

— Mă rog fierbinte, începe tu dintru-ntâi a-mi da ştiri despre emirul Ali pe care am fost nevoită să-l las în starea în care se afla!

Şi Abalhassan îi istorisi tot ceea ce ştia despre durerea şi despre aleanul fară de leac care îl bântuiau pe prietenul său. Iar după ce sfârşi, roaba de taină se mohorî încă şi mai tare decât până aci şi scoase un şir de ofuri şi, cu glas tulburat, îi spuse lui Abalhassan:

— Ce nenorocire pe noi! Află, o, ben-Taher, că starea bietei mele stăpâne este şi mai jalnică! Dar am să-ţi povestesc pe de rost tot ce s-a petrecut din clipita când ai ieşit din sală cu prietenul tău, atunci când stăpâna mea a căzut leşinară la picioarele califului care, zdrobit cu totul, habar n-avea de unde venea răul acela neaşteptat. Iacătă! După ce v-am lăsat pe amândoi în seama Iun naşului, m-am întors în goana mare, tare îngrijorată, la Şamsennahar, pe care am găsit-o fară de simţire, şi întinsă pe jos, galbenă la chip, şi lacrimile califului curgeau strop cu strop în pletele ei despletite. Iar emirul drept-credincioşilor, mâhnit peste măsură, şedea jos lângă ea şi, în pofida îngrijirilor pe care însuşi i le da, nu izbutea s-o facă să-şi vină în simţiri. Iar noi eram toate necăjite cum nici că ai putea să gândeşti; iar la întrebările pe care ni le punea califul, îngrijorat, ca să afle pricina acelui rau năprasnic, nu răspundeam decât cu plânsete şi aruncându-ne cu frunţile la pământ între mâinile sale, da ferindu-ne să-i dezvăluim taina de care habar nu avea. Şi starea aceea de spaimă cum nici că se poate zugrăvi ţinu aşa până la miezul nopţii. Atunci, tot răcorindu-i tâmplele cu apă de trandafiri şi cu apă de flori, şi tot făcându-i vânt cu vânturarele noastre, apucarăm într-un sfârşit bucuria de a o vedea că se trezeşte încet-încet din leşinul ei. Şi numaidecât începu iarăşi să verse un potop de

lacrimi, spre nedumerirea deplină a califului, care până la urmă începu şi el să plângă la fel. Or, toate astea erau jalnice până peste poate! Iar când califul văzu că poate să-i grăiască preafrumoasei sale cadâne, îi spuse:

— Şamsennahar, lumină a ochilor mei, vorbeşte, spune-mi pricina răului tău, ca măcar să pot a-ţi fi de vreun lolos! Că mă chinuiesc singur şi nu ştiu ce să fac!

Atunci Şamsennahar făcu sforţarea de a îmbrăţişa picioarele califului, care nu-i lăsă răgazul, şi o prinse de mâini şi urmă s-o întrebe cu dulceaţă. Atunci, cu glas zdrobit, ca îi spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, răul de care sufăr e trecător! Este pricinuit de cele ce am mâncat astăzi, şi care pesemne că se burzuluiesc înlăuntrul meu!

Şi califul o întrebă:

— Dar ce ai mâncat, o, Şamsennahar?

Ea răspunse:

— Două lămâi acre, şase mere strepezi, o strachină cu iaurt, o bucată mare de kenafa şi, pe deasupra, aşa de mare poftă mă îmboldea, o oca de fistici săraţi şi de seminţe de bostan, cu o grămadă de năut pospăit cu zahăr, şi încă fierbinte cum era scos din cuptor!

Atunci califul strigă:

— O, nesocotita mea cea dulce, chiar că mă minunezi! Nu mă îndoiesc că lucrurile acelea nu ar fi până peste poate de desfătătoare şi de ispititoare, da tot se cade să te cruţi şi să-ţi înfrâni sufletul de a se repezi fară de chibzuinţă la tot ce-i place! Pe Allah! să nu te mai pui în stări de acestea!

Şi califul, care de obicei este tare puţin darnic cu vorbele şi cu alintările fată de celelalte cadâne, urmă a-i vorbi cadânei lui cu multă cruţare, şi o veghe aşa până dimineaţa. Şi, dacă văzu că starea ei nu se prea îmbuna, trimise după toţi hakimii de la sarai şi din cetate, care, ca înţeleşi între ei, se feriră cu mare grijă să ghicească pricina adevărată a boalei de care suferea stăpâna mea şi a cărei înrăire nu se datora decât sâcâielii pe care i-o stârnea vederea califului.

Învăţaţii îi scriseră nişte leacuri atâta de încâlcite, încât, cu oricâtă bunăvoinţă, o, ben-Taher, nu aş putea să-ţi spun dintre ele nici baremi un cuvânt, într-un sfârşit, califul, urmat de hakimi şi de toţi ceilalţi, se îndură să plece; iar eu putui atunci să mă duc în voie lângă stăpâna mea; şi îi aşternui mâinile cu sărutări, şi îi spusei atari vorbe de îmbărbătare, încredinţând-o că iau asupra mea sarcina de a o face să-l vadă iarăşi pe emirul Ali ben-Bekar. Încât până la urmă se lăsă în seama mea. Şi numaidecât îi adusei să bea un pahar cu apă de flori, care îi făcu bine. Şi-abia atunci, uitându-se pe sine, îmi porunci s-o las şi să dau fuga la tine ca să aflu cum îi este iubitului ei, despre a cărui durere fară de margini îi povestisem pe de rost.

La vorbele acestea ale roabei, Abalhassan ben-Taher îi zise:

— O, copilă, acuma, că nu mai am nimica de adăugat despre starea prietenului nostru, grăbeşte de te întoarce la stăpâna ta ca să-i duci urările mele de bună pace; şi spune-i câtă mâhnire m-a cuprins când am auzit toate câte le-a pătimit; şi mai spune-i că sunt încredinţat că aceasta-i o tare grea încercare, da că o îndemn stăruitor sa aibă răbdare şi mai cu seamă cea mai strânsă chibzuinţă în vorbele ei, ca nu care cumva povestea să ajungă la urechile califului! Iar mâine să vii iarăşi la mine la prăvălie şi, de-o vrea Allah, ştirile pe care avem să ni le împărtăşim vor fi mai bune!

Atunci copila îi mulţumi din inimă pentru vorbele şi pentru chibzuirile lui cuminţi, şi plecă. Iar Abalhassan îşi petrecu toată ziua în prăvălie, pe care însă o închise mai devreme ca de obicei, ca să zboare acasă la prietenul sau ben-Bekar…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar în cea de a o sută cincizeci şi şaptea noapte spuse:

…ca să zboare acasă la prietenul său ben-Bekar. Şi bătu la poartă, ca să vină portarul să deschidă, şi intră, şi îl găsi pe prietenul său înconjurat de o roată mare de hakimi de tot

soiul, şi de rubedenii şi prieteni; şi unii îi pipăiau bătăile vinelor, alţii îi scriau fiecare câte un leac felurit şi întru totul altceva; iar babele îşi dădeau şi ele ghes şi le aruncau hakimilor nişte priviri poncişe, încât tânărul îşi simţea sufletul cum i se face tot mai mic de câte gânduri îl apăsau; şi, la capătul răbdărilor, îşi cufundă capul sub pături, astupându-şi urechile cu amândouă mâinile.

Şi chiar atunci Abalhassan veni la căpătâiul lui şi îl chema pe nume, atingându-l încetişor, şi îi spuse:

— Pacea fie asupră-ţi, ya Ali!

El răspunse:

— Şi asupră-ţi să fie pacea lui Allah şi milele sale, ya Abalhassan! Deie Allah să-mi fii aducător de veşti tot atâta de albe ca şi chipul tău, o, prietene al meu!

Atunci Abalhassan, nevroind să vorbească nimic faţă de toţi oaspeţii aceia, se mulţumi să-i facă doar cu ochiul lui ben-Bekar; şi, când toată lumea plecă, îl sărută şi îi istorisi câte i le spusese roaba de taină, şi adăugă:

— Poţi fi încredinţat, o, fratele meu, că îţi sunt întru totul credincios şi că sufletul meu este al tău. Şi nu voi avea tihnă decât după ce am să-ţi aduc seninul în inimă.

Iar ben-Bekar fu aşa de mişcat de chibzuirilc cuminţi ale prietenului său, încât plânse din toată inima şi spuse:

— Mă rog ţie, împlineşte-ţi binele ce-mi faci petrecându-ţi noaptea cu mine, ca să putem tăifăsui laolaltă şi ca să-mi înseninezi cugetul chinuit.33

Iar Abalhassan nu pregetă a se învoi cu dorinţa lui. Şi rămase lângă el să-i procitească stihuri şi să-i cânte imnuri de iubire, cu glas molcom, la ureche. Şi ba erau stihuri pe care poetul le spunea iubitei sale, ba erau stihuri despre cea mult-iubită. Or, iacătă mai întâi dintr-o sumedenie, stihurile de cinstire a iubitei34:

Cu paloşul privirii ei de jar Îmi despică şi coif fi obrăzar,
Iar sufletul mi-l prinse pe vecie La brâul ei de ramură mlădie.

Cu totul albă-n ochii-mi se ivi Cu boaba-i de argint arzând benghie Pe umbra dulcea-a verginei bărbii!

Când prinsă de vreo spaimă rea tresare, Ah, cornalina-i din obrazul-floare Zahăr se face şi mărgăritare.

Iar când mâhnită sade şi suspină, Cu palma sprijinindu-şi pieptul gol, Spuneţi-mi, ochi ai mei, ce dor vă-nspină Şi ce vedeţi în marele pârjol!

„Vedem, spun ei, o stebla de lumină Din care cinci tulpini răsar sclipind, Ce se încheie într-o cornalină Cu ape dezmierdate în alint!”

E drept, nu are lance să străpungă, Dar teme-te de săgetarea-i lungă!

Dintr-o clipire poate să te facă Rob preasupus, pentru vieaţa-ntreagă!

Şi încă:

I-i trupul ca un ram de aur; sânii Potire răsturnate sunt, păgânii;

Iar buzele-i sunt două dulci granate, De răsuflarea ei înmiresmate.

Dar tot atunci, văzându-l pe prietenul său tulburat până peste poate, Abalhassan spuse:

— O, Ali, am să-ţi cânt acum cântecul de laudă pe care atâta de mult îţi plăcea să-l suspini, alături de mine, în suk, în prăvălia mea! Fie ca el să-ţi aştearnă un balsam pe sufletul rănit, ya Ali! Ascultă, dar, prietene, vorbele cele minunate ale cântecului:

Paharnice, hai, toarnă vin!

De aur e slăvită cupă -

Hai, umple-mi-o cu-acel rubin Ce toată grija o destupă!

Alungă-mi vechiul gând amar Şi spaima zilei care vine;

Ia cupa şi mi-o umple iar Şi-mbată-mă, să uit de mine!

Doar tu, din câţi în preajmă-mi stau, Pricepi ce alţii nu ştiu încă;

Doar tu ştii ce durere beau Şi toată taina mea adâncă!

Nu zăbovi! Hai, adu-mi-l, Balsamul de uitare iară.

Cu albi obraji ca de copil, Mai dulci ca gura de fecioară!

La cântecul acesta, emirul Ali, cel atâta de slăbit şi mai înainte, fu cuprins de o atare stare de sfârşeală, pricinuită de amintirile cele grele care i se întorceau în minte, încât începu să plângă iar; şi Abalhassan nu mai ştiu ce să-i spună spre a-l linişti, şi îşi petrecu iarăşi toată noaptea aceea la căpătâiul lui, ca să-l vegheze, fara a închide ochiul o clipită. Apoi, către ziuă, se hotărî să se ducă să-şi deschidă prăvălia, pe care o delăsase de-a binelea de o bună bucată de vreme. Şezu acolo până seara. Dar în clipita când, după ce isprăvise de vândut şi de cumpărat, tocmai da să strângă vigurile de pe tejghele şi se gătea să plece, văzu că vine, învăluită în iaşmac, copila de credinţă a cadânei Şamsennahar şi care, după salamalecurile îndătinate, îi spuse:

— Stăpâna mea vă trimite, ţie şi lui ben-Bekar, urările ei de pace, şi mă însărcinează, precum a fost înţelegerea, să vin să iau ştiri despre sănătatea lui! Cum îi merge Spune-mi!

El îi spuse:

— O, mult gingaşo, nu mă mai întreba! Căci răspunsul meu chiar că ar fi prea amar! întrucât starea prietenului nostru este departe de a fi strălucită! Nu mai doarme! Nu mai mănâncă! Nu mai bea! Şi numai stihurile de-abia dacă îl mai scot oleacă din sfârşeala lui! Of, de i-ai vedea gălbejeala de pe obraji!

Ea spuse:

— Ce pacoste pe noi! într-un sfârşit, iacătă! Stăpâna mea, care nu este nicidecum mai bine, dimpotrivă, m-a însărcinat să-i duc iubitului ei o scrisoare pe care o am colea în păr. Şi a stăruit să nu cumva să mă întorc fara răspuns. Vrei să mă însoţeşti până la prietenul nostru, care nu ştiu unde şade?

Abalhassan spuse:

— Ascult şi mă supun!

Şi grăbi a închide prăvălia şi a merge la zece paşi înaintea roabei de credinţă, care venea după el…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se Iu minează de ziuă şi, sfioasă cum era, nu vroi să mai lungească povestea.

Dar în cea de a o sută cincizeci şi opta noapte Spuse:

…la zece paşi înaintea roabei de credinţă, care venea după el. Iar când ajunse acasă la ben-Bekar, îi spuse copilei, poftind-o să şadă pe chilimul din odaia de la Intrare:

— Aşteaptă-mi aici câteva clipite! Mă duc mai întâi să ma încredinţez că nu se află la el niscaiva străini!

Şi intră la ben-Bekar şi îi făcu semn cu ochiul. Iar ben-Bekar pricepu semnul şi le spuse celor care îl înconjurau:

— Cu îngăduinţa domniilor voastre! Mă cam doare burta!

Ei atunci înţeleseră şi, după salamalecuri, plecară, lăsându-l singur cu Abalhassan. Or, de îndată ce oaspeţii plecară, Abalhassan alergă s-o cheme pe roabă, pe care o pofti înlăuntru. Şi, la vederea ei numai, care îi aducea aminte de Şamsennahar, ben-Bekar se şi simţi înzdrăvenit pe jumătate, şi îi spuse:

— O, ce ivire desfătătoare! Oh, fii binecuvântată!

Iar copila se temeni mulţumindu-i, şi îi înmână numaidecât scrisoarea de la Şamsennahar. Şi Ali ben-Bekar lua scrisoarea şi o duse la buze, apoi la frunte şi, cum era prea slăbit ca s-o citească, i-o întinse lui Abalhassan, care găsi în ea, scrise de mâna cadânei, nişte stihuri în care toate chinurile de dragoste erau istorisite în vorbele cele mai înduioşătoare. Şi întrucât Abalhassan socoti că citirea lor l-ar arunca pe prietenul său în starea cea mai rea, în mulţumi să-i înfăţişeze cuprinsul pe scurt, în câteva cuvinte tare ispitite35, şi îi spuse:

— Numaidecât, o, Ali, mă însărcinez a răspunde, iar tu vei iscăli!

Şi lucrul se făcu într-un chip desăvârşit, iar Ali ben-Bekar dori ca tâlcul de temei al scrisorii să fie aşa: „Daca durerea ar lipsi din dragoste, îndrăgostiţii nu ar mai simţi nici o desfătare în a-şi scrie!”

Şi stărui pe lângă copila roabă, până ca ea să-şi ia rămas-bun, să-i povestească stăpânei sale toate câte le văzuse din durerea lui. Pe urmă îi înmâna răspunsul pe care îl stropi cu lacrimile lui, iar roaba fu atâta de înduioşată, încât se porni şi ea să plângă în hohote, şi plecă urându-i tihnă în inimă. Iar Abalhassan plecă şi el s-o însoţească pe copilă pe uliţe; şi nu se despărţi de ea decât dinaintea prăvăliei lui, unde îşi luară bun-rămas, iar Abalhassan se întoarse acasă la el.

Or, când ajunse acasă, Abalhassan se apucă întâia oară să cugete la rosturile lui, şi îşi zise aşa sieşi, stând jos pe divan: „Şi Abalhassane, vezi bine că treaba începe să miroasă rău a primejdie! Ce are să fie dacă povestea va să ajungă la urechile califului? Ya Allah! ce are să fie? Negreşit, ben-Bekar atâta îmi este drag, încât stau gata să-mi scot un ochi ca să i-l dau lui! Ci, Abalhassane, tu îi ai pe ai tăi, ai o mamă, ai surori şi fraţi mai mici! La ce izbelişti au să ajungă, din nesocotinţa ta? Că treaba chiar că nu poate să ţină prea mult aşa! Mâine am să mă duc la ben-Bekar şi am să încerc să-l smulg din dragostea aceasta cu urmări jalnice! Dacă nu mă va asculta, Allah are să-mi arate ce drum să apuc!” Şi Abalhassan, cu pieptul sugrumat de gânduri, nu pregetă, dis-de-dimineaţă, a se duce la prietenul său ben-Bekar. Îi ură bună pace şi il întrebă:

— Ya Ali, cum îţi mai este?

El răspunse:

— Mai rău ca oricând36!

Şi Abalhassan îi spuse:

— Chiar că în viaţa mea nu am văzut şi nici nu am auzit să se fi pomenit de vreo poveste ca a ta, nici nu cunosc vreun îndrăgostit atâta de anapoda ca tine! Ştii că Şamsennahar te iubeşte tot atâta cât o iubeşti şi tu, şi, în pofida unei atare încredinţări, te chinuieşti, iar starea ţi se înrăieşte din zi în zi! Atunci ce-ar mai fi dacă aceea pe care o iubeşti atâta nu ţi-ar împărtăşi dorul şi dacă, în loc să fie cu sufletul curat faţă de tine, ar fi ca mai toate femeile îndrăgostite, cărora le plac mai ales tertipurile liubovului şi minciuna. Dar mai cu

seamă, o, Ali, cugetă la năpastele ce s-ar abate asupra capetelor noastre dacă povestea ar ajunge să fie aflata de calif! Or, chiar că nu ar fi deloc cu neputinţă ca aşa ceva să se întâmple, întrucât toate acele du-te vino ale roabei celei de taină au să stârnească luarea-aminte a hadâmbilor şi răutatea roabelor; şi atunci numai Allah ar putea să ştie întinderea prăpădului nostru al tuturora! Crede-mă, o, Ali, stăruind în dragostea aceasta fară nici o uşă de ieşire, te primejduieşti a te pierde, pe tine mai întâi, şi pe Şamsennahar odată cu tine! Nu mai vorbesc de mine, care de bună seamă că, într-o clipire de ochi, aş fi şters din rândurile celor vii, laolaltă cu toţi ai mei!

Şi ben-Bekar, mulţumindu-i prietenului său pentru sfat, îi mărturisi că voinţa lui nu mai atârnă de el, şi că, de altminteri, în pofida tuturor nenorocirilor care ar putea să i se întâmple, niciodată nu are să se cruţe, atâta vreme cât Şamsennahar nu se teme să-şi primejduiască viaţa din dragoste pentru el.

Atunci, văzând că de aci înainte toate vorbele ar fi zadarnice, Abalhassan se despărţi de prietenul său şi lua calea spre casă, pradă grijilor faţă de ziua de mâine.

Or, printre prietenii care veneau cel mai des pe la Abalhassan era şi un tânăr giuvaiergiu tare de treabă, pe nume Amin, şi de prietenia căruia putuse să se încredinţeze de multe ori. Şi taman acel tânăr giuvaiergiu veni pe la el, chiar în clipita când, tolănit pe perne, Abalhassan se cufundase în buimăcire. Încât, după salamalecurile de cuviinţă, Amin şezu lângă el pe divan şi, cum era singurul ins care mai ştia câte ceva despre povestea aceea de dragoste, îl întrebă:

— O, Abalhassan, ce mai este cu dragostile lui Ali ben-Bekar şi Şamsennahar?

Abalhassan răspune:

— O, Amin, aibă-ne Allah întru mila sa! Am nişte presimţiri care nu îmi prevestesc nimic de bine! …

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută cincizeci şi noua noapte spuse:

…nişte presimţiri care nu îmi prevestesc nimic de bine! încât, ştiindu-te om de omenie şi prieten de credinţă, vreau să-ţi dezvăluiesc mijlocul la care cuget să mă hotărăsc spre a scăpa, eu şi ai mei, din păsul acesta primejdios!

Şi tânărul giuvaiergiu îi spuse:

— Poţi să vorbeşti cu toată încrederea, o, Abalhassan! Vei afla în mine un frate gata să se străduiască a-ţi fi de ajutor!

Şi Abalhassan îi spuse:

— Am de gând37, o, Amin, să mă desfac de toate legăturile mele de la Bagdad, să-mi adun câştigurile de pe la datornici, să-mi plătesc datoriile, să-mi vând cu scăzământ mărfurile, să încherb ce-oi putea să încherb, şi să mă duc cât mai departe, la Bassra de pildă, unde sa aştept în tihnă urmările. Întrucât, o, Amin, starea aceasta de lucruri mi-a ajuns de neîndurat, iar viaţa nu îmi mai este cu putinţă aici, de când sunt bântuit de faima de a i se şopti califului că aş fi băgat în beleaua asta de dragoste. Că tare-i cu putinţă ca dandanaua să fie aflată până la urmă de către calif!

La vorbele acestea, tânărul giuvaiergiu îi spuse:

— Într-adevăr, o, Abalhassan, hotărârea ta este o hotăarare înţeleaptă, iar gândul tău este gândul la care un om chibzuit poate să ajungă după multă chibzuinţă. Allah să te lumineze şi să-ţi arate cea mai bună dintre căile sale, spre a ieşi de la ananghie! Şi, dacă ajutorul meu poate să te hotărască să pleci fară de căinţe, iacătă-mă-s gata să fac totul în locul tău, ca şi cum ai fi aici, şi să-l slujesc pe prietenul tău ben-Bekar cu ochii mei!

Şi Abalnassan îi spuse:

— Dar cum ai să faci, întrucât nici pe Ali ben-Bekar nu îl cunoşti şi nici la sarai nu ai vreo legătură şi nici cu Şamsennahar?

Amin răspunse:

— Cât despre sarai, am şi avut prilejul să vând acolo nişte giuvaieruri, prin chiar mijlocirea tinerei de credinţă a frumoasei Şamsennahar; iar cât despre ben-Bekar, nimic nu va fi mai uşor decât a-l cunoaşte şi a-i căpăta încrederea. Fii aşadar cu sufletul liniştit şi, dacă vrei să pleci, nu te îngrija de nimic, întrucât Allah este uşarul care, când vrea, ştie să deschidă toate uşile!

Şi cu vorbele acestca, giuvaiergiul Amin îşi luă rămas-bun de la Abalhassan şi plecă în treaba lui…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar în cea de a o suta şaizecea noapte spuse:

…îşi luă rămas-bun de la Abalhassan şi plecă în treaba lui.

Iar peste trei zile veni iarăşi să vadă ce mai face, da găsi casa goală cu totul. Atunci întrebă pe la vecini, care îi răspunseră:

— Abalhassan a plecat la Bassra într-o călătorie negustorească, şi ne-a spus că toată lipsa lui nu are să fie de lungă vreme şi că, de cum va dobândi banii pe care i-i datorează nişte cumpărători de-ai lui de departe, nu va zăbovi să se întoarcă la Bagdad.

Atunci Amin pricepu că până la urmă Abalhassan se supusese spaimelor şi socotise mai bine să se facă nevăzut, în împrejurarea că povestea aceea de dragoste ar ajunge la urechile califului. Dar dintru-ntâi nu ştiu ce să facă; într-un sfârşit porni către casa lui ben-Bekar. Acolo il rugă pe un rob să-l ducă la stăpânul lui; iar robul îl pofti în sala de oaspeţi, unde tânărul giuvaiergiu îl găsi pe ben-Bekar întins pe perne şi galben rău. Atunci îi spuse:

— O, stăpâne al meu, măcar că ochii mei nu au avut hucuria de a te vedea până astăzi, vin mai întâi să-ţi cer iertare că am pregetat atâta până să mă înfăţişez ca să aflu ştiri despre sănătatea ta. Apoi vin să-ţi vestesc un lucru care de bună seamă că îţi va pricinui oarecare supărare, şi totodată sunt şi aducătorul leacului ce te va face să uiţi totul!

Şi ben-Bekar, tremurând de tulburare, îl întrebă:

— Pe Allah! ce fel de mâhnire mi se mai poate întâmpla?

Şi tânărul giuvaiergiu îi spuse:

— Află, o, stăpâne al meu, că eu totdeauna am fost omul căruia i se spovedea prietenul tău Abalhassan şi ca nu îmi tăinuia niciodată nimic din toate câte i se întâmplau. Or, iacătă-s trei zile de când Abalhassan, care de obicei venea să mă vadă în fiecare seară, nu a mai dat nici un semn de viaţă; şi, întrucât ştiu din destăinuirile pe care mi le-a făcut, că şi tu eşti prieten cu el, vin să te întreb dacă ştii cumva unde este şi pentru ce a plecat aşa şi a pierit fară a spune nimic prietenilor sai.

La vorbele acestea, bietul ben-Bekar îngălbeni până peste poate şi ajunse de era să-şi piardă întru totul orice simţire. Într-un sfârşit, izbuti să îngaime:

— Şi eu de-abia acuma aflu! Şi chiar că nu ştiam care sa fie pricina lipsei acesteia de trei zile a lui ben-Taher! Ci, dacă aş trimite un rob de-al meu să capete ştiri despre el, poate că am afla adevărul faptului38.

Şi îi spuse unuia dinte robi:

— Du-te degrabă acasă la ben-Taher şi întreabă daca se mai află acolo sau dacă a plecat în vreo călătorie. Daca ţi se va răspunde că a plecat în călătorie, nu pregeta sa întrebi încotro a plecat.

Şi pe dată robul ieşi spre a se duce să capete veşti, şi se întoarse după un răstimp şi îi spuse stăpânului său:

— Vecinii lui Aballhassan mi-au povestit că Abalhassan a plecat la Bassra. Dar am găsit acolo şi o copilă care asemenea întreba şi ea de Abalhassan şi care m-a iscodit; „Fără nici o îndoială că eşti vreo slugă de-a emirului ben Bekar?” Şi, cum i-am răspuns adeverind, ea a adăugat ca are să-ţi aducă o ştire şi m-a însoţit până aici. Şi aşteaptă să-ţi vorbească.

Şi ben-Bekar răspunse:

— Pofteşte-o numaidecât!

Or, peste câteva clipite, copila intră, iar ben-Bekar văzu că era roaba de inimă a frumoasei Şamsennahar. Păşi înainte şi, după salamalecuri, îi spuse la ureche câteva cuvinte care îi luminară chipul şi i-l întunecară, rând pe rând39.

Atunci tânărul giuvaiergiu găsi că era potrivit a-şi deşterne spusa şi grăi:

— O, stăpâne al meu, şi tu, o, copilă, aflaţi că Abalhassan, înainte de a pleca, mi-a povestit tot ceea ce ştia şi mi-a destăinuit spaima pe care o trăia numai la gândul că dragostea care vă tulbură ar putea să ajungă la urechile califului. Ci eu, care nu am nici soţie, nici copii, nici rude, stau din tot sufletul să-i ţin locul pe lângă voi, întrucât am fost tare înduioşat de amănuntele pe care mi le-a isiorisit ben-Taher despre dragostile voastre cele fară de noroc. Dacă binevoiţi a nu vă lepăda de slujbele mele, va juruiesc pe Prorocul nostru cel sfânt (asupra-i fie ruga şi pacea!) să vă fiu tot atâta de credincios ca şi prietenul meu ben-Taher, ba mai hotărât şi mai statornic. Şi chiar dacă îmbierea mea nu vă ispiteşte, să nu care cumva să credeţi că nu aş avea sufletul atâta de cinstit cât să păstrez o taină ce mi s-a încredinţat…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar în cea de a o suta şaizeci şi una noapte spuse:

…o taină ce mi s-a încredinţat. Dimpotrivă, dacă vorbele mele au izbutit să vă câştige pe amândoi, nu este jertfă la care să nu fiu gata a mă supune spre a vă fi pe plac; întrucât sunt hotărât să mă folosesc de toate mijloacele care îmi stau la îndemână spre a vă dobândi împlinirea la care râvniţi, şi chiar voi face din casa mea cuibul întâlniri lor tale, o, stăpâne al meu, cu frumoasa Şamsennahar!

Când tânărul giuvaiergiu îşi încheie vorbele, emirul Ali fu cuprins de atâta bucurie, încât simţi deodată puterile cum îi înviorează sufletul; se ridică în capul oaselor şi îl sărută pe giuvaiergiul Amin şi îi spuse:

— Allah mi te-a trimis, o, Amin! încât mă încredinţez ţie cu totul şi nu îmi mai aştept izbăvirea decât din mâinile tale!

Apoi îi mulţumi iarăşi îndelung şi îşi luă bun-rămas de la el plângând de bucurie.

Atunci giuvaiergiul plecă, luând-o cu el şi pe copilă; o duse până la casa lui şi îi spuse că de aci înainte întâlnirile dintre ea şi el acolo se vor petrece, precum şi întâlnirea pe care o punea la cale dintre emirul Ali şi frumoasa Şamsennahar. Iar copila, cunoscând astfel drumul casei, nu vroi să zăbovească mai mult, spre a se duce să-i dea de ştire stăpână-sii despre cele rostuite. Îi făgădui aşadar giuvaiergiului că are să aducă a doua zi răspunsul de la Şamsennahar.

Şi într-adevăr, a doua zi fata veni acasă la Amin şi îi spuse:

— O, Amin, stăpâna mea Şamsennahar a fost peste măsură de bucuroasă când a aflat de vrerile tale de bine pe care le ai faţă de noi. Şi m-a însărcinat să vin să te iau şi să te duc la ea la sarai, unde să-ţi mulţumească cu chiar gura ei pentru mărinimia ta cea neaşteptată şi pentru grija ce o porţi unor oameni la ale căror rosturi nimica nu te silea să slujeşti.

La vorbele acestea, tânărul giuvaiergiu, în loc să arate vreo grabă de a se potrivi la dorinţa cadânei, dimpotrivă, fu cuprins de un fior prin tot trupul şi se făcu galben de-a binelea şi, într-un sfârşit, îi spuse copilei:

— O, soră a mea, văd bine că Şamsennahar şi cu tine nu aţi cugetat la pasul pe care îmi cereţi să-l fac. Voi uitaţi că eu sunt un biet om de rând şi că nu am nici trecerea lui Abalhassan, nici cârdăşiile pe care şi le-a ţesut el printre hadâmbii de la sarai, unde putea să umble în voie pentru toate salamalecurile cu care era însărcinat; şi nu am nici chipeşia lui, nici priceperea lui minunată la purtările oamenilor pe la care hălăduia. Aşa, încât, cum să cutez a merge la sarai, eu care mă cutremuram şi numai cât ce-l auzeam pe Abalhassan povestindu-mi despre drumurile lui la cadână? Chiar că nu mă îmboldeşte inima să înfrunt o

atare primejdie! Dar poţi să-i spui stăpânei tale că de bună scamă casa mea este ungherul cel mai prielnic pentru întâlniri; şi, dacă se învoieşte să vină aici, vom putea să tăifăsuim în tihnă, fară a fi apăsaţi de frica vreunei primejdii!

Şi cum copila se tot străduia să-l îndemne a o urma şi, până într-un sfârşit, chiar îl înduplecase să se ridice, fu cuprins deodată de o asemenea tremurătură, încât se clătină pe picioarc, iar fata fu nevoită să-l sprijine şi să-l ajute să şadă jos iarăşi, dându-i să bea un pahar de apă rece spre a-i potoli duşii.

Atunci, dacă văzu că ar fi fost nechibzuit să mai stăruiască, tânăra îi spuse lui Amin:

— Ai dreptate! Este mai bine, spre folosul nostru al tuturora, mai degrabă s-o hotărâm pe Şamsennahar să vină ea însăşi aici. Aşa că am să mă străduiesc cu treaba aceasta şi am s-o aduc negreşit. Aşteaptă-ne dar fară a te clinti o clipită!

Şi chiar că, întocmai precum presupusese ea, de îndată ce roaba îi spuse stăpână-sii neputinţa în care se afla tânărul giuvaiergiu de a intra la sarai, Şamsennahar, fară a şovăi o clipită, se ridică şi, învăluindu-se în feregeaua ei de mătase, porni în urma roabei de credinţă, uitându-şi de slăbiciunea care până aci o ţintuise între perne. Copila intră ea mai înainte în casă, spre a se încredinţa că stăpână-sa nu se primejduia a fi văzută de niscaiva robi sau de străini, şi îl întrebă pe Amin:

— Măcar ai trimis de-acasă slugile?

El răspunse:

— Locuiesc singur aici, cu o arăpoaică bătrână care îmi ţine gospodăria.

Ea spuse:

— Oricum, să n-o laşi să intre aici!

Şi se duse să încuie cu mâna ei uşile pe dinăuntru, şi pe urmă se repezi s-o aducă şi pe stăpână-sa.

Şi Şamsennahar intră şi, la trecera ei, odăile şi sălile se umplură vrăjitoreşte de miresmele rochiilor sale. Şi fară a rosti o vorbă şi fară a se uita în jurul ei, se duse să stea pe divan şi se sprijini pe pernele pe care giuvaiergiul sări să le rânduiască la spatele ei. Iar ea rămase nemişcată aşa, o bună bucată de vreme, cuprinsă de slăbiciune şi abia mai răsuflând. Izbuti într-un sfârşit, după ce se odihni de drumul acela atâta de neobişnuit, să-şi salte iaşmacul şi să se descotorosească de izar. Iar tânărul giuvaiergiu, năuc, gândi că vedea în sălaşul său însuşi soarele. Iar Şamsennahar îl măsură din priviri o clipită, pe când el şedea sfios la câţiva paşi, şi o întrebă la ureche pe roabă:

— Este chiar cel despre care mi-ai vorbit?

Iar după ce fata răspunse: „Da, stăpână!”, îi spuse tânărului:

— Ce mai faci, ya Amin?

El răspunse:

— Slavă lui Allah, sunt bine, sănătos! Ferească-te Allah şi păstreze-te precum aurul miresmelor!

Ea îi spuse:

— Eşti însurat ori holtei?

El răspunse:

— Pe Allah! holtei, o, stăpână a mea! Şi nu am nici tată, nici mamă, nici vreo altă rudă. Încât, drept toată grija, nu am decât a mă dărui meseriei mele; iar dorinţele tale cele mai mici vor fi pe capul şi pe ochii mei…

În clipita accasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar în cea de a o sută şaizeci şi doua noapte spuse:

…iar dorinţele tale cele mai mici vor fi pe capul şi pe ochii mei! Să mai ştii, pe deasupra, că pun întru totul la voia ta, pentru întâlnirile tale cu ben-Bekar, o casă a mea, unde nu locuieşte nimeni, şi care se află chiar peste drum de aceasta de aici în care locuiesc eu. Am s-o îmbrac numaidecât, spre a vă primi cum se cuvine, şi ca sa nu duceţi lipsă de nimic!

Atunci Şamsennahar îi mulţumi îndelung şi îi spuse:

— Ya Amin, ce soartă norocită-i soarta mea, de a fi avut norocul să dau de un prieten aşa de credincios ca tine! Ah, simt acuma limpede cât de folositor este ajutorul unui prieten de inimă, şi mai ales ce dulce este să dai de o oază de tihnă după o pustietate de zbucium şi de chinuri! Crede-mă, asemenea, că şi Şamsennahar se va pricepe să-ţi dovedească într-o zi că ştie preţul prieteniei! Uită-te la copila aceasta a inimii mele, o, Amin! Esie tânără, şi dulce, şi răpitoare; poţi să fii încredinţat în curând, cu toată mâhnirea pe care o voi avea de a mă despărţi de ea, am să ţi-o dăruiesc spre a te face să petreci nopţi de lumină şi zile de alint!

Şi Amin se uită la copilă şi văzu că era într-adevăr tare ispititoare şi că avea, pe lângă nişte ochi desăvârşit de frumoşi, şi nişte rotunjimi cu totul şi cu totul de minune. Şi Şamsennahar urmă:

— Am încredere fară de margini în ea, aşa că să nu te temi a-i dezvălui tot ceea ce are să-ţi spună emirul Ali! Şi iubeşte-o, întrucât are în ea însuşiri de duioşie ce răcoresc inima!

Şi Şamsennahar îi mai spuse apoi giuvaiergiului şi alte multe lucruri gingaşe, şi plecă urmată de credincioasa ei care, cu ochii-i zâmbitori, îi spuse rămas-bun proaspătului ei prieten.

După ce plecară, giuvaiergiul Amin alergă la prăvălia sa şi scoase de acolo toate vasele de preţ, şi toate cupele împodobite, şi toate tasurile de argint, şi le cără în casa în care chibzuise să-i primească pe cei doi îndrăgostiţi. Pe urmă se duse pe la toţi cunoscuţii săi şi împrumută de pe la unii chilimuri, de pe la alţii perne de mătase, de pe la alţii farfuriuri, tablale şi ibrice. Şi, într-un sfârşit, îşi îmbrăcă în felul acesta toată casa falnic.

Atunci, cum isprăvise de pus totul în rânduială şi şezuse jos oleacă să arunce o privire largă peste toate, văzu că intră încetişor prietena lui, copila cea de credinţă a

frumoasei Şamsennahar. Fata se apropie de el legănând nurliu din şolduri şi îi spuse, după salamalecuri:

— O, Amin, stăpâna mea îţi trimite urarea ei de bună pace şi mulţumirile ei, şi îţi spune că datorită ţie este acuma pe deplin împăcată de plecarea lui Abalhassan. Şi apoi m-a însărcinat să-ţi spun să-i dai de ştire iubitului ei că emirul drept-credincioşilor lipseşte de la sarai şi că în seara aceasta ea ar putea să vină aici. Aşa, încât, trebuie numaidecât să-l vesteşti pe emirul Ali; şi nu mă îndoiesc că ştirea aceasta va izbuti să-l întremeze şi să-i aducă îndărăt puterile şi sănătatea.

Şi, după ce rosti vorbele acestea, copila scoase de la sân o pungă plină cu dinari şi i-o întinse lui Amin, spunându-i

— Stăpâna mea te roagă să faci toate cheltuielile, fara de zgârcenie!

Dar Amin nu vroi să primească punga, lepădându-se.

— Oare preţuirea mea aşa de mică este în ochii ei. Încât stăpâna ta, o, copilo, îmi dă aurul acesta drept plată? Spune-i că Amin este plătit cu asupra de măsură cu aurul vorbelor ei şi cu privirile ochilor ei!

Atunci fata luă îndărăt punga şi, cu totul bucuroasa de mărinimia lui Amin, alergă să-i povestească faptul stăpânăsii Şamsennahar şi s-o încredinţeze că totul era gata în casă. Apoi începu s-o ajute să-şi facă scalda, să se pieptene, să se parfumeze şi să se îmbrace cu hainele ei cele mai frumoase.

La rândul său, giuvaiergiul Amin zori a se duce la emirul Ali ben-Bekar, după ce pusese flori proaspete în oluri, rânduise tablalele pline cu bunătăţuri de toate felurile, cu plăcinte, cu zumaricale şi cu băuturi, şi înşirase cum se cuvine, pe lângă perete, lăutele şi celelalte scule de cântat. Şi intră la emirul Aii, pe care îl găsi oleacă mai învoinicit de nădejdea pe care în ajun i-o sădise în inimă40. Încât bucuria acestuia fu peste măsură, când auzi că tare curând avea s-o vadă iarăşi pe mult-iubită lui, pricină a atâtor lacrimi şi a fericirii sale! Dintr-odată îşi uită toate mâhnirile

şi toate chinurile, şi culoarea obrajilor pe dată i se schimbă, întrucât i se străluminară cu totul şi se făcură şi mai frumoşi decât în trecut, şi pe deasupra şi mai plini de o gingăşie ispititoare.

Atunci, ajutat de prietenul său Amin, îşi puse hainele cele mai falnice şi, zdravăn de parcă nicicând nu s-ar fi aflat în pragul mormântului, luă împreună cu giuvaiergiul calea către casa acestuia. Şi, după ce intrară, Amin sari să-l poftească pe emir să şadă şi îi potrivi la spate nişte perne dulci, şi aşează în preajma lui, de-a dreapta şi de-a stânga, câte un ol frumos de cleştar plin cu flori, şi îi puse între degete un trandafir. Şi amândoi, tăifăsuind domol, aşteptară venirea cadânei.

Or, nici nu se scurseră bine câteva clipite că se şi auziră nişte bătăi în uşă, iar Amin se repezi să deschidă şi se întoarse pe dată, urmat de două femei, una dintre ele învăluită cu totul într-un izar des de mătase neagră…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar în cea de a o suta şaizeci şi treia noapte spuse:

…două femei, una dintre ele învăluită cu totul într-un izar des de mătase neagră. Şi era chiar la ceasul de chemare de pe minarete la rugăciune, în amurgit de soare. Şi, pe când afară, limpede, glasul cucernic al muezinului chema milele lui Allah asupra pământului, Şamsennahar îşi ridica vălul, dinaintea ochilor lui ben-Bekar.

Şi cei doi îndrăgostiţi, privindu-se unul pe altul, se prăbuşiră pieriţi; şi rămaseră aşa vreme de un ceas până a putea să-şi dobândească la loc simţirea. Când deschiseră ochii, se uitară unul la altul în tăcere, lung, fară a izbuti încă să-şi mărturisească altfel patima. Iar când ajunseră îndeajuns de stăpâni pe ei cât să-şi poată grăi, îşi spuseră nişte vorbe atâta de dulci, încât copila cea de credinţa şi tânărul Amin nu se putură opri să nu plângă, în ungherul lor.

Şi pe dată giuvaiergiul Amin cugetă că era vremea de a-şi cinsti oaspeţii, şi zori, ajutat de copilă, să le aducă mai întâi mirosnele cele dulci, care îi stârniră să guste din bucate, din poame şi din băuturi, care erau din belşug şi numai din cel mai bun soi. După care Amin le turnă apa cu ibricul pe mâini şi le întinse ştergarele cu horbote de mătase. Şi abia atunci, însufleţiţi pe deplin şi uşuraţi de tulburarea dintâi, putură într-adevăr să înceapă a degusta desfătările întâlnirii lor. Încât Şamsennahar, fară a răbovi mai mult, îi spuse copilei:

— Dă-mi lăuta aceea să încerc a o face să spună patima nemăsurată care ţipă în sufletul meu!

Şi roaba îi aduse lăuta, pe care ca o luă şi o puse pe genunchi, şi, după ce îi potrivi repede strunele, începu dintru-ntâi cu un pestref fară cuvinte. Şi lăuta, sub degetele ei, suspina ori râdea, iar sufletul i se destrăma în vârtejuri de sunete care îi ţinea pe toţi cu inima la gură. Atunci începu vraja lor. Şi atunci numai, cu ochii pierduţi în ochii iubitului ei, Şamsennahar cantă:

Ah, trup al meu de-ndrăgostită, Tot aşteptându-l în zadar Pe cel care îmi e ispită, Te-ai străvezit ca un cleştar.

E-aicil Pe faţa mea arsura Atâtor lacrimi ce-am vărsat E răcoroasă-acum ca bura Sub ochii celui aşteptat.

O, noapte darnică şi dragă, La pieptul lui îmi dăruieşti Ceea ce viaţa mea întreagă Am tot visat fară nădejdi!

O, noapte-a mea de mult râvnită, Sub braţul drept al lui mă strâng, Şi suspinând de fericită Il ţin la piept cu braţul stâng.

Ah, vinul gurii lui cu sete Să-l sorb adânc – iar gura mea Cu mierea ei să mi-l desfete Şi fagurii ei toţi să-i dea! 41

Când auziră cântecul accsta, tustrei fură cuprinşi de o desfătare atâta de nemăsurată, încât strigară din adâncul piepturilor lor:

— Ya leii! Ya salam! Iacătă, ah, vorbele desfătării!

Pe urmă giuvaiergiul Amin, socotind că şederea lui acolo nu mai era de trebuinţă, şi bucuros până peste poate că îi

vedea pe cei doi îndrăgostiţi unul în braţele celuilalt, se strecură pe furiş, şi, ca nu cumva să-i tulbure în vreun fel, se hotărî să-i lase singuri în casa aceea. Lua aşadar drumul spre casa în care locuia şi, cu sufletul liniştit acum, nu zăbovi a se întinde pe patul său, cu gândul la fericirea prietenilor dragi. Şi dormi până dimineaţa.

Or, când se trezi, văzu dinainte-i chipul bântuit de spaimă al bătrânei arăpoaice, care se plesnea cu palmele peste obraji, jeluindu-se. Şi cum da să deschidă gura ca s-o întrebe ce păţise, arăpoaica speriată îi arătă cu o schimă tăcută un vecin care şedea în uşă, aşteptându-l să se trezească.

La rugămintea lui Amin, vecinul se apropie şi, după salamalecuri, îi spuse:

— O, vecinc, am venit să te căinez de nenorocirea înfricoşată care s-a abătut azi-noapte peste casa ta!

Şi giuvaiergiul strigă:

— Pe Allah! despre ce nenorocire vorbeşti?

Omul spuse:

— Întrucât încă nu ştii, află că azi-noapte, de cum ai venit acasă, nişte hoţi care nu sunt la întâia lor ispravă, şi care pesemne că te văzuseră în ajun, pe când cărai în cealaltă casă a ta lucrurile cele de preţ, au aşteptat să pleci, ca să se repeadă în casa aceea unde gândeau că nu au să dea de nimeni. Dar au dat de oaspeţii pe care i-ai găzduit acolo azi-noapte, şi pesemne că i-or fi omorât şi i-or fi ascuns, întrucât nu s-a putut da de urma lor. Cât despre casă, hoţii au prădat-o cu totul, fără să mai lase nici baremi o pătură sau o pernă. Şi acuma-i curată şi goală cum n-a fost niciodată.

I.a ştirea aceea, tânărul giuvaiergiu strigă, ridicându-şi mâinile a deznădejde:

— Ya Allah! ce prăpăd! Şi bunurile mele, şi lucrurile pe care mi le-au împrumutat prietenii mei, s-au dus pe totdeauna, da asta nu este nimic pe lângă pierderea oaspeţilor mei!

Şi, năuc, o luă la fugă, desculţ şi în cămaşă, spre cealaltă casă a lui, urmat îndeaproape de vecinul care îl căina de nenorocirea pătimită. Şi se încredinţă că într-adevăr odăile răsunau din toată goliciunea lor! Atunci se prăbuşi plângând şi scoţând un potop de suspine, pe urmă strigă:

— Of, acuma ce să fac, o, vecine al meu?

Vecinul răspunse…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută şaizeci şi patra noapte spuse:

…Vecinul răspunse:

— Eu socot, o, Amin, că hotărârea cea mai bună este tot aceea de a-ţi primi nenorocirea cu tărie şi de a aştepta prinderea hoţilor, care mai devreme sau mai târziu nu au să scape a fi prinşi; întrucât străjile valiului sunt pe urmele lor, nu doar pentru prădăciunea de aici, şi pentru încă multe alte răutăţi săvârşite în vremea din urmă!

Şi bietul giuvaiergiu strigă: „O, Abalhassan ben-Taher, înţeleptule! ce bine te-ai gândit tu să te adăposteşti cuminte la Bassra! Dar ceea ce era scris, trebuia sa se împlinească!”

Şi Amin, plin de jale, luă calea îndărăt către locuinţa lui, printr-un puhoi de oameni care aflaseră toată povestea şi care îl căinau când îl văzură trecând.

Or, când ajunse la poarta casei, giuvaiergiul Amin găsi în odaia de la intrare un bărbat pe care nu îl cunoştea şi care îl aştepta. Şi omul, când îl văzu, se ridică şi îi ură bună pace, iar Amin îi răspunse la salamalec. Atunci omul îi zise:

— Am a-ţi spune câteva vorbe de taină, numai între noi doi!

Şi Amin voi să-l poftească în casă, dar omul zise:

— Este mai bine să fim întru totul singuri; aşa că haidem mai degrabă în cealaltă casă a ta!

Iar Amin, mirat, îl întrebă:

— Păi eu nici nu te cunosc, iar tu mă ştii şi pe mine şi ştii şi casele mele?

Necunoscutul zâmbi a râde şi spuse:

— Am să-ţi lămuresc toate! Şi, de-o vrea Allah, am să fiu deoarecare folos pentru liniştea ta!

Atunci Amin ieşi cu necunoscutul şi ajunse la cealaltă casă; da acolo necunoscutul îi arătă lui Amin că usa fusese spartă de hoţi şi, ca urmare, nu s-ar afla nici acolo feriţi de urechi străine. Apoi îi spuse:

— Hai după mine! am să te duc într-un loc ferit pe care îl ştiu eu.

Atunci insul purcese la drum, iar Amin se ţinu după el, dintr-o uliţă într-altă uliţă, dintr-un suk într-alt suk şi de la o poartă la altă poartă, până la lăsarea serii. Atunci ajunseră la Tigru, şi omul îi spuse lui Amin:

— Fără nici o îndoială că am fi mai la adăpost pe malul celalalt!

Şi tot atunci, ieşind ca din senin, un luntraş se apropie de ei şi, până ca Amin să poată măcar gândi să nu primească, se şi pomeni împreună cu necunoscutul în caicul care, din câteva bătăi straşnice de vâslă, îi şi duse pe malul dimpotrivă. Atunci insul îl ajută pe Amin să sară pe ţărm şi, luându-l de mână, îl duse pe nişte uliţe strâmte şi întortocheate. Iar Amin, care nu mai pricepea nimic, gândi în parte-şi: „In viaţa mea nu mi-a călcat piciorul pe aici! Ce pătăranie mi-e dată!”

Şi insul ajunse într-un sfârşit la o uşă scundă, toată numai din fier, şi, scoţând de la brâu o cheie mare şi ruginită, o vârî în încuietoarea care scârţâi amarnic şi lăsă sa se deschidă poarta. Insul intră şi îl pofti şi pe Amin să între. Pe urmă încuie poarta la loc. Şi se strecurară pe dată într-o bortă pe unde trebuia să mergi pe brânci. Şi. La capătul bortei, se pomeniră deodată într-o sală luminată numai de o făclie ce se afla chiar la mijlocul încăperii. Iar împrejurul acelei făclii, Amin văzu că şedeau, nemişcaţi, zece inşi, îmbrăcaţi cu haine asemenea şi atâta de la fel întru totul, încât i se păru că vede numai şi numai un chip răsfrânt de zece ori în nişte oglinzi.

La priveliştea aceea, Amin, care era tare istovit de drumul pe care îl bătuse de cu dimineaţă, fu cuprins de o slăbiciune deplină şi se prăbuşi la pământ. Atunci insul care îl adusese îl stropi cu oleacă de apă şi, în felul acesta, il înviora. Pe urmă, întrucât se şi aşternuse masa de cină, cei zece inşi gemeni se aşezară să mănânce, după ce însă, toţi dintr-odată şi cu un singur glas, îl poftiră pe Amin sa se înfrupte din hrana lor. Iar Amin, văzând că tus-zece mâncau din toate farfuriile, îşi zise: „Dacă ar fi otravă în ele, nu ar mânca şi ei!” Şi, în pofida spaimei, se apropie şi mancă pe săturate, flămând cum era de cu dimineaţă.

Când cina se sfârşi, acelaşi glas – unul şi înzecit – îl întrebă:

— Ne cunoşti?

El răspunse:

— Nu, pe Allah!

Cei zece îi răspunseră:

— Noi suntem hoţii care, noaptea trecută, ţi-am prădat casa şi ţi-am răpit oaspeţii, pe tânărul şi pe tânăra care cântau. Dar din nenorocire mai era acolo şi slujnica aceea, care a izbutit să scape, fugind peste terasă!

Atunci Amin strigă:

— Pentru numele lui Allah! o, domniile voastre, fie-vă milă şi arătaţi-mi locul unde se află cei doi oaspeţi al mei! Şi potoliţi-mi sufletul zbuciumat, oameni mărinimoşi care mi-aţi potolit foamea! Şi Allah să vă ajute sa vă bucuraţi în tihnă de toate câte aţi prădat! Numai arătaţi-mi-i pe prietenii mei!

Atunci hoţii ridicară mâinile, toţi deodată, spre o uşă deschisă şi spuseră:

— De-acum fii fară de teamă pentru soarta lor! La noi sunt mai la adăpost decât chiar în casa valiului şi, de altminteri, şi tu la fel! Află aşadar că nu te-am făcut să baţi drumul până aici decât ca să auzim de la tine adevărul despre cei doi tineri care, cu chipurile lor frumoase şi cu evghenia purtării lor, ne-au tulburat aşa de tare de nici baremi n-am

cutezat să-i iscodim, de îndată ce am luat aminte cu cine aveam de-a face!

Atunci giuvaiergiul Amin fu până peste măsură de uşurat şi nu mai gândi decât cum să-i câştige pe furi de partea sa, şi le spuse:

— O, stăpânii mei, văd acum tare limpede că daca omenia şi buna-credinţă ar fi să piară de pe pământ, ele ai fi găsite iarăşi neatinse în casa voastră. Şi tot atâta de limpede văd că, atunci când ai de-a face cu nişte oameni atâta de cinstiţi şi atâta de mărinimoşi ca voi, cea mai bună cale spre a le dobândi încrederea este de a nu le ascunde nimic din adevăr! Ascultaţi aşadar păţania mea şi a lor, întrucât este uluitoare până peste marginile tuturor uluielilor!

Şi giuvaiergiul Amin le istorisi hoţilor toată povestea cu Şamsennahar şi cu Ali ben-Bekar, şi legăturile lui cu ei, fară a sări nici un amănunt, de la început până la sfârşit. Dar chiar că nu ar fi de nici un folos s-o mai luăm şi noi de la cap!

După ce ascultară povestea aceea ciudată, hoţii rămaseră până peste poate de minunaţi şi strigară:

— Într-adevăr, ce cinste pe casa noastră să adăpostească la ceasul de acum pe frumoasa Şamsennahar şi pe emirul Ali ben-Bekar! Ci, o, giuvaiergiulc, chiar nu îţi baţi joc de noi? Şi sunt chiar ei cu adevărat?

Iar Amin strigă:

— Pe Allah! o, stăpânii mei, chiar ei sunt, în carne şi oase!

Atunci hoţii, ca un singur ins, se ridicară şi deschiseră uşa cu pricina şi îi poftiră pe emirul Ali şi pe Şamsennahar să iasă, cerându-le un potop de iertăciuni şi spunându-le:

— Rugămu-ne vouă să iertaţi necuviinţa purtării noastre, întrucât chiar că nu avea cum să ne dea prin gând că avem să răpim din casa giuvaicrgiului nişte mai-mărimi de cinul vostru!

Pe urmă se întoarseră către Amin şi îi spuseră:

— Cât despre tine, numaidecât avem să-ţi dăm îndărăt nestematele pe care ţi le-am luat, şi ne pare tare rău ca nu

putem să-ţi dăm îndărăt şi lucrurile celelalte din casă, pe care le-am răzleţit, vânzându-le mai peste tot pe la mezaturi obşteşti!

Şi, în fapt, grăbiră a-mi da îndărăt lucrurile de preţ, strânse într-o legătură mare; iar eu, dându-le uitării pe toate celelalte, nu pregetai a le mulţumi adânc pentru dovada lor de mărinimie. Ei atunci spuseră către noi trei:

— Acuma nu vrem să vă ţinem mai mult, doar dacă nu v-ar fi mai pe plac să ne faceţi cinstea până peste măsură de a rămâne în mijlocul nostru!

Şi se puseră pe dată în slujba noastră, cerându-ne numai să le făgăduim că nu aveam să-i dăm în vileag şi că vom uita necazurile ceasurilor petrecute la ei.

Ne călăuziră aşadar la ţărmul apei; şi nici măcar nu ne veni în minte să ne istorisim spaimele, aşa de pieriţi eram încă de temeri şi aşa de porniţi să socotim că toate acele întâmplări se petreceau în vis. Pe urmă, cu semne mari de cinstire, cei zece ne ajutară să coborâm în luntrea lor şi începură să vâslească atâta de straşnic, încât într-o clipire ne şi pomenirăm pe malul celălalt. Dar de-abia apucarăm să ne dăm jos din luntre, că mare ne fu spaima când ne văzurăm dintr-odată împresuraţi din toate părţile de străjile valiului şi înşfăcaţi pe loc! Cât despre hoţi, aceia, întrucât rămăseseră în luntre, avură vreme, cu câteva bătăi de vâsle, să se pună în afară de orice primejdie.

Atunci căpetenia străjilor veni la noi şi, cu glas crunt, ne întrebă:

— Cine sunteţi şi de unde veniţi?

Iar noi, cuprinşi de frică, ramaserăm înlemniţi; ceea ce spori şi mai tare prepunerile capului străjilor, care ne spuse:

— Să-mi răspundeţi cinstit, că de nu, pe loc vă priponesc şi de mâini şi de picioare şi pun oamenii mei sa vă înhaţe! Spuneţi-mi dar unde staţi, pe ce uliţă şi în ce mahala!

Eu atunci, vrând cu orice preţ să găsesc o scăpare, gândii că se cădea să vorbesc, şi răspunsei:

— O, domnia ta, suntem nişte lăutari, iar femeia aceasta este cântăreaţă de meserie. Am fost azi-noapte la un zaiafet unde se cereau unii ca noi, în casa celor care ne-au adus până aici. Dar a vă spune numele acelor inşi nu am putea, întrucât de obicei, în meseria noastră, nu întrebăm asemenea amănunte şi ne este destul numai sa fim bine plătiţi!

Dar căpetenia străjilor se uită la noi cu asprime şi îmi spuse:

— Nu aveţi înfăţişare de lăutari; îmi păreţi mai degrabă tare speriaţi şi tare îngrijoraţi, pentru nişte inşi care de-abia au plecat de la chef. Iar tovarăşa voastră, cu giuvaierurile ei cele atâta de frumoase, nu are înfăţişare de almee. Hei, străjerii luaţi-i pe inşii ăştia şi duceţi-i degrabă la temniţă!

La atare vorbe, Şamsennahar se hotărî să vorbească ea însăşi şi, ducându-se la căpetenia străjilor, îl trase de-o parte şi îi spuse la ureche câteva cuvinte, care stârniră asupra lui o asemenea tulburare, încât se trase îndărăt câţiva paşi şi se temeni până la pământ, îngăimând un potop de vorbe de ploconire. Şi numaidecât le porunci oamenilor lui să cheme două caicuri, şi o ajută pe Şamsennahar să se suie într-unul, în vreme ce pe mine ma puse să urc în celălalt, împreună cu emirul ben-Bekar. Pe urmă le porunci caicciilor să ne ducă unde le vom spune noi să ne ducă. Şi de îndată caicurile porniră fiecare pe căi osebite: Şamsennahar spre saraiul ei, iar noi doi spre mahalaua noastră.

În ceea ce ne priveşte pe noi mai întâi, de-abia ajunsaram acasă la emir că îl şi văzui, la capătul puterilor şi vlăguit de spaimele cele necurmate, cum se prăbuşeşte fară de simţire în braţele slugilor sale şi ale femeilor din casă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar în cea de a o sută şaizeci şi cincea noapte spuse:

…fără de simţire în braţele slugilor sale şi ale femeilor din casă. Căci, din câte putuse a mă face să înţeleg pe drum, acuma, după cele ce se întâmplaseră, îşi pierduse orice nădejde de a o mai vedea vreodată pe iubita sa Samsennahar.

Atunci, pe când femeile şi slugile erau prinse cu strădaniile de a-l face pe emir să se trezească din leşin, rudele lui, închipuindu-şi că eu pesemne voi fi fiind pricina tuturor acelor necazuri pe care nu le pricepeau, vrură sa mă silească a le mărturisi tot soiul de amănunte. Şi ma ferii straşnic a-i lămuri cât de cât cu ceva, şi le spusei:

— Ceea ce se întâmplă cu emirul este un lucru atâta de peste fire cât numai el ar putea să vă lămurească!

Şi, spre norocul meu, emirul îşi veni în fire chiar în clipita accea, iar rudele nu mai cutezară, faţă cu el, sa stăruiască în iscodelile lor. Iar eu, temându-mă de alte întrebări, şi liniştit întrucâtva în ceea ce privea starea lui ben-Bekar, îmi luai legătura cu lucrurile şi pornii în graba mare spre casa mea.

Când ajunsei acolo, o găsii pe arăpoaica mea scoţând ţipetele cele mai ascuţite şi cele mai deznădăjduite, şi plesnindu-se cu palmele peste ochi, şi toţi megieşii o înconjuraseră ca s-o aline de pieirea mea, pe care o socoteau neîndoielnică. Încât, când mă văzu, arăpoaica se aruncă la picioarele mele şi vru şi ea să mă supună la alte iscodeli. Dar îi retezai scurt ifosele, spunându i că până una-alta nu am chef decât să dorm; mă lăsai sa cad, istovit, pe saltele şi, cu nasul în perne, dormii adânc până dimineaţa.

Atunci arăpoaica veni la mine şi mă iscodi iarăşi; iar eu îi răspunsei:

— Dă-mi repede o cană plină!

Ea îmi aduse cana, iar eu o băui dintr-o sorbitură; şi cum arăpoaica stăruia, îi spusei:

— S-a întâmplat ceea ce s-a întâmplat!

Ea atunci plecă. Iar cu căzui iarăşi numaidecât în somnul meu, dar nu mă trezii, de data aceasta, decât peste două

zile şi două nopţi!

Putui atunci să mă ridic în capu-oaselor, şi îmi zisei: „Chiar că trebuie să mă duc să fac o scaldă la hammam!” Şi ajunsei acolo pe dată, măcar că eram tot îngrijorat pana peste poate de starea lui ben-Bekar şi a frumoasei Şamsennahar, de la care nimeni nu venise să-mi aducă vreo ştire. Mă dusei aşadar la hammam, unde mă îmbăiai, şi numaidecât pornii spre prăvălia mea; şi, cum îmi scoteam cheia din buzunar ca să descui uşa, o mână micuţă de dindărătul meu mă atinse pe umăr şi un glas îmi şopti:

— Ya Amin!

Eu atunci mă întorsei şi o văzui pe copila, prietena mea, roaba de inimă a cadânei Şamsennahar.

Dar, în loc să mă bucur la vederea ei, mă cuprinse deodată o spaimă cumplită să nu cumva să mă vadă vecinii stând de vorbă cu ea, dat fiind că toţi o ştiau a fi roaba cea de credinţă, însărcinată cu misitiile, a cadânei scumpe inimii califului. Încât zorii să bag îndărăt în buzunar cheia şi, fară să întorc capul, pornii drept înainte, înfricoşat de-a binelea şi, cu toate strigătele copilei care gonea după mine rugându-mă să mă opresc, îmi urmai fuga încolo şi încoace, strâns mereu de aproape de către faia, până ce iacătă că ajunsei la uşa unei geamii lăturalnice. Atunci mă repezii înlăuntru, după ce îmi lăsai din fugă papucii la uşă, şi mă dusei drept în ungherul cel mai întunecat, unde mă aşezai pe dată a rugăciune. Şi atunci iarăşi, mai mult ca oricând, cugetai ce mare înţelepciune dovedise vechiul meu prieten Abalhassan ben-Taher când fugise de toate încurcăturile acestea afurisite şi se aciuase la Bassra. Şi hotărâi în sufletul meu: „Negreşit! de m-o scăpa Allan fară de ponoase din pătărania asta, fac jurământ că nu mă mai bag niciodată în asemenea belele şi că niciodată nu mă mai încarc cu atare corvezi!”

De-abia mă aflam eu aşadar în ungherul acela întunecat, că mă şi ajunse…

În clipita aceea a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută şaizeci şi şasea noapte spuse:

…De-abia mă aflam eu aşadar în ungherul acela întunecat, că mă şi ajunse din urmă copila de credinţă cu care, de data aceasta, mă putui îndura să stau de vorbă în tihnă, devreme ce nu se afla de faţă nici un martor. Fata începu dintru-ntâi cu a mă întreba:

— Cum îţi este?

Eu îi răspunsei:

— Sunt bine sănătos! Da moartea îmi pare cu mult mai de dorit decât spaimele necurmate în care trăim cu toţii!

Ea îmi răspunse:

— Vai! da atunci ce-ai mai zice când ai şti starea bietei mele stăpâne? Of, ya rabbi! simt că mă topesc numai când îmi amintesc clipita când am văzut-o întoarsă la sarai, unde izbutisem să ajung înaintea ei, după ce am fugit din casa ta, de pe o terasă pe altă terasă, şi apoi sărind jos pe pământ din vârful casei din urmă. Ya Amin! dacă ai fi văzut-o! Cine ar mai fi putut să cunoască în chipul galben ca al unui om ieşit din mormânt chipul strălucitei Şamsennahar? Încât atunci când am zărit o, nu am putut să mă opresc a nu izbucni în hohote, aruncându-mă la picioarele ei şi sărutându-i-le. Ci ea îşi uita de sine, gândind mai întâi la caicciul căruia îmi spuse să-i dau pe dată o mie de dinari de aur pentru osteneala lui! Pe urmă, după asta, puterile o lăsară şi căzu leşinată în braţele noastre; şi atunci o cărarăm în patul ei, unde începui s-o stropesc pe faţă cu apă de flori şi îi ştersei ochii şi o spălai pe picioare şi pe mâini, şi îi schimbai veşmintele de deasupra şi de dedesubt. Atunci avusei bucuria s-o văd că îşi vine în sine şi că răsuflă oleacă; şi numaidecât îi adusei să bea nişte sorbet de trandafiri şi să miroase nişte iasomie, şi îi spusei:

— O, stăpână, Allah fie asupră-ţi! cruţă-te, cruţă-te! unde avem să ajungem dacă o ţinem aşa?

Ci ea îmi răspunse:

— O, credincioasa sufletului meu, nu mai am nimic pe pământ care să mă ţină legată aici! Dar, înainte de a muri, vreau să capăt veşti despre iubitul meu. Du-te aşadar şi caută-l pe giuvaiergiul Amin şi du-i pungile astea pline cu aur, şi roagă-l să le primească drept despăgubire pentru necazul pe care i l-am pricinuit!

Şi roaba îmi întinse o legătură grea pe care o avea la ea şi în care să tot fi fost mai bine de cinci mii de dinari; lucru de care într-adevăr putui să mă încredinţez mai târziu. Pe urmă adăugă:

— Şamsennahar mi-a mai poruncit să te întreb apoi, ca o rugăminte din urmă, dacă ai să ne dai vreo veste, fie bună, fie rea, despre emirul Ali ben-Bekar!

Eu atunci chiar nu mai putui să mă împotrivesc unui atare lucru, pe care mi-l cerea ca pe o milă, şi, în pofida hotărârii mele de a nu mă mai vârî în povestea aceea primejdioasă, îi spusei să vină seara la mine acasă, unde nu am să preget a o întâmpina cu amănuntele de cuviinţă. Şi ieşii din geamie, după ce o rugai pe copilă să treacă mai întâi pe la mine să lase legătura pe care mi-o adusese; şi plecai la ben-Bekar.

Or, acolo îi găsii pe toţi, femei şi slugi, aşteptându-mă de trei zile şi fară a şti cum să facă să-l liniştească în emirul Ali, care mă chema întruna suspinând adânc. Iar pe el îl găsii cu ochii aproape stinşi şi cu o înfăţişare mai degrabă de mort decât de om viu. Atunci mă dusei lângă el, cu ochii în lacrimi, şi îl strânsei la piept…

În clipita aceea a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută şaizeci şi şaptea noapte spuse:

…şi îl strânsei la piept, şi îi spusei multe vorbe drăgăstoase, spre a-l mai alina, fară a putea de data aceasta să izbutesc, întrucât îmi zise:

— O, Amin, cum simt limpede că sufletul meu arc sa se ducă, vreau să-ţi las, înainte de moarte, un semn al îndatorinţei mele faţă de prietenia ta.

Şi le spuse robilor săi:

— Aduceţi-mi cutare şi cutare lucru!

Şi numaidecât robii zoriră să aducă şi să rânduiască dinainte-i, în nişte zimbiluri, tot soiul de lucruri scumpe, oluri de aur şi de argint şi odoare de mare preţ. Şi îmi spuse:

— Mă rog ţie să le primeşti, în locul lucrurilor care ţi-au fost furate din casă!

Pe urmă le porunci slugilor să care totul acasă la mine. Îmi spuse apoi:

— O, Amin, să ştii că în această lume orice lucru are un rost! Vai de cel care îşi prăpădeşte rostul dragostei lui: nu îi mai rămâne decât moartea! Încât, de nu ar fi cinstirea mea faţă de legea Prorocului nostru (asupra-i fie pacea!), mi-aş fi grăbit demult ceasul acestei morti42, pe care îl simt aproape! 43

Eu atunci, ca să-i mai schimb gândurile, îi spusei că am să mă duc mai întâi să-i dau ştiri despre el copilei de credinţă care mă aşteaptă acasă şi pe care Şamsennahar o trimisese anume. Şi plecai, spre a mă duce la copilă şi a i povesti deznădejdea emirului, care îşi presimţea sfârşitul şi care va părăsi pământul doar cu părerea de rău că este despărţit de iubita sa.

Şi, într-adevăr, la câteva clipite după ce ajunsei, văzui ca intră la mine copila, da într-o stare de tulburare şi de zbucium până peste orice închipuire; iar ochii-i lăsau sa curgă din belşug lacrimile. Iar eu, tot mai speriat, o întrebai:

— Pe Allah! ce să fie mai rău decât toate câte s-au întâmplat?

Ea îmi răspunse tremurând:

— Lucrul de care ne-a fost atâta de frică a căzut asupra noastră! Suntem pierduţi fără de scăpare cu toţii! Califul a aflat! Mai degrabă ascultă: în urma şoaptei unei roabe de-a noastră, căpetenia hadâmbilor a intrat la prepuneri şi a început să le iscodească în parte pe toate slujnicele preafrumoasei Şamsennahar. Şi, în pofida făgăduielilor lor,

a dibăcit povestea, din nepotrivelile răspunsurilor căpătate. Şi a adus toată istoria la urechile califului, care pe dată a trimis după Şamsennahar, poruncind, să fie însoţită de douăzeci de hadâmbi de la sarai! Încât iacăte-ne pe toace tulburate şi până peste măsură de speriate! Iar eu izbutii să găsesc o clipită spre a mă furişa şi a da fuga să te vestesc de nenorocirea din urmă care ne paşte! Du-te, dar, să-l vesteşti pe emirul Ali ca să-şi ia chibzuirile de trebuinţă în atare împrejurare!

Şi, după ce spuse vorbele acestea, copila plecă iarăşi în goana mare către sarai.

Eu atunci văzui lumea toată cum se înnegurează dinaintea vederii mele şi strigai: „Nu se află izbăvire şi tărie decât numai întru Allah Preaînaltul şi Preaputernicul!” Dar ce aş mai fi putut să spun eu dinaintea soartei? Mă hotărâi aşadar să mă întorc la Ali ben-Bekar, măcar că nu mă despărţisem de el decât de-abia de câteva clipite, şi, fară a-i mai da răgaz să-mi ceară nici cea mai mică lămurire, îi strigai:

— O, Ali, trebuie neabătut să mă urmezi pe clipă pe dară, altminteri te paşte moartea în chipul cel mai de ocară! Califul, care a aflat tot, pesemne că la ceasul de acuma a şi poruncit să fii zeberit! Să plecăm, dar, fară a pierde o clipită, şi să ieşim dincolo de fruntariile ţării noastre şi dincolo de puterea celor care ne caută!

Si tot atunci, în numele emirului, le poruncii robilor să încarce pe trei cămile lucruri dintre cele mai scumpe şi nişte merinde de drum, şi îl ajutai pe emir să încalece pe altă cămilă, pe urmă încălecai şi cu la fel. Şi, fară a mai pierde vremea, de îndată ce emirul îşi luă rămas bun de la maică-sa, pornirăm la drum şi luarăm calea pustiei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi se opri din vorbele îngăduite.

Dar în cea de a o sută şaizeci şi opta noapte spuse:

…pornirăm la drum şi luarăm calea pustiei.

Or, tot ceea ce este scris trebuie să se întâmple, iar ursitele, sub orice zodie ar fi să fie, nu pot decât să se împlinească! Aşa că nenorocirile noastre nu puteau decât să se urmeze, iar fuga de o năpastă ne arunca într-o năpastă încă şi mai rea!

Şi-aşa, cum mergeam noi prin pustie, pe înserate, şi pe când ne aflam nu departe de o oază al cărei minaret se zărea în mijlocul palmierilor, văzurăm că răsare dintr-odată în stânga noastră o ceată de tâlhari care pe dată se şi repeziră să ne împresoare. Şi, cum ştiam prea bine ca altă cale să scăpăm cu viaţă nu era decât aceea de a nu încerca vreo împotrivire, îi lăsarăm să ne ia armele şi să ne prade. Şi ne luară vitele cu toate poverile de pe ele, nemailăsându-ne pe trupuri decât cămaşa! Şi se depărtară fară să le mai pese de soarta noastră.

Cât despre bietul meu prieten, nu mai era decât ca o zdreanţă în mâinile mele, aşa de tare îl prăpădiseră atâtea spaime necurmate. Izbutii totuşi să-l ajut a se târî încet-încet până la geamia pe care o zărisem în oază; şi intrarăm acolo ca să ne petrecem noaptea. Şi emirul Aii se prăbuşi la pământ şi îmi spuse:

— Aici am să mor, într-un sfârşit, căci Şamsennahar nu mai poate să mai fie în viaţă la ceasul de-acum!

Or, la vremea aceea, în geamie un ins îşi făcea rugăciunea. Când isprăvi, se întoarse spre noi şi ne privi o clipită, apoi veni la noi şi ne spuse cu bunătate:

— O, flăcăilor, fară îndoială că sunteţi străini şi aţi venit să petreceţi noaptea aici!

Eu îi răspunsei:

— O, şeicule, suntem într-adevăr nişte străini pe care tâlharii din pustie ne-au despuiat cu totul, nemailăsându-ne nimica aşa decât cămaşa de pe noi!

La vorbele acestea, bătrânul fu cuprins de milă pentru noi şi ne spuse:

— O, flăcăi sărmani, aşteptaţi-mă aici câteva clipite şi am să mă întorc la voi!

Şi plecă, spre a se întoarce nu peste mult, urmat de un copil care aducea o legătură, şi bătrânul scoase din legătura aceea nişte haine şi ne pofti să ne îmbrăcăm cu ele; pe urmă ne spuse:

— Haideţi cu mine la casa mea, unde are să vă fie mai bine decât aici, căci trebuie să vă fie foame şi sete!

Şi ne îmbie să-l însoţim la el acasă, unde emirul Ali nu ajunse decât spre a se întinde, cu răsuflarea tăiată, jos pe chilimuri. Şi atunci, din depărtare, venind cu adierea care sufla în oază printre palmieri, glasul vreunei sărmane se auzi cântând jalnic stihurile acestea minunate:

Plângeam sfârşitul tinereţii mele, Ci mi-am curmat suspinul ca să plâng Durerea doar a despărţirii grele De cel ce-aş vrea mereu la piept să-l strâng.

Ah, sufletului meu de-i pare-amară Clipita morţii, nu-i că părăsesc O viaţă de dureri, ci că plec iară De lângă ochii celui ce-l iubesc.

De-aş fi ştiut că despărţirea vine Şi că pe veci voi bate-un drum pribeag Aş fi luat drept hrană-atunci cu mine Doar frumuseţea ochiului său drag44!

Or, de cum începuse a se auzi cântecul acela, Ali ben-Bekar îşi săltase capul şi asculta pierdut. Iar când glasul se stinse, îl văzurăm deodată cum cade iarăşi scoţând un suspin adânc: îşi dăduse sufletul…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada, văzând ca se luminează de ziuă, tăcu sfielnic.

Dar în cea de a o sută şaizeci şi noua noapte spuse:

…îl văzurăm deodată cum cade iarăşi scoţând un suspin adânc: îşi dăduse sufletul.

La priveliştea aceea, bătrânul şi cu mine izbucnirăm în hohote de plâns şi şezurăm aşa toată noaptea; şi-i istorisii bătrânului, printre lacrimi, povestea cea jalnică. Apoi, dimineaţa, îl rugai să binevoiască să-i ţină în păstrare trupul până ce rudele, înştiinţate de mine, vor veni după el. Şi îmi luai rămas-bun de la omul acela de treabă şi mă dusei în grabă mare la Bagdad, prilejuindu-mă de plecarea unei

caravane ce se îndrepta într-acolo. Şi mă dusei, fară a-mi face vreme să-mi mai schimb hainele, drept acasă la ben-Bekar, unde mă înfăţişai dinaintea mamei sale căreia îi urai mâhnit bună pace.

Când mă văzu că vin singur, fară fiul ei, când băgă de seamă înfăţişarea mea jalnică, mama lui ben-Bekar începu să tremure de presimţire. Şi îi spusei:

— Allah, o, preacinstită mamă a lui Ali, hotărăşte, iar făptură nu poate decât să se supună! Şi când scrisoarea de chemare a unui suflet a fost scrisă, sufletul acela, fară a mai zăbovi, trebuie să se înfăţişeze dinaintea stăpânului său!

La vorbele acestea, mama lui Aii scoase un ţipăt sfâşiat de durere şi îmi spuse, prăbuşindu-se cu faţa la pământ:

— O, vai de mine! fiul meu o fi murit?

Eu atunci îmi lăsai ochii în jos şi nu putui să rostesc o vorbă. Şi o văzui pe biata mamă, sugrumată de suspine, cun leşină de-a binelea. Iar eu începui să plâng toate lacrimile inimii mele, pe când femeile umpleau casa cu ţipetele lor speriate.

Când mama lui Ali putu într-un sfârşit să mă asculte, îi istorisii amănuntele morţii şi îi spusei:

— Preţuiască-te Allah pe măsura multelor tale vrednicii, o, mamă a lui Ali, şi plătească-te el cu milele şi cu indurarea lui!

Atunci ea mă întrebă:

— Dar nu ţi-a cerut să aduci vreo vorbă mamei sale?

Eu răspunsei:

— Ba de bună seamă! Mi-a cerut să-ţi spun că nu are decât o dorinţă, aceea ca tu să orânduieşti ca trupul să-i fie adus la Bagdad.

Ea atunci iarăşi începu să se topească de lacrimi, sfâşiindu-şi hainele, şi îmi spuse că pe dată avea să se ducă la oază cu o caravană spre a aduce trupul fiului său.

Şi de-aci, peste câteva clipite, îi lăsai pe toţi cu gătirile lor de plecare şi mă întorsei la mine acasă, gândind în cugetul

meu: „O, Ali ben-Bekar, sărmane îndrăgostit, ce păcat de tinereţea ta seceratã în floarea ei cea atâta de frumoasă!”

Şi ajunsei astfel acasă şi băgai mâna în buzunar ca să scot cheia de la uşă, când mă simţii atins încetişoi pe umăr, şi mă întorsei, şi o văzui, îmbrăcată în haine cernite şi cu chipul tare mâhnit, pe copila cea de credinţă a cadânei Şamsennahar. Atunci vrusei s-o iau la fugă; dar fata mă ţinu şi mă sili să intru cu ea în casă. Eu atunci, în ciuda tuturor celor păţite, începui, fară a şti încă nimic, să plâng laolaltă cu ea, fară de măsură. Pe urmă îi spusei:

— Aşadar ai aflat şi tu vestea cea jalnică?

Ea îmi răspunse:

— Care, ya Amin?

Eu îi spusei:

— Moartea lui Ali ben-Bekar!

Şi când văzui că se porneşte să plângă şi mai tare, pricepui că nu ştia încă nimic, şi îi istorisii totul, scoţând, într-un glas cu ea, suspine adânci.

Când sfârşii, îmi spuse la rându-i:

— Nici tu, ya Amin, văd că nu ştii nimica despre nenorocirea mea!

Şi strigai:

— Au n-o fi fost dată morţii Şamsennahar din porunca emirului drept-credincioşilor?

Ea răspunse:

— Şamsennahar a murit, da nicidecum aşa cum poţi să prepui tu! O, stăpâna mea!

Pe urmă tăcu, spre a mai plânge oleacă, şi îmi spuse într-un sfârşit:

— Ascultă, aşadar, Amin! Când Şamsennahar, însoţită de cei douăzeci de hadâmbi, a ajuns dinaintea califului, califul i-a dat afară, cu un semn, pe toţi, pe urmă s-a apropiat de Şamsennahar şi a poftit-o să şadă jos lângă el şi cu un glas pătruns de o bunătate fară de asemuire, i-a spus: „O, Şamsennahar, ştiu că ai duşmani în saraiul meu, iar aceşti duşmani au încercat să te rupă de la inima mea,

ponegrindu-ţi faptele şi înfăţişându-le într-un chip nevrednic de mine şi de tine! Să ştii că te iubesc mai mult ca oricând şi, ca s-o arăt mai bine întregului sarai, am dat porunci să sporească sâmbria casei tale şi numărul roabelor şi al nacafalei tale! Aşa că mă rog ţie să nu mai ai obrazul acesta atâta de amărât, care mă amărăşte şi pe mine! Şi, ca să te ajut să te veseleşti, am să poruncesc numaidecât să vină cântăreţele de la saraiul meu şi să fie aduse tablalele pline cu poame şi cu băuturi!” Şi numaidecât intrară lăutăresele şi cântăreţele; iar roabele veniră încărcate cu tablale grele de toate cu câte erau încărcate. Şi, după ce totul fu gata, califul, şezând jos lângă Şamsennahar, care se simţea tot mai slabă, în ciuda atâtor bunătăţuri, le porunci cântăreţelor sa înceapă. Atunci una dintre ele, în sunetele lăutelor mânuite de degetele tovarăşelor sale, începu să cânte:

Oh, lacrimilor, voi daţi în vileag Amara taină-a sufletului meu Şi nu-mi lăsaţi al jalei vălmăşag Să-l port adânc în piept mereu.

Ah, l-am pierdut pe cel care-l iubea Inima mea cu-atâta45…

Dar deodată, până ca strofa cântată să fi ajuns la sfârşit, Şamsennahar scoase un suspin slab şi se prăbuşi pe spate. Iar califul, tulburat până peste fire, se aplecă repede spre ea, socotind că era doar leşinată; dar o ridică moartă! Atunci califul zvârli cât colo pocalul pe care il ţinea în mână, şi răsturnă tablalele şi, cum noi scoteam ţipete speriate, ne alungă pe toate, după ce ne porunci să sfărâmăm lăutele şi sculele menite zaiafetului; şi nu mă mai ţinu decât pe mine în sală. O luă atunci pe Şamsennahar pe genunchi şi se porni să plângă asupra ei toată noaptea, poruncindu-mi să nu las pe nimeni să între în sală. A doua zi dimineaţa, califul dete trupul cadânei în seama bocitoarelor şi a scăldătoarclor, şi porunci să i se facă o înmormântare ca de soţie legitimă, ba încă şi mai falnică. După care se încuie în

iatacurile lui. Şi de atunci nimeni nu l-a mai văzut la divanul judeţelor!

Eu atunci, după ce mai plânsei o vreme, împreuna cu copila, moartea celor doi îndrăgostiţi, mă înţelesei cu ea să orânduim a-l înmormânta pe Ali ben-Bekar alături de Şamsennahar. Şi aşteptarăm să fie adus leşul pe care mama emirului se dusese să-l ia din oază, şi îi făcurăm înmormântare frumoasă, şi izbutirăm să-l aşezăm în pământ alături de mormântul cadânei Şamsennahar!

Şi de atunci nici eu, nici copila, care a ajuns soţia mea, nu am încetat să ne ducem pe la cele două morminte să-i plângem pe cei doi îndrăgostiţi cu care am fost prieteni.46

Şi-aceasta-i, o, norocitule sultan, urmă Şeherezada, povestea cea duioasă cu Şamsannahar, cadâna inimii califului Harun AI-Raşid!

În clipita aceasta, micuţa Doniazada nu se mai putu ţine şi izbucni în hohote de plâns, înfundându-şi capu-n chilimuri. Iar sultanul Şahriar spuse:

— O, Şeherezada, tare m-a mâhnit povestea aceasta!

Atunci Şeherezada zise:

— Da, o, Măria Ta! Ci ţi-am spus această poveste, care nu este la fel cu celelalte, anume pentru stihurile cele minunate pe care le cuprinde, şi mai cu seamă ca să te stârnesc mai tare pentru toată veselia pe care nu va zăbovi să ţi-o aducă povestea pe care mă pregătesc să ţi-o istorisesc, dacă vei binevoi să-mi dai îngăduinţă!

Şi sultanul Şahriar grăi:

— Da, Şeherezada! fă-mă să uit mâhnirea şi spune-mi iute numele acelei poveşti pe care mi-o făgăduieşti!

Şeherezada spuse:

— Este Povestea cu domniţa Budur, cea mai frumoasă lună dintre toate lunele.

Iar micuţa Doniazada strigă, săltându-şi capul:

— O, surioară Şeherezada, ce dulce ai fi dacă ne-ai începe-o numaidecât!

Şi Şeherezada spuse:

— Cu dragă inimă şi ca pe o cinstire datorată acestui sultan bine crescut şi dăruit cu purtări alese. Dar numai şi numai mâine noapte.

Şi, întrucât văzuse că se lumina de ziuă, sfioasă cum era, tăcu.

Când fu în cea de a o sută şaptezecea noapte micuţa Doniazada, care nu mai putea de nerăbdare, se ridică de pe chilimul pe care şedea ghemuită şi îi spuse Şeherezadei:

— O, surioara mea, mă rog ţie, grăbeşte de ne spune povestea făgăduită, care numai cu numele ei şi m-a cutremurai de desfătare şi de fiori!

Iar Şeherezada îi zâmbi suroră-sii şi îi spuse:

— Dreptu-i! Dar, ca să încep, aştept bunăvoia sultanului!

Atunci sultanul Şahriar, care în noaptea aceea zorise să-şi mântuie degrabă treaba de rând cu Şeherezada, atâta de cu jind aştepta povestea făgăduită, spuse:

— O, Şeherezada, negreşit că poţi să începi basmul cu care mi-ai făgăduit mari veseliri!

Şi Şeherezada pe dată istorisi astfel:

POVESTEA CU KAMARALZAMAN ŞI CU DOMNIŢA BUDUR, CEA MAI FRUMOASĂ LUNĂ DINTRE LUNE.

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că a fost odată, în vechimea vremilor, în ţara Kaledanului, un sultan cu numele de Şahraman, stăpân peste oşti puternice şi peste bogăţii multe. Dar sultanul acela, măcar că era norocit până peste poate şi avea şaptezeci de cadâne, fară a le mai pune la socoteală şi pe cele patru soţii legiuite, se muncea în sufletul său din pricina sterpiciunii lui la copii; că ajunsese de mult la o vârstă înaintată, iar oasele şi vlaga începuseră a i se subţia, şi Allah nu îl miluia nici baremi cu un fiu care să poată a-i urma la scaunul de domnie al împărăţiei.

Or, într-o zi, se hotărî să i se spovedească vizirului sau cel mare de chinurile sale tainice, şi, după ce trimise sa fie chemat, îi spuse:

— O, vizire al meu, eu chiar că nu ştiu pe ce să mai dau vina acestei sterpiciuni de care mă chinuiesc amarnic!

Iar vizirul cel mare cugetă vreme de un ceas; după care săltă capul şi îi spuse sultanului:

— O, Măria Ta, chiar că aceasta-i o treabă tare gingaşă şi pe care nu poate s-o dezlege decât numai Allah Cel Atotputernic. Încât eu nu aflu, după ce am chibzuit bine, decât numai un chip de a zvidui treaba.

Iar sultanul îl întrebă:

— Şi care-i chipul?

Vizirul răspunse:

— Iacătă! La noapte, până a intra în harem, ai grijă să-ţi îndeplineşti pe de rost datorinţele cerute de sfânta datină: fă-ţi spălările cu evlavie şi fă-ţi rugăciunea cu inima plecată la vrerea lui Allah Milosârdnicul. Şi aşa, împreunarea ta cu o soţie aleasă are să fie rodnică de milostivirea sa!

La vorbele acestea ale vizirului său, sultanul Şahraman strigă:

— O, vizir al vorbelor de înţelepciune, cu asta îmi arăţi un leac minunat!

Şi îi mulţumi îndelung vizirului cel mare pentru sfat şi îi dărui un caftan de fală. Apoi, pe la înserate, intră în iatacul femeilor, dar numai după ce îşi îndeplini cu de-amănuntul sfintele datorinţe îndătinate; şi o alese pe cea mai tânără dintre femeile lui, cea care avea şoldurile cele mai falnice, o fecioară de viţă, şi se împereche cu ea în noaptea aceea. Şi o şi plodi, pe clipă şi pe dată. Iar peste nouă luni, zi la zi, ea născu un copil de parte bărbătească, în dârdora bucuriilor şi în cântece de clarinete, de fluiere şi de ţimbale.

Or, copilul care tocmai se născuse fu găsit atâta de frumos şi întocmai precum luna, încât tătânele lui, încântat, îi puse numele de Kamaralzaman47.

Şi chiar că băiatul era de departe cel mai frumos dintre zămisliturile roate! Se dovedi mai cu scamă când ajunse flăcău şi când frumuseţea scutură peste cei cincisprezece ani ai lui toate florile ce farmecă ochiul muritorilor48.

Cu vârsta, într-adevăr, desăvârşirile lui ajunseseră la capătul lor; iar ochii-i se făcuseră mai vrăjitori decât cei ai

îngerilor Harut şi Marut49 privirile-i mai ispititoare decât cele ale lui Tagut50, şi obraji-i mai dulci decât bujorii. Cât despre boiul lui, se făcuse mai mlădiu decât ramul de bam şi mai subţire decât un fir de borangic. Dar cât despre spatele lui, se rotunjise atâta de straşnic, încât l-ai fi luat drept un muncel de nisip umblător, şi privighetorile, când îl vedeau, începeau să cânte.

Încât nu e de mirare ca mijlocelul său atâta de gingaş s-a plâns de atâtea ori de povara prea grea care îl urma, şi că atâta de des, istovit de sarcina lui, se bosumflase de bucile acelea.

Cu toate acestea, el urmase a fi la fel de fraged ca floarea de trandafir şi la fel de gingaş ca adierea serii. Şi pe drept poeţii de pe vremea lui s-au întrecut să pună în cântec frumuseţea ce-i tulbura, şi i-au proslăvit în stihuri fară de număr, precum acestea dintr-o puzderie:

Când oamenii îl văd, „Ah, ah!” oftează;

Când fruntea i-o privesc, ei pot citi: „El însăţi frumuseţe însemnează, Şi e cel mai frumos din câţi pot fi”

Buzele-i, când zâmbesc, sunt cornaline;

Miere-i saliva-i; dinţii perle sunt, Ca scorpionii dragostei muşcând!

Iar luna nouă-i unghia-i sidefie;

Ci boiul lui întreg, şi dosul lui, Şi mijlocelul care se mlădie -

O, grai pe lume să le spună nu-i! 51

Încât sultanul Şahraman îl iubea amarnic pe feciorul său, şi până într-atâta cât nu putea să se despartă de el nici o clipită. Şi cum îi era frică să nu-l vadă irosindu-şi în nechiozuinţe harurile şi frumuseţea, tare râvnea să-l însoare cât mai era el în viaţă şi să se bucure astfel de urmaşii lui. Şi într-o zi, în care gândul acesta îl frământa mai tare ca de obicei, se deschise faţă de vizirul său cel mare, care îi răspunse:

— Gândul este minunat! că însurătoarea potoleşte toanele.

Atunci sultanul Şahraman îi spuse căpeteniei hadâmbilor:

— Du-te repede la fiul meu Kamaralzaman şi spune-i să vină la o vorbă cu mine!

Şi de îndată ce hadâmbul îi duse porunca, Kamaralzaman se şi înfăţişă dinaintea părintelui său şi, după ce îi ură cuviincios bună pace, se opri între mâinile lui, cu ochii plecaţi sfielnic, cum se cuvine din partea unui fiu supus părintelui său…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută şaptezeci şi una noapte spuse:

…cu ochii plecaţi sfielnic, cum se cuvine din partea unui fiu supus faţă de părintele său.

Atunci sultanul Şahraman îi spuse:

— O, fiul meu Kamaralzaman, tare mult mi-ar plăcea sa te însor cât mai sunt în viaţă, ca să mă bucur de tine şi să-mi umflu inima la nunta ta!

La vorbele acestea ale părintelui său, Kamaralzaman se schimbă până peste poate la chip şi, cu glas sugrumat, răspunse:

— Să ştii, o, părinte al meu, că pe mine chiar că nu mă încearcă nici o înclinare faţă de însurătoare; iar sufletul meu nu se pleacă deloc către muieri! Căci, pe lângă sila pe care din fire o simt faţă de ele, am mai şi citit în cărţile înţelepţilor atâtea pătăranii despre răutăţile şi despre vicleniile lor, încât am ajuns să-mi vreau mai degrabă moartea decât apropierea de ele. Şi, de altminteri, o, părinte al meu, iacătă ce spun despre ele poeţii noştri cei mai preţuiţi:

Vai de cel cărui Soarta-i dă o soaţă!

Pe veci pierdut e, chiar de şi-ar clădi Cetate, să se apere, măreaţă, Legată-n fier, cu munţii temelii.

Ca trestia-i oricare fortăreaţă Naintea muiereştii viclenii.

Ah, vai de el! Vicleana îl supune Cu ochii-i alungiţi de negrul kohl, Cu pletele-mpletite, o minune De coade lungi, pe lângă gâtul gol, Şi-i dă să bea potop de-amar vâscos Până ce-i face viaţa de prisos.52

Un altul a spus:

Mă întrebaţi de aceste făpturi Pe care le numiţi femei! Mă ştiţi, Vai, printre cei grozav de iscusiţi La dragoste şi la viclenii nuri!

Ce să vă spun, o, dragi flăcăi? Fugiţi De jindul lor! Că iată-mi părul sur -

Au nu pricepeţi fară de-nconjur Ce câştiuri la iubire dobândiţi?

Iar un altul a spus:

Chiar şi tânăra fecioară, Căreia abia-i dau nurii, Tot un hoit e bunăoară, De la care fug vulturii.

Sub a nopţii neagră haină Crezi că e a ta pe veci, Pentru că-ţi sopteste-n taină Lucruri ce mai nu-nţelegi.

Amăgire-i! Mâine altul Se va bucura la fel, Ca şi tine-acum, de caldul Trup şi tot ce-ascunde el.

Ea-i, prieten drag, un rateş Larg deschis la orice ceas, Găzduind pe-oricine-abate-şi Pasul, la un scurt popas.

Intră-n el, de vrei. Dar pleacă De cu zori, a doua zi!

Nici nu te gândi să-ţi placă, Nici în urmă-ţi nu privi!

Fă loc altora, cuminte, Care vor pleca şi ei, Dacă au un pic de minte Şi sunt volnici la femei.53

Aşa, încât, o, taică, măcar că lucrul s-ar putea să te mâhnească rău, nu voi şovăi să mă omor dacă vei vrea să mă sileşti să mă însor!

Când auzi spusele acestea ale fiului său, sultanul Şahraman rămase uluit şi mohorât până peste poate, şi lumina se preschimbă în neguri dinaintea chipului său. Dar cum îl îndrăgea peste măsură pe fiul lui şi nu vroia să-i pricinuiască supărare, se mulţumi să-i spună:

— Kamaralzaman, nu vreau să stăruiesc în aceasta privinţă, care, văd, nu îţi este pe plac. Dar, întrucât eşti încă tânăr, ai vreme să cugeţi, precum şi să te gândeşti la bucuria pe care aş avea-o de a te vedea însurat şi tată de copii!

Şi, în ziua aceea, nu îi mai spuse nimic despre însurătoare; da îl giugiuli şi îi făcu daruri scumpe şi se purtă tot aşa cu el

vreme de un an.

Dar când trecu anul, trimise iarăşi după el, ca şi întâia dată, şi îi spuse:

— Mai ţii minte, Kamaralzaman, îndemnul meu, şi ai cugetat la ceea ce te-am rugat şi la fericirea pe care mi-ai stârni-o dacă te-ai însura?

Atunci Kamaralzaman se temeni dinaintea sultanului, părintele său, şi îi spuse:

— O, taică al meu, cum aş putea eu să uit sfaturile tale şi să ies de sub ascultarea ta, când Allah însuşi îmi porunceşte cinstire şi supunere? Dar cât despre însurătoare, am chibzuit la ea toată vremea aceasta, şi mai mult ca oricând sunt hotărât să nu mă apropii de ea niciodată, şi mai mult ca oricând cărţile celor de demult şi ale celor de acum mă învaţă să mă feresc de femeie, cu orice preţ, întrucât femeile sunt nişte viclene, nişte proaste şi nişte ticăloase! Allah păzească-mă de ele, şi cu moartea, de se va cere!

La vorbele acestea, sultanul Şahraman pricepu că şi acum ar fi cu primejdie să stăruiască mai mult ori să-l silească la supunere pe fiul pe care îl avea aşa de drag. Dar mâhnirea îi fu atâta de mare, încât se ridică necăjit şi porunci să fie chemat la sfat vizirul său cel mare, căruia îi spuse:

— O, vizire al meu, ce nebuni mai sunt şi părinţii care râvnesc să aibă copii! Nu culeg decât necaz şi dezamăgii! Iacătă că fiul meu Kamaralzaman este hotărât, mai tare decât anul trecut, să fugă de femei şi de însurătoare! Ce nenorocire, o, vizire al meu, pentru mine! Şi cum s-o tămăduiesc?

Atunci vizirul îşi plecă fruntea şi cugetă îndelung; după care săltă capul şi îi spuse sultanului:

— O, sultane al veacului, iacătă leacul de folosit; mai ai răbdare încă un an: şi atunci, în loc să-i mai vorbeşti în taină despre povestea asta, ai să-i strângi pe toţi emirii, vizirii şi mai-marii clin împărăţie, precum şi pe toţi slujitorii de la sarai, şi, dinaintea tuturora, să-i mărturiseşti hotărârea ta de a-l însura fară zăbavă. Şi atunci el nu are să

mai cuteze a te înfrunta, dinaintea preacinstitei adunări; şi are să-ţi răspundă cu ascultare şi cu supunere!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar în cea de a o sută şaptezeci şi doua noapte spuse:

…şi are să-ţi răspundă cu ascultare şi cu supunere!

La spusa aceasta a vizirului cel mare, sultanul fu până într-atâta de mulţumit că strigă:

— Pe Allah! iacătă o socoată care se poate!

Şi îşi vădi bucuria dăruind vizirului una dintre cele mai frumoase haine de fală. După care avu răbdare răspasul de vreme arătat, şi porunci atunci să se întocmească adunarea cu pricina şi să vină fiul său Kamaralzaman Şi flăcăul intră în sala care se umplu de lumina lui; şi ce aluniţă pe bărbia lui! şi ce mireasmă, ya Allah, la trecerea lui! Şi, când ajunse dinaintea tătâne-său, sărută de trei ori pământul dintre mâinile lui şi rămase în picioare, aşteptând ca părintele lui să-i vorbească întâi. Sultanul îi spuse:

— O, copilul meu, află că nu te-am poftit să vii în mijlocul acestei adunări decât pentru a-ţi arăta hotărârea mea de a te însura cu o domniţă vrednică de stepena ta, şi să mă bucur astfel de urmaşii mei până a nu mă fi săvârşit din viaţă!

Când auzi vorbele tatălui său, Kamaralzaman fu cuprins dintr-odată de un soi de nebunie care îl îmboldi să dea un răspuns atâta de puţin cuviincios, încât toţi cei de faţă îşi lăsară ochii în jos de buimăcire, iar sultanul fu jignit până peste marginile jignirii; şi întrucât era de datoria lui să certe o atare neruşinare în faţa obştei, răcni la fiu-său cu glas amarnic:

— Va să vezi tu ce păţesc copiii care nu ascultă şi se dovedesc necuviincioşi faţă de părintele lor!

Şi pe dată le porunci străjilor să-l lege cu mâinile la spate şi să-l întemniţeze în turnul cel vechi al cetăţuii părăginite care se megieşea cu saraiul. Iar unul dintre străjeri rămase

la uşă, spre a veghea asupra coconului împărătesc şi a răspunde la chemarea lui la vreo nevoie.

Dacă se pomeni întemniţat aşa, Kamaralzaman rămase tare mohorât şi îşi zise: „Poate că ar fi fost mai bine sa ascult de tata şi să mă însor fară chef, ca să-i fac pe poftă. Aşa baremi aş fi ocolit să-l necăjesc şi să fiu băgat în afurisita asta de temniţă din vârful turnului cel vechi! Ah! femei blestemate, tot voi sunteţi pricina nenorocirii mele!” Iac-aşa cu beizadeaua Kamaralzaman.

Dar în ceea ce îl priveşte pe sultanul Şahraman, acesta se trase în iatacurile sale şi, gândindu-se că fiul sau, pe care atâta îl iubea, se afla la ceasul acela singur, mâhnit şi întemniţat, ba poate şi deznădăjduit, începu sa bocească şi să plângă. Întrucât dragostea lui pentru fecioru-său era mare şi îl făcea să dea uitării neobrăzarea de care se făcuse vinovat de fată cu toţi. Şi se mânie pană peste poate pe vizir, care fusese stârnitorul acelui gând cu adunarea divanului; încât, după ce trimise să fie chemat, îi spuse:

— Tu eşti cel mai vinovat! Fără sfatul tău nenorocit, nu m-aş fi văzut silit să-mi năpăstuiesc copilul! Vorbeşte, acuma, hai! Ce ai să răspunzi? Şi ce este de făcut, spune! Ca nu pot să mă împac cu gândul pedepsei pe care o îndură la ceasul de acuma fiul meu, pojarul inimii mele.

Atunci vizirul îi spuse:

— O, Măria Ta, ai numai răbdare de a-l lăsa cincisprezece zile închis, şi ai să vezi cum are să se zorească a se supune dorinţei tale!

Sultanul spuse:

— Eşti bine încredinţat?

Vizirul spuse:

— Întocmai!

Atunci sultanul scoase un potop de suspine şi se duse să se întindă pe patul său, unde petrecu o noapte de insomnie, într-atâta i se muncea inima din pricina acelui singur fecior care era bucuria lui cea mai mare; şi cu atâta mai puţin dormi cu cât se deprinsese să-l şi culce lângă el alături, pe

acelaşi pat; şi să-i pună braţul său ca pernă, veghind astfel însuşi asupra somnului lui. Încât, în noaptea aceea, degeaba se tot suci şi se răsuci el în toate chipurile, că nu izbuti să închidă ochii54.

Şi iac-aşa cu sultanul Şahraman.

Dar, ca să ne întoarcem iar la beizade Kamaralzaman, iacătă! La căderea nopţii, robul care era însărcinat sa atrăjuiască la uşă intră cu o făclie aprinsă pe care o puse la capul patului; întrucât avusese grijă să aducă un pat bine întocmit pentru coconul sultanului; şi, la urmă, ieşi. Atunci Kamaralzaman se sculă55, îşi făcu spălările cele îndătinate, prociti câteva surate din Coran şi gândi să se dezbrace spre a-şi trece noaptea. Aşa că se dezbrăcă de tot, nemaipăstrând pe trup decât cămaşa, şi îşi ocoli fruntea cu o basma de mătase albastră. Şi se făcu astfel, mai mult ca oricând, frumos precum luna în cea de-a patrusprezecea noapte a ei. Se întinse apoi pe pat, unde, măcar că era mâhnit de gândul că îl supărase pe părintele său, nu zăbovi să adoarmă adânc.

Or, habar nu avea el (şi nici măcar nu putea să-i dea prin cap) ceea ce urma să i se întâmple în noaptea aceea, în turnul cel vechi bântuit de duhurile văzduhului şi ale pământului.

Întrucât…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar în cea de a o sută şaptezeci şi şasea noapte56

Spuse:

Întrucât turnul în care era închis Kamaralzaman fusese părăsit de ani şi ani şi dăinuia de pe vremile letinilor cei de demult; şi la poala turnului se afla un puţ, la fel tare bătrân şi tot aşa zidit de letini; şi era chiar puţul ce slujea de adăpost unei efrite tinere, pe nume Maimuna.

Efrita Maimuna, din spiţa lui Eblis, era fiica preaputernicului efrit Domriatt, căpetenia cea mare a duhurilor de sub pământ. Maimuna era o efrită tare dulce,

o dreptcredincioasă smerită, de pomină printre toate fiicele de duhuri, pe temeiul atât al virtuţilor ei cât şi pe cel al moşilor ei, vestiţi pe meleagurile din nevăzut.

Or, atunci, pe la miez de noapte, efrita Maimuna ieşi din puţ, după obiceiul ei, spre a se reveni, şi îşi lua zborul uşor spre caturile cerului, pentru ca de acolo să se îndrepte către cutare loc de care se simţea chemată57.

Şi, cum trecea pe lângă vârful turnului, rămase tare uimită să vadă o lumină acolo unde de atâta potop de ani nu văzuse niciodată nimic. Gândi aşadar în sineşi: „Hotărât! lumina aceea nu se află acolo fară de pricină! Trebuie să intru înlăuntru să văd ce este.” Atunci făcu o copcă şi pătrunse în turn şi îl văzu pe robul culcat la uşă; şi, fară a se opri, trecu pe deasupra lui şi intră în odaie. Şi cam care nu-i fu minunarea fermecată Ia vederea flăcău lui culcat pe jumătate gol în pat! Se opri dintru-ntâi pe vârful picioarelor şi, ca să-l privească mai bine, se apropie încet-încetişor, după ce îşi lăsase în jos aripile care o cam stânjeneau în odaia aceea strâmtă. Şi săltă de-a binelea învelitoarea care acoperea făptura flăcăului şi rămase năucită de frumuseţea lui. Şi îşi curmă răsuflarea vreme de un ceas, de frică să nu-l trezească până a nu se minuna pe săturate de toate gingăşiile cu care era plămădit. Că, într-adevăr, farmecul ce se revărsa din toată făptura lui, rumeneala gingaşă a obrajilor, căldura pleoapelor cu gene pline de umbră vânătă şi lungi, arcuitura vrăjitoare a sprâncenelor, toate astea, precum şi mireasma îmbătătoare a pielei lui şi strălucirile cele atâta de dulci ale trupului, oare cum nu ar fi tulburat-o pe lainica de Maimuna, care în viaţa ei întreagă de hoinăreli de-a lungul pământului nu mai văzuse asemenea frumuseţe? … Or, chiar că lui i s-ar fi foarte potrivit ţipătul poetului:

Doar ce l-am sărutat cu jind Şi-am şi văzut înmugurind Frumoşii-i ochi: beţia-mi grea, Şi-obrajii-i – care-s viaţa mea.

Şi-am zis: „Poţi, inimă, să spui Celor care te râd, oricui:
„Hai, cârtitori, grăiţi anume De-i ceva mai frumos pe lume,
De-i alt flăcău asemenea Cu cel care e viaţa mea!”

Aşadar, după ce efrita Maimuna, fiica efritului Domriatt, îşi prea umplu ochii de priveliştea aceea minunată şi îl preamări pe Allah strigând: „Binecuvântat să fie Atoatezămislitorul, cel carele plămădeşte desăvârşirea! Oare cum de pot tatăl şi mama acestui flăcău să se despărţească de el spre a-l închide singur în turnul acesta părăduit? Au ei nu se tem de răutăţile duhurilor cele ticăloase din neamul meu care hălăduicsc prin dărâmături şi prin locuri părăsite? Şi, pe Allah! dacă lor nu le pasă de copilul lor, eu, Maimuna, jur că am să-l iau sub ocrotirea mea şi că am să-l apăr de orice efrit care, ispitit de nurii lui, ar vrea să se prilejuiască de el!” Pe urmă se aplecă asupra lui Kamaralzaman şi, tare cu gingăşie, îl săruta pe buze, pe pleoape şi pe fiecare obraz, trase peste el invelitoarca, fară a-l trezi, îşi întinse aripile şi îşi luă zborul prin fereastra cea înaltă către ceruri.

Or, când ajunse pe tărâmul de mijloc58, spre a se răcori, şi, cum plutea domol pe acolo, gândind la flăcăul adormit, auzi deodată, nu departe de ea, un huiet de aripi, cu bătăi zorite, care o făcu să se întoarcă într-acolo. Şi pricepu că stârnitorul acelui huiet era efritul Dahnaş, un duh din spiţa cea mai ticăloasă, unul dintre răzvrătiţii care nu cred în nimic şi care nu se dau supuşi stăpâniei lui Soleiman ben-Daud. Şi acel Dahnaş era fiul lui Samhuras, care era, printre efriţi, cel mai sprinten la fugarelile prin văzduh.

Când il zări pe ticălosul de Dahnaş, Maimuna se sperie rău ca nu cumva procletul să vadă lumina din turn şi să se ducă să săvârşească cine ştie ce acolo! încât se repezi asupra lui cu o iuţeală de uliu, şi era mai să-l izbească şi să-l năruie, când Dahnaş îi făcu semn că se dă supus la cheremul ei şi îi spuse, tremurând de spaimă:

— O, preaputernică Maimuna, fiică a sultanului duhurilor, mă juruiesc ţie pe Numele cel Strălucit şi pe talismanul cel

sfânt de la pecetea lui Soleiman, nu te sluji de puternicia ta ca să mă spulberi! Şi, la rându-mi, iţi făgăduiesc că nu am să făptuiesc nimica păcătos!

Atunci Maimuna îi spuse lui Dahnaş, fiul lui Şamhuraş:

— Fie! Binevoiesc să te cruţ. Dar grăbeşte-te a-mi spune de unde vii la ceasul acesta, ce faci aici şi unde cugeţi să te călătoreşti! Şi mai cu seamă cată să fii cinstit în spusele tale, o, Dahnaş, că altminteri stau gata să-ţi smulg cu mâinile mele penele din aripi, să te belesc de piele şi să-ţi sfărâm oasele ca să te arunc pe urmă ca pe un mototol! Aşa că să nu crezi cumva că vei putea să scapi cu minciuna, o, Dahnaş!

Atunci efritul spuse:

— O, stăpână a mea, Maimuna, află că în clipita de acum m-ai nimerit tocmai la vreme spre a auzi ceva cu totul şi cu totul nemaipomenit! Dar făgăduieşte-mi baremi că ai să mă laşi să plec în tihnă dacă am să-ţi fiu pe plac, şi că ai să-mi dai un înscris de slobodă-trecere care de aci înainte să mă pună la adăpost de reauavoinţă a tuturor efriţilor, vrăjmaşii mei din văzduh, din ape şi de pe pământ, o, tu, cea care eşti fiica sultanului nostru al tuturor, Domriatt cel înfricoşător!

Aşa grăi efritul Dahnaş, fiul agerului Şamhuraş.

Atunci Maimuna, fiica lui Domriatt, spuse:

— Îţi făgăduiesc, pe gemma cea scrisă a pecetei lui Soleiman ben-Daud (asupra lor a amândurora să fie rugăciunea şi pacea!). Dar vorbeşte odată, întrucât simt că pătărania ta este tare ciudată!

Atunci efritul Dahnaş îşi molcomi goana, se răsuci în loc şi veni să se rânduiască lângă Maimuna. Apoi îi istorisi aşa pătărania lui:

Trebuie să-ţi spun, o, slăvită Maimuna, că vin la ceasul de-acum din afundul lăuntrului celui mai depărtat, de la fruntariile Chinei, ţara unde domneşte marele Ghaiur, stăpân peste El-Buhur şi peste El-Kussur, unde fară de număr şi fară de cusur se-nalţă turnuri de jur-împrejur, unde-n saraiu-i cu falnici muri cadânele lui trăiesc în huzur,

cu străji crunte de veghe pe la cotituri! Acolo, cu ochii mei, jur, am văzut cea mai frumoasă făptură din câte făpturi mi-a fost dat după atâtea umblături să-mi bucure bietele căutături: pe singura-i fată, clădită din nuri, pe El-Sett Budur! Ascultă, dar, o, Maimuna!

Am să-ţi vorbesc despre părul ei! Pe urmă am să-ţi vorbesc despre chip! pe urmă despre obrajii, despre buzele, despre gura, despre limba, despre gâtul, despre pieptul, despre sânii, despre pântecul, despre şoldurile, despre spatele, despre mijlocul, despre coapsele şi, într-un sfârşit, despre picioarele ei, o, Maimuna!

Bismillah!

Părul ei, o, stăpână a mea! Este aşa de întunecat, încât e mai negru decât despărţirea de prieteni! Iar când e împletit în trei cozi care i se deştern până la călcâie, îmi pare că văd trei nopţi deodată!

Dar chipul! Mai alb e decât ziua când prietenii se întâlnesc iarăşi! Dacă mă uit la ea la ceasul când străluceşte luna plină, văd două lune deodată59!

Buzele-i sunt din agaturi colorate şi din mărgeane vii; limba-i – când o mişcă – picură grai de aur; iar mustul gurii ei este mai de râvnit decât mustul de struguri, stinge şi setea cea mai arzătoare! Aşa-i e gura60!

Dar pieptul ei! Slăvit să fie Atoateziditorul! e o ispită vie! poartă doi sâni gemeni din fildeşul cel mai străcurat, rotunzi şi mici de ai putea să-i ţii în cele cinci degete de la o mână.

Pântecul ei are nişte gropiţe pline de umbră şi rânduite cu tot atâta măiestrie ca şi literele arăbeşti de pe pecetea unui scrib copt de la Egipt! Şi pântecul acela dă izvod unui mijlocel mlădiu, ya Allah! Ci iacătă-i spatele…

Spatele ei! ufl! uf! mă şi cutremur! E o grămadă atâta de grea, încât o sileşte pe stăpână-sa să şadă iarăşi jos când se scoală şi iarăşi să se scoale când se aşază! Şi chiar că nu pot, o, stăpână a mea, să-ţi dau o înţelegere cât de cât, doar ajutându-mă cu stihurile acestea ale poetului:

Măreţ i-i spatele, vârtos clădit -

De pare că şi-ar cere pe măsură Un trup şi-un mijlocel mai împlinit Decât acela care îl îndură.

Pe amândoi la fel ne chinuieşte:

Pe ea – silind-o pururea să stea;

Pe mine pentru că mă şi-ndârjeşte De-ndată ce gândesc un pic la ea.

Aşa îi este spatele! Iar din el se desprind, marmură albă, două coapse de slavă, vârtoase şi, dintr-o trăsătură, îmbinate sus, sub cununa lor. Apoi vin pulpele şi picioarele cele gingaşe şi atâta de micuţe, încât sunt uluit cum de pot să care atâta povară îngrămădită peste ele!

Cât despre mijlocelul ei şi despre temelia lui, o, Maimuna, ca să spun drept, nu cutez a crede că ţi-aş putea vorbi precum se cuvine, întrucât unul este deplin, iar cealaltă este desăvârşită! Asta-i, deocamdată, tot ceea ce limba mea poate să-ţi înfăţişeze; şi chiar şi prin semne mi-ar fi peste putinţă să te fac să cumpăneşti toate falniciile ei!

Şi cam aşa este, o, Maimuna, copila cea împărătească, El-Sett Budur, fiica sultanului Ghaiur!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, amână urmarea pe a doua zi.

Aşa că atunci când fu cea de a o sută şaptezeci şi noua noapte spuse:

Şi cam aşa este copila, fiica sultanului Ghaiur, domniţa Budur!

Dar sunt dator tot aşa să-ţi spun, o, Maimuna, că sultanul Ghaiur o iubeşte tare mult pe fiică-sa El-Sett Budur, cea pe ale cărei desăvârşiri eu de-abia am putut să ţi le înşir, şi o iubeşte cu o dragoste atâta de vie, încât nici nu mai ştie cum să-i găsească în fiece zi câte o bucurie. Dar întrucât, după o bucată de vreme, nu mai găsea ce bucurii să mai cheme, spre a o desfăta, chibzui să pună a i se dura nişte palate fermecate. Începu dintru-ntâi prin a-i zidi şapte palate, fiecare tot altfel întocmit şi tot din altfel de lucruri zidit. Cel dintâi palat, aşadar, porunci să fie făcut numai din cleştar, cel de-al doilea din alabastru viu, al treilea din farfuriu, al patrulea dintr-un amestec de nestemate, al cincilea din arginturi străcurate, al şaselea din aur, iar al şaptelea din adamant şi mărgăritare. Şi sultanul Ghaiur n-a

pregetat să pună să fie împodobit fiecare palat într-un chip cât mai potrivit cu felul în care fusese zidit; şi strânse acolo, la sfârşit, toate desfătările câte fac traiul huzurit, îngrijindu-se, de pildă, şi mai ales, de havuzurile şi de grădinile dimprejur.

Şi în acele palate o puse să locuiască pe fiica sa, spre a se desfăta, dar numai câte un an în fiecare palat, ca nu cumva să se sastisească de a tot sta, şi pentru ca fiecare desfătare să urmeze fără de lehămeţeală după o altă desfătare.

Încât frumuseţea aceea crăiască, printre toate acele lucruri frumoase, nu putea decât să se desăvârşească şi să ajungă cu adevărat la treapta cea mai de sus care m-a fermecat!

Nu te minuna, dar, o, Maimuna, dacă îţi spun că toţi sultanii de jur-împrejur, megieşi cu ţara sultanului Ghaiur, râvneau cu înflăcărare să se însoare, luând-o în căsătorie pe tânăra nurlie. Şi numaidecât trebuie să-ţi dau încredinţare că domniţa e fată mare, căci până acuma s-a lepădat cu supărare de toate ispitele cu câte a fost pusă la cercare prin tătânele său; şi de fiecare dată s-a mulţumit să răspundă îmbufnată:

— Eu îmi sunt sultană doar mie, şi singură îmi sunt stăpână! Cum aş putea să îndur oare un bărbat mototolind un trup care de-abia rabdă doară să fie atins de mătasea uşoară?

Şi sultanul Ghaiur, care mai degrabă ar fi murit decât s-o supere pe Budur, nu găsea ce răspuns să-i mai dea; şi era nevoit să se lepede de cererile sultanilor megieşi şi ale emirilor aleşi care veneau anume de la capăt de lume! Ba, într-o zi, când veni un tânăr sultan, mai frumos mai puternic decât toţi cei de până aci, şi care trimisese înainte-i daruri câte nici nu poţi gândi, sultanul Ghaiur îi grăi domniţei Budur, care, mâniată de astă dată, izbucni cu supărare şi-i strigă dintr-odată:

— Văd bine că nu îmi mai rămâne decât o singură cale de a sfârşi cu aceste chinuri necurmate. Am să înşfac paloşul

de colea şi am să-l înfig cu vârful în inima mea şi am să-l împing de să-mi iasă prin dos! Pe Allah! Asta este singura mea scăpare!

Şi cum chiar se şi pregătea să purceadă la fapta cea grea, sultanul Ghaiur fu aşa de speriat, încât îi ieşi limba din gură şi mâna i se scutură cu tremurătură şi îşi roti de jur-împrejur ochii albi; apoi grăbi s-o dea pe Budur în seama a zece bătrâne tare înţelepte şi trecute prin multe păţanii, dintre care una era chiar doica domniţei Budur. şi din ceasul acela de grea ispită, cele zece femei nu o mai părăsesc nici o clipită, veghind la uşa iatacului ei pe rând.

Şi iac-aşa, o, Maimuna, stăpâna mea, se înfaţişcază lucrurile acum. Iar eu, în fiecare noapte mereu nu preget să-mi fac drum şi să mă minunez de frumuseţea sa şi să-mi bucur simţirea privindu-i strălucirea. Dar să nu crezi cumva că nu m-ar muşca ispita să mă reped la ea şi să mă bucur de tot ce-aş putea; şi socot că ar fi chiar păcat să las vătămat fară de voia ei asemenea odor binecuvântat şi păzit cu atâta temei. Şi, o, Maimuna, hotărât, nu mă bucur de ea decât în vreme ce doarme, atâta; de pildă, o sărut între ochi, binişor-binişor, măcar că tare m-ar ispiti ghesul să dau zor. Dar mi-e tare teamă de mine, că mă ştiu că nu mă mai pot ţine dacă mă pornesc; aşa că mai bine mă stăpânesc, ca nu cumva, bunăoară, s-o betejesc în vreun fel pe fecioară!

Şi-aşa că te jur, o, Maimuna, să mergi cu mine s-o vezi pe prietena mea, frumoasa El-Sett Budur, ai cărei nuri au să te vrăjească, asta se ştie, şi a cărei desăvârşire are să te răpească, stau chezăşie! Haide, o, Maimuna, ne minunăm de El-Sett Budur, în ţara sultanului Ghaiur!

Aşa grăi efritul Dahnaş, fiul sprintenului Şamhuraş.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută optzecea noapte spuse:

Aşa grăi efritul Dahnaş, fiul sprintenului Şamhuraş.

După ce tânăra efrită Maimuna ascultă această istorisire, în loc de răspuns se puse pe un râs batjocoritor, îi altoi o

plesnitură de aripă în pântece efritului, îl scuipă în faţă şi îi spuse:

— Tare mai eşti greţos cu pişăcioasa ta de fată! Şi chiar că mă şi întreb cum de cutezi să-mi vorbeşti despre ea, atunci când trebuie să ştii prea bine că nici nu ar putea să sufere o clipă de asemuire cu flăcăul cel preafrumos pe care îl iubesc eu!

Şi efritul strigă, ştergându-şi obrazul:

— Păi, o, stăpână a mea, eu nici habar nu am despre tânărul tău drăguţ şi, rugându-mă fireşte de iertăciune, nu cer decât să-l văd, măcar că tare şovăiesc a gândi că ar putea să fie pe măsura frumuseţii domniţei mele!

Atunci Maimuna ţipă la el:

— Nu vrei să taci, blestematulc? îţi mai spun o dată că iubitul meu este atâta de frumos, încât, dacă l-ai vedea, fie şi în vis, te-ar apuca boala copiilor şi ţi-ar curge balele ca la cămilă!

Şi Dahnaş întrebă:

— Păi da unde se află el şi cine poate să fie?

Maimuna spuse:

— O, pişicherule, să ştii că se află în aceeaşi împrejurare ca şi domniţa ta, şi este închis în turnul cel vechi la talpa căruia îmi am eu adăpostul de sub pământ. Dar să nu te îngâmfi cu nădejdea de a-l vedea fără mine; că îţi ştiu ticăloşia şi nu ţi-aş da în seamă nici baremi paza unui fund de schivnic! Ci tot am să mă învoiesc să ţi-l arăt chiar eu, ca să-ţi dai cu părerea, dar te prevestesc că dacă ai să ai cutezanţa a minţi, vorbind împotriva adevărului a ceea ce vezi, am să-ţi scot ochii şi am să fac din tine cel mai nevolnic dintre efriţi! Pe deasupra, cer să-mi plăteşti şi un rămăşag straşnic, dacă iubitul meu se va dovedi mai frumos decât domniţa ta; şi, ca să fie drept, mă învoiesc şi eu să-ţi plătesc dacă va fi dimpotrivă.

Şi Dahnaş răcni:

— Primesc rămăşagul! Haide aşadar cu mine s-o vezi pe El-Sett Budur în ţara părintelui său, sultanul Ghaiur!

Şi Maimuna spuse:

— E mai lesne să ne ducem la turn, care se află sub picioarele noastre, colea, ca să cântărim mai întâi frumuseţea iubitului meu; după care avem să judecăm!

Atunci Dahnaş spuse:

— Ascult şi mă supun!

Şi pe dată coborâră amândoi drept din slăvile văzduhurilor până pe vârful turnului şi intrară pe fereastră în odaia lui Kamaralzaman.

Atunci Maimuna îi spuse efritului Dahnaş:

— Nu te mişca, şi mai cu seamă să fii cuviincios!

Pe urmă se apropie de flăcăul adormit şi săltă pătura care îl acoperea în clipita aceea. Şi se întoarse către Dahnaş şi îi spuse:

— Priveşte, o, afurisitule! ia seama să nu cazi cât eşti de lung!

Şi Dahnaş întinse gâtul şi se trase înapoi uluit; apoi iar întinse gâtul şi cercetă îndelung chipul şi trupul flăcăului; după care săltă capul şi zise:

— O, stăpână a mea Maimuna, acuma văd că eşti tare îndreptăţită să socoţi că iubitul tău este fară de asemuire ca frumuseţe; întrucât chiar că nu am văzut niciodată atâtea desăvârşiri într-un trup de flăcău; şi tu ştii că eu îi cunosc pe cei mai frumoşi dintre fiii oamenilor. Ci, o, Maimuna, tiparul care l-a croit nu a fost nimicit decât după ce a închipuit şi o întrupare femeiască; şi aceea este chiar domniţa Budur!

La vorbele acestea, Maimuna se repezi asupra lui Dahnaş şi îi plesni peste căpăţână o lovitură de aripă care îi frânse un corn şi ţipă la el:

— O, tu, cel mai spurcat dintre efriţi, îţi poruncesc să mergi pe clipă în ţara aceea a sultanului Ghaiur, la palat la El-Sett Budur, şi să mi-o aduci aici de faţă pe domniţă; că nu vreau să mă ostenesc însoţindu-te până la ţânca aceea. După ce ai s-o cari aici, avem s-o culcăm alături de tânărul meu drăguţ şi avem să cântărim cu chiar ochii noştri. Şi

întoarce-te iute, Dahnaş, că de nu îţi rup trupul fâşii-fâşii şi te arunc de hrană hienelor şi corbilor!

Atunci efritul Dahnaş îşi strânse de pe jos cornul şi plecă amărât, scărpinându-se în fund. Pe urmă străbătu ca o suliţă văzduhul şi nu zăbovi a se întoarce, peste un ceas, împovărat cu sarcina lui.

Or, domniţa adormită pe umerii lui Dahnaş nu avea pe ca decât cămaşa, iar trupu-i strălucca în albeaţa sa. Şi pe mânecile largi ale acelei cămăşi, ţesută din zarafir şi borangic de felurite culori, erau înhorboţite stihurile acestea ce se înlănţuiau măiestru:

Trei lucruri nu ingâduie-n iubire Să spună da oricui, dintr-o privire:

Spaima de neştiut; sila de ce-i De mult ştiut; şi frumuseţea ei!

Atunci Maimuna îi spuse lui Dahnaş:

— Mi se pare că te-ai cam desfătat pe drum cu fata asta, întrucât ai cam zăbovit, că nu-i trebuie un ceas de vreme unui efrit adevărat ca să ajungă din Kaledan în afundul Chinei şi să se întoarcă pe drumul cel mai drept! Fie! da grăbeşte-te de-o întinde pe copila ceea lângă drăguţul meu, ca să facem cercetarea!

Şi efritul Dahnaş, cu grijă fără de seamăn, o aşează uşurel pe domniţă pe pat, şi îi săltă cămăşuţa.

Or, copila chiar că era tare frumoasă şi întocmai precum o zugrăvise efritul Dahnaş. Şi Maimuna putu să vadă că asemănarea dintre cei doi tineri era atâta de desăvârşită, încât ar fi putut să fie luaţi drept doi gemeni, şi care nu se deosebeau între ei decât numai la brâu şi la podoabe; da încolo tot un chip ca luna, tot un mijlocel gingaş şi tot o spinare arcuită şi plină de belşug; şi putu să-şi dea seama şi că, dacă fata ducea lipsă la brâu de ceea ce făcea podoaba flăcăului, avea în loc două gurguie minunate care mărturiseau musturi tainice61.

Aşa că îi spuse lui Dahnaş:

— Văd că este îngăduit să şovăieşti o clipită asupra întâietăţii de dat unuia sau altuia dintre drăguţii noştri; da trebuie să fii orb sau smintit, ca tine, ca să nu pricepi că între doi tineri la fel de frumoşi, dintre care unul este de parte bărbătească, iar celălalt de parte femeiască, cel de parte bărbătească este mai presus de cel de parte femeiască! Ce zici de asta, o, afurisitule?

Ci Dahnaş răspunse:

— Din parte-mi, eu ştiu ce ştiu şi văd ce văd, iar vremea nu are să mă facă să cred altfel decât vede ochiul meu! Ci, o, stăpână a mea, dacă totuşi ţii să mint, am să mint ca să-ţi fiu pe plac!

Când auzi vorbele acestea ale lui Dahnaş, efrita Maimuna fu cuprinsă de o asemenea mânie, încât pufni în râs. Şi gândind că nu are să poată niciodată numai aşa, printr-o cercetare, să cadă la înţelegere cu căpăţânosul de Dahnaş, îi spuse:

— Poate că ar fi o cale de a afla care dintre noi are dreptate, anume de a ne sluji de harul nostru la stihuire! Acela care va spune stihurile cele mai frumoase de preamărire a iubitului său, de bună seamă că va avea şi dreptatea de partea lui! Te învoieşti? Ori te pomeneşti că nu eşti în stare de atare subţirenie, potrivită numai cu firile gingaşe?

Dar efritul Dahnaş strigă:

— Asta-i, o, stăpână a mea, tocmai ceea ce vroiam şi eu să-ţi deştern! Întrucât părintele meu Şamhuraş m-a învăţat pravilele întocmirii poeticeşti şi meşteşugul stihurilor sprintene cu desăvârşite ritmuri. Dar tu ai întâietatea de început, o, încântătoare Maimuna!

Atunci Maimuna se apropie de Kamaralzaman cel adormit şi se aplecă şi îl sărută pe buze încetişor; pe urmă îl alintă pe frunte şi, cu mâna în pletele lui, spuse uitându-se la el:

O, trup vrăjit, în care se mlădie Al ramurilor freamăt cu suspine Şi-nmiresmate flori de iasomie -

Ce trup de fată poate fi ca tine?

Tu, ochi de diamant care scânteie Ca-n noaptea neagră stelele senine, Cutează oare ochii de femeie Măcar să se asemuie cu tine?

Sărut al gurii tale-mbietoare, Ca mierea dulce-a sfintelor albine, Ce gură de fecioară-ar ft în stare Să răcorească sufletul ca tine?

Ah, lasă-mă să-ţi mângâi părul moale, Şi carnea-mi arsă las-o să se-aline De carnea ta, şi-apoi să văd răscoale De stele fulgerând în ochi la tine!

După ce auzi stihurile acestea ale Maimunei, efritul Dahnaş se minună până peste marginile minunării, pe urmă se cutremură până peste marginile cutremurării, atât ca să aducă cinstire harului efritei, cât şi ca să-şi mărturisească tulburarea pricinuită de acele stihuri atâta de potrivite; şi nu zăbovi a se apropia şi el la rându-i de iubita sa Budur, ca să se aplece peste sânii ei goi şi să aştearnă acolo o alintare gingaşă; şi, străfulgerat de nurii ei, spuse uitându-se la ea:

Ah, mirţii din Damasc, fecioara, Cu foşnet lung, mă înftoară;

Dar frumuseţea ta…

Ah, trandafirii din Bagdad, Scăldaţi în praf de lună plină Şi-n rouă nopţilor, senină, Tot sufletul mi-ai îmbătat;

Dar gura ta…

Ah, numai gura ta, iubită, Şi frumuseţea ta-nflorită, Cu zâmbetul lor m-au pierdut -

Şi-ntreg pământul piere-n nevăzut! 63

După ce ascultă psalmul acesta atâta de şăgalnic, Maimuna rămase nu puţin minunată de a vedea…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar în cea de a o suta optzeci şi doua noapte spuse:

…psalmul acela atâta de şăgalnic, Maimuna nu puţin rămase minunată de a vedea la acel Dahnaş atâta har împerecheat cu atâta urâciune; şi întrucât, măcar că femeie, era dăruită cu oarecare tain de judecată, nu

pregetă a-şi face talâmul ei către Dahnaş, care se umflă până peste poate. Şi ea îi spuse:

— Într-adevăr, o, Dahnaş, ai un suflet destul de subţire în cheresteaua în care sălăşluieşti; dar să nu care cumva să crezi că ai să biruieşti la meşteşugul stihuirii mai mult decât îl biruieşte Sett Budur la frumuseţe pe Kamaralzaman!

Şi Dahnaş, sugrumat, strigă:

— Chiar aşa?

Ea spuse:

— Hotărât!

El spuse:

— Nu cred!

Ea spuse:

— Na!

Şi, cu o plesnitură de aripă, îi învineţi un ochi. El spuse:

— Asta nu dovedeşte nimic!

Ea spuse:

— Na! iacătă-mi fundul!

El spuse:

— E cam uscăţel!

La vorbele acestea, Maimuna, şi mai rău zădărâtă, vru sa se repeadă asupra lui Dahnaş să-i prăpădească vreo parte din făptură; ci Dahnaş, care se cam chitise la atare poveste, într-o clipită de ochi se şi prefăcu într-un purice se ascunse fără de zarvă în pat, sub cei doi tineri; şi cum Maimuna se temea să nu-i trezească, fu nevoită, ca să ajungă la el, să se juruie lui Dahnaş că nu are să-i mai facă nici un rău, şi Dahnaş, faţă de juruinţa ei, se făcu la loc precum era, da ţinându-se tot cu mare sfială. Atunci Maimuna îi spuse:

— Ascultă, Dahnaş, nu văd altă cale de a încheia socoteala, decât să ne slujim de judeţul unui al treilea!

El spuse:

— Mă învoiesc!

Atunci Maimuna izbi cu piciorul în pământ, care se crăpă şi slobozi în afară un efrit înfricoşător, hâd până peste măsură. Avea o căpăţână ocrotită de şase coarne, lungi

fiecare de patru mii patru sute optzeci de coţi; şi trei cozi despicate, tot pe atâta de lungi; era şchiop şi cocoşat, iar ochii îi erau înfipţi în mijlocul chipului, la rând, de sus în jos; avea nişte braţe, dintre care unul lung de cinci mii cinci sute cincizeci de coţi, iar celălalt decât numai de o jumătate de cot; iar mâinile lui, mai mari decât nişte căldări, se încheiau cu nişte gheare de leu; iar picioarele, care se încheiau cu nişte copite, îl făceau să calce ca un şchiop; iar zebu-i, de două ori mai straşnic decât al unui elefant, i se înfunda pe după dos şi se iţea fălos! îl chema Kaşkaş ben-Fakhraş ben-Atraş, din spiţa lui Eblis Abu Hanfaş!

Or, după ce pământul se închise la loc, efritul Kaşkaş o zări pe Maimuna şi numaidecât sărută pământul dintre mâinile sale, şezu smirnă dinaintea ei, cu mâinile încrucişate, şi o întrebă:

— O, stăpână a mea, Maimuna, fiică a sultanului nostru Domriatt, sunt robul care aşteaptă poruncile tale!

Ea spuse:

— Vreau, Kaşkaş, să fii judeţ în pricina iscată între mine şi blestematul acesta de Dahnaş. Este cutare şi cutare treabă. Aşa că ţi se cade să fii nepărtinitor şi, după ce ai să-ţi arunci ochii asupra acestui pat, să ne spui care ţi se va părea mai frumos: drăguţul meu ori copila aceea!

Atunci Kaşkaş se întoarse către patul pe care cei doi tineri dormeau liniştiţi şi goi64, şi, la vederea lor, fu cuprins de o tulburare atâta de mare, încât îşi prinse cu mâna stângă făloşenia care i se înţăfoina pe deasupra Capului şi începu să ţopăie ţinându-şi cu mâna dreaptă coada cea despicată în trei. După care le spuse Maimunei şi lui Dahnaş:

— Pe Allah! dacă îi cântăresc bine, văd că sunt la fel ca frumuseţe şi că nu se deosebesc decât numai la fecioriile lor. Dar cu tot ştiu o cale care numai ca poate să limpezească beleaua.

Ei spuseră:

— Arată-ne-o degrabă!

El răspunse:

— Mai întâi lăsaţi-mă să cânt ceva întru cinstirea acestor tineri care mă tulbură până peste poate!

Maimuna spuse:

— Nu e vreme deloc! Doar dacă vrei să ne spui câteva stihuri despre flăcăul acesta frumos!

Şi Kaşkaş spuse:

— Poate că are să fie oleacă mai aparte!

Ea spuse:

— Ci cântă, da numai să fie stihuite bine şi scurte!

Atunci Kaşkaş cântă stihurile acestea tulburi şi încâlcite:

Flăcău frumos, mi-aduci aminte Că unei singure iubiri De-i dăruieşti ce simţi fierbinte, Stingi vlaga caldelor simţiri, Ia, inimă a mea, aminte!

Sărutul unei guri-fecioare E dulce; totuşi nu lăsa Să rugineascâ uşa; pare Şi gustul sării tot asa, Pe buze mai puţin uşoare.

Atunci Maimuna spuse:

— Nu vreau să-mi bat capul ca să pricep. Dar spune-ne iute calea de a şti care dintre noi are dreptatea de partea lui!

Şi efritul Kaşkaş spuse:

— Socoata mea-i că nu este decât numai o cale de folosit, aceea de a-i trezi unul după altul, pe când noi trei avem să stăm nevăzuţi; şi aveţi să vă învoiţi că acela dintre cei doi care va dovedi o dragoste mai arzătoare faţă de celălalt şi va vădi mai multă patimă în semnele şi în purtarea lui, va fi, negreşit, cel mai puţin dăruit cu frumuseţe, întrucât se mărturiseşte înrobit de farmecele celuilalt!

La vorbele acestea ale efritului Kaşkaş…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută optzeci şi treia noapte spuse:

La vorbele acestea ale efritului Kaşkaş, Maimuna strigă:

— O, minunat gând!

Iar Dahnaş grăi Ia fel:

— Este întru totul prea bine!

Şi se şi preschimbă iarăşi în purice, dar de data aceasta spre a se duce să-l pişte la gât pe frumosul Kamaralzaman.

La pişcătura aceea, care fu amarnic de tare, Kamaralzaman sări din somn şi îşi duse iute mâna la locul pişcat; dar fireşte că nu putu să prindă nimic, întrucât agerul Dahnaş, care astfel se şi răzbunase oleacă, pe pielea flăcăului, de toate ciudele care i le făcuse Maimuna şi pe care le indurase fară crâcnire, îşi şi luă pe dată iarăşi înfăţişarea de efrit nevăzut, ca să fie de faţă la ceea ce avea să se petreacă.

Or, ceea ce se petrecu chiar că fu vrednic de luat aminte întru totul.

Într-adevăr, Kamaralzaman, încă somnoros, lăsă să-i cadă îndărăt mâna care nu găsise puricele, şi mâna i se brodi să cadă taman pe coapsa goală a copilei. La atingerea aceea, flăcăul căscă ochii, dar se grăbi să-i închidă la loc de uluială şi de tulburare. Şi simţi alături acel trup mai gingaş ca untul şi acea răsuflare mai vrăjitoare ca mireasma de muşc. Încât nedumerirea lui fu până peste poate, da nu păgubită de plăcere, iar el până la urmă îşi săltă capul şi începu să măsoare din ochi frumuseţea de neasemuit a acelei necunoscute care dormea lângă el.

Aşa că se sprijini în cot pe perne şi, uitându-şi într-o clipită neazã pe care până atunci o simţise faţă de femei, începu cu ochi fermecaţi să deamănunţească desăvârşirea copilei. O asemui în sufletul său dintru-ntâi cu o cetăţuie străjuită de o boltă, pe urmă cu un mărgăritar, pe urmă cu un trandafir65; că nu dovedi de întâia dată să facă asemuirea cea mai potrivită, dat fiind că totdeauna se lepădase de ispita de a se uita la femei şi era tare neştiutor în ce priveşte înfăţişările şi nurii lor. Dar nu zăbovi a băga de seamă că asemuirea cea din urmă era cea mai dreaptă, pe când cea de dinainte-i era cea mai adevărată; cât despre cea dintâi, aceea chiar că îl făcu să zâmbească.

Aşadar Kamaralzaman se aplecă asupra trandafirului şi simţi că odorul lui era desfătător, încât îl adulmecă din plin.

Or, treaba îi fu atâta de plăcută, încât îşi zise: „Dacă l-aş atinge, ce-ar fi?” Şi îşi preumblă degetele pe toate marginile mărgăritarului şi se încredinţă că pipăiala aceea îi punea pojar în trup şi stârnea în el nişte frământări şi nişte zbateri prin cutare şi cutare parte a făpturii lui; până acolo, încât se simţi ispitit amarnic să dea frâu slobod acelei porniri fireşti şi atâta de nestăvilite. Şi strigă:

— Totul se petrece după vrerea lui Allah!

Şi se răsuci a treabă.

O luă dară pe copilă, cugetând aşa: „E tare de mirare că e fară de pantalonaşi pe ea” şi o suci şi o răsuci şi o pipăi; apoi o mângâie pe pântecel şi zise: „E o minune de gingăşie!” După care îl ispitiră sânii, şi îi luă, şi simţi, când îşi umplu amândouă palmele cu ei, un fior atâta de pojarnic, încât îl făcu să strige: „Pe Allah! trebuie numaidecât s-o trezesc, ca să facem treaba cum se cuvine! Dar oare cum de nu s-o fi trezit de atâta vreme de când o tot pipăi?”

Or, ceea ce o ţinea pe copilă să nu se trezească era vrerea lui Dahnaş efritul, care o scufundase în somnul acela atâta de greu spre a înlesni fapta lui Kamaralzaman.

Aşadar Kamaralzaman îşi lipi buzele de buzele domniţei Budur şi sorbi o sărutare lungă; şi, cum ea nu se deştepta, mai sorbi una, pe urmă încă una, fară ca ea să arate nici cea mai mică simţire. Atunci începu să-i vorbească, spunând:

— O, inima mea! o, ochi al meu! o, suflete al meu! Trezeşte-te! Sunt eu, Kamaralzaman!

Şi copila nu făcu nici o mişcare.

Atunci Kamaralzaman, văzând zădărnicia chemării lui, îşi zise: „Pe Allah! nu mai pot să aştept! trebuie să-i dau de hac şi alta nu! Să încerc să văd de n-oi izbuti pe când doarme!” Şi se aşternu peste ea.

Iac-aşa! Iar Maimuna şi Dahnaş şi Kaşkaş se uitau. Iar Maimuna începuse să se îngrijoreze şi se şi pregătea, dacă se făptuia ceva, să socoată că făptui nu însemna nimic.

Aşadar Kamaralzaman se aşternu peste copila care dormea pe spate…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, tăcu.

Dar în cea de a o sută optzeci şi patra noapte spuse:

Aşadar Kamaralzaman se aşternu peste copila care dormea pe spate şi care nu avea ca veşmânt decât numai pletele ei răsfirate, şi o înlănţui cu braţele şi dete să facă cea dintâi încercare la ceea ce avea să facă, dar deodată tresări şi o lăsă din braţe şi scutură din cap şi gândi: „De bună seamă că sultanul părintele meu a pus să fie adusă în pat fata aceasta, ca să afle urmarea atingerii mele cu femeile; iar acuma pesemne că se află dincolo de peretele acela, cu ochiul la vreo gaură, privind să vadă dacă a izbutit, iar mâine are să intre la mine şi are să-mi spună: „Kamaralzaman, ziceai că ţi-e silă de însurătoare şi de femei! Ce ai făcut azi-noapte cu copila aceea? A, Kamaralzaman, îţi place să te dezmăţezi în taină, da nu vrei să ce însori, măcar că ştii câtă bucurie aş avea să-mi văd spiţa întemeiată şi scaunul de domnie trecut urmaşilor mei!” Iar eu atunci aş fi socotit un viclean şi un mincinos! Aşa, încât este mai bine să mă stăpânesc în noaptea aceasta, în ciuda poftei care mă mistuie, şi să aştept până mâine; şi atunci am s-o cer de soţie de la tatăl meu pe copila asta frumoasă. Şi astfel tatăl meu are să fie mulţumit, iar eu voi putea, după pofta inimii, să mă folosesc de trupu-i binecuvântat”

Şi numaidecât, spre marea bucurie a Maimunei, care începuse să aibă amarnice îngrijorări, şi spre ciuda nemăsurată a lui Dahnaş care, dimpotrivă, gândise că flăcăul are să săvârşească fapta şi se şi pornise dintru-ntâi sa ţopăie de bucurie, Kamaralzaman se mai aplecă o dată peste Sett Budur şi, după ce o sărută pe buze, îi scoase de pe degetul cel mic un ineluş împodobit cu olmaz frumos66, şi şi-l petrecu sieşi pe degetul cel mic, ca să arate limpede că de aci înainte o socotea pe copilă ca soţie a lui; pe urmă, după ce îi petrecu fetei pe deget inelul lui, se întoarse cu

spatele la ea, măcar că plin de o părere de rău până peste poate, şi nu zăbovi a adormi la loc.

La priveliştea aceea, Maimuna se învoioşi toată, iar Dahnaş rămase tare mofluz; şi nu zăbovi a-i spune Maimunei:

— Asta nu e decât jumătate din dovadă. Acuma vine rândul tău!

Atunci Maimuna se preschimbă pe dată în purice şi sări pe coapsa domniţei Budur, şi de acolo urcă până la buricul ei, pe urmă făcu cale întoarsă ca de vreo patru lăţimi de deget şi se opri drept pe vârful muncelului care străjuieşte valea trandafirilor, şi acolo, dintr-o singură pişcătură, în care îşi puse toată ciuda şi mânia, o făcu să sară de usturime pe copila care deschise ochii şi se ridică repede în şezut ducându-şi amândouă mâinile dinainte! Dar numaidecât scoase un ţipăt de spaimă şi de uluire, când îl zări lângă ea pe flăcăul culcat pe o parte. Dar, de la cea dintâi privire pe care i-o aruncă, nu zăbovi a trece de la spaimă la minunare, de la minunare la bucurie, şi de la bucurie la o revărsare de vrajă care ajunse repede la pierderea minţilor.

Într-adevăr, în spaima dintâi, gândise în cugetul său: „Nenorocită de Budur, te-ai umplut de ocară pentru totdeauna! Ia uite în patul tău un tânăr străin pe care nu l-ai mai văzut niciodată! Ce cutezanţă pe el! Ah, am să strig la hadâmbi să dea fuga şi să-l arunce de la înălţimea ferestrelor în apele râului! Ci, o, Budur, cine ştie dacă acesta nu o fi cumva chiar soţul tău, pe care părintele tău ţi l-o fi ales? Ia uită-te la el mai întâi, o, Budur, până a nu te sluji de prăpăd!”

Şi atunci Budur întoarse o aruncătură de ochi spre flăcău, şi, din cercetarea aceea iute, rămase năucă de frumuseţea lui şi strigă: „Ah! inima mea! frumos mai el” Şi pe clipă pe dată fu atâta de înrobită cu totul, încât se aplecă peste gura aceea zâmbitoare prin somn şi o pecetlui cu un sărut între buze strigând: „Ce bine e! Pe Allah! pe acesta, da, îl vreau de soţ! Pentru ce a zăbovit oare tata atâta vreme să mi-l

aducă?” Pe urmă, tremurând, luă mâna flăcăului şi o ţinu în mâinile ei, şi îi vorbi tare drăgălaş spre a-l trezi, spunându-i:

— O, dragule drag, o, lumină a ochilor mei, o, sufletul meu, scoală-te! scoală-te! Hai şi mă sărută, hai! iubitule, hai! pe viaţa mea! trezeşte-te!

Dar întrucât Kamaralzaman, ca urmare a vrăjii aruncate asupra lui de către răzbunătoarea Maimuna, nu făcea nici o mişcare în semn de trezire, preafrumoasa Budur îşi închipui că ca era vinovată şi că nu punea destulă râvnă în chemarea ei. Încât, fară a-i mai păsa dacă era privită de cineva ori ba, desfăcu cămaşa de mătase pe care se grăbise să şi-o arunce pe ea la cea dintâi mişcare, şi se lipi toată de flăcău, şi îl cuprinse cu braţele, şi îşi lipi armurii de armurii lui, şi, cu patimă, îi spuse la ureche:

— Hai! ia-mă toată! ia uite ce supusă şi ce gingaşă sunt! Iacătă narcisele sânilor mei şi straturile pântecului meu care-i tare dulce, uită-te! Ia uite buricuţul meu căruia îi place alintarea cea moale, hai bucură-te de el! Pe urmă ai să guşti pârga poamelor care sunt în mine! Noaptea nu are să fie îndeajuns de lungă pentru zbengurile noastre! Şi până dimineaţa avem să ne dedulcim…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă cum era, tăcu.

Dar în cea de a o sută optzeci şi cincea noapte spuse:

…şi până dimineaţa avem să ne dedulcim!

Dar cum Kamaralzaman, mai mult ca oricând cufundat în somn, nici gând să-i răspundă, preafrumoasa Budur îşi închipui o clipită că aceasta nu va fi fiind decât o prefăcătorie din parte-i, ca să-i facă şi mai mare mirarea; şi, pe jumătate râzând, îi spuse:

— Haide, hai, drăguţule, nu mai face pe hoţul! Pesemne că tatăl meu te-a învăţat să te porţi aşa de urâcios, ca să-mi sfarmi îngâmfarea! Da-i chiar trudă zadarnică! Că frumuseţea ta, o, tinere căprior sprinten şi fermecător,

numai ea a şi făcut din mine cea mai supusă dintre roabele iubirii!

Dar cum Kamaralzaman rămânea tot nemişcat, Sett Budur, tot mai împătimită, urmă:

— O, emire al frumuseţii, uită-te! Şi eu sunt socotita frumoasă: împrejurul meu totul trăieşte minunându-se de farmecele mele reci şi senine. Numai tu ai ştiut să aprinzi dorinţa în privirea liniştită a domniţei Budur! De ce nu te trezeşti, o, flăcău minunat! De ce nu te trezeşti! spune! iată-mă! Simt că mor!

Şi copila îşi strecură capul pe sub braţul flăcăului şi, alintăcioasă, îl muşlui pe la gât şi pe la ureche, da fară de izbândă. Atunci, nemaiputând să îndure pojarul aprins în ea pentru întâia oară, începu să-şi furişeze mâna printre picioarele şi coapsele flăcăului, şi le găsi atâta de dulci şi de pline, încât nu putu să-şi oprească mâna să nu alunece pe faţa lor. Atunci, ca din întâmplare, dete în cale de un lucru atâta de nemaiştiut pentru ea, încât îl măsură cu ochi mari şi văzu că, sub mâna ei, îşi schimba înfăţişarea cu fiecare clipită. La început se sperie de-a binelea, şi pricepu fară de zăbavă folosinţa lui aparte: întrucât tocmai precum la femei dorinţa este cu mult mai aprigă decât la bărbaţi, tot aşa şi priceperea lor este nemăsurat mai ageră la a ghici rosturile cele vrăjitoare. Aşa că îl îmbrăţişă cu amândouă mâinile şi, în vreme ce săruta cu înflăcărare buzele flăcăului, se petrecu ceea ce se petrecu!

După care Sett Budur îl acoperi cu sărutări pe drăguţul ei adormit, fară a lăsa nici un locuşor pe care să nu-şi fi pecetluit buzele. Pe urmă, mai potoliră oleacă, îi luă mâinile şi i le sărută una câte una în palmă; pe urmă îl ridică, şi îl strânse la pieptul ei, şi îi cuprinse gâtul cu braţele; şi, în îmbrăţişarea aceea, trup lângă trup, şi cu suflările amestecate, adormiră zâmbind.

Iac-aşa! Şi, nevăzuţi, cei trei efriţi nu pierdeau o mişcare! încât fapta petrecându-se atâta de limpede, Maimuna fu până peste marginile bucuriei, iar Dahnaş nu ridică nici o

împotrivire în a se învoi că Budur ajunsese mult mai departe cu dovezile înflăcărării ei şi că astfel îl făcea să piardă rămăşagul. Şi Maimuna, stăpână pe biruinţă, se dovedi mărinimoasă şi îi spuse lui Dahnaş:

— În ceea ce priveşte rămăşagul pe care mi-l datorezi, te iert, o, afurisitule! Ba chiar am să-ţi dau şi slobozenia care de aci înainte are să-ţi ocrotească liniştea deplină de-a lungul drumurilor tale prin văzduh. Dar să fii cu mare grijă să nu care cumva să-ţi faci de cap şi să nu mai calci vreodată cuviinţele!

După care tânăra efrită se întoarse către Kaşkaş şi, cu gingăşie, îi spuse:

— Kaşkaş, îţi mulţumesc mult pentru sfatul tău! Drept urmare, te căftănesc căpetenie peste solii mei; şi îmi iau sarcina de a-l face pe tatăl meu Domriatt să încuviinţeze hotărârea mea!

Pe urmă adăugă:

— Acuma, apucaţi-vă amândoi şi luaţi-o pe această copilă şi duceţi-o repede în saraiul părintelui ei Ghaiur. Stăpânul de la El-Buhur şi El-Kussur! După repeziciunea învăţăturilor pe care le-a dovedit sub ochii mei, îi dăruiesc dragostea mea, şi de aci încolo am toată încrederea în viitorul ei! Veţi vedea că are să împlinească lucruri mari!

Iar cei doi efriţi îi răspunseră:

— Inşallah!

Apoi…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar în cea de a o sută optzeci şi şasea noapte spuse:

Iar cei doi răspunseră:

— Inşallah!

Apoi se apropiară de pat, luară copila pe care şi-o aburcară pe umeri, şi zburară cu ea spre saraiul sultanului Ghaiur, unde nu zăboviră să ajungă, şi o aşezară încetişor pe patul ei, după care plecară fiecare în rostul lui.

Cât despre Maimuna, ea se întoarse la puţul ei, după ce aşternuse un sărut pe ochii iubitului.

Şi iac-aşa cu cei trei!

Dar în ceea ce îl priveşte pe Kamaralzaman, acesta se trezi din somn, dis-de-dimineaţă, cu mintea încă bântuită de întâmplarea de peste noapte. Şi se întoarse la dreapta, şi se întoarse la stânga, şi de bună seamă că fară să dea de copilă. Atunci îşi zise: „Am ghicit întocmai că taică-meu a fost cel care a rânduit toate astea, ca să mă încerce şi să mă împingă la însurătoare. Aşa că bine am făcut că am aşteptat, spre a-i cere, ca un fiu cuminte, îngăduinţa” Pe urmă îl strigă pe robul său, răcnind:

— Hei, puşlamao, scoală-te!

Şi robul se sculă dintr-o săritură şi dete zor, pe jumătate încă adormit, să-i ducă stăpânului său ibricul şi lighenaşul. Iar Kamaralzaman luă ibricul şi lighenaşul şi se duse la umblători spre a se uşura; pe urmă îşi făcu amănunţit spălările cele îndătinate, şi se întoarse să-şi facă rugăciunca de dimineaţă, şi mâncă oleacă, şi citi o surată din Coran. Apoi, liniştit şi cu o înfăţişare nepăsătoare, îl întrebă pe rob:

— Sauab, unde ai dus-o pe fata de azi-noapte?

Robul, nedumerit, se minună:

— Care fată, o, stăpâne al meu Kamaralzaman?

El spuse, asprindu-şi glasul:

— Îţi cer, pungaşule, să-mi răspunzi fară ocolişuri! Unde este copila care şi-a petrecut noaptea cu mine, în patul meu?

El răspunse:

— Pe Allah! o, stăpâne al meu, nu am văzut nici fată, nici băiat! Şi-apoi nimeni n-a putut să intre aici, întrucât am adormit cu spatele proptit în uşă!

Kamaralzaman se mânie:

— Hadâmb nevolnic, şi tu cutezi să mă înfrunţi şi să-mi faci sânge rău? A, blestematule, te-au pus să mă vicicneşti şi sa mă minţi! Incă o dată îţi poruncesc să-mi spui adevărul!

Atunci robul ridica mâinile către cer şi strigă:

— Numai unul Allah este mare! o, stăpâne al meu Kamaralzaman, nu pricep nimic din ce mă întrebi!

Atunci Kamaralzaman ţipă:

— Vino încoace, afurisitule!

Şi, când hadâmbul se apropie, îl înşfacă de piept, şi îl tăbărî pe jos, şi îl călca în picioare cu atâta mânie, încât hadâmbul se răsuflă! Atunci Kamaralzaman îl tumbăci mai departe cu lovituri de picior şi cu pumni până ce îl lăsă pe jumătate mort. Şi, întrucât hadâmbul scotea nişte ţipete nelegate, drept orice lămurire Kamaralzaman îi spuse:

— Aşteaptă oleacă!

Şi alergă să caute funia cea groasă, din păr de capră, care slujea la scosul apei din puţ, şi îl târî până la gura puţului unde îl coborî şi îl scufundă în apă.

Or, era iarnă, iar apa era tare neplăcută şi aerul destul de rece. Încât hadâmbul începu să strănute amarnic cerându-şi iertăciune. Dar Kamaralzaman îl afundă de mai multe ori, ţipând la el de fiecare dată:

— Nu ai să ieşi de acolo decât după ce ai să-mi mărturiseşti tot adevărul! Ori, dacă nu, vei fi înecat!

Atunci hadâmbul gândi: „De bună seamă că va face precum spune!” Pe urmă strigă:

— O, stăpâne al meu Kamaralzaman, scoate-mă de aici şi am să-ţi spun tot!

Atunci coconul îl trase afară şi îl văzu cum tremura ca o trestie în vânt de frig şi, de spaimă, cum clănţănea din dinţi; şi era într-o stare tare jalnică, şiroind de apă şi cu nasul însângerat.

Hadâmbul, care se simţea astfel scăpat de primejdie deocamdată, nu mai pierdu o clipită şi îi spuse feciorului sultanului:

— Îngăduie-mi mai întâi să mă duc să-mi schimb hainele şi să-mi şterg nasul!

Şi Kamaralzaman îi spuse:

— Du-te! Dar să nu zăboveşti! Şi vino degrabă să-mi povesteşti!

Şi hadâmbul ieşi fuga şi se duse la sarai să-l caute pe părintele lui Kamaralzaman.

Or, sultanul Şahraman, la ceasul acela, sta de vorbă cu vizirul său cel mare, şi tocmai îi spunea:

— O, vizirule, am trăit o noapte rea, atâta de zbuciumată îmi este inima de starea feciorului meu Kamaralzaman. Şi tare mi-e teamă să nu fi păţit vreun necaz în turnul acela bătrân şi aşa de prost întocmit pentru un flăcăiaş atâta de plăpând ca fiul meu!

Dar vizirul îi răspunse:

— Ci fii liniştit! Pe Allah! nu are ce să păţească acolo! E mai bine aşa, ca să-şi mai domolească semeţia şi să-şi mai înfrâneze trufăşia!

Şi taman atunci se înfăţişă hadâmbul în starea în care se afla, şi căzu la picioarele sultanului şi strigă:

— O, doamne sultane al nostru! nenorocirea a intrat în casa noastră! Stăpânul meu Kamaralzaman s-a trezit din somn nebun de tot! Şi, ca să-ţi dau o dovadă a nebuniei lui, iacătă: mi-a făcut cutare şi cutare şi mi-a spus cutare şi cutare. Or, eu, pe Allah! nu am văzut să fi intrat la cocon nici vreo fată, nici vreun băiat!

La vorbele acestea, sultanul Şahraman nu mai avu nici o îndoială în ce priveşte presimţirile lui, şi răcni la vizir:

— Blestematule! asta-i numai din vina ta, câine de vizir! Numai tu mi-ai băgat în cap prăpădenia aceea de gând de a-l închide pe copilul meu, pojarul inimii mele! A, plod de căţea, scoală şi dă fuga să vezi despre ce e vorba, şi întoarce-te pe dată să dai seama!

Numaidecât vizirul cel mare ieşi, însoţit de hadâmb, şi porni către turn, cerând întruna amănunte pe care robul i le da, tare îngrijorătoare. Încât vizirul nu intră în odaie decât după nenumărate măsuri, iţindu-şi mai întâi capul, şi numai după aceea tot trupul, da binişor-binişor.

Şi care nu-i fu mirarea să-l vadă pe Kamaralzaman întins liniştit pe pat şi citind cu luare-aminte din Coran! …

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar în cea de a o sută optzeci şi şaptea noapte spuse:

…să-l vadă pe Kamaralzaman întins liniştit pe pat şi citind cu luare-aminte din Coran! Se duse la el şi, după salamalecul cel mai temenit, şezu jos, lângă pat, şi îi spuse:

— În ce griji ne-a băgat hadâmbul ăsta de păcură! Închipuieşte-ţi că puiul de lele a venit, buimac şi într-o stare de câine jegos, să ne sperie povestindu-ne nişte lucruri pe care ar fi necuviincios să le rostesc dinaintea ta! Ne-a tulburat liniştea într-un chip de mă vezi şi-acuma cum tremur!

Kamaralzaman spuse:

— Nu a putut să vă tulbure cu adevărat atâta cât m-a tulburat mai adineaori pe mine! Ci, o, vizire al părintelui meu, aş fi tare dornic să ştiu ce-a putut să vă povestească!

Vizirul răspunse:

— Allah să-ţi ocrotească tinereţea! Allah întărească-ţi cugetul! Alunge el de la tine faptele cele nechibzuite şi ferească-ţi limba de vorbe nesărate! Plodul ăsta de scuruit cică te-ai fi smintit deodată, că l-ai fi întrebat despre o copilă care şi-ar fi petrecut noaptea cu tine şi care apoi ţi-ar fi fost luată, şi alte asemenea sminteli, şi că tu până la urmă l-ai fi tăbăcit în bătaie şi că l-ai fi aruncat în puţ! O, Kamaralzaman, stăpâne al meu, câtă neobrăzare nu-i aşa – din partea acestui arap împuţit!

La vorbele accstea, Kamaralzaman zâmbi cu subînţeles şi îi spuse vizirului:

— Pe Allah! ai isprăvit, moşneag puturos, cu snoava asta, ori poate că vrei şi tu să vezi dacă apa din puţ poate să slujească de hammam? Ia seama că, dacă nu-mi spui numaidecât ce aţi făcut, tu şi tata, cu iubita mea, copila cea cu ochii negri şi cu obrajii atâta de fragezi şi de rumeni, ai să-mi plăteşti viclenia ta mai scump decât hadâmbul!

Atunci vizirul, cuprins iarăşi de o spaimă fară de măsură, se sculă de-a-ndărătelea şi spuse:

— Numele lui Allah fie asupră-ţi şi împrejur! Ya Kamaralzaman, de ce vorbeşti aşa? Dacă ai avut vreun vis, ca urmare a vreunei mistuiri grele, fie-ţi milă! grăbeşte-te de te scutură de el! Ya Kamaralzaman, chiar că astea nu sunt vorbe cu judecată!

La spusele acestea, flăcăul strigă:

— Ca să-ţi dovedesc, o, şeic blestemat, că nu cu urechea am văzut-o pe fata aceea, ci cu ochiul ăsta şi cu ochiul cestălalt, şi că nu cu ochii am pipăit şi am mirosit trandafirii trupului ei, ci cu degetele astea şi cu nasul asta, na colea!

Şi îi altoi o lovitură cu capul drept în burtă, de-l lungi pe jos; pe urmă îl înşfacă de barbă (care era tare lungă) şi şi-o răsuci pe după mână şi, încredinţat că aşa nu are cum să-i mai scape, tăbărî asupra lui cu lovituri spornice cât îl ţinură puterile.

Nenorocitul de vizir, dacă văzu că barba i se duce fir cu fir şi că şi sufletul e pe cale să-şi ia bun-rămas, îşi zise în sineşi: „Acuma se cade să mint! Este singura putinţă de scăpare din mâinile acestui flăcău smintit!”

Aşa că îi spuse:

— O, stăpâne al meu, tare îţi cer iertăciune că te-am înşelat. Şi vina este a tatălui tău, care chiar mi-a poruncit, sub pedeapsa cu nezăbavnică spânzurare, să nu cumva să-ţi dezvăluiesc locul unde a fost dusă fata cu pricina. Dar dacă vei binevoi a mă slobozi, am să dau fuga să-l rog pe sultanul părintele tău să te scoată de aci; şi am să-i împărtăşesc dorinţa ta de a te însura cu fata; ceea ce are să-l bucure până peste marginile bucuriei!

La vorbele acestea, Kamaralzaman îi dete drumul şi îi spuse:

— Dacă-i aşa, dă fuga degrabă să-l vesteşti pe tata, şi întoarce-te îndată să-mi aduci răspunsul!

Când se simţi slobod, vizirul se şi repezi afară din odaie, având grijă să încuie de două ori uşa, şi alergă, cu sufletul la gură şi cu hainele sfâşiate, la sala domnească.

Sultanul Şahraman îl văzu pe vizirul său în starea aceea jalnică şi îi spuse:

— Te văd tare fleşcăit şi fară turban! Şi îmi pari tare betejit! Ai păţit vreun necaz, pe cum se vede!

Vizirul răspunse:

— Ce-am păţit eu este mai puţin amarnic decât ceea ce are feciorul tău, o, Măria Ta!

El întrebă:

— Păi ce are?

El spuse:

— A înnebunit de tot, treaba-i limpede!

La vorbele acestea, sultanul văzu lumina cum se preschimbă în neguri dinaintea chipului său şi spuse:

— Scapă-mă Allah! Spune-mi iute de ce fel de nebunie e lovit fiul meu!

Şi vizirul răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi îi istorisi sultanului amănuntele păţaniei, pre cum şi chipul cu care izbutise să scape din mâinile lui Kamaralzaman.

Atunci sultanul fu cuprins de o mânie mare şi strigă:

— O, tu cel mai păgubelnic dintre viziri, ştirea ce-mi vesteşti este preţul capului tău! Pe Allah! dacă chiar aceasta este starea copilului meu, am să pun să fii răstignit în vârful celui mai înalt minaret, ca să te înveţi minte să-mi mai dai sfaturi atâta de smintite ca acelea care au fost pricina dintâi a nenorocirii!

Şi o luă la fugă spre turn şi, urmat de vizir, intră în odaia lui Kamaralzaman.

Când îl văzu pe părintele său că intră, Kamaralzaman se ridică repede întru cinstirea lui şi sări jos din pat şi stătu cuviincios în picioare dinainte-i, cu braţele încrucişate, după ce, ca un fiu cuminte, îi sărutase mâna67. Iar sultanul, bucuros că îl vedea pe fecioru-său aşa de liniştit, îi aruncă drăgăstos braţele pe după gât şi îl sărută între ochi, plângând de bucurie.

După care îl pofti să şadă lângă el pe pat, pe urmă se întoarse burzuluit către vizir şi îi spuse:

— Vezi bine că eşti cel mai de pe urmă dintre cei mai de pe urmă viziri! Cum de ai cutezat tu să vii şi să-mi spui că fiul meu Kamaralzaman este aşa şi pe dincolo, şi să-mi bagi spaima în inimă şi să-mi faci sufletul bucăţele?

Pe urmă adăugă:

— De altminteri, ai să auzi cu chiar urechile tale răspunsurile pline de chibzuinţă pe care are să mi le dea fiul meu cel drag!

Il privi atunci părinteşte pe flăcău şi îl întrebă:

— Kamaralzaman, ştii tu în ce zi suntem astăzi?

El răspunse:

— Fireşte! Este sâmbătă!

Sultanul întoarse o privire plină de mânie şi de izbândă spre vizirul înmărmurit şi îi spuse:

— Auzi bine, aşa-i?

Apoi urmă:

— Dar mâine, Kamaralzaman, în ce zi avem să fim? Ştii?

El răspunse:

— Fireşte! …

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o sută optzeci şi opta noapte spuse:

…Fireşte! Are să fie duminică, şi apoi luni, apoi marţi, miercuri, joi şi, la sfârşit, vineri, ziua cea sfântă!

Sultanul zise:

— O, copilul meu, o, Kamaralzaman, departe de tine orice piază-rea! Da, ia mai spune-mi, cum se cheamă la arabi luna în care ne aflăm?

El răspunse:

— La arabi se cheamă Zul-Kidâ. După ea vine luna Zul-Hige, apoi va veni Muharram, urmată de Şafar, de Rabialaual, de Rabialthani, de Giumadialuala, de Giumadialthania, de Radgeab, de Şaban, de Ramadan şi, la sfârşit, de Şavval!

Atunci sultanul fu până peste margini de bucuros şi, liniştit astfel de starea fiului său, se întoarse către vizir şi îl scuipă în ochi şi îi spuse:

— Nu mai este alt nebun în afară de tine, hoaşcă a nenorociţilor!

Iar vizirul clătină din cap şi vru să răspundă; dar se opri şi spuse:

— Să aşteptăm oleacă sfârşitul!

Or, sultanul îi spuse apoi fiului său:

— Copilul meu, închipuieşte-ţi că şeicul ăsta şi hadâmbul ăla de păcură au venit să-mi bodogănească vorbele cutare şi cutare pe care le-ai fi spus tu lor despre nu ştiu ce fată care şi-ar fi petrecut noaptea cu tine! Spune-le aşadar în faţă că au minţit!

La vorbele acestea, Kamaralzaman zâmbi cu amar şi îi spuse sultanului:

— O, părinte al meu, să ştii că chiar nu mai am nici răbdarea cuvenită, nici chef să mai îndur gluma asta care, aşa îmi pare, a durat cam prea destul! Fie-ţi milă, cruţă-mă de canon şi nu mai adăuga nici un cuvânt în privinţa aceasta: întrucât simt că lăuntrurile mi s-au uscat de tot în urma a ceea ce m-ai făcut să îndur până acum! Ci, o, părinte al meu, mai află şi că acuma sunt pe deplin hotărât să nu te mai necăjesc, şi primesc să mă însor cu acea copilă frumoasă pe care ai binevoit să mi-o trimiţi azi-noapte să-mi ţină tovărăşie în pat. Am găsit-o vrednică de dorit, şi numai vederea ei mi-a şi înviforat sângele!

La vorbele acestea ale fiului său, sultanul strigă:

— Numele lui Allah fie asupră-ţi şi împrejuru-ţi, o, copilul meu! Ferească-te el de farmece şi de sminteală! Ah, fiule, ce vis urât vei fi avut, de vorbeşti asemenea vorbe! Şi ce lucru aşa de greu vei fi mâncat aseară, încât mistuirea să fi avut atare urmare nenorocită asupra mintii tale! Fie-ţi milă, copilul meu, linişteşte-te! Niciodată în viaţa mea nu am să te mai necăjesc! Şi afurisite să fie şi însurătoarea, şi ceasul

însurătorii, şi toţi cei care au să mai pomencască de însurătoare!

Atunci Kamaralzaman îi spuse tatălui său:

— Vorbele tale sunt deasupra capului meu, o, părintele meu! Ci jură-mi mai întâi, pe jurământul cel mare, ca nu ai nici o ştire despre întâmplarea mea de azi-noapte cu fata cea frumoasă care, precum am să-ţi dovedesc, a lăsat asupra mea mai mult decât urma unei fapte împărtăşite!

Şi sultanul Şahraman strigă:

— Îţi jur pe adevărul cel sfânt al numelui lui Allah, Dumnezeul lui Mussa şi al lui Ibrahim, carele l-a trimis pe Mahomed printre oameni drept chezăşie a hodinii şi i mântuirii lor. Amin!

Iar Kamaralzaman spuse şi el:

— Amin!

Ci îi spuse tatălui său:

— Acuma ce ai zice dacă ţi-aş arăta dovezile despre trecerea copilei prin braţele mele?

Sultanul spuse:

— Ascult!

Şi Kamaralzaman urmă:

— Dacă, o, părinte al meu, cineva ţi-ar spune: „Noaptea trecută am sărit din somn şi am văzut dinaintea mea pe unul gata să se lupte cu mine până la sânge. Eu atunci, măcar că nu voiam să-l străpung, am făcut, fără de voie, o mişcare care a înfipt paloşul meu drept în pântecele gol al aceluia. Iar dis-de-dimincaţă m-am trezit şi am văzut că paloşul meu era într-adevăr pătat de sânge şi de spumă!” – ce i-ai zice, o, părinte al meu, aceluia care, după ce ţi-ar fi spus asemenea vorbe, ţi-ar arăta paloşul însângerat?

Sultanul spuse:

— I-aş spune că numai sângele, fără de leşul potrivnicului, nu este decât o jumătate de dovadă!

Atunci Kamaralzaman spuse:

— O, părinte al meu, şi eu, azi-dimincaţă, la trezire, îmi văzui tot pântecele plin de sânge: ligheanul care se mai află

la umblători are să-ţi dea dovada. Şi, dovada încă şi mai temeinică, iacătă inelul copilei! Pe când al meu a pierit, precum vezi!

La vorbele acestea, sultanul dete fuga la umblători şi văzu că într-adevăr ligheanul cu pricina…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o suta nouăzeci şi una noapte spuse:

…sultanul dete fuga la umblători şi văzu că într-adevăr ligheanul cu pricina era plin de sânge, şi cugetă în sineşi: „Acesta-i un semn că fata este de o sănătate minunată şi cu sânge de credinţă şi cinstit!” Şi mai gândi: „Aci văd mâna vizirului, negreşit!” Pe urmă se întoarse în graba mare la Kamaralzaman, strigând:

— Să vedem inelul acuma!

Şi îl luă, îl suci şi îl răsuci, apoi i-l înapoie lui Kamaralzaman, spunând:

— Aceasta-i o dovadă care mă tulbură de tot!

Şi rămase fără a spune o vorbă răspas de un ceas de vreme. Apoi deodată se repezi asupra vizirului şi-i ţipă:

— Tu, codoş bătrân, tu ai chitit toată potlogăria asta!

Şi vizirul căzu la picioarele sultanului şi se jurui pe Cartea cea Sfântă şi pe dreapta credinţă că nu avea nici un amestec în povestea aceea. Iar hadâmbul se jurui şi el la fel.

Atunci sultanul, nemaiîncercând să priceapă ceva, îi spuse fiului său:

— Numai Allah are să dezlege taina.68

Şi Kamaralzaman, tare tulburat, răspunse:

— O, părinte al meu, mă rog ţie fierbinte, pune să se facă cercetări ca să mi se aducă îndărăt copila ceea desfătătoare care îmi umple sufletul de tulburare cu amintirea ei! Te juruiesc să ai milă de mine şi să mi-o găseşti, că altminteri mor!

Sultanul începu să plângă şi îi spuse fiului său:

— Ya Kamaralzaman, numai unul Allah e mare şi numai el cunoaşte necunoscutul! Ci noi nu avem decât să ne

întristăm laolaltă, tu din pricina acestei dragoste fară de nădejde, iar eu din pricina mâhnirii tale şi de neputinţa mea de a-i găsi leac!

Pe urmă sultanul, tare deznădăjduit, îl luă pe fiul său de mână şi îl duse din turn la sarai, unde se închise împreună cu el. Şi nu mai vroi să se îngrijească de treburile împărăţiei sale, ca să stea să plângă cu Kamaralzaman, care căzuse la pat, până peste măsură deznădăjduit de a iubi aşa cu tot sufletul său o copilă necunoscută care, după nişte dovezi aşa de limpezi de iubire, pierise aşa de ciudat.69

Pe urmă sultanul, ca să fie şi mai la adăpost de oameni şi de treburile saraiului, şi ca să nu mai aibă a se îndeletnici decât cu grijile de dat fiului său pe care atâta îl iubea, puse să se zidească în mijlocul mării un sarai care nu era legat cu pământul decât printr-o punte lată de douăzeci de coţi, şi porunci să fie înzestrat cu cele de trebuinţă pentru sine şi pentru copilul său. Şi amândoi locuiau acolo singuri, departe de zarvă şi de supărări spre a nu se mai gândi decât la nenorocirea lor. Şi, ca să se mai mângâie cât de cât, Kamaralzaman nu găsea altceva mai bun decât citirea cărţilor cele frumoase de dragoste, şi procitirea stihurilor poeţilor plini de har, ca acestea, dintr-o mulţime:

Mult-iscusită-nvingătoare În bătălii cu trandafiri, Căreia sângele de floare Cunună-i pune, de porfir, In pletele strălucitoare -

Supuse-n cale-ţi fir cu fir Grădinile aromitoare Se-nclină-n calde unduiri Sub feciorestile-ţi picioare.

Domniţa mea fară de pată, Cu trup vrăjit, cum pe pământ Un altul nu-i, şi care-mbată Înmiresmând oricare vânt, Ah, boarea serii dacă-o dată S-ar strecura pe sub veşmânt Şi te-ar cunoaşte, fermecată, N-ar mai ieşi de-aci nicicând.

Atât de zveltă eşti, hurie, Cu frumuseţile-ţi de foc, Că salba-ţi ar visa să-ţi fie Brâu petrecut peste mijloc;

Şi uită-te cum se mânie Brăţările, că n-au noroc Lănţug de clopoţei să fie, Podoabă gleznelor, în loc.

Şi iac-aşa în ceea ce îi priveşte pe Kamaralzaman şi pe părintele său, sultanul Şahraman!

Dar în ceea ce o priveşte pe domniţa Budur, iacătă! Când cei doi efriţi o puseseră pe patul său din saraiul părintelui ei sultanul Ghaiur, noaptea era aproape de sfârşit. Încât, peste trei ceasuri, se iviră zorii, şi Budur se deşteptă. Şi încă îi mai zâmbea iubitului ei şi se alinta la vremea aceea dulce de trezire pe jumătate, alături de flăcăul pe care îl credea lângă ca. Şi cum îşi întindea moale braţele, până a nu deschide ochii, spre a-l cuprinde pe după gât, nu îmbrăţişă decât nimicul. Atunci se trezi de-a binelea şi nu îl mai zări pe flăcăul cel frumos pe care il iubise noaptea. Încât inima i se zvârcoli, iar minţile-i erau să-şi ia zborul, şi scoase un ţipăt mare, care le aduse în fugă pe cele zece muieri rânduite s-o privegheze şi, printre ele, şi doică-sa. Împresurară patul, speriate, şi doica o întrebă cu glas tremurat:

— Ce-ai păţit, o, stăpâna mea?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută nouăzeci şi treia noapte spuse:

…cu glas tremurat:

— Ce-ai păţit, o, stăpâna mea?

Budur strigă:

— Mă întrebi de parcă nici habar n-ai avea, o, ghiftuito cu şiretlicuri! Spune-mi iute ce s-a făcut cu tânărul cel minunat care a dormit azi-noapte în braţele mele şi pe care îl iubesc din toate puterile mele!

Doica, rocoşită până peste fire, întinse gâtul ca să priceapă mai bine, şi spuse:

— O, domniţă, păzească-te Allah de vreo necuviinţă! Astea nu sunt vorbe cu care să fi fost dedată tu! Rogu-te să fii mai lămurită, şi grăbeşte a ne mărturisi că nu este decât o joacă spre a te veseli!

Budur se ridică pe jumătate din pat, mânioasă, şi-i ţipă:

— Doică de nenorociri, îţi poruncesc să-mi spui numaidecât unde se află flăcăul cel frumos, căruia cu bunăvoie i-am dăruit azi-noapte şi trupul, şi inima, şi fecioria mea!

La vorbele acestea, doica văzu lumea toată cum se stinge de dinaintea ei; începu să se plesnească amarnic peste faţă şi se prăbuşi la pământ, dimpreună cu celelalte bătrâne; şi toate începură să se vaicăre amarnic:

— Ce dimineaţă neagră! o, ce năprasnă! o, asta-i pieirea noastră! o, ce catran!

Da maica, tot văicărindu-se, întrebă:

— Ya Sett Budur, pe Allah! vino-ţi în minţi şi conteneşte cu asemenea spuse nepotrivite cu hanâmia ta!

Dar Budur ţipă la ea:

— Nu vrei să taci, babă afurisită, şi să-mi spui ce-aţi făcut cu iubitul meu, cel cu ochi negri, cu sprâncene arcuite şi sumuţite înspre coadă, cel care şi-a petrecut noaptea cu mine până dimineaţa şi care are sub buricuţ un lucru pe care eu nu îl am?

Când auziră vorbele acestea, doica şi cele zece femei îşi ridicară mâinile spre cer şi strigară:

— O, ce belea! O, stăpână a noastră, ferite-ar Allah de sminteală, şi de capcanele cele diavoleşti, şi de deochi! Chiar că treci marginile glumei în dimineaţa asta!

Iar doica, izbindu-se în piept, spuse:

— O, stăpâna mea, Budur! ce vorbe! Allah fie asupră-ţi! dacă atare spuse snovoase ar ajunge la urechile sultanului, ne-ar şi zbura sufletele pe dată! Şi nici o putere nu ar mai putea să ne scape de mânia lui!

Dar Sett Budur, cu buzele tremurând, ţipă:

— Încă o dată te mai întreb dacă vrei să-mi spui, da ori ba, unde se află acuma preafrumosul flăcău de la care încă mai port pe trup urmele!

Şi Budur dete să-şi desfacă oarecum cămaşa.

La priveliştea aceea, toate femeile se aruncară cu feţele la pământ şi se văicăriră:

— Ce păcat de tincreţele ei că a înnebunit!

Or, asemenea vorbe o mâniară pe domniţa Budur până într-atâta, încât smulse dintr-un cui de pe perete un paloş şi se repezi asupra femeilor să le spintece. Ele atunci, speriate, se repeziră afară, îmbrâncindu-se şi urlând, şi ajunseră, claie peste grămadă şi cu chipurile bulbucate, în iatacul sultanului. Şi doica atunci, cu lacrimile în ochi, îi povesti sultanului tot ce spusese Sett Budur, şi adăugă:

— Ne-ar fi omorât pe toate, ori ne-ar fi betejit, dacă n-am fi luat-o la fugă!

Şi sultanul se minună:

— Lucrul este peste poate! Dar ai văzut tu cu ochii tăi dacă chiar a pierdut ceea ce a pierdut?

Doica îşi ascunse chipul pe după degete şi spuse plângând:

— Am văzut! Era plină de sânge!

Atunci sultanul spuse:

— Chiar că este peste poate!

Şi măcar că la ceasul acela era desculţ şi nu avea pe cap decât turbanul de noapte, dete fuga în iatacul domniţei Budur.

Şi sultanul se uită la fiică-sa aspru şi o întrebă:

— Budur, este adevărat, precum spun bătrânele astea nebune, că te-ai fi culcat azi-noapte cu nu ştiu cine şi că încă mai ai pe tine semnele trecerii lui: fapt care te-ar fi făcut să pierzi ceea ce ai pierdut?

Ea răspunse:

— Păi de bună seamă, o, părintele meu, de vreme ce tu însuţi ai vroit aşa, şi-apoi tânărul acela era ales desăvârşit şi atâta de frumos încât ard să ştiu pentru ce mi l-ai luat pe urmă! Iacătă de altminteri inelul său, pe care mi l-a dat, după ce l-a luat pe al meu!

Atunci sultanul, părintele domniţei Budur, care dintru-ntâi o socotise pe fiică-sa pe jumătate nebună, îi zise:

— Ba acuma e nebună de tot!

Şi o întrebă:

— Budur, vrei să-mi spui, într-un sfârşit, ce vrea să zică această purtare ciudată şi aşa de nepotrivită cu cinul tău?

Atunci Budur nu mai putu să se înfrâneze şi îşi sfâşie cămaşa de jos şi până sus şi începu să plângă cu suspine, plesnindu-se amarnic peste ochi.

Când văzu aşa, sultanul le porunci hadâmbilor şi bătrânelor s-o apuce de mâini ca s-o oprească să-şi facă vreun rău şi, dacă va începe iarăşi, s-o lege în lanţuri şi să-i petreacă pe după gât o zgardă de fier şi s-o lege de zăbrelele de la odaia ei.

Pe urmă, sultanul Ghaiur, de deznădejde, se întoarse în iatacul său, cugetând ce căi să folosească spre a dobândi tămăduirea acelei sminteli de care socotea că a fost zătignită fiică-sa. Că, orişicum, el urma s-o iubească pe Budur tot aşa de tare ca şi în trecut, şi nu putea să-i intre în cap că ar fi nebună pe totdeauna.

Ii strânse aşadar la sarai pe toţi învăţaţii din împărăţia lui, şi hakimi, şi cititori în stele, şi magi, şi inşi pricepuţi la cărţile cele de demult, şi făcători de leacuri, şi le spuse tuturora:

— Fiica mea Sett Budur se află în cutare şi cutare stare. Acela dintre voi care o va tămădui, are s-o dobândească de soţie şi are să fie urmaşul meu la scaunul de domnie, după moartea mea! Dar acela care va intra la fiica mea şi nu va dovedi s-o lecuiască, aceluia i se va tăia capul!

Pe urmă puse să se strige lucrul acesta în toată cetatea şi trimise olăcari în toate ţările sale spre a crăinici aşijderea.

Or, mulţi hakimi, şi învăţaţi, şi astrologi, şi magi, şi făcători de leacuri se înfăţişară; ci se vedea peste un ceas căpăţâna lor retezată cum se ivea atârnată deasupra porţii de la sarai. Şi, în puţină vreme, patruzeci de hakimi şi de alţi neguţători de leacuri se rânduiră frumos de-a lungul intrării la sarai. Atunci ceilalţi spuseră:

— Ăsta-i semn rău! Şi boala trebuie să fie de nelecuit!

Şi nimeni nu mai cuteză să se înfăţişeze, ca să nu se primejduiască a-şi rupe gâtul. Şi iac-aşa cu vracii şi cu

pedeapsa ce li se dobândea în atare împrejurări70.

Dar cât despre domniţa Budur, ea avea un frate de lapte, fiul doică-sii, şi pe care îl chema Marzauan. Or, Marzauan, măcar că era musulman drept-credincios şi cucernic, cercetase magia şi vrăjitoria, cărţile celor de la Ind şi ale egiptenilor, semnele talismanice şi cetitul în stele; după care, nemaiavând nimica de învăţat din cărţi, pornise a călători şi străbătuse astfel meleagurile cele mai pierdute şi îi ascultase pe inşii cei mai pricepuţi la ştiinţele cele de taină; şi aşa dobândise toate cunoştinţele omeneşti. Şi atunci luase drumul îndărăt către ţara lui, unde ajunsese bine sănătos.

Or, cel dintâi lucru pe care îl văzu Marzauan, când intră în cetate, fură cele patruzeci de capete tăiate ale doctorilor, atârnate deasupra porţii de la sarai; şi, la întrebarea lui, trecătorii îi istorisiră toată povestea, precum şi nepriceperea vădită a doctorilor căsăpiţi pe drept…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută nouăzeci şi patra noapte spuse:

…nepriceperea vădită a doctorilor căsăpiţi pe drept. Atunci Marzauan se duse acasă la maică-sa şi, după bucuriile bun-venitului, îi ceru amănunte despre întâmplarea cu pricina; iar maică-sa îi adeveri ceea ce aflase; lucru care îl mâhni tare pe Marzauan, dat fiind că el fusese crescut laolaltă cu Budur şi că o iubea cu o dragoste mai mare decât aceea pe care o simt de obicei fraţii pentru surorile lor. Cugetă aşadar vreme de un ceas; după care săltă capul şi o întrebă pe maică-sa:

— Ai putea să mă ajuţi să intru tainic la ea, ca să mă încerc de n-aş putea să dibăcesc pricina răului ei, şi să văd dacă are vreun leac ori ba?

Şi maică-sa îi spuse:

— E greu, o, Marzauan. Da, oricum, întrucât aşa doreşti, grăbeşte de te străvesteşte în haine de femeie şi haide după mine.

Şi Marzauan se găti pe dată şi, străvestit în femeie, o urmă pe maică-sa la sarai.

Când ajunseră la uşa iatacului, hadâmbul rânduit de pază vru să oprească intrarea aceleia dintre cele două pe care nu o cunoştea; dar bătrâna îi strecură un bacşiş frumos în mână şi îi spuse:

— O, căpetenie a saraiului, domniţa Budur, care este aşa de bolnavă, mi-a mărturisit dorul ei de a o mai vedea pe fiica mea de colea şi care îi este soră de lapte! Aşa că lasă-ne să trecem, o, taică al bunei cuviinţe!

Şi hadâmbul, tot atâta de măgulit de vorbele acestea pe cât era de mulţumit de bacşiş, răspunse:

— Intraţi repede, da să nu zăboviţi!

Şi intrară amândoi.

Când ajunse de faţă cu domniţa, Marzauan îşi ridică vălul care îi acoperea chipul, şezu jos şi scoase de sub haină un astrolab, nişte cărţi vrăjitoreşti şi o lumânare, şi se pregăti să întocmească mai întâi horoscopul domniţei Budur, până a o iscodi în alt fel, când deodată copila se aruncă la pieptul lui şi îl sărută cu drag, întrucât îl cunoscuse numaidecât. Pe urmă fata îi spuse:

— Ce, Marzauan, fratele meu, şi tu mă crezi nebună, ca toţi ceilalţi? Ah, schimbă-ţi gândul, Marzauan! Tu nu ştii ce spune poetul? Ascultă-i vorbele şi cugetă apoi la tâlcul lor:

„A-nnebunit! şoptesc cu milă unii;
Păcat de tinereţea ei pierdută!”
Eu le răspund: „Sunt fericiţi nebunii, Căci viaţa lor oricum e mai plăcută Decât a gloatei proaste şi mişele Ce-şi bate joc de cei ce nu-s ca ea!”

Şi le-aş mai spune; „Leac smintelii mele E doar iubitul meu, să-l ştiu colea!”

Când auzi stihurile, Marzauan pricepu numaidecât că Sett Budur era îndrăgostită, atât, şi că numai asta era boala ei. Şi îi spuse:

— Omul iscusit nu are trebuinţă decât de un semn ca să priceapă. Grăbeşte a-mi istorisi povestea ta şi, de-o vrea

Allah, am să-ţi fiu izvorul de mângâiere şi mijlocitorul mântuirii!

Atunci Budur îi istorisi pe de rost toată întâmplarea, care nu ar câştiga nimic dacă am mai spune-o şi noi încă o dată. Şi izbucni în lacrimi, zicând:

— Iacătă triştea mea cea amară, o, Marzauan; şi nu mai trăiesc decât cu plânsete, şi noapte şi zi, şi de-abia dacă numai stihurile de dragoste pe care mi le procitesc ajung să mai verse oleacă de răcoare pe arsura dinlăuntrul meu71!

La vorbele acestea, Marzauan îşi plecă fruntea ca să cugete şi se cufundă vreme de un ceas în gândurile sale. După care săltă capul şi îi spuse deznădăjduitei de Budur:

— Pe Allah! văd limpede că povestea ta este întru totului tot adevărată; dar fapta chiar că îmi este tare anevoie s-o pricep. Ci trag nădejde să-ţi tămăduiesc inima aducându-ţi împlinirea pe care o râvneşti. Numai că, pe Allah! fa în aşa fel ca răbdarea să-ţi fie de sprijin până ce mă întorc. Şi să fii bine încredinţată că ziua în care am să mă aflu iarăşi lângă tine are să ne fie aceea în care ţi-l voi aduce pe iubitul tău de mână!

Şi, cu vorbele acestea, Marzauan ieşi de ispravă de la domniţă, sora lui de lapte72 şi, chiar în ziua aceea, părăsi cetatea sultanului Ghaiur.

Odată dincolo de ziduri, Marzauan purcese a drumeţi vreme de o lună întreagă, din cetate în cetate şi din ostrov în ostrov, şi pretutindeni nu-i auzea pe oameni vorbind, drept toată jitania de taifas, decât despre povestea ciudată a domniţei Budur. Dar la capătul acelei luni de drumeţit, Marzauan ajunse într-o cetate mare aşezată pe ţărmul mării, şi care se chema Tarab, şi nu mai auzi pe nimeni vorbind despre Sett Budur; ci dimpotrivă, nu mai era vorba decât despre un cocon, fiul sultanului de pe acele meleaguri, şi pe care îl chema Kamaralzaman. Şi Marzauan ceru să i se istorisească amănuntele acelei poveşti şi le găsi atâta de asemenea întru totul cu cele ce le ştia în privinţa domniţei Budur, încât iscodi numaidecât în ce loc anume se

află fiul acela de sultan. I se spuse că locul se află tare departe şi că două drumuri duc într-acolo, unul pe uscat, iar celălalt pe mare; pe drumul de uscat se cer şase luni ca să ajungi în ţara aceea a Khaledanului în care se află Kamaralzaman; iar pe drumul mării se cere numai o lună. Atunci Marzauan, fără a mai sta pe gânduri, luă drumul mării, pe o naie care tocmai pleca spre acele ostroave din ţara Khaledanului.

Corabia cu care plecă Marzauan avu un vânt prielnic, cât ţinu trecerea mării; dar taman în ziua când ajungea în faţa cetăţii de scaun a împărăţiei, o furtună năprasnică umflă valurile mării şi săltă în văzduh corabia, care se dete peste cap şi se sparse fără de scăpare într-un colţ de stâncă. Dar Marzauan, printre alte haruri, ştia şi să înoate desăvârşit; încât, dintre toţi călătorii, numai el fu în stare să scape cu zile, agăţându-se de catargul cel mare care căzuse în ape. Iar puterea curgerii valurilor îl duse chiar către limba de pământ unde era zidit saraiul în care locuia Kamaralzaman cu tată-său.

Or, vru soarta ca la ceasul acela vizirul cel mare, care venise să dea seamă sultanului despre treburile împărăţiei, să privească pe fereastra ce da către mare; şi, când il văzu pe tânăr plutind aşa, le porunci robilor să dea fuga să-l ajute şi să-l aducă la el, după ce fireşte îi vor da alte haine să se schimbe şi un pahar cu sorbet să bea ca să-şi potolească minţile.

Încât, nu peste mult, Marzauan intră în sala în care se afla vizirul. Şi, cum era bine făcut şi zarif la înfăţişare, îi plăcu numaidecât vizirului, care începu să-l întrebe şi care se dumiri pe dată despre câte lucruri ştia şi despre deşteptăciunea lui. Încât îşi zise în sineşi: „Negreşit că trebuie să se priceapă şi la leacuri!”

Şi îl întrebă:

— Allah te-a călăuzit încoace ca să tămăduieşti un bolnav mult iubit de tatăl său…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută nouăzeci şi şasea noapte spuse:

…un bolnav mult iubit de tatăl său şi care este pentru noi toţi pricină de mâhnire necurmată!

Şi Marzauan îl întrebă:

— Despre ce bolnav vorbeşti?

El răspunse:

— Despre beizadeaua Kamaralzaman, coconul sultanului nostru Şahraman, care sălăşluieşte chiar aici.

La vorbele acestea, Marzauan îşi zise;

— Soarta mă slujeşte până peste nădejdile mele!

Apoi îl întrebă pe vizir:

— Şi care este boala de care suferă fiul sultanului?

Vizirul spuse:

— Din partea mea, eu sunt încredinţat că nu e alta decât nebunia. Ci taică-său a căşunat că e numai deochiul ori ceva cam pe-aci, şi nu e prea departe de a da crezare poveştii aiurea pe care i-a istorisit-o fiu-său!

Şi vizirul îi istorisi lui Marzauan toată întâmplarea, de la începuturile ei.

Când auzi povestea, Marzauan fu bucuros până peste poate, întrucât nu avea nici o îndoială că beizadeaua Kamaralzaman nu ar fi chiar flăcăul care îşi petrecuse noaptea de pomină cu Sett Budur, şi care îi lăsase iubitei lui o amintire aşa de vie. Dar se feri cu grijă să se dea pe faţă dinaintea vizirului, şi îi spuse doar atât:

— Sunt încredinţat că, dacă l-aş vedea pe tânăr, aş putea să judec mai bine ce leac i s-ar cuveni, şi cu care l-aş vindeca, dacă-o vrea Allah!

Şi vizirul, fără a mai zăbovi, îl duse la Kamaralzaman.

Or, cel dintâi lucru care îl tulbură pe Marzauan, când se uită la beizadea, fu asemănarea lui nemaipomenită cu Sett Budur. Şi rămase atâta de năucit, încât nu se putu ţine să nu îngaime:

— Ya Allan! Binecuvântat să fie acela carele a zămislit nişte frumuseţi atâta de asemenea, dăruindu-le cu haruri aşijderea şi cu desăvârşiri aşijderea!

Când auzi vorbele acestea, Kamaralzaman, care zăcea întins pe pat, tare toropit şi cu ochii pe jumătate închişi, deschise ochii de-a binelea şi ciuli urechea. Dar Marzauan, care şi luase aminte la acea mişcare a flăcăului, însăila următoarele stihuri, prin care să-i dea de înţeles, într-un chip învăluit, ceea ce sultanul Şahraman şi vizirul cel mare nu trebuiau să priceapă:

Încerc să cant o frumuseţe-aleasă, Pricin-a unui dor ce m-a răpus Şi amintirea care mă apasă A celei care-a fost fi-apoi s-a dus.

Mi-au spus: „O, tu, rănit de-o rea săgeată, A dragostei, ridică-te-acum iar!

Lăuta veseliei te aşteaptă Şi plinul desfătărilor pahar!”

Eu le răspund: „Ce fel de bucurie Mai pot să gust, de vreme ce iubesc?

Oare mai poate fi vreo bucurie Ca dragostea de care pătimesc?

Iubita mea atâta mi-e de dragă Că blestem şi cămaşa de pe ea Când îi atinge soldul căte-oleacă Şi trupul care-i însăţi viaţa mea!

A tata mi-e de dragă-ncât paharul Din care bea cu chipul luminat Il blestem că se bucură de harul Sărutului pe care l-a furat.

Nu mă învinuiţi că port în mine Atâtea flăcări şi-o iubesc atât!

De doru-i sufăr chinuri şi ruşine, De dragul ei mi-e chipul mohorât.

De-aţi şti-o, ah! E mai ispititoare Decât, Iosif lui Faraon cândva, Ca psaltul David lui Saul! Fecioara Maria n-a fost blândă cum e ea!

Iar eu sunt trist ca Iacob cel departe De fiul sau, ca Iona-nchis în chit;

Ca Iov, sărac şi ros de bube sparte;

Sau ca Adam de înger izgonit!

În boala grea de care gem şi zac, Numai iubita-mi poate-aduce leac73!”

Când auzi stihurile acestea, Kamaralzaman simţi o răcoreală mare cum intră în el şi cum îi potoleşte sufletul, şi îi făcu semn părintelui său să-l poftească pe tânăr să-i vină aproape şi să-l lase singur cu el.

Iar sultanul, nemaiputând de bucurie că îl vedea pe fiul său luând aminte la ceva, grăbi să-l poftească pe Marzauan să şadă alături de Kamaralzaman şi ieşi din sală, după ce îi făcu vizirului cu ochiul spre a-i spune să vină după el.

Atunci Marzauan se aplecă la urcchea beizadelei şi îi spuse:

— Allah m-a călăuzit până aici ca să slujesc de mijlocitor între tine şi aceea pe care o iubeşti. Şi, ca să-ţi dau dovada, iacătă!

Şi îi dete asemenea amănunte lui Kamaralzaman despre noaptea petrecută cu copila, încât nu se mai putea ridica nici o îndoială74.

Şi adăugă:

— Iar fata se cheamă Budur şi este copila sultanului Ghaiur, stăpân peste El-Buhur şi El-Kussur. Şi este sora mea de lapte!

La vorbele acestea, Kamaralzaman fu atâta de uşurat de lâncezeala lui, încât simţi cum puterile îi reînvie sufletul; şi se ridică din pat şi îl luă pe Marzauan de braţ şi îi spuse:

— Plec cu tine numaidecât spre ţara sultanului Ghaiur!

Ci Marzauan îi spuse:

— E cam departe şi ţi se cere mai întâi să-ţi capeţi la loc puterile pe deplin! Pe urmă avem să plecăm împreună într-acolo, şi tu însuţi o vei vindeca pe Sett Budur!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a o sută nouăzeci şi noua tioapte Spuse:

…şi tu însuţi o vei vindeca pe Sett Budur!

Intr-acestea, sultanul, îmboldit de nerăbdare, intră în sală şi văzu chipul strălucind al fiului său. Atunci, de bucurie, răsuflarea i se curmă în beregată; şi bucuria aceea ajunse la nebunie când îl auzi pe fiul său că îi spune:

— Vreau să mă îmbrac îndată, ca să mă duc la hammam!

Atunci sultanul se aruncă la gâtul lui Marzauan şi îl sărută, fară ca baremi să mai gândească a-l întreba de ce fel de leac se slujise spre a dobândi într-un răspas de vreme atâta de scurt o izbândă atâta de mare. Şi pe dată, după ce îl copleşi pe Marzauan cu daruri şi cu cinstiri, porunci să se lumineze cetatea toată în semn de bucurie, şi împărţi o grămadă nemăsurată de caftane falnice şi de bunuri dregătorilor săi şi tuturor slugilor de la sarai, şi puse să se descuie temniţele şi să fie sloboziţi toţi priponiţii. Şi aşa toată cetatea şi toată împărăţia fură năpădite de bucurie de fericire.

Când socoti că sănătatea lui Kamaralzaman se întremase pe deplin, Marzauan îl luă de-o parte şi îi spuse:

— E vremea de plecare, întrucât nu mai ai ce să aştepţi! Aşa că fă-ţi pregătirile şi să pornim!

El răspunse:

— Dar tatăl meu nu are să mă lase să plec; întrucât atâta mă iubeşte, încât nu se va îndupleca niciodată să se despartă de mine! Ya Allah! Ce ciudă are să mă apuce! Negreşit că am să cad iarăşi mai bolnav decât înainte!

Dar Marzauan răspunse:

— Am şi chibzuit la atare necaz; şi am să fac aşa ca nimica să nu ne zăbovească. Pentru aceea, iacătă ce ani închipuit: o minciună făcătoare de bine! îi vei spune sultanului că ţi-e poftă să te bucuri de mireasma bună la o vânătoare de câteva zile în tovărăşia mea, întrucât ţi-e pieptul tare apăsat de atâta vreme de când stai în odaie. Şi de bună seamă că sultanul nu are să se împotrivească a-ţi da învoire!

La vorbele acestea, Kamaralzaman se bucură până peste fire şi alergă să ceară îngăduinţă de la părintele său care,

într-adevăr, spre a nu-l supăra, nu cutează să-i stea împotrivă. Dar îi spuse:

— Ci numai pentru o noapte! întrucât lipsa ta mai îndelungată mi-ar pricinui o mâhnire de care aş muri75!

Pe urmă sultanul puse să se pregătească pentru fiul său şi pentru Marzauan doi cai falnici şi alţi şase de schimb, precum şi o cămilă încărcată cu cele de trebuinţă la vânătoare, şi o cămilă încărcată cu merinde şi cu burdufuri cu apă.

După care sultanul îi sărută pe fiul său Kamaralzaman76 şi pe Marzauan şi îi sfătui, plângând, să aibă grijă unul de celălalt şi, după bun-rămasurile cele mai duioase, îi lăsă să iasă din cetate cu tot tacâmul lor.

Odată dincolo de ziduri, cei doi fârtaţi, ca să-i amăgească pe îngrijitorii cailor şi pe cămilari, se prefăcură că vânează toată ziua; iar când se făcu seară, puseră să li se ridice corturile şi mâncară, şi băură, şi dormiră până la miez de noapte. Atunci Marzauan îl trezi încetişor pe Kamaralzaman şi îi spuse:

— Trebuie să ne prilejuim că slugile dorm, ca să plecăm!

Aşa că încălecară fiecare pe câte unul dintre caii de schimb odihniţi şi porniră la drum fără a fi simţiţi.

Merseră aşa cu pas spornic până în răsărit de ziuă. La ceasul acela, Marzauan îşi opri calul şi îi spuse fiului de sultan:

— Opreşte şi tu şi descalecă!

Iar după ce descălccă îi spuse:

— Scoate-ţi repede cămaşa şi şalvarii!

Şi Kamaralzaman se dezbrăcă fără să cârtcască de cămaşă şi de şalvari. Iar Marzauan îi spuse:

— Acuma dă-mi-le şi aşteaptă-mă oleacă!

Şi luă cămaşa şi şalvarii şi se îndepărtă până într-un loc unde drumul se împărţea în patru. Atunci luă un cal pe care se îngrijise să-l aducă după el şi îl băgă în pădurea ce se întindea până acolo, şi îl înjunghie, şi mânji cu sângele lui cămaşa şi şalvarii. După care se întoarse la locul unde

drumul se despărţea în patru şi aruncă hainele în ţărâna de pe drum. Pe urmă se întoarse la Kamaralzaman care îl aştepta fără a se clinti din loc şi care îl întrebă:

— Tare aş vrea să ştiu ce gânduri ai!

El răspunse:

— Mai întâi să mâncăm oleacă!

Mâncară, şi băură, iar Marzauan îi spuse apoi fiului sultanului:

— Iacătă! Când sultanul are să vadă că au trecut două zile fară ca tu să te fi întors, şi când însoţitorii noştri îi vor spune că noi am plecat în toiul nopţii, are să trimită numaidecât în căutarea noastră slugile care nu au să zăbovească a da, la răscrucea celor patru drumuri, de cămaşa şi de şalvarii tăi plini de sânge, şi în care am avut grijă să pun câteva bucăţi de carne de cal şi două oase zdrobite. Şi în felul acesta nimeni nu are a se îndoi că te-a mâncat vreo fiară sălbatică şi că eu am luat fuga de spaimă.

Pe urmă adăugă:

— Fără îndoială că ştirea aceasta înfricoşătoare are să fie o lovitură năprasnică pentru tatăl tău; dar şi ce mare are să-i fie bucuria mai târziu, când va afla că eşti viu şi însurat cu Sett Budur!

La aceste vorbe, Kamaralzaman nu găsi nimic de cârtit şi spuse:

— O, Marzauan, socoteala ta este minunată, iar şiretlicul tău este bine ticluit! Dar cum avem să rostuim cele trebuitoare la drum?

El răspunse:

— De asta să nu-ţi pese! Am luat cu mine nestematele cele mai frumoase, dintre care cea mai săracă preţuieşte mai bine de două sute de mii de dinari.

Atunci urmară a călători astfel o bună bucată devreme, până ce într-un sfârşit li se ivi cetatea sultanului Ghaiur77.

Deteră atunci goană mare cailor şi trecură dincolo de ziduri şi intrară în cetate prin poarta cea largă a caravanelor.

Kamaralzaman ar fi vrut să meargă numaidecât la saraiul împărătesc; dar Marzauan îi spuse să mai aibă răbdare şi îl duse la hanul la care descălecau străinii bogaţi, şi şezu acolo cu el trei zile întregi, ca să se odihnească bine de ostenelile drumului. Şi Marzauan se sluji de răspasul acesta de vreme spre a pune să se întocmească pentru beizadea un tacâm întreg de astrolog, numai şi numai din aur şi din mademuri scumpe; îl duse apoi Ia hammam şi îl îmbrăcă, după scaldă, în haine de astrolog. Atunci numai, după ce îi dete sfaturile de trebuinţă, îl duse până sub saraiul sultanului şi îl lăsă acolo, iar el plecă să-i dea de ştire maicăsii, doica, despre venirea lui, pentru ca ea s-o vestească pe domniţa Budur.

Cât despre Kamaralzaman, acesta porni către poarta cea mare a saraiului…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două suta noapte spuse:

Spuse:

…porni către poarta cea mare a saraiului şi, dinaintea mulţimii îngrămădite pe medean, şi dinaintea străjilor şi a paznicilor de la porţi, strigă cu glas mare:

Sunt astrolog vestit în lumea mare;
Sunt magul care n-are-asemănare;
Sunt sfoara ce dă la o parte Perdelele rău făcătoare;
Sunt cheia care Descuie lăzi, dulapuri şi saltare;
Sunt peana care-nseamnă semnele cele rare Pe vrăji şi răvaşe atotvindecătoare;
Sunt mâna care-ntinde cu îndemânare Nisipul ce arată şi vremea viitoare;
Sunt cel ce dă vârtute de leac farâ-amânare;
Sunt cel ce biruieşte cu cea dintâi strigare;
Alung fiece boală ascunsă-n mădulare;
Nu mă slujesc nici de asudătoare, Nici de ceaiuri destupătoare, Nici de furnicătoare, Nici de licori amare, Nici de urzicătoare;

Nu mă slujesc decât de-o închinare, De nişte vorbe mijlocitoare, De nişte descântece vrăjitoare, Şi izbândesc vindecări de-a mirare.

Vrednice de desfătare -

Fără afumătoare Ori alte fleacuri asemănătoare Din buruieni vătămătoare;

Sunt magul cel mare.

Vestit peste tot sub soare;

Veniţi să-l vedeţi vericare;

Nu iau nici bani, nici odoare Răsplătitoare;

Căci fac totul pentru plată nemuritoare:

Slava cea fară de asemănare.

Când auziră atare lăudăroşenii gogonate, străjerii şi păzitorii de la porţi rămaseră cu gurile căscate; întrucât, de când cu scurtarea capului celor patruzeci de doctori, toţi gândeau că neamul lor s-o fi stins de pe lume, mai cu seamă că nu mai văzuseră de atunci nici vreun vraci, nici vreun mag.

Aşa că îl înconjurară cu toţii pe astrologul cel tânăr; şi, când văzură frumuseţea şi chipul lui atâta de fraged şi celelalte desăvârşiri ale lui, rămaseră şi vrăjiţi şi tare mâhniţi totodată; că se speriară să nu păţească şi ei beleaua celor de dinaintea lui. Cei care se aflau mai aproape de carul îmbrăcat în catifea pe care stătea în picioare, se rugară de el să se depărteze de sarai şi îi spuseră:

— Domnia ta, magule, pe Allah! au tu nu ştii ce soartă te aşteaptă dacă zăboveşti pe aici? Are să te cheme sultanul ca să-ţi încerci priceperea asupra fiică-sii. Păcatele tale! Ai să păţi soarta tuturor celorlalţi ale căror capete retezate stau agăţate chiar deasupra ta!

Dar la toate temândurile lor, Kamaralzaman nu răspundea decât ţipând şi mai tare:

Sunt magul cel mare, Vestit peste tot sub soare.

Nu mă slujesc nici de ceaiuri destupătoare, Nici de strănutătoare, Nici de afumătoare, Veniţi să mă vedeţi

vericare!

Atunci toţi cei de faţă, măcar că încredinţaţi de priceperea lui, tot tremurau de frică să nu-l vadă biruit dinaintea acelei boli fară de nădejde. Aşa că începură a-şi plesni palmele una de alta, spunând:

— Ce păcat de tinereţele lui!

Or, sultanul, într-acestea, auzi zarva de pe medean şi văzu mulţimea care îl înconjura pe astrolog. Şi îi spuse vizirului:

— Du-te repede şi adu-l încoace!

Şi vizirul se supuse numaidecât.

Iar când Kamaralzaman ajunse în sala scaunului împărătesc, sărută pământul dintre mâinile sultanului şi îşi făcu mai întâi astfel temeneaua:

Opt însuşiri, ce-ndeamnă la-nchinare Până şi frunţile cele mai cărturare, Îngemănezi tu, în a ta fiinţă:

Pricepere, putere, elocvinţă, Avere, dărnicie, chibzuinţă, Har de a porunci, şi biruinţă!

Când auzi proslăvirea aceasta, sultanul Ghaiur fu încântat foarte şi se uită cu luare-aminte la astrolog. Or, frumuseţea acestuia era atâta de uluitoare, încât sultanul închise ochii o clipită, pe urmă îi deschise şi spuse:

— Vino să şezi lângă mine!

Pe urmă spuse:

— Vezi tu, copilul meu, ţi-ar sta cu mult mai bine fară hainele astea de doctor! Şi chiar că aş fi rare bucuros să ţi-o dau pe fata mea de soţie, dacă ai izbuti s-o tămăduieşti! Dar eu tare mă îndoiesc de izbânda ta! Şi, întrucât m-am jurat că nimeni nu are să rămână viu după ce va fi văzut chipul domniţei, decât dacă va fi dobândit-o de soţie; am să mă văd silit, fără voia mea, să te fac să înduri şi tu soarta celor patruzeci care au fost înainte de tine! Aşa că răspunde-mi: Primeşti învoielile hotărâte?

La vorbele acestea, Kamaralzaman spuse:

— O, preanorocitule sultan, vin de atâta de departe în ţara ta înfloritoare, anume ca să-mi dovedesc meşteşugul şi nu ca să tac! Ştiu la ce mă primejduiesc, da nu dau îndărăt!

Atunci sultanul spuse căpeteniei hadâmbilor:

— Du-l la întemniţată, de vreme ce stăruieşte!

Atunci plecară amândoi la domniţă, iar nadâmbul, văzându-l pe flăcău că zoreşte pasul, îi spuse:

— Păcatele tale! tu chiar socoţi că sultanul are să-ţi fie socru?

Kamaralzaman spuse:

— Aşa nădăjduiesc78! Şi-apoi sunt atâta de tare pe iscusinţa mea, încât aş putea s-o tămăduiesc pe domniţă chiar de aici, ca să poată întreg pământul să vadă dibăcia şi priceperea mea!

La aceste vorbe, hadâmbul, până peste poate de uluit, îi spuse:

— Ce? tu poţi s-o lecuieşti şi fară s-o vezi? De-ar fi aşa, ce răsplată nu ţi s-ar cădea!

Kamaralzaman spuse:

— Măcar că dorul de a o vedea pe domniţa care urmează să fie soţia mea mă îndeamnă să intru cât mai iute la ea, am s-o lecuiesc mai degrabă stând colea pe după această perdea de la odaia sa!

Şi hadâmbul îi spuse:

— Fapta nu are să fie decât şi mai uluitoare!

Atunci Kamaralzaman şezu jos după perdeaua de la iatacul domniţei Budur, scoase de la seleaf o foaie de hârtie şi călimările, şi scrise scrisoarea următoare…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar în cea de a două sute patra noapte spuse:

…scoase de la seleaf o foaie de hârtie şi călimările, şi scrise scrisoarea următoare: „Aceste rânduri sunt scrise de mâna lui Kamaralzaman, fiul lui Şahraman sultan, stăpânul musulman peste pământuri şi peste ocean în insulele Khaledan, către Sett Budur, fiica sultanului Ghaiur, stăpânul peste El-Buhur şi El-Kussur, spre a-i mărturisi câte, iubind-o, îndur.

Dacă am să-ţi spun, o, domniţă, toată greaua arsură pe care inima aprinsă de tine o îndură, nu s-ar găsi pe pământ nicăieri trestie atâta de tare, încât să scrie o poveste atâta de uluitoare pe hârtie. Dar să ştii bine, o, minunea mea, ca dacă cerneala s-ar usca, sângele din mine nu tot aşa, şi ţi-ar mărturisi prin culoarea sa că pojarul care mă ţine, pojarul care mă topeşte din noaptea trăită vrăjitoreşte, când în somnul meu te-ai ivit ţi pe de-a pururi m-ai răpit!

Iacătă, cu această scrisoare, inelul tău de odinioară! Ţi-l trimit ca pe o dovadă de netăgăduit că sunt chiar eu. Cel de ochii tăi pârjolit, cel cu chip gălbejit, ca de şofran, clocotit ca un vulcan, bântuit de nenorociri şi uragan, cel care strigă spre tine Aman, şi care se iscăleşte cu numele lui, Kamaralzaman. Locuiesc în cetate, la Marele Han”79

După ce scrise scrisoarea aceasta, Kamaralzaman o împături, strecură cu dibăcie în ea inelul şi o pecetlui; pe urmă i-o înmână hadâmbului, care intră numaidecât să i-o dea domniţei Budur, spunându-i:

— Se află aici, o, stăpână a mea, după perdea, un tânăr astrolog care se laudă că vindecă oamenii fară a-i vedea. Iacătă de altminteri ce mi-a dat pentru Măria Ta!

Or, de cum deschise scrisoarea, domniţa Budur cunoscu pe dată inelul şi scoase un ţipăt de mirare; pe urmă, cu minţile răvăşite, îl îmbrânci pe hadâmb şi sări să dea la o parte perdeaua şi, dintr-o aruncătură de ochi, îl şi cunoscu pe flăcăul cel frumos, căruia i se dăruise cu totului tot în somn.

Încât bucuria ei fu atâta de mare, că de data aceasta era să chiar înnebunească de-a binelea80.

Se aruncă la gâtul iubitului ei, şi amândoi se sărutară ca doi porumbei despărţiţi vreme lungă.

La priveliştea aceea, hadâmbul alergă în goana mare să-l prevestească pe sultan de cele se ce petrecuseră, spunându-i:

— Tânărul astrolog este cel mai învăţat dintre toţi astrologii! A izbutit să-ţi lecuiască fata fară ca măcar s-o

vadă, stând după perdea, şi-atât!

Şi sultanul se minună:

— Chiar e adevărat ceea ce îmi spui?

Hadâmbul răspunse:

— O, stăpâne al meu, nu ai decât să vii să te încredinţezi cu chiar ochiul tău!

Atunci sultanul se duse pe dată în iatacul fetei sale şi văzu că lucrul era într-adevăr aşa. Şi fu atâta de bucurat, încât o sărută pe fiică-sa între ochi, căci tare o mai iubea; şi îl sărută tot aşa şi pe Kamaralzaman, pe urmă îl întrebă din ce ţară este. Kamaralzaman răspunse:

— Din insulele Khaledan, şi sunt chiar fiul sultanului Şahraman!

Şi îi istorisi sultanului Ghaiur toată povestea lui cu Sett Budur. Când auzi povestea aceea, sultanul se minună:

— Pe Allah! povestea aceasta este atâta de uluitoare şi de minunătoare, încât, dacă ar fi scrisă cu igliţele pe colţul de dinlăuntru al ochiului, ar fi pricină de uimire celor care ar citi-o cu luare-aminte! Şi puse pe dată să fie scrisă în letopiseţe de către calemgiii cei mai dibaci de la sarai, ca să fie trecută din veac în veac la toate neamurile din viitorime.

Numaidecât apoi porunci să vină cadiul şi martorii şi să scrie tot atunci senetul de căsătoric al domniţei Budur cu Kamaralzaman. Şi se apucară să împodobească şi să lumineze cetatea, vreme de şapte nopţi şi de şapte zile; şi mâncară, şi băură, şi se veseliră, iar Kamaralzaman şi Sett Budur ajunseră la capătul dorurilor lor şi se drăgostiră o bună bucată de vreme, în toiul petrecerilor, binecuvântându-l pe Allah Milosârdnicul.

Or, într-o noapte, după un ospăţ la care fuseseră poftiţi navabii cei mai de seamă din insulele de dinafară şi din insulele de dinlăuntru, şi după ce se bucurase într-un chip încă şi mai minunat decât de obicei de belşugurile soţiei, Kamaralzaman avu apoi, odată adormit, un vis în care îl văzu pe tâtâne-său, Şahraman sultan, că i se arată cu obrajii scăldaţi în lacrimi şi că îi spune cu jale: „Oare aşa mă

părăseşti tu, ya Kamaralzaman? Uită-te! Am să mor de alean81!”

Atunci Kamaralzaman sări din somn şi o trezi şi pe soţia sa, şi începu să suspine din greu. Şi Sett Budur, îngrijorată, îl întrebă:

— Ce ai, o, ochi al meu? Dacă te doare burta, mă duc îndată să-ţi fac o fiertură de anason şi chimen. Iar dacă te doare capul, am să-ţi pun pe frunte nişte oblojeli cu oţet. Iar dacă ai mâncat aseară prea mult, îţi pun pe pântece o pâine caldă înfăşurată într-un ştergar şi îţi dau să bei oleacă de apă de trandafiri amestecată cu apă de flori…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar în cea de a două sute şasea noapte spuse:

…şi îţi dau să bei oleacă de apă de trandafiri amestecată cu apă de flori.

Kamaralzaman răspunse:

— Trebuie să plecăm, o, Budur, chiar mâine, către ţara mea, unde sultanul tatăl meu este bolnav. Mi s-a arătat în vis şi mă aşteaptă plângând!

Budur răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi, măcar că era încă noapte adâncă, se sculă numaidecât şi se duse să-l caute pe tatăl ei, sultanul Ghaiur, care se afla în haremul său, şi îl trimise pe hadâmb să-i spună că avea ceva de vorbit cu el.

Sultanul Ghaiur, când văzu iţindu-se capul hadâmbului la ceasul acela, fu cuprins de nedumerire şi spuse:

— Ce prăpăd ai să-mi vesteşti, o, chip de catran?

Hadâmbul răspunse:

— A venit domniţa Budur care doreşte să-ţi vorbească!

El răspunse:

— Aşteaptă să-mi pun turbanul.

După care ieşi şi o întrebă pe Budur:

— Fata mea, ce fel de piper ai mâncat de te vânzoleşti aşa la ceasul acesta?

Ea răspunse:

— O, părinte al meu, am venit să-ţi cer îngăduinţa de-a pleca de cu zori în ţara Khaledanului, la împărăţia soţului meu Kamaralzaman!

El spuse:

— Nu mă împotrivesc nicidecum, numai să te întorci până într-un an.

Ea spuse:

— Hotărât!

Şi îi mulţumi părintelui ei pentru îngăduinţă, sărutându-i mâna, şi îl chemă şi pe Kamaralzaman, care îi mulţumi la fel.

Or, a doua zi, dis-de-dimineaţă, pregătirile erau făcute, caii înşăuaţi, iar cămilele, atât cele cu două cocoaşc cât şi cele de povară, erau încărcate. Atunci sultanul Ghaiur îşi luă rămas-bun de la fiică-sa Budur şi îl rugă pe soţul ei să aibă grijă de ea; pe urmă îi încărcă cu daruri multe de aur şi de adamant, şi îi însoţi o bucată de vreme82.

După care se întoarse în cetate, nu fără a le fi dat cele din urmă sfaturi ale sale, plângând, şi îi lăsă să-şi vadă de drum.

Atunci Kamaralzaman şi Sett Budur, după lacrimile de bun-rămas, nu se mai gândiră decât la bucuria de a-l vedea pe sultanul Şahraman. Şi călătoriră astfel ziua dintâi, apoi cea de a două zi şi cea de a treia zi, şi tot aşa mai departe, până în cea de a treizecea zi. Ajunseră atunci la o pajişte tare desfătată care îi ispiti aşa de mult, încât porunciră să li se aşeze acolo tabia ca să se odihnească o zi, două. Iar când cortul domniţei fu gata, ridicat pentru ea la umbra unui palmier, Sett Budur, ostenită, intră sub el numaidecât, mâncă olecuţă şi nu zăbovi a adormi.

Când Kamaralzaman isprăvi cu datul poruncilor şi după ce puse să se ridice şi celelalte corturi cât mai departe, ca să poată să se bucure numai ei doi de tihnă şi de singurătate, intră şi el sub cort şi o văzu pe tânăra lui soţie adormită. Şi priveliştea aceea îi aduse aminte de cea dintâi noapte de minune petrecută cu ea în turn.

Într-adevăr, Sett Budur, la ceasul acela, era întinsă pe chilimul din cort, cu capul culcat pe o pernă de mătase stacojie. Nu avea pe ea decât o cămaşă de culoarea caisei, din văl străveziu, şi ceacşirii cei largi din borangic de la Mossul. Şi adierea de vânt îi flutura din vreme în vreme cămaşa uşoară, până către buric; şi, în felul acesta, tot pântecul ei frumos se ivea alb ca zăpada, împodobit pe la locurile cele mai gingaşe cu nişte gropiţe în care ar fi încăput în fiecare câte o uncie de nucşoară de muscat.

Încât Kamaralzaman, vrăjit, nu putu să facă alta decât să-şi aducă aminte de stihurile acestea desfătate ale poetului:

Când dormi pe purpuri, faţa ta răsare Precum aprinsul răsărit de soare, Iar ochii-ţi precum cerul peste mare Ah, trupul tău învăluit în floare De trandafiri şi de narcişi! Nu are Nici palmieru-Arabiei, îmi pare, Cu strălucirea ta asemănare.

Când pletele-ţi bogate sclipitoare Arzând în foc de nestemate rare Se prăbuşesc în unduiri uşoare, -

Mătasea-i mai puţin strălucitoare.

Pe urmă îşi aduse aminte şi de cântarea aceasta minunată, care izbuti să-l ridice până peste marginile desfătării:

Dormi! E ora fermecată Când în tihna palmierii Sorb azur. Amiaza doarme.

Dintr-un trandafir în floare Un bondar de aur soarbe Dulcea desfatare-a mierii.

Tu visezi surâzătoare.

Stai aşa în nemişcare.

Stai aşa în nemişcare!

Pielea ta strălucitoare Se zăreşte aurie Prin cămaşa străvezie.

Printre palmieri străbate Raza limpede de soare Şi – o, diamant! te-aprinde Cu lumina-i lucitoare.

Stai aşa în nemişcare!

Numai sânii-ţi să coboare Şi să urce – val de mare -

Sânii tăi ca de zăpadă, Să-i adulmec ca pe-o boare, Ca pe alba mării sare, Sânii tăi, ah, sânii lasă-i Să se urce şi

coboare!
Lasă-ţi sanii sa respire!
Tace raul. Iar pe floare, Împietrit bondarul tace.
Arzătoare a mea privire Fulgeră granata crudă-a Celor două boabe rare.
Ca doi struguri, sânii tineri…
Ah, privirea-mi arzătoare! …
Ah, privirea-mi arzătoare!
Inima-mi să se-nfioare Când asupră-ţi palmierii Freamătă de fericire Şi te-acopăr flori de santal Şi de trandafiri, de pare-a Păcii şi singurătăţii Blândă binecuvântare83.

După ce îşi prociti stihurile acestea, Kamaralzaman se simţi ars de dorul de soţia lui adormită, de care nu putea să se mai sature, întocmai precum gustul proaspăt al apei de izvor este pururea desfătător pentru gura celui însetat. Aşa că se aplecă peste ca şi îi deznodă brâuleţul de mătase care îi lega ceacşirii; şi tocmai îşi luneca mâna spre umbra caldă a coapselor ci când simţi cum i se rostogoleşte pe sub degete un fel de buburuz tare. Scoase buburuzul de acolo şi văzu că era o cornalină legată cu un firicel de mătase, chiar deasupra văii trandafirilor. Şi Kamaralzaman rămase uluit şi cugetă în sineşi: „Dacă această cornalină nu ar avea puteri peste fire, şi dacă nu ar fi fost un lucru tare de preţ în ochii domniţei Budur, atunci Budur nu l-ar fi păstrat cu atâta străşnicie şi nu l-ar fi ascuns tocmai la locul cel mai de preţ al trupului ei! A făcut aşa ca să nu fie nevoită vreodată să se despartă de el! De bună seamă că fratele ei Marzauan, magul, trebuie să-i fi dat piatra aceasta, ca s-o ferească de deochi şi de pierderea sarcinii!”

Pe urmă Kamaralzaman, până a împinge mai departe mângâierile începute, fu aşa de ispitit să cerceteze mai bine piatra, încât o dezlegă din firul de mătase care o ţinea, o luă şi ieşi din cort ca să se uite la ea în lumină. Şi văzu că acea cornalină, tăiată în patru feţe, era scrisă cu slove talismanice şi cu chipuri necunoscute. Şi, pe când o ţinea în dreptul ochilor spre a-i scruta mai bine amănuntele,

deodată o pasăre mare se prăbuşi din vineţeala văzduhurilor şi, dintr-o rotitură iute ca fulgerul, i-o şi smulse din mână.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două sute şaptea noapte spuse:

…şi, dintr-o rotitură iute ca fulgerul, i-o şi smulse din mână. Apoi se duse să şadă oleacă mai încolo pe vârful unui copac mare, şi se bleojdi la Kamaralzaman, nemişcată şi batjocoritoare, ţinând talismanul în cioc.

La întâmplarea aceea nenorocită, buimăcirea lui Kamaralzaman fu aşa de adâncă, încât căscă gura şi rămase câteva clipite fară a se putea clinti; căci pe dinaintea ochilor lui trecu toată durerea de care o şi vedea mohorâtă pe Budur când va avea să afle pierderea unui lucru care fară îndoială că trebuia să-i fie tare scump, încât, când se dezmetici din uluială, Kamaralzaman nu mai şovăi a-şi lua hotărârea, înhăţă aşadar o piatră şi alergă spre copacul în care şedea cocoţată pasărea. Ajunse la depărtarea potrivită pentru azvârlit cu piatra în răpitoare, şi ridică braţul ca s-o ţintească; dar pasărea zbură din copac şi se duse să se aşeze pe un alt copac, oleacă mai încolo. Atunci Kamaralzaman se luă după ea, şi pasărea îşi luă zborul şi se duse pe un al treilea copac. Iar Kamaralzaman îşi zise: „Pesemne că a văzut piatra din mâna mea. Am s-o arunc, ca să-i arăt că nu vreau s-o lovesc.” Şi aruncă piatra hăt departe de el.

Când îl văzu pe Kamaralzaman că aruncă piatra, pasărea coborî pe pământ, dar la o oarecare depărtare totuşi. Iar Kamaralzaman îşi zise: „Iacătă că mă aşteaptă!” Şi se apropie repede de ea; şi, când era s-o ajungă cu mâna, pasărea sări oleacă mai încolo; iar Kamaralzaman sări după ea. Şi pasărea sărea, şi Kamaralzaman sărea, şi pasărea sărea, şi Kamaralzaman sărea, şi tot aşa ceasuri şi ceasuri în şir, din vale în vale şi din dâmb în dâmb, până la căderea nopţii. Atunci Kamaralzaman strigă:

— Nu este alt ajutor decât la Allah cel Atotputernic! Şi se opri, cu suflarea tăiată. Iar pasărea se opri şi ea, dar oleacă mai încolo, pe culmea unui dâmb.

În clipita aceea, Kamaralzaman îşi simţi fruntea asudată, mai mult de ciudă decât de trudă, şi se întrebă dacă nu era mai bine să se întoarcă la tabie. Şi îşi zise: „Mult-iubită mea Budur ar fi în stare să moară de jale dacă i-aş da de ştire despre pierderea acestui talisman cu însuşiri aşa de neştiute de mine. Şi-apoi, dacă m-aş întoarce acuma, când beznele sunt aşa de dese, tare m-aş primejdui să mă rătăcesc ori să fiu încolţit de fiarele de noapte!” Atunci, cufundat în atare gânduri deznădăjduite, nu mai ştiu ce hotărâre să ia şi, în descumpănirea lui, se întinse pe pământ, istovit până peste poate.

Nu conteni totuşi să ia mereu aminte la pasărea ai cărei ochi sticleau ciudat în noapte; şi, de fiecare dată când el făcea vreo mişcare ori când se scula cu gândul s-o prindă, pasărea bătea din aripi şi da un ţipăt ca să-i spună că îl vede. Încât Kamaralzaman, sfârşit de osteneală şi de tulburare, se lăsă până dimineaţa în voia somnului.

Dar când se trezi, Kamaralzaman, hotărât să prindă cu orice preţ pasărea cea hoaţă, purcese iar după ea; şi goana începu iarăşi, da tot cu atâta de puţină izbândă ca şi în ajun. Şi Kamaralzaman, când se lăsă seara, începu să se plesnească amarnic, strigându-şi: „Am să mă ţin după ea cât oi mai avea o suflare de viaţă!” Şi culese câteva poame şi câteva ierburi, şi se mulţumi cu ele drept toată hrana, şi adormi, pândind pasărea, şi pândit şi el de ochii ei care sclipeau în noapte.

Or, a doua zi, se petrecură aceleaşi goane, şi tot aşa până în cea de a zecea zi, de dimineaţa până seara; şi, în dimineaţa celei de a unsprezecea zile, momit mereu de zborul păsării, ajunse la porţile unei cetăţi aşezate lângă marea cea mare.

În clipita aceea, pasărea se opri; puse jos dinaintea lui cornalina talismanică, scoase trei strigăte care ziceau

„Kamaralzaman”, luă iarăşi cornalina în plisc, se ridică în văzduhuri, şi se tot înălţă, depărtându-se, şi pieri peste mare.

La priveliştea aceea, Kamaralzaman fu cuprins de o atare mânie, încât se trânti pe jos, cu faţa la pământ, şi plânse îndelung, scuturat de suspine.

După mai multe ceasuri de şedere aşa, se hotărî să se ridice, şi se duse la pârâiaşul care curgea pe aproape, ca să se spele pe mâini şi pe faţă şi să-şi facă îndătinatele curăţiri; pe urmă luă drumul spre cetate, cu gândul la mult-iubită sa Budur şi la toate prepunerile pe care ea pesemne că şi le făcea despre pieirea lui şi a talismanului; şi îşi procitea stihuri despre despărţire şi despre durerile iubirii, precum acestea dintre multe altele:

Ca să n-aud zavistioşii Cum mă tot ceartă cu ocară:
„Îndură-ţi soarta, tu cel care Iubeşti o frumuseţe rară!
Când e frumoasă-asa cum este, Iubirea-n lanţuri te-nfaşoară!”

Ca să n-aud zavistioşii Mi-am astupat cu dop de ceară
Urechile – şi strig: „Nu-i alta Potrivă ei în nici o ţară!
Când vrea ursita să te lege, În beznă neagră te-nfăşoară,
Şi mergi prin negură ca orbii Şi-alegi ceea ce ea-ţi măsoară84!”

Pe urmă Kamaralzaman păşi printre porţi şi intră în cetate. Purcese să străbată uliţele, fară ca vreunul dintre mulţii locuitori cu care se întâlnea să se uite la el cu prietenie, aşa cum fac musulmanii faţă de străini. Încât îşi urmă drumul şi ajunse astfel Ia poarta din cealaltă parte a cetăţii, care da către livezi.

Găsind deschisă poarta de la o livadă mai mare decât celelalte, intră şi văzu că vine spre el grădinarul, care, el mai întâi, i se temeni cu bun-întâlnişul musulman. Iar Kamaralzaman îi răspunse la urarea de bună pace, şi răsuflă din adânc când îl auzi că vorbeşte arăbeşte. Şi, după schimbul de salamalecuri, Kamaralzaman îl întrebă pe bătrân:

— Dar ce-i cu toţi locuitorii de pe aici de au un chip aşa de crunt şi o înfăţişare de gheaţă aşa de fioroasă şi aşa de neprimitoare?

Bătrânul cel de treabă răspunse:

— Binecuvântat fie Allah, copilul meu, că te-a scos teafăr din mâinile lor! Oamenii care locuiesc în cetatea aceasta sunt nişte năvălitori veniţi de prin ţările cele negre ale Apusului; au venit pe mare, într-o zi, au coborât aici la ţărm pe neaşteptate şi i-au măcelărit pe toţi musulmanii care locuiau în cetatea noastră. Se închină la lucruri aiurea şi de nepriceput, vorbesc o limbă neguroasă şi păgână, şi mănâncă nişte împuţiciuni care duhnesc urât, de pildă brânză putregăită ori vânat învineţit; şi nu se spală niciodată; întrucât, de cum se nasc, nişte inşi tare urâţi şi îmbrăcaţi în negru, îi stropesc pe căpăţână cu apă, şi stropeala aceea, însoţită de nişte schime ciudate, îi scuteşte de orice altă spălare câte zile mai au de trăit. Încât oamenii aceştia, ca să nu fie ispitiţi vreodată să se spele, au spart de la bun început hammamurile şi havuzurile din cetate; şi au zidit pe temeliile lor nişte prăvălii, ţinute de nişte teleleici care vând, în chip de băutură, o zeamă galbenă cu spumă, care trebuie să fie pişoarcă dospită, de nu şi mai rău! Cât despre soţiile lor, o, fiul meu, d-apoi astea-s prăpădul cel mai scârbavnic! Nici ele nu se spală, ca şi bărbaţii lor, da numai îşi înălbesc chipul cu var stins şi cu coji de ou făcute praf; şi-apoi nu poartă pe ele nici un fel de schimburi, nici baremi şalvarii care să le ferească, pe dedesubt, de ţărâna de pe drumuri, încât apropierea de ele, fiul meu, este vătămătoare; şi nici focul iadului nu ar ajunge să le cureţe85!

Iacătă, o, fiul meu, printre ce oameni îmi închei o viaţă pe care cu mare caznă am izbutit s-o scap de la prăpăd. Întrucât, aşa cum mă vezi, eu sunt singurul musulman încă în viaţă pe aici! Dar să mulţumim Celui Preaînalt carele ne-a făcut să ne naştem într-o credinţă curată precum cerul de unde ne-a venit!

După ce spuse vorbele acestea, grădinarul socoti, după chipul trudit al flăcăului, că va fi având trebuinţă de hrană, îl duse în căsuţa lui prăpădită din fundul grădinii, şi cu chiar mâinile lui îi dete să mănânce şi să bea. După care îl întrebă pe ocolite ce întâmplare pricinuise sosirea sa…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două sute opta noapte spuse:

…ce întâmplare pricinuise sosirea sa.

Kamaralzaman, tulburat de îndatorinţa faţă de bunătatea grădinarului, nu îi tăinui nimic din toată păţania lui, şi îşi încheie istorisirea izbucnind în lacrimi.

Moşneagul făcu tot ce putu ca să-l aline şi îi spuse:

— Copilul meu, domniţa Budur negreşit că trebuie s-o fi luat înaintea ta spre împărăţia tatălui tău, la ţara Khaledanului. Tu aici, în casa mea, vei găsi căldura dragostei, adăpostul şi tihna, până ce într-o zi Allah are să trimită vreo corabie care să poată să te ducă la insula cea mai apropiată şi care se cheamă Insula de Abanos. Şi atunci, de la Insula de Abanos până în ţara Khaledanului, depărtarea nu este aşa de mare, şi vei găsi acolo multe năi cu care să te călătoreşti. Aşa că încă de astăzi am să încep să mă duc la schelă, şi în fiecare zi am s-o iau de la cap, până ce am să dau de vreun neguţător care să se învoiască să te ia în călătorie la Insula de Abanos; întrucât ca să găsesc unul care să vrea să meargă până în ţara Khaledanului ar trebui ani şi ani86.

Şi grădinarul nu pregetă să facă precum spusese; ci zile şi luni se petrecură, fără ca el să poată afla vreo naie care să plece la Insula de Abanos87.

Şi iac-aşa cu Kamaralzaman!

Şi în ceea ce o priveşte pe Sett Budur, ei i se întâmplară nişte lucruri atâta de minunate şi de uluitoare, o, norocitule sultan, încât mă grăbesc să mă întorc la ea. Iacătă!

Într-adevăr, când Sett Budur se trezi, cea dintâi mişcare a ei fu accea de a deschide braţele ca să-l strângă la piept pe

Kamaralzaman. Încât mare îi fu mirarea când nu-l găsi alături de ea; iar uluirea îi fu până peste poate când băgă de seamă că şalvarii îi erau deznodaţi şi că sfoara de mătase pierise dimpreună cu cornalina talismanică. Dar gândi că poate Kamaralzaman, care nu o mai văzuse niciodată până atunci, o fi luat-o afară, ca să se uite la ea mai bine; şi aşteptă răbdătoare.

Când, după o bucată de vreme, văzu că beizadea Kamaralzaman nu se întoarce, începu să se îngrijoreze rău, şi în curând fu cuprinsă de o tulburare amarnică. Iar când se lăsă seara fară ca să aducă întoarcerea lui Kamaralzaman, nu mai ştiu ce să creadă despre pieirea aceea. Dar îşi zise: „Ya Allah! Ce lucru grozav a putut să-l silească pe Kamaralzaman să se depărteze aşa, el care nu poate să stea nici un ceas departe de mine? Da cum se face că a luat şi talismanul? Ah! talisman afurisit, tu eşti pricina despărţirii noastre! Şi tu, afurisitule de Marzauan, fratele meu, prăpădi-te-ar Allah că mi-ai dat în dar un lucru aşa de păgubos!”

Dar când, după două zile, văzu că soţul ei nu se mai întoarce, Sett Budur, în loc să-şi piardă minţile cum ar fi făcut orice femeie într-o împrejurare ca aceea, găsi la nenorocire o tărie de care făpturile de parte femeiască sunt de obicei lipsite. Nu vru să spună nimic nimănuia în privinţa acelei pieriri, de frică să nu fie viclenită ori rău slujită de robii ei; îşi înecă durerea în suflet şi îi ceru copilei care o slujea să nu scape o vorbă. Pe urmă, ştiind cât de desăvârşit se asemuia la înfăţişare cu Kamaralzaman, îşi lepădă pe dată hainele femeieşti, luă din ladă hainele lui Kamaralzaman şi începu să se îmbrace cu ele.

Îşi puse mai întâi o haină dungată şi frumoasă, bine potrivită pe mijloc, şi care lăsa gâtul gol; se încinse cu un seleaf lucrat din zarafir, în care înfipse un jungher cu mânerul de jad învrâstat cu pietre de rubin; îşi acoperi capul cu un turban de mătase colorat în mai multe culori, pe care îl strânse împrejurul frunţii cu o panglică întreită

făcută din păr ca mătasea de cămilă mânză şi, după ce isprăvi aceste gătiri, luă în mână un bici, îşi îndreptă şalele şi îi porunci copilei roabe să se îmbrace în hainele de care se dezbrăcase ca şi să vină pe urma ei. În felul acesta, toată lumea, văzând-o pe slujnică, putea să-şi spună: „Este Sett Budur!”

Ieşi atunci din cort şi dete semnul de plecare.

Sett Budur, străvestită în felul acesta în Kamaralzaman, purcese a drumeţi, urmată de alaiul ei, zile şi zile în şir, până ce ajunse dinaintea unei cetăţi aşezate pe ţărmul mării. Porunci să se ridice corturile la porţile cetăţii şi întrebă:

— Ce cetate este aceasta?

I se răspunse:

— Este cetatea de scaun a Insulei de Abanos.

Ea întrebă:

— Şi cine este sultan aici?

I se răspunse:

— Este sultanul Armanos.

Ea întrebă:

— Are copii?

I se răspunse:

— Nu are decât o copilă, fecioara cea mai frumoasă din împărăţie, şi o cheamă Haiat-Alnefus88…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două sute noua noapte spuse:

…fecioara cea mai frumoasă din împărăţie, şi o cheamă Haiat-Alnefus!

Atunci Sett Budur trimise un sol să ducă o scrisoare sultanului Armanos, spre a-i da de ştire despre sosirea sa; iar ea, în scrisoare, se da tot emirul Kamaralzaman, fiul sultanului Şahraman, stăpânul de peste ţara Khaledan.

Când sultanul Armanos auzi ştirea aceea, dat fiind că totdeauna avusese cele mai bune legături cu preaputernicul sultan Şahraman, fu bucuros că putea să facă cinstirile

cetăţii sale faţă de emirul Kamaralzaman. Numaidecât, urmat de un alai alcătuit din mai-marii de la saraiul său, porni spre corturi, în întâmpinarea domniţei Budur, şi o primi cu toate temenelile şi cinstirile pe care gândea că le aduce fiului unui sultan prieten. Şi, în pofida şovăielilor domniţei Budur, care încerca să nu primească găzduirea cu care o îmbia mărinimos la sarai, sultanul Armanos o înduplecă să-l însoţească. Şi îşi făcură intrarea în cetate împreună, în chip falnic. Şi, vreme de trei zile, nişte ospeţe strălucite desfătară tot saraiul, cu o îmbelşugare peste fire.

Numai atunci sultanul Armanos se trase de-o parte cu Sett Budur ca s-o întrebe cum a călătorit şi ca să afle ce gândea să facă. Or, în ziua aceea, Sett Budur, tot străvestită în Kamaralzaman, se dusese la ham în a mul de la sarai, unde nu vroise să primească slujbele niciunui băieş. Şi ieşise de acolo aşa de minunat de frumoasă şi atâta de strălucitoare, iar nurii ei aveau un lipici atâta de mai presus de fire, sub acel chip de flăcăiandru, încât toată lumea, la trecerea sa, îşi curma răsufletul şi îl binecuvânta pe cel Atoatezămislitor.

Aşadar sultanul Armanos veni să stea jos lângă Sett Budur şi tăinui cu ea un lung răspas de vreme. Şi rămase atâta de înrobit de nurii şi de vorba sa dulce, încât îi spuse:

— Fiul meu, chiar că însuşi Allah te-a trimis în împărăţia mea, ca să fii alinul zilelor mele bătrâne şi ca să-mi ţii loc de fecior căruia să pot să-i las de moştenire scaunul domniei mele! Vrei tu, copile al meu, să-mi dăruieşti atare bucurie, primind să te însori cu singura mea fată Haiat-Alnefus? Nimenea pe lume nu este mai vrednic decât tine de ursitele şi de frumuseţea ei! De-abia tocmai a împlinit vârsta de măritiş, întrucât de-abia în luna trecută a intrat în cel de-al cincisprezecelea an al ei. E o floare rară pe care tare mi-ar plăcea să te văd cum o adulmeci! Primeşte-o, fiul meu, iar eu numaidecât părăsesc în seama ta scaunul de domnie, pe care vârsta mea multă nu îmi mai îngăduie să-i port poverile ostenitoare!

Îmbierea şi darul acela mărinimos şi atâta de pe neaşteptate o aruncară pe domniţa Budur într-o încurcătură tare stânjenitoare. Dintru-ntâi nu ştiu ce să facă spre a nu-şi da în vileag tulburarea care o frământa; şi lăsă ochii în jos şi chibzui o bună bucată de vreme, pe când o sudoare rece îi îngheţa fruntea. Cugetă în sineşi: „Dacă îi răspund că eu, fiind Kamaralzaman, sunt însurat cu Sett Budur, îmi va răspunde că Sfânta Carte îngăduieşte patru soţii legiuite; dacă îi spun drept, că sunt femeie, ar fi în stare să mă silească să mă mărit cu el, ori, dacă nu, treaba s-ar afla de toată lumea şi tare mi-ar fi ruşine; dacă nu primesc îmbierea lui părintească, dragostea lui se va preface într-o ură cruntă împotriva mea, şi ar fi în stare, de îndată ce voi fi plecat din saraiul lui, să-mi întindă vreo capcană, ca să mă dea pieirii. Aşa că este mai bine să primesc îmbierea lui, şi să las trişte a să se împlinească! Şi cine ştie ce-mi ascunde nepătrunsul? Oricum, ajungând sultan, voi dobândi o împărăţie frumoasă pe care să i-o las lui Kamaralzaman când s-o întoarce. Iar cât despre făptuirea lucrului cu Haiat-Alnefus, soţia mea, poate că o fi vreo cale; am să cuget eu.”

Aşa că săltă capul şi, cu chipul îmbujorat de o rumeneală pe care sultanul o puse pe seama unei sfieli şi a unei stânjeneli de înţeles la un flăcăiandru atâta de nevinovat, răspunse:

— Sunt fiul cuviincios care răspunde cu supunere şi cu ascultare până şi la cea mai măruntă dorinţă a sultanului său!

La vorbele acestea, sultanul Armanos fu bucuros până peste poate şi hotărî ca datinile de nuntă să aibă loc chiar în ziua aceea. Începu cu a lăsa scaunul domniei în seama lui Kamaralzaman, de faţă cu toţi emirii, dregătorii, musaipii şi curtenii săi; puse să se pristăvească vestea în toată cetatea de către crainicii obşteşti, şi trimise olăcari în toată împărăţia ca să dea de ştire la tot norodul.

Atunci un ospăţ cum nu s-a mai pomenit fu întocmit în cetate şi la sarai, şi, în vâlvora strigătelor de veselie şi în zvoană de tilinci şi de geamparale, fu scris senetul de căsătorie al proaspătului sultan cu Haiat-Alnefus.

Când se lăsă seara, sultana cea bătrână, însoţită de slujnicele ei care scoteau liu-liu-liu-uri de voioşie, o aduse pe Haiat-Alnefus la Sett Budur, în iatacul ei; că ele o luau tot drept Kamaralzaman. Şi Sett Budur, în înfăţişarea ei de sultan flăcăiandru, păşi cu drăgălăşenie către soţia sa şi îi săltă, pentru întâia oară, iaşmacul de pe chip.

Atunci toate cele de faţă, la vederea acelei perechi atâta de frumoase, rămaseră atâta de răpite, încât păliră de dor şi de tulburare.

Împlinind datina, mama tinerei Haiat-Alnefus şi toate însoţitoarele ei, după ce rostiră un potop de urări şi după ce aprinseră toate făcliile, plecară uşurel şi îi lăsară pe proaspeţii însurăţei în odaia de nuntă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două sute zecea noapte spuse:

…îi lăsară pe proaspeţii însurăţei în odaia de nuntă.

Sett Budur fu fermecată de înfăţişarea plină de prospeţime a tinerei Haiat-Alnefus şi, dintr-o aruncătură de ochi, o găsi într-adevăr vrednică de râvnit, cu ochii ei mari şi negri, speriaţi, cu obrajii luminoşi, cu sânişorii care se zugrăveau copili sub cămăşuţa străvezie. Şi Haiat-Alnefus zâmbi sfielnic că îi plăcuse soţului ei, măcar că tremura toată de tulburare stăpânită şi îşi lăsă ochii în jos, de-abia cutezând să se mişte sub vălurile ei şi sub nestemate. Şi totodată putuse şi ea să ia aminte la frumuseţea domnească a flăcăului cu obraji de fecioară, care i se părea mai desăvârşit decât fetele cele mai frumoase de la sarai. Încât nu fară de tulburare în toată făptură ei îl privi cum se apropie încetişor şi cum şade alături de ea pe salteaua cea mare aşternută cu chilimuri.

Sett Budur luă mânuţele copiliţei în mâinile ei şi se aplecă uşurel şi o sărută pe gură89.

Şi Haiat-Alnefus nu îndrăzni să-i întoarcă sărutul acela atâta de dulce, ci închise ochii cu totul şi scoase un oftat de mulţumire adâncă. Iar Sett Budur îi luă capul în leagănul braţelor ei, şi o strânse la piept şi, cu glas molcom, îi cântă galeş un cântec de o duioşie atâta de alinătoare, încât copila încet-încet aţipi cu un zâmbet desfătător pe buze.

Atunci Sett Budur îi scoase vălurile şi podoabele, o culcă, şi se întinse lângă ea, cuprinzând-o în braţe. Şi dormiră amândouă aşa până dimineaţa.

De cum se deşteptă, Sett Budur, care se culcase cu aproape toate hainele pe ea, ba şi cu turbanul pe cap, zori să-şi facă iute spălările cele îndătinate, întrucât îşi făcea scaldele pe furiş, ca să nu se dea în vileag, se împodobi cu semnele domneşti şi se duse în sala de judeţe ca să primească temenelile întregului sarai, să rânduiască treburile, să curme năpăstuirile, să căftănească şi să mazilească. Printre alte uşurări pe care le socoti grabnice, ridică gloabele, vămeşiile şi popreliştile, împărţi daruri mari oştenilor, norodului şi geamiilor. Încât mult o îndrăgiră supuşii ei cei noi şi-i făcură urări de bişag şi de viaţă lungă.

Cât despre sultanul Armanos şi soţia lui, aceştia grăbiră a se duce să afle ştiri de la fiica lor Haiat-Alnefus, şi o întrebară dacă soţul ei fusese destul de gingaş şi dacă ea nu se simţea prea ostenită; căci nu vroiau s-o iscodească de-a dreptul despre lucrul cel mai de seamă. Haiat-Alnefus răspunse:

— Soţul meu a fost tare dulce! M-a sărutat pe gură, iar eu am adormit în braţele lui, în leagăn de cântece! Ah, ce drăguţ este!

Atunci Armanos întrebă:

— Asta este tot ce s-a petrecut, copila mea?

Ea răspunse:

— Păi da!

Şi maică-sa întrebă:

— Atunci, nici măcar nu te-ai dezbrăcat de tot?

Ea răspunse:

— Păi nu!

Atunci tatăl şi mama se uitară unul la altul, da nu mai spuseră nimic; pe urmă plecară. Şi iac-aşa cu ei!

Cât despre Sett Budur, odată treburile isprăvite, se întoarse în iatac la Haiat-Alnefus şi o întrebă90:

— Ce ţi-au spus, dulceaţa mea, tatăl tău şi mama ta?

Ea răspunse:

— M-au întrebat de ce nu m-am dezbrăcat!

Budur zise:

— Asta aşa e! Am să te ajut numaidecât!

Şi, bucată cu bucată, îi scoase toate hainele, până şi cămăşuţa cea mai de pe urmă, şi o luă goală-goluţă în braţe şi se întinse cu ea pe saltea. Atunci, dulce de tot, Budur aşternu un sărut pe ochii cei frumoşi ai copilei, şi o întrebă:

— Haiat-Alnefus, mieluşeaua mea, spune-mi, îţi plac bărbaţii?

Ea răspunse:

— Nu am văzut niciunul niciodată, afară, bineînţeles, de hadâmbii de la sarai. Dar se pare că aceia nu sunt decât pe jumătate bărbaţi! Oare ce le-o lipsi ca să fie întregi?

Budur răspunse:

— Chiar ceea ce îţi lipseşte şi ţie, o, ochi al meu!

Haiat-Alnefus, uluită, răspunse:

— Mie? Păi ce-mi lipseşte mie, pe Allah?

Budur răspunse:

— Un deget!

La vorbele acestea, micuţa Haiat-Alnefus, speriată, scoase un ţipăt înăbuşit şi îşi întinse cele zece degete, uitându-se la ele cu ochii bulbucaţi de spaimă. Dar Sett Budur o strânse la piept şi o sărută pe păr şi îi spuse:

— Pe Allah! ya Haiat-Alnefus, glumeam doar!

Şi o acoperi mai departe cu sărutări până ce o linişti de-a binelea. Atunci îi spuse:

— Mândreţea mea, sărută-mă!

Şi Haiat-Alnefus îşi apropie buzele fragede de buzele domniţei Budur şi amândouă, înlănţuite aşa, dormiră până dimineaţa…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două sute unsprezecea noapte spuse:

…şi amândouă, înlănţuite aşa, dormiră până dimineaţa.

Atunci Budur plecă să diriguiască treburile împărăţiei; iar tatăl şi mama domniţei Haiat-Alnefus veniră să dobândească veşti de la fata lor.

Sultanul Armanos întrebă cel dintâi:

— Ei bine, copila mea, Allah fie binecuvântat! Te văd tot sub pătură! Nu cumva eşti prea zdrobită?

Ea răspunse:

— Ba deloc! M-am odihnit minunat în braţele soţului meu cel frumos, care de data aceasta m-a dezbrăcat de tot şi m-a sărutat pe tot trupul, cu nişte sărutări mărunţele şi gingaşe. Ya Allah! tare dulce mai era! Peste tot simţeam un potop de furnicături şi de fiori! Dar tare m-a speriat într-un rând, când mi-a spus că îmi lipseşte un deget! Dar numai a glumit. Încât mângâierile lui atâta m-au desfătat şi mâinile lui erau aşa de dulci pe pielea mea, iar buzele lui pe buzele mele le simţeam atâta de fierbinţi şi de pline, încât am uitat de mine, până dimineaţa, gândind că mă aflu în rai!

Atunci sultanul o întrebă:

— Dar unde sunt ştergarele? Ai pierdut mult sânge, dulceaţa mea?

Iar copila, nedumerită, răspunse:

— Nu am pierdut nimic, nimicuţa!

La vorbele acestea, tatăl şi mama, deznădăjduiţi până peste poate, se izbiră peste obraji, strigând:

— O, ce ocară pe noi! o, păcatele noastre! de ce ne batjocoreşte aşa soţul tău şi pentru ce te scârbeşte până într-atâta?

Pe urmă, încet-încet, sultanul fu cuprins de o mânie mare şi plecă ţipând către soţia sa cu un glas destul de tare, pe

care micuţa îl auzi:

— Dacă nici la noapte Kamaralzaman nu îşi îndeplineşte datoria de soţ luând fecioria copilei noastre şi scăpându-ne astfel de ocară pe toţi, am să ştiu eu cum să-i pedepsesc nevolnicia! Am să-l izgonesc din sarai, după ce am să-l dau jos din scaunul de domnie pe care eu i l-am dat, şi nu ştiu dacă nu am să-i ard o pedeapsă încă şi mai cumplită!

Spunând vorbele acestea, sultanul Armanos ieşi din odaia fiicei lui înmărmurite, urmat de soţia lui, al cărei nas se alungise până la picioare.

Încât, după ce se lăsă noaptea, atunci când Sett Budur intră în odaia domniţei Haiat-Alnefus, o găsi pe domniţă tristă toată, cu capu-nfundat în perne şi scuturată de suspine91.

Se duse lângă ea şi o sărută pe frunte, îi şterse lacrimile şi o întrebă de pricina supărării sale; şi Haiat-Alnefus îi spuse cu glas tulburat:

— O, doamne al meu drag, tatăl meu vrea să-ţi ia îndărăt scaunul de domnie pe care ţi l-a dat şi să te alunge din sarai; şi nu mai ştiu ce mai vrea încă să-ţi facă! Şi toate astea din pricină că nu vrei să-mi iei fecioria şi să-i scapi astfel de ruşine, spre cinstea numelui şi a neamului său! Iar eu, o, stăpâne al meu mult-iubit, dacă ţi-am spus astea, nu am făcut-o ca să te împing să iei ceea ce eşti dator să iei, ci ca să te aperi de primejdia care te pândeşte! Că eu toată ziua nu am făcut altceva decât să plâng gândindu-mă la răzbunarea pe care tatăl meu o cloceşte împotriva ta! Ah! fie-ţi milă, dă zor de-mi răpeşte fecioria şi să faci astfel precum vrea mama, ca ştergarele să fie toate cruntate! Iar eu mă încredinţez pe de-a-ntregul priceperii tale, şi îmi pun tot trupul şi tot sufletul în mâinile tale! Dar tu vei hotărî ce se cere să fac eu pentru aceasta!

La atari vorbe, Sett Budur îşi zise: „A venit ceasul! Văd bine că nu mai este nici o cale de scăpare! îmi pun credinţa în Allah!”

Şi îi spuse copilei:

— Ochi al meu, mă iubeşti mult?

Ea răspunse:

— Ca pe cer!

Budur o sărută pe gură şi o întrebă:

— Şi mai cât?

Ea răspunse, înfiorată de sărut:

— Nu ştiu, da mult!

Şi o întrebă iarăşi:

— Întrucât mă iubeşti aşa de mult, ai fi fericită dacă, în loc să-ţi fiu soţ, aş fi numai fratele tău?

Copila bătu din palme şi răspunse:

— Aş muri de bucurie!

Budur spuse:

— Şi dacă aş fi fost, dulcea mea, nu fratele, ci sora ta; dacă aş fi fost ca şi tine, o fată, în loc să fiu băiat, m-ai fi iubit tot atâta?

Haiat-Alnefus spuse:

— Ba şi mai mult, întrucât aş fi mereu cu tine, m-aş juca mereu cu tine, m-aş culca într-un pat cu tine, şi nu ne-am despărţi niciodată!

Atunci Budur o trase pe copilă strâns lângă ea şi îi acoperi ochii cu sărutări şi îi spuse:

— Ei bine, Haiat-Alnefus, ai fi tu în stare să ţii numai pentru tine o taină, şi astfel să-mi dai o dovadă de dragostea ta?

Copila strigă:

— De vreme ce te iubesc, totul îmi este uşor!

Atunci Budur o luă pe copilă în braţe şi o ţinu sub buzele ei până ce amândouă îşi pierdură răsuflarea; pe urmă se ridică dreaptă şi îi spuse:

— Uită-te la mine, Haiat-Alnefus, şi fii aşadar sora mea!

Şi tot atunci, cu o mişcarc iute, îşi desfăcu haina, de la gât până la brâu, şi lăsă slobozi doi sâni strălucitori încununaţi cu bumbii lor; pe urmă îi spuse:

— Ca şi tine, dulceaţa mea, sunt femeie, precum vezi! Şi, dacă m-am străvestit în bărbat, am făcut-o în urma unei

întâmplări ciudate până peste fire şi pe care am să ţi-o povestesc fără de zăbavă!

Atunci şezu jos iarăşi, o luă pe copilă pe genunchi şi îi istorisi toată păţania ei, de la început până Ia sfârşit. Dar nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem şi noi încă o dată.

După ce auzi povestea, micuţa Haiat-Alnefus rămase până peste poate de minunată şi, cum încă se afla la sânul domniţei Budur, o luă de barbă cu mânuţa şi îi spuse:

— O, sora mea, ce viaţă desfătată avem să trăim noi laolaltă până ce se va întoarce mult-iubitul tău Kamaralzaman! Deie Allah să vină cât mai iute, ca să ne fie fericirca deplină92!

Şi Budur îi spuse:

— Să-ţi audă Allah ruga, dragostea mea, iar eu am să i te dăruiesc lui ca pe cea de a doua soţie, şi tustrei avem să fim atunci în cea mai desăvârşită fericire!

Pe urmă se sărutară îndelung şi se jucară laolaltă cu o sumedenie de jocuri, iar Haiat-Alnefus se minuna de toate amănuntele nurilor pe care îi vedea la Sett Budur. Copila îi lua sânii şi zicea:

— O, sora mea, ce frumoşi sunt sânii tăi! Ia uite! Sunt mai mari ca ai mei! Vezi ce mici sunt micuţii mei? Crezi că au să mai crească?

Şi o cerceta peste tot şi o iscodea despre toate câte le vedea; iar Budur, în potopul de sărutări, îi răspundea dăscălind-o cu o înţelegere desăvârşită, iar Haiat-Alnefus se dumirea:

— Ya Allah! acuma pricep eu! Închipuieşte-ţi că atunci când le întrebam pe roabe: „La ce slujeşte asta? la ce slujeşte aceea?” ele făceau cu ochiul, da nu îmi răspundeau nimic! Altele, spre mânia mea, plescăiau din limbă, da nu-mi răspundeau. Iar eu, de ciudă, mă zgâriam pe obraji şi ţipam tot mai amarnic: „Spuneţi-mi la ce slujeşte asta? Atunci, la ţipetele mele, venea fuga mama şi întreba ce am, şi toate roabele îi spuneau: „Are că vrea să ne silească a-i lămuri la ce slujeşte aia!” Atunci sultana, maică-mea, supărată până

peste poate, în ciuda împotrivirilor mele pline de căinţă, îmi dezvelea poponeţul şi îmi trăgea o tapangeală straşnică, spunându-mi: „Iacă la ce slujeşte asta!” Iar eu, până la urmă, am rămas încredinţată că aceea nu slujea decât ca să primească tapangeală; şi tot aşa la fel şi cu celelalte.

Pe urmă amândouă îşi spuseră şi săvârşiră mai departe un potop de nebunii, aşa, încât, dimineaţa, HaiatAlnefus nu mai avea nimica de învăţat şi aflase rostul minunat pe care îl aveau de îndeplinit toate ale sale…

În clipita accasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două sute douăsprezecea noapte spuse:

…aflase rostul minunat pe care îl aveau de îndeplinit toate ale sale.

Atunci, întrucât se apropia ceasul la care tatăl şi mama urmau să se ivească, Haiat-Alnefus îi spuse domniţei Budur:

— Sora mea, ce să-i spun mamei, care are să-mi ceară să-i arăt sângele fecioriei mele?

Budur zâmbi şi spuse:

— Treaba-i uşoară!

Şi se duse pe furiş şi prinse un pui de găină şi îl gâtui şi mânji cu sângele lui armurii copilei şi ştergarele, şi spuse:

— Nu ai decât să le arăţi astea! întrucât datina se opreşte aici şi nu îngăduie cercetări mai adânci.

Ea o întrebă:

— Sora mea, da de ce nu vrei să mi-o iei chiar tu, de pildă cu degetul?

Sett Budur răspunse:

— Păi, o, ochi al meu, pentru că te păstrez, aşa cum ţi-am spus, pentru Kamaralzaman!

Cu asta, Haiat-Alnefus fu mulţumită întru totul, iar Sett Budur plecă să diriguiască divanul judeţelor.

Atunci intră la fiica lor sultanul şi sultana, gata să plesnească de mânie împotriva ei şi împotriva soţului ei, dacă totul nu se va fi desăvârşit. Dar la vederea sângelui şi a coapselor înroşite, se înseninară amândoi, şi deschiseră

larg uşile de la iatac. Atunci intrară toate femeile şi izbucniră în chiote de voioşie şi în liu-liu-liu-uri de izbândă; iar mama, mândră peste poate, puse pe o pernă de catifea ştergarele cruntate şi, urmată de tot alaiul, făcu ocolul haremului. Şi toată lumea află în felul acesta fericita întâmplare; iar sultanul orândui un ospăţ mare şi puse să se căsăpească pentru cei săraci o sumedenie de oi şi de cămile tinere.

Iar sultana şi oaspetele său intrară la tânăra Haiat-Alnefus, şi fiecare o sărută între ochi, plângând, şi şezură cu ea până în deseară, după ce o duseseră la hammam, învelită în broboade, ca să nu răcească.

Cât despre Sett Budur, apoi ca urmă în fiecare zi să stea aşa în scaunul de domnie al Insulei de Abanos şi să se facă îndrăgită de supuşii ei, care o credeau bărbat şi care îi făceau urări de viaţă lungă. Dar când se lăsa seara, se întorcea cu drag la prietena ei, copila Haiat-Alnefus, o lua în braţe şi se întindea cu ea pe saltea. Şi amândouă, îmbrăţişate ca un soţ cu soţia lui, se alintau până dimineaţa cu tot soiul de fleacuri şi de zbenghiuri gingaşe, aşteptând întoarcerea mult-iubitului lor Kamaralzaman. Şi iac-aşa! 93

Şi în ceea ce îl priveşte pe Kamaralzaman, iacătă! Rămăsese în casa grădinarului, musulmanul cel de treabă, dincolo de zidurile cetăţii locuite de năvălitorii cei atâta de vrăjmaşi veniţi din ţările apusului. Iar părintele său, sultanul Şahraman din insulele Khaledanului nu se mai îndoia, după ce văzuse în pădure mădularele însângerate, de pieirea mult-iubitului său Kamaralzaman; şi îmbrăcase haine de moarte, şi el şi toată împărăţia lui, şi pusese să se zidească un cenotaf în care se închisese să plângă în tăcere moartea copilului său.

Şi, la rându-i, Kamaralzaman, cu toată tovărăşia bătrânului grădinar care făcea tot ce putea spre a-l veseli şi a-i da nădejde că are să se ivească vreo naie care să-l ducă la Insula de Abanos, trăia mâhnit şi îşi aducea aminte cu durere de zilele frumoase de odinioară.

Or, într-o zi, pe când grădinarul, după obiceiul lui, se dusese să dea o roată pe la ţărmuri în căutarea corăbiei care să primească a-l lua pe oaspetele său, Kamaralzaman şedea tare mohorât în grădină şi îşi procitea stihuri, uitându-se la jocul păsărelelor, şi deodată luarea aminte îi fu stârnită de ţipetele răguşite scoase de două păsări mari. Săltă capul către copacul de unde venea acea zarvă şi văzu o încăierare crâncenă, cu lovituri aprige de pliscuri, de gheare şi de aripi. Dar în curând, chiar dinaintea lui, una dintre cele două păsări se rostogoli fără de viaţă, în vreme ce biruitoarea îşi luă zborul spre depărtări.

Şi, tot atunci, alte două păsări, încă şi mai mari, cocoţate în vârful unui pom din apropiere, şi care văzuseră încăierarea, veniră şi şezură jos lângă pasărea moartă; una se aşeză la capul răposatei, iar cealaltă la picioare; pe urmă amândouă îşi plecară mâhnite capul şi începură să plângă vădit.

La priveliştea aceea, Kamaralzaman rămase tulburat până peste poate şi se gândi la soţia lui, Sett Budur; pe urmă începu, stârnit de lacrimile păsărilor, să plângă şi el.

După o bucată de vreme, Kamaralzaman le văzu pe cele două păsări cum sapă o groapă cu ghearele şi cu pliscurile şi cum o îngroapă acolo pe moartă. Pe urmă îşi luară zborul şi, după un răstimp, se întoarseră chiar lângă groapă, da ţinând-o, una de o aripă, iar cealaltă de picioare, pe pasărea ucigaşă, care se zbătea amarnic să scape şi scotea nişte ţipete înfricoşate. O aşternură, fără să-i dea drumul, pe mormântul răposatei, şi cu câteva lovituri iuţi cu pliscul o spintecară, ca să răzbune astfel omorul, îi smulseră măruntaiele şi îşi luară zborul, lăsând-o să se zbată de ceasul morţii pe pământ…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două sute şaisprezecea noapte spuse:

…şi îşi luară zborul, lăsând-o să se zbată de ceasul morţii pe pământ.

Iac-aşa, iar Kamaralzaman rămase înlemnit de uimire, văzând o privelişte atâta de nemaipomenită. Pe urmă, după ce păsările plecară, fu împins de ispită şi se duse la locul unde zăcea sfâşiată pasărea ucigaşă şi, privind la stârvul ei, zări în mijlocul rânzei spintecate cum străluceşte ceva roşu, care îi stârni luare-aminte. Se aplecă şi, ridicând lucrul acela, se prăbuşi leşinat de tulburare; iacătă că găsise cornalina talismanică a domniţei Budur!

Când se trezi din leşin, strânse la piept talismanul cel scump, pricină a atâtor necazuri, şi suspine, şi căinţe, şi dureri, şi strigă: „Deie Allah ca aceasta să fie o prevestire de noroc şi semnul că voi găsi şi pe mult-iubită mea Budur!” Pe urmă sărută talismanul şi îl duse la frunte, apoi îl înfăşură cu grijă într-o bucată de pânză şi şi-l legă de mână, ca să ferească orice primejdie de a-l mai pierde vreodată. Şi începu să ţopăie de bucurie!

Când se linişti, îşi aduse aminte că grădinarul cel de treabă îl rugase să scoată din rădăcini un roşcov bătrân care nu mai da nici frunze, nici fructe. Se încinse aşadar peste mijloc cu un brâu de cânepă, îşi sumese mânecile, luă un topor şi un coş şi se apucă pe dată de treabă, izbind vârtos în rădăcinile de la faţa pământului ale pomului bătrân. Şi deodată simţi că tăişul toporului răsună ca atunci când se izbeşte de ceva tare ca de fier, şi auzi un fel de vuiet surd care se înfunda în pământ. Dete atunci la o parte pământul şi pietrele, şi scoase astfel la iveală un capac mare de acioaie pe care se grăbi să-l ridice. Dedesubt văzu o scară cioplită în piatră, cu zece trepte destul de înalte; şi, după ce rosti vorbele cele izbăvitoare la ilah ill’ Allah, grăbi să coboare şi dete de o criptă mare şi pătrată, de pe vremurile cele de demult ale lui Thammud şi ale lui Aad94; şi în cripta aceea mare şi boltiră găsi douăzeci de chiupuri uriaşe, aşezate frumos în rând, pe lângă pereţi. Săltă capacul de pe cel dintâi şi văzu că era plin până la gură cu drugi de aur roşu; săltă apoi cel de al doilea capac, şi văzu că cel de al doilea chiup era plin ochi cu pulbere de aur. Le

deschise apoi şi pe celelalte optsprezece şi le află pline cu drugi şi cu pulbere de aur, pe rând.

Kamaralzaman, după ce se dezmetici din uluire, ieşi din criptă, puse capacul la loc, îşi isprăvi treaba, udă pomii după obiceiul pe care şi-l făcuse de a-l ajuta pe grădinar, şi nu se opri decât seara, când prietenul său cel bătrân se întoarse.

Cele dintâi vorbe pe care grădinarul i le spuse lui Kamaralzaman fură spre a-i da de ştire o veste bună. Aşa că îi spuse:

— O, copilul meu, am bucuria să-ţi dau de ştire plecarea ta apropiată spre ţara musulmanilor. Am găsit, într-adevăr, o corabie năimită de nişte neguţători bogaţi şi care urmează să ridice pânzele peste trei zile; şi am vorbit cu căpitanul care s-a învoit să te treacă până la Insula de Abanos. La vorbele acestea, Kamaralzaman tare se mai bucură, şi îi sărută mâna grădinarului şi spuse:

— O, taică al meu, aşa precum tu îmi dai de ştire vestea cea bună, şi eu am la rându-mi să-ţi dau de ştire o altă veste, care socot că are să te bucure…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două sute nouăsprezecea noapte spuse:

…o altă veste, care socot că arc să te bucure, măcar că tu nu eşti ros de lăcomia oamenilor acestui veac, iar inima ta este curată de orice zavistnicie! Osteneşte-te numai să vii cu mine în grădină, şi am să-ţi arăt, o, taică al meu, ce noroc mare îţi trimite soarta milostivă!

Il duse atunci pe grădinar la locul unde se înălţase roşcovul cel uscat, săltă capacul cel mare şi, în pofida uluirii şi a spaimei sale, îl îndupleca să coboare în criptă şi dezveli dinaintea lui cele douăzeci de chiupuri pline cu drugi şi cu pulbere de aur. Şi bietul grădinar, năucit, ridica mâinile şi făcea ochii mari spunând, dinaintea fiecărui chiup:

— Ya Allah!

Pe urmă Kamaralzaman îi spuse:

— Iacătă găzduirea ta răsplătită de către cel Atoatedătător! Mâna pe care un străin a întins-o către tine ca să-l ajuţi la nevoie, tot ea se întinde acuma şi face să curgă aurul în casa ta! Aşa vor ursitele cele prielnice faţă de faptele smălţuite cu frumuseţea cea neprihănită şi cu bunătatea inimilor săritoare!

La spusele acestea, moşul grădinar, fară a mai putea să îngaime o vorbă, începu să plângă, iar lacrimile lunecau încet pe barba lui lungă şi până pe piept. Pe urmă izbuti să grăiască şi spuse:

— Copilul meu, ce vrei tu să facă un moşneag ca mine cu aurul şi cu bogăţiile astea? Sunt sărac, aşa, da fericirea mea e destulă şi mi-ar fi cu de prisos dacă vei binevoi să-mi dai numai o drahmă sau două ca să cumpăr un giulgiu pe care, când o fi să mor în singurătatea mea, să mi-l pun alături, pentru ca vreun trecător milos să aşeze rămăşiţele mele întru aşteptarea judeţului!

Iar de data aceasta fu rândul lui Kamaralzaman să plângă. Pe urmă îi spuse bătrânului:

— O, taică al înţelepciunii, o, şeicule cu mâini înmiresmate, sfânta sihăstrie în care se scurg anii tăi cei paşnici şterge de dinaintea ochilor tăi pravilele, făcute pentru turmele adamice, ale dreptăţii şi nedreptăţii, ale minciunii şi adevărului! Ci eu mă întorc între oamenii cei cruzi, şi pravilele acestea nu aş putea să le uit fără primejdia de a fi sfâşiat! Aurul accsta, o, taică al meu, este aşadar al tău pe deplin, întrucât locul acesta este al tău de la Allah! Dar, dacă vrei tu, hai să-l împărţim! Eu am să iau jumătate, iar tu cealaltă jumătate. Altminteri nu mă ating chiar de nimic!

Atunci bătrânul grădinar spuse:

— Fiul meu, maică-mea m-a născut chiar pe locul acesta, acum nouăzeci de ani, pe urmă a murit; iar tatăl meu a murit şi el. Iar ochiul lui Allah a vegheat paşii mei şi am crescut la umbra acestei grădini şi în şopotul pârâului strămoşesc, îmi sunt dragi pârâul şi grădina aceasta, o, copilul meu, şi frunzele acestea murmurătoare, şi soarele, şi

pământul acesta părintesc peste care umbra mi se aşterne slobodă şi se odihneşte, şi la vreme de noapte luna de peste aceşti pomi care îmi zâmbeşte până dimineaţa. Toate îmi vorbesc, o, copilul meu! Ţi-o spun, ca să ştii pricina ce mă ţine aici şi mă opreşte să plec cu tine către ţările musulmanilor. Eu sunt cel mai de pe urmă musulman din ţara aceasta în care au trăit strămoşii mei. Aşa că oasele mele să albească aici, şi cel mai de pe urmă musulman să moară cu faţa întoarsă spre soarele care luminează un pământ acum pângărit, spurcat cum este de fiii varvari ai apusului întunecat!

Aşa grăi moşneagul cu mâinile tremurătoare. Pe urmă adăugă:

— În ceea ce priveşte chiupurile acestea de preţ care te frământă, ia-le, dacă aşa vrei, pe cele zece dintâi, şi lasă-le pe celelalte zece în criptă. Au să fie răsplata celui ce va pune în pământ giulgiul în care voi dormi. Dar asta nu este totul! Nu accsta-i greul! Greul este cum să încarci chiupurile pe corabie, fară a stârni luare-aminte şi fară să aţâţi lăcomia oamenilor cu suflet negru care locuiesc în cetate. Or, măslinii din grădina mea s-au încărcat cu poame, iar acolo unde te duci, în Insula de Abanos, măslinele sunt lucru rar şi tare preţuit! Aşa că am să dau fuga să cumpăr douăzeci de chiupuri mari pe care avem să le umplem până la jumătate cu drugi şi praf de aur, iar cealaltă jumătate, până sus, cu măsline din grădina mea. Şi numai atunci vom putea să le cărăm fară teamă la corabia gata de plecare.

Sfatul fu urmat numaidecât de Kamaralzaman, care îşi trecu ziua pregătind chiupurile cumpărate. Şi, cum nu îi mai rămăsese decât ultimul chiup de umplut, îşi zise: „Talismanul acesta vrăjit nu este prea la adăpost la mâna mea; s-ar putea să mi-l fure careva când dorm; s-ar putea pierde astfel. Aşa că este mai bine să-l pun Ia fundul chiupului; pe urmă îl acopăr cu drugii şi cu pulberea de aur, şi deasupra peste toate am să aşez măslinele!” Şi pe dată făcu precum gândise; iar când isprăvi, astupă şi ultimul

chiup cu capacul de lemn alb; şi, ca să-l cunoască la nevoie pe acel chiup dintre cele douăzeci, îi făcu o crestătură în partea de jos, apoi, mulţumit de treabă, îşi scrijelă numele întreg cu cuţitul, Kamaralzaman, în slove frumos înlănţuire.

Când isprăvi treaba, îl rugă pe prietenul său cel bătrân să le dea de ştire oamenilor de pe corabie să vină a doua zi să ia chiupurile95.

Iar moşneagul îşi îndeplini numaidecât solia, apoi se întoarse acasă, ostenit oleacă, şi se culcă toropit de o fierbinţeală uşoară şi de tremurături.

A doua zi dimineaţă, bătrânul grădinar, care în toată viaţa lui nu fusese suferind, simţi că răul lui din ajun sporeşte, dar nu vroi să-i spună nimic lui Kamaralzaman, ca să nu-i mohorască plecarea. Rămase pe saltea, pradă unei slăbiciuni mari, şi pricepu că nu mai aveau a zăbovi mult clipele lui cele de pe urmă.

Pe la prânz, năierii veniră la grădină să ia chiupurile, şi îi cerură lui Kamaralzaman, care grăbise să le deschidă poarta, să le arate ce aveau de luat. El îi duse lângă gard şi le arătă, rânduite, cele douăzeci de chiupuri, spunându-le:

— Sunt pline cu măsline de cel mai bun soi. Aşa, încât vă rog să luaţi seama să nu le hurducăiţi prea tare!

Pe urmă căpitanul, care îşi însoţise oamenii, îi spuse lui Kamaralzaman:

— Şi mai cu seamă, domnia ta, ai grijă să vii la vreme; întrucât mâine de dimineaţă vântul suflă dinspre uscat, iar noi avem să ridicăm pânzele numaidecât!

Şi luară chiupurile şi plecară…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două sute douăzeci şi doua noapte spuse:

…Şi luară chiupurile şi plecară.

Atunci Kamaralzaman intră în casă la grădinar şi îl găsi tare îngălbenit la chip, măcar că luminat de o seninătate mare. Îl întrebă cum îi este şi află astfel de răul care îl chinuia pe prietenul său; şi rămase tare îngrijorat, îi dete să

bea tot soiul de fierturi de ierburi de leac, dar fară mare folos. Pe urmă şezu cu el toată ziua, şi îl veghe peste noapte, şi putu să vadă astfel cum boala se înrăutăţea, încât, de dimineaţă, grădinarul cel de treabă, care de-abia mai avea putere să-l cheme la căpătâiul său, îl luă de mână şi îi spuse:

— Kamaralzaman, fiul meu, ascultă! Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah! Şi domnul nostru Mahomed este trimisul lui Allah!

Apoi îşi dădu duhul.

Atunci Kamaralzaman izbucni în lacrimi şi rămase multă vreme să plângă lângă el. Se sculă apoi, îi închise ochii, îi dete îngrijirile cele mai de pe urmă, îi întocmi un giulgiu alb, îi săpă groapa şi îl aşează în pământ pe cel din urmă fiu de musulman din ţara aceea ajunsă păgână. Şi numai atunci se gândi să plece la corabie.

Cumpără nişte merinde, încuie poarta de la grădină, luă cheia cu el şi alergă degrabă la ţărm, când soarele era de mult sus pe cer; ci doar ca să vadă corabia, cu toate pânzele întinse, dusă de vântul prielnic către largul mării.

Jalea lui Kamaralzaman, la priveliştea aceea, fu până peste poate; şi nu lăsă să se vadă nimic, ca să nu râdă pe scama lui lepădăturile din port; şi luă mohorât drumul îndărăt spre grădină, peste care acum, după moartea moşneagului, era singur urmaş şi singur stăpân, încât, odată ajuns la căsuţă, se prăbuşi pe saltea şi plânse pentru sine, pentru mult-iubită lui Budur şi pentru taiismanul pe care îl pierduse acuma a doua oară.

Aşa că jalea lui Kamaralzaman fu fară margini când se văzu silit de soarta vitregă să mai zăbovească până cine ştie când în ţara aceea vrăjmaşă; iar gândul că pierduse pe totdeauna talismanul domniţei Budur îl mohora încă şi mai tare, şi îşi zicea: „Necazurile mele au început o dată cu pierderea talismanului; iar norocul mi s-a întors când l-am găsit; şi-acuma, dacă l-am pierdut iar, cine ştie ce năpaste au să se abată pe capul meu!” Dar într-un sfârşit strigă:

„Nu este ajutor decât la Allah Preaînaltul!” Pe urmă se sculă şi, ca să nu se primejduiască să piardă şi cele zece chiupuri care mai alcătuiau comoara din hrubă, se duse şi mai cumpără douăzeci de chiupuri, puse în ele pulberea şi drugii de aur, şi le umplu până sus cu măsline, spunându-şi: „Astfel au să fie gata, în ziua în care Allah are s-o scrie pentru plecarea mea!” Şi se apucă să stropească legumele şi pomii roditori, procitindu-şi stihuri jalnice despre dragostea lui pentru Budur. Şi iac-aşa cu el!

Cât despre corabie, aceasta, cu vânt prielnic, nu zăbovi să ajungă la Insula de Abanos, şi înfipse furca chiar sub cheiul peste care se înălţa saraiul în care sălăşluia domniţa Budur sub numele de Kamaralzaman.

La vederea acelei corăbii care intra în port cu toate pânzele desfăşurate şi cu toate flamurile în vânt, Sett Budur fu cuprinsă de un imbold până peste poate de a se duce s-o vadă, cu atât mai mult cu cât trăgea mereu nădejde că are să-l afle într-o zi sau alta pe soţul său Kamaralzaman pe puntea vreuneia dintre corăbiile ce soseau din depărtări. Porunci câtorva dintre cămăraşii săi s-o însoţească şi se duse pe puntea naiei care, de altfel, i se spunea că e încărcată cu mărfuri tare bogate.

Când ajunse pe punte, ceru să fie chemat căpitanul şi îi spuse că vrea să cerceteze corabia. Pe urmă, când se încredinţă că printre mulţimea de călători nu se afla şi Kamaralzaman, îl întrebă pe căpitan:

— Ce ai cu tine ca încărcătură, o, reizule?

El răspunse:

— O, stăpâne al meu, pe lângă neguţătorii care se călătoresc, avem în chilnele noastre ţesături frumoase şi mătăsuri din toate ţările, horbote pe urşinicuri şi atlazuri, pânzeturi zugrăvite ca pe vremuri ori ca astăzi, de cea mai frumoasă strălucire, şi alte mărfuri de preţ; avem leacuri chinezeşti şi indieneşti, prafuri şi frunze tămăduitoare, balsamuri, alifii, iruri, unsori şi uleiuri scumpe; avem nestemate, mărgăritare, chihlimbare galbene şi coraiuri;

avem de asemenea mirodii de toate soiurile şi parfumuri rare, muşc, chihlimbar cenuşiu şi tămâie, mastic în picuri străvezii, smirnă tare şi uleiuri de toate florile; avem camfor, coriandru, cardamoame, cuişoarc, scorţişoară de la Serendib, tamar indienesc, şi ienibahar; avem, într-un sfârşit, din cel din urmă port, măsline de soi, dintre cele ce se cheamă gâtlane, acelea care au pieliţa tare subţire şi o carne dulce şi de culoarea untdelemnului…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două sute douăzeci şi cincea noapte spuse:

…acelea care au pieliţa tare subţire şi o carne dulce şi culoarea ca de untdelemn.

Când auzi de măsline, domniţa Budur, care murea după măsline, îl opri pe căpitan şi îl întrebă, cu ochii sclipind de poftă:

— Ah! cam câte măsline de-acelea gâtlane aveţi?

El răspunse:

— Avem douăzeci de chiupuri voinice.

Ea spuse:

— Sunt voinice tare, spune-mi? Şi se află în ele şi măsline din acelea de soi rotund, ştii, din cel la care se scoate sâmburele ca să fie umplute cu capere acrişoare, şi pe care sufletul meu le râvneşte mai mult decât pe cele cu sâmburi?

Reizul holbă ochii şi spuse:

— Socot că trebuie să fie şi din acelea în chiupuri.

La vorbele acestea, domniţa Budur simţi că i se umple gura de apă de atâta poftă şi întrebă:

— Tare aş dori să cumpăr unul dintre acele chiupuri.

Căpitanul răspunse:

— Măcar că stăpânul lor a pierdut ceasul de plecare a corăbiei, iar eu nu pot să fac ce vreau cu ele, stăpânul nostru sultanul are voie să ia ce-i place!

Şi strigă:

— Hei, flăcăi! aduceţi din chilnă unul din cele douăzeci de chiupuri cu măsline!

Şi numaidecât corăbierii aduseră, după ce îl scoaseră din chilnă, unul din cele douăzeci de chiupuri.

Sett Budur săltă capacul şi rămase atâta de mulţumită de înfăţişarea minunată a măslinelor, încât strigă:

— Vreau să le cumpăr pe toate douăzeci! Cât ar putea să coste la preţul din suk?

Căpitanul răspunse:

— La preţul din sukul din Insula de Abanos, măslinele preţuiesc mai bine de o sută de drahme acuma, socot eu.

Sett Budur spuse către cămăraşii ei:

— Plătiţi-i reizului o mie de drahme de fiecare chiup.

Şi adăugă:

— Când ai să te întorci în ţara negustorului, să-i plăteşti astfel preţul măslinelor.

Şi plecă, urmată de hamalii încărcaţi cu chiupurile cu măsline.

Cea dintâi grijă a domniţei Budur, când ajunse la sarai, fu să se ducă la draga ei Haiat-Alnefus ca să-i dea de ştire despre sosirea măslinelor. Iar când chiupurile, urmând poruncile date, fură aduse în harem, Budur şi Haiat-Alnefus, nerăbdătoare până peste poate, porunciră să fie adusă o tabla mare, cea mai mare dintre toate tablalele de dulciuri, şi porunciră roabelor să ridice binişor cel dintâi chiup şi să-l deşerte pe tabla, în aşa fel ca să alcătuiască o grămadă orânduită din care să poată alege măslinele cu sâmburi de cele care ar putea să fie umplute.

Încât mare fu mirarea domniţei Budur şi a prietenei sale când văzură măslinele amestecate cu drugi şi cu pulbere de aur! Dar uimirea nu era chiar neadumbrită de nemulţumire, la gândul că măslinele ar fi putut să fie vătămate de acea amestecătură. Încât Budur porunci să fie aduse alte tablale şi să se deşerte toate celelalte chiupuri, rând pe rând, până la cel de al douăzecelea. Dar când roabele răsturnară şi pe cel de al douăzecelea chiup şi când numele lui Kamaralzaman se ivi de dedesubtul lui, şi când taiismanul străluci în mijlocul măslinelor răsturnate, Budur

scoase un ţipăt, îngălbeni de tot şi căzu leşinată în braţele domniţei Haiat-Alnefus. Cunoscuse cornalina pe care o purtase legată cu nod de mătase la şălvăraşii ei!

Când Sett Budur, mulţumită îngrijirilor date de Haiat-Alnefus, îşi veni în fire din leşin, luă cornalina talismanică şi şi-o duse la buze, suspinând de bucurie; pe urmă, ca nu cumva roabele să-i dibăcească străvestirea, le porunci tuturora să plece şi îi spuse prietenei sale:

— Iacătă, o, mult-iubită mea dragă, taiismanul care a pricinuit despărţirea mea de soţul meu drag. Ci, întocmai precum l-am găsit iarăşi, tot aşa gândesc să-l găsesc şi pe cel a cărui venire ne-ar umple pe amândouă de bucurie!

Numaidecât trimise după reizul naiei, care se înfăţişă între mâinile ei, şi sărută pământul, şi aşteptă să fie întrebat. Atunci Sett Budur îi spuse:

— Poţi să-mi spui, o, căpitane, ce face în ţara lui stăpânul chiupurilor cu măsline?

El răspunse:

— Este ajutor de grădinar, şi trebuia să vină şi el pe corabie odată cu măslinele, ca să le vândă aici, dar a pierdut plecarea corăbiei.

Budur spuse:

— Ei bine, să ştii, o, căpitane, că, după ce am gustat din măsline, între care cele mai frumoase sunt într-adevăr bune de umplut, am priceput că acela care le-a pregătit nu poate să fie altul decât bucătarul meu de odinioară; că numai el ştia să dea umpluturii cu capere atâta pişcăciune şi atâta frăgezime totodată, care îmi plac peste măsură. Şi afurisitul de bucătar a fugit într-o zi, de frică să nu fie pedepsit pentru că îl betejise pe băiatul de la bucătărie, tăbărând pe el cu nişte zoruri prea grele şi cam nepotrivite. Aşa că trebuie să ridici iarăşi pânzele şi să mi-l aduci cât mai degrabă cu putinţă pe ajutorul acela de grădinar, care tare prepun că este bucătarul meu de odinioară, făptaşul betejirii ajutorului lui cel gingaş. Şi am să te răsplătesc straşnic dacă vei pune destul zor în îndeplinirea poruncilor

mele: altminteri niciodată nu am să-ţi îngăduiesc să mai vii în împărăţia mea; ba chiar, dacă ai să mai vii, am să pun să fii ucis, dimpreună cu toţi oamenii tăi de pe corabie…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar în cea de a două sute douăzeci ţi opta noapte spuse:

…am să pun să fii ucis, dimpreună cu toţi oamenii de pe corabia ta!

La vorbele acestea, căpitanul nu putu să răspundă decât cu ascultare şi cu supunere şi, în ciuda pagubei pe care plecarca acceea silită o aducea negustorilor lui, se gândi că la întoarcere are să fie despăgubit de sultan, şi ridică numaidecât pânzele. Şi Allah îi scrise o plutire prielnică, încât ajunse în câteva zile la cetatea păgânească, şi coborî de pe corabie, la vreme de noapte, cu năierii cei mai voinici de pe corabie.

Numaidecât se duse cu ceata la grădina unde sălăşuia Kamaralzaman şi bătu la poartă.

La ceasul acela, Kamaralzaman, isprăvindu-şi treburile zilnice, şedea amărât şi, cu lacrimile în ochi, îşi procitea stihuri despre despărţire96. Dar când auzi bătaia în poartă, se ridică şi se duse să întrebe:

— Cine e acolo?

Căpitanul, cu glas prefăcut ruginit, spuse:

— Un sărman de-al lui Allah!

La ruga aceea, rostită pe arăbeşte, Kamaralzaman simţi cum îi zvâcneşte inima de milă; şi deschise. Şi numaidecât fu înşfăcat şi priponit belci; iar grădina fu năpădită de corăbierii care, când văzură cele douăzeci de chiupuri rânduite ca şi întâia oară, se repeziră să le ducă. Pe urmă se întoarseră cu toţii la corabie şi ridicară pe dată pânzele.

Atunci căpitanul, înconjurat de oamenii lui, se duse la Kamaralzaman şi îi spuse:

— A, tu eşti doritorul de băieţi care l-ai betejit pe copilul de la bucătăria sultanului! La sosirea corăbiei, ai să găseşti

ţeapa gata să-ţi facă şi ţie la fel, dacă nu cumva te ispiteşte încă de pe acum să te şpănguiască flăcăii aceştia stătuţi!

Şi îi arătă năierii care făceau cu ochiul uitându-se la el, căci li se părea un chilipir minunat de luat în colţi.

La vorbele acestea, Kamaralzaman, măcar că fusese slobozit din legături de cum ajunsese pe punte, şi care nu rostise un cuvânt şi se lăsase în scama soartei, nu mai putu să îndure atare învinuire şi strigă:

— Mă adăpostesc întru Allah! Au nu ţi-e ţie ruşine să vorbeşti aşa, o, căpitane? Căieşte-te întru Prorocul!

Reizul răspunse:

— Binecuvântarea lui Allah şi rugăciunea fie asupra-i (a Prorocului) şi asupra tuturor alor săi! Dar chiar tu eşti acela care l-a betejit pe băiat!

La vorbele acestea, Kamaralzaman iarăşi strigă:

— Mă adăpostesc întru Allah!

Reizul i-o tăie:

— Aibă-ne Allah întru mila sa! Ne adăpostim sub paza lui!

Iar Kamaralzaman îi răspunse:

— O, oameni buni, mă juruiesc pe viaţa Prorocului (asupra-i fie ruga şi pacea!) că nu pricep nimic din atare învinuire şi că nu mi-a călcat niciodată piciorul în Insula aceea de Abanos unde mă duceţi, şi nici în saraiul sultanului de acolo! Rugaţi-vă Prorocului, o, oameni buni!

Atunci toţi răspunseră cumu-i datina:

— Asupra-i fie binecuvântarea!

Şi căpitanul urmă:

— Adică nu ai fost niciodată bucătar şi nu ai vătămat nici un copil în viaţa ta?

Kamaralzaman, burzuluit până peste poate, scuipă şi strigă:

— Mă adăpostesc întru Allah! Faceţi cu mine ce vreţi, întrucât, pe Allah! limba mea nu are să se mai ostenească a da asemenea răspunsuri!

Şi nu mai vru să scoată o vorbă. Atunci căpitanul adăugă:

— În ceea ce mă priveşte, sarcina mea are să fie îndeplinită când am să te dau în mâna sultanului. Dacă eşti nevinovat, ai să te descurci şi tu cum vei putea!

Intr-acestea, corabia ajunse la Insula de Abanos; şi numaidecât reizul coborî pe ţărm şi îl duse pe Kamaralzaman la sarai, şi ceru să intre la sultan. Şi pe dată, întrucât era aşteptat, fu poftit în sala domnească.

Or, Sett Budur, ca să nu se dea pe faţă, şi spre folosul ei şi al lui Kamaralzaman, ticluise un tertip tare înţelept, mai cu seamă pentru o femeie.

Încât, după ce se uită la acela pe care îl adusese căpitanul, dintr-o aruncătură de ochi îl şi cunoscu pe mult-iubitul ei Kamaralzaman; păli de tot la chip şi se făcu galbenă ca şofranul. Şi toţi puseră schimbarea aceea pe seama mâniei stârnite de betejirea copilului. Se uită la el îndelung, fară a putea vorbi, în vreme ce el, în hainele-i ponosite de grădinar, şedea până peste poate de fâstâcit şi de speriat. Şi era departe de a-i da prin gând că se afla dinaintea aceleia pentru care vărsasc atâtea lacrimi şi îndurase atâtea necazuri şi supărări şi răutăţi.

Într-un sfârşit, Sett Budur izbuti să se stăpânească şi se întoarse către căpitan şi îi spuse:

— Păstrează pentru tine, ca preţ al credincioşiei tale, banii pe care ţi i-am dat pentru măsline!

Reizul sărută pământul şi spuse:

— Dar ce să fac cu celelalte douăzeci de chiupuri pe care le mai am în chila naiei, de data din urmă?

Budur spuse:

— Dacă mai ai douăzeci de chiupuri, dă zor să mi le trimiţi. Şi ai să primeşti o mie de dinari de aur!

Pe urmă se întoarse către Kamaralzaman, care şedea cu ochii în pământ, şi le spuse cămăraşilor:

— Luaţi-l pe tânărul acesta şi duceţi-l la hammam…

În clipita aceasta a istorisirii, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

SFÂRŞIT

1 Raduan (mai corect: Ridvan), în mitologia arabă, este îngerul care păzeşte porţile raiului.

2 La M. A. Salic, înaintea acestor versuri, Aziz mai spune două citate:

Tot ce au spus îndrăgostiţii despre-ale dragostei suspine Şi eu am suspinat, pierzitndu-mi toi ce-a fost bărbăţie-n mine.

Iar când cu lacrimile mele vei vrea să-ţi stâmperi lunga sete.

Să ştii că eu am mări de lacrimi toţi însetaţii să se-mbete.

Iar când vei vrea să vezi ce face al dragostelor ferestreu Cu-ndrăgostiţii, să iei seama atâta doar: la trupul meu.

Pe urmă vărsă un potop de lacrimi şi spuse următoarele stihuri:

Acela care nu iubeşte gat mlădios şi ochi pojarnic Şi crede-a şti ce-i bucuria în viaţa – se inşala-amarnic.

Un rost înalt cuprinde-n sine iubirea, minunat – şi-l ştie Numai acela dintre oameni care-n iubire se sfâşie.

Allah, să nu mă laşi vreodată neiubitor pentru iubire, Să nu-mi răpeşti nicicând nesomnul cel plin de-amara-I fericire!

Şi-ncercai, să scap de moarte, Alte dragoste, mai dese.

Nu-i bun leacu-ţi, mi se pare.

Ibn-Sina, o pacoste-i!

Leacul dragostei amare Doar o noua dragoste-i!

3 La M. A. Salic, aici se continua astfel:

Iar când Aziz şi-a încheiat de procitit stihurile, Tadj-al-Muluk (Diadem) s-a minunat cât de frumos le rostise Aziz şi a strigat: „Mi-ai risipit o parte din griji!” Iar vizirul a spus: „Celor din vremurile de demult le-au fost date multe care îi minunează pe cei ce le ascultă.” „Daci ţi-a venit în minte ceva de felul acesta, fă-mă să ascult ce-ţi aminteşti din acari

stihuri duioase şi dealungeşte tăifăsuiala noastră”, a spus Tadj-al-Muluk. Şi vizirul a îngânat un cântec şi a procitit:

Crezusem cândva că iubirea poate să fie cumpărată Fie cu darurile scumpe, fie cu-o faţă minunată.

Şi socoteam. Sărac de mine. Că n-ar fi greu de dobândit, Măcar ca inimi mult alese de dorul ei s-au prăpădit.

Ci iată că nu-i dăruieşte celui îndrăgostit vreun ghes Cu darurile ei preascumpe doar după ce şi l-a ales.

Şi-atunci aflai că nu se poate s-o dobândeşti cu viclenii, Şi sub aripile tristeţii trist capul mi-l adăpostii.

Şi cuibul dragostei drept casă alesu-mi-l-am de atunci, Şi-acolo-mi trec eu dimineaţa şi seara iarăşi, ceasuri lungi.”

4 La M. A. Salic, amănuntul este dezvoltat astfel: „Iar Aziz purcese pe dată la drum, până ce ajunse în ţara sa şi, după ce răsuflă din adânc, merse mai departe şi ajunse la mama sa. Şi iacătă ca mama sa durase un mormânt în mijlocul casei şi şedea la mormântul acela; iar când Aziz intră în casă, o văzu pe maică-sa cu pârul despletit şi aplecată asupra gropniţei, plângând şi spunând:

Cu-adevărat, nu mă răpuse potopul negru de năpaste;

Numai pieirea ta mă arde, ca un jungher înfipt în coaste.

Au cine ar putea să-ndure pieirea celui ce-I fu drag Şi cine-ar sta să nu se ducă pe drumul lumilor pribeag?

Şi scoase un oftat adânc şi prociti:

Când am trecut printre morminte şi celui drag i-am dat bineţe, De ce n-a vrut din bunu-i suflet cu un răspuns să mă răsfeţe?

Ci-mi spune:

Cum să-ţi pot răspunde când vorba-mi nu se mai îngână.

Când stau zălog pentru vecie sub piatra neagră în ţărână?

Ţarâna-mi soarbe frumuseţea şi v-am uitaT. Răpit asa De lângă neamurile mele şi cei ce m-au iubit cândva?

Şi pe când ca rostea acestca, deodată se ivi Aziz şi păşi înspre ea, şi ea, când îl văzu, căzu leşinată de bucurie. Şi Aziz o stropi cu apă pe faţă, şi ea se trezi şi îi îmbrăţişa şi il strânse la piept, şi Aziz o strânse şi el la piept şi îi ură bună

pace, iar bătrânica îi ură bună pace şi il întrebă de ce a lipsit atâta. Şi Aziz îi povesti toată întâmplarea, de la început şi până la sfârşit…

5 (Azr) Zablakan (mai corect: Ziblikan), de la cuvântul arab zibli, care însemnează „gunoi”, „bălegar” – aşadar numele acesta vrea să fie o aluzie glumeaţă la meseria de fochist a hammamgiului, întrucât în Orient bălegarul uscat era folosit în mod obişnuit drept combustibil. El-Mujahed (mai corect: Ali-Mudjahid) însemnează: „luptător pentru credinţă”.

6 De aici până Ia sfârşit, amănuntele variantei traduse de M. A. Sălie diferă mult de cele din traducerea lui Mardrus. Fiind însă vorba de un număr de pagini prea mare (peste 60), şi întrucât diferenţele sunt mal degrabă conjuncturale decât esenţiale, renunţăm la ambiţia de a prezenta cititorului ambele variante. (N.t.)

7 El-Katul se traduce – „ucigaşul”, iar El-Majnun – „nebunul”.

8 Adică nazareean, creştin.

9 Mărturisirea de credinţă musulmana. Este suficient s-o rosteşti, spre a dovedi că eşti musulman. Şi nimeni nu va mai avea de cerut alte dovezi. Cat despre circumcizie, aceasta este recomandată, dar nu este cu totul necesară pentru a deveni musulman.” (Nota lui Mardrus.) Traducerea formulei: „Dumnezcu este numai Allah, şi Mahomed este trimisul lui Allah!”.

10 Ibn-Adam – în limba arabă: fiul lui Adam adicâ omul, în exprimarea metaforică a Şcherezadei.

11 în traducerea lui M. A. Sălie: pui de gazelă.

12 La M. A. Sălie, titlul este: „Povestea cu schivnicul şi cu îngerul”.

13 In varianta tradusa de M. A. Salic, versurile sunt altele:

Ah, de l-aş vedea pe lup Prăbuşit colea, huzdup!
Mult m-a necăjit tâlharul Şi mi-a dat să beau amarul!
De-ar fi scris sa moară-aci.
Pe când eu să pot trai, Mi-ar rămâne mie pradă.

Via cu întreaga-i roadă!

14 La M. A. Salic:

Se-ndură deci soarta de năpasta mea, Că de-amar de vreme sufletu-mi ardea!

Dobândit-am, iată, tot ce mi-am dorit!

Spaima şi urgia iată c-au pierit!

Pot să uit de-acuma chinurile toate Câte ieri vrăjmaşul îmi punea în spate.

Lupul nu mai are nicăieri scăpare -

L-a ajuns blestemul, iacătă-l cum moare!

Singură-s stăpână de acum pe vie, Nici un prost prin preajmă n-are să se ţie!

15 La M. A. Salic: „O Abu-l' Hosein…" – adică, în traduccrc: „taică al cetăţii", poreclă data vulpii de către arabi.

16 La M. A. Salic sunt intercalate versurile:

Atunci când ai putinţa, fa binele în pripa Nu poţi să faci un bine în fiecare clipă!

17 In varianta tradusa de M. A. Salic, aici sunt intercalate următoarele:

Minţi zadarnic şi boceşti;

Ce-ţi doreşti n-o să găseşti!

Moarte-ai semănat, năvlege -

Iată, moarte vei culege!

Şi lupul spuse:… „O, tu cel mai blând dintre toate jivinele, cred prea mult în tine ca să mă laşi aici în groapă." Şi iarăşi începu să suspine, şi să tânguiască, şi să verse lacrimi; şi spuse stihurile acestea:

O, tu cel care nu o dată mi-ai dat o mână de-ajutor, O, tu cel ale cărui haruri nu-şi pot afla socotitor.

Atunci când pedepsit de soarta mă împresoară clipa rea, Ca sprijin mă trezesc îndată cu mâna ta în mana mea.

„O, vrăjmaş prostălău, zise vulpanul, cum de poţi să cobori la atâta umilire, supunere şi înjosire, după atâta trufie şi fudulie, şi după atâta nedreptate şi prigoană? Am fost prieten cu tine de frica duşmăniei tale, te-am linguşit ca să

dobândesc milă, iar acuma iată că te-a trăsnit pedeapsa şi te-a ajuns răzbunarea.”

Şi îi prociti stihurile acestea:

Ai vrea fi-acuma să mai porunceşti!

Crunt judecai – crunt astăzi o păţeşti.

Să guşti şi tu amaruri şi plânsori!

Iar când eşti lup. Ca lupii să şi mori!

18Ân varianta tradusă de M. A. Salic, aici povestea este ceva mai complicată: vulpanul, tot fâţâindu-se pe marginea gropii, îşi lasă coada în groapă şi e înşfăcat de lup; apoi: „O, vuipan fară de milă, zise lupul, cum de-ai putut să-mi doreşti răul, când erai prieten cu mine şi supus puterii mele? Acuma ai ajuns şi tu în groapa şi te aşteaptă pedeapsa. Au spus înţelepţii: „Dacă cineva îşi ponegreşte fratele că a supt la o căţea, să fie pus el să sugă la o căţea.” Şi ce frumoase sunt spusele poetului:

Când soarta-şi mână oastea prin lume să distrugă, Aduce şi cămile la unii, ca să fugă.

Spuneţi celor ce cântă când alţii-s în nevoi:

Ceea ce ei indura, veţi indura şi voi!

Iar moartea este mai bună împreuna cu altul; şi eu am să grăbesc moartea ta, mai înainte ca tu să vezi moartea mea.”

Şi vulpanul îşi zise: „Vai! Vai! am s-o sfeclesc odată cu asupritorul acesta, iar în împrejurarea în care mă aflu, numai vicleşugul şi minciuna mă mai pot scăpa! Că se spune: „Femeia îşi ţese beteala pentru ziua de nuntă”, iar proverbul grăieşte: „Te-am păstrat, o, lacrimă, ca să-mi slujeşti la nevoie”! Daca nu am să amăgesc fiara asta sălbatică, am să mor, fară nici o îndoială. Şi ce frumoase sunt vorbele poetului:

Ah, viclenie, vremea ta să vină, Cu fiii tăi ca leii-n vizuină!

Dă drumul apei vicleniei, dară, Ca roata vieţii să pornească iară.

Şi strânge roadă, că de nu, pe dată.

Te mulţumeşti cu iarba cea uscată!”

Şi îi spuse lupului: „Nu te grăbi să mă omori, că nu mi se cade asemenea răsplată, şi ai să te căieşti, o, preaputernicule, stăpân al tăriei şi al mâniei crunte. Dacă ai sa aştepţi şi ai să asculţi ce am să-ţi spun, vei afla cu ce gând am venit la tine, iar dacă ai să mă omori, nu ai să dobândeşti nimic, şi ai să mori şi tu aici." „O, mincinos viclean, cu ce gând ai venit, de te rogi să nu te dau morţii? Ia arata şi spune-mi ce gând ai?" strigă lupul.

Şi vulpanul spuse: „În ce priveşte gândul cu care am venit, nu trebuie sa te îndoieşti că a fost bun: când te-am auzit ce făgăduieşti şi că îţi recunoşti vina şi că îţi pare rău că nu te-ai căit mai din vreme că nu te-ai purtat frumos, şi când am auzit cum te-ai jurat, dacă scapi, să nu mai necăjeşti pe nimeni, să nu mai mănânci nici struguri, nici alte roade, şi ca ai să fii smerit, şi ai să-ţi tai ghearele şi să-ţi rupi colţii, ai să îmbraci haina de pănură şi ai să aduci jertfe lui Allah Marele, atunci m-a prins mila de tine, întrucât cel mai bun dintre cuvinte este cel drept. Ţi-am dorit pieirea, dar când am auzit cum te căinai şi cum te jurai lui Allah, m-am socotit dator să te ajut şi ţi-am întins coada mea în groapa ca sa te agăţi de ea. Dar tu nu te-ai lăsat de năravurile tale urâte şi rele, şi ai uitat de mântuire. M-ai tras de credeam că-mi dau duhul şi m-ai băgat alături de tine în ghearele pierzării şi ale morţii. Nu ne mai scapă de aici decât numai un lucru, iar dacă ai să te învoieşti cu el avem să scăpăm, eu şi tu. Iar după aceea tu eşti dator sa te ţii de făgăduielile date, iar eu am să-ţi fiu tovarăş credincios." „Şi cu ce trebuie să mă invoicsc?" întrebă lupul; iar vulpanul răspunse: „Ridică-te în două labe, iar eu am să mă sui pe grumazul tău, aşa ca să pot să sar afară pe pământ. Şi am să dau fuga să caut să-ţi aduc ceva de care să te sprijini şi să ieşi şi tu." „Nu mă încred în spusele tale, zise lupul, căci au spus înţelepţii: „Cel ce pune încrederea în locul urii, săvârşeşte o greşeală; iar cel ce se încrede în cel necredincios, va fi înşelat. Cel ce îl ispiteşte pe cel care a mai fost ispitit, aceia are să se căiască şi are să-şi prăpădească zilele năprasnic; iar cel ce

nu deosebeşte feluritele împrejurări şi nu se poartă precum se cuvine în fiecare, şi în toate se poartă la fel, acela va avea puţină dobândă şi multe au să-i fie necazurile”. Şi ce frumoasă e spusa poetului:

Să nu porţi pururi decât ură-n piept, Că nu e altceva mai înţelept, Şi nu-i pe lume un necaz mai mare Cât să faci bine şi să dai crezare!

Şi iacătă spusa altuia:

Prâseste-n tine ura – doar ea îţi e scăparea.

Pe cel ce stă la panda nu-l paste supărarea, Cu zâmbete duşmanul întâmpină-l voios Şi pregăteşte-ţi arma cu care să-l pui jos!

Şi iacătă spusa unui al treilea:

Cel mai vrăjmaş îţi este prietenul cel drag Fereşte-te de semeni, goneşte-i de la prag!

Prostie-i să se-aştepte vreun bine de la soartă, Că soarta numai spaime şi numai rele-ţi poartă.”

Dar vulpanul îi spuse lupului: „Să vrei răul nu este frumos în nici o împrejurare, iar a vrea binele este harul celor desăvârşiţi, şi urmarea este izbăvirea de la spaime. Tu, o, lupule, se cade să cugeţi la vreun tertip ca sa scapi din beleaua în care ai căzut, iar pentru noi amândoi este mai buna scăparea decât moartea. Lasă gândurile rele şi ura, întrucât mai bine-i sa ai încredere în mine, că astfel ai două căi: ori îţi aduc ceva pe care să te aburci şi să scapi, ori am să te înşel şi să fug, lăsându-te aici. Dar nu am să fug, întrucât eu mă tem să mint, ca să nu fiu pedepsit aşa cum ai fi fost pedepsit tu. Că spune o vorbă: „Frumoasă e credinţa, urâtă a vânzarea!” Trebuie să te încrezi în mine, că eu cunosc întorsăturile soartei. Nu te tot codi, şi învoieşte-te, ca să ne mântuim. Treaba s-a prea lungit, ca să mai pălăvrăgim mult.”

Şi lupul spuse: „Măcar că nu mă încred în vorba ta, iau aminte că ai venit să mă scapi după ce ai auzit că mă pocăiesc. Şi aşa că îmi zic: „Dacă nu minte în spusele lui, înseamnă că a vrut să îndrepte răul pe care l-a făcut; iar

dacă minte, are să-l pedepsească Allah.” Mă învoiesc cu tine! Dar dacă ai să mă înşeli, înşelăciunea are să fie pricina pieirii tale!”

Pe urmă lupul se ridică în două labe în groapă şi, luând vulpanul pe grumaz, îl ridică până la faţa pământului. Iar vulpanul, de pe grumazul lupului, sări afară pe pământ şi, când se văzu afară din groapă, se prăbuşi fara simţire. „O, prietene, spuse lupul, să nu fii delăsător cu mine şi să nu zăboveşti cu izbăvirea mea.”

Dar vulpanul începu să râdă şi să hohotească şi răspunse: „O, tu, năzaratule, căzusem în laba ta numai ca pedeapsă pentru glumele şi batjocurile mele faţă de tine; când te-am auzit cum te căiai, bucuria şi fericirea m-au umplut cu totul şi m-am apucat să ţopăi şi să joc, şi coada mi s-a lăsat în groapă şi tu m-ai apucat de ea şi m-ai tras peste tine. Şi pe urmă Allah Slavicul m-a scăpat, şi iacătă pentru ce se cade să ajut la pieirea ta, anume pentru că eşti din neamul lui Satan. Am visat ieri noapte că jucam la nunta ta şi, când i-am povestit tălmaciului de vise visul meu, talmaciul mi-a spus: „Ai să cazi într-un necaz, da ai să scapi.” Şi când am căzut în laba ta şi apoi când am scăpat, am priccput că toate s-au petrecut întocmai după visul meu. Şi tu ştii, o, prostănac năzărit, că îţi sunt duşman, aşa, încât cum de te duce mintea ta cea puţină şi proastă să ţi se năzărească cum că aş putea să te ajut să scapi? Şi cum să te scap, când înţelepţii spun: „Moartea ticălosului este tihnă pentru oameni şi curăţie pentru pământ.” Şi de nu mi-ar fi frică să nu fac mai multe necazuri de pe urma binelui făcut decât de pe urma înşelăciunii, chiar că aş dibăci eu vreo cale să te scap.”

19 La M. A. Salic, povestea se incheic astfel: „Şi când ei plecară, vulpanul se întoarse la groapă şi se opri la locul unde fusese omorât lupul şi, când îi văzu pe lup mort, începu să clatine din cap de bucurie multă, şi prociti stihurile acestea:

Îţi dete lupul viaţa! Neagra-i soartă I se sfârşi aici, cu ţeasta spartă.
Ai vrut să mă omori, Abu-Sirhan*
Şi iată-te aci cum zaci buştean!
Cel care-n gropă ca fi tine cade Va auzi cum vântul morţii bate.
Şi vulpanul râmase singur în vie, să trăiască tihnit, fară de necazuri, până ce va veni şi la el moartea. Şi iacătă aceasta-i povestea cu lupul şi cu vulpanul." (*Abu-Sirhan este la arabi porecla dată lupului; în traducere: Părintele zorilor – adesea arabii numind primele raze ale dimineţii, în mod metaforic, „coada lupului".)
20 La M. A. Salic, titlul este: Povestea cu corbul şi cu motanul.
21 La M. A. Salic. Titlul este Povestea cu corbul şi vulpoiul, cu puricele şi şoarecele, cu şoimul şi vrabia.
22 In varianta tradusă de M. A. Salic, suita poveştilor cu animale continuă cu următoarele: „O, Şeherezada, ce frumoase şi ce desfătătoare sunt poveştile acestea, spuse şahul. Mai ştii oare asemenea poveşti pilduitoare?
Şi Şeherezada spuse:
POVESTEA CU ARICIUL ŞI CU HULUBUL.
Se mai povesteşte că un arici îşi durase sălaşul lângă un palmier; iar în palmier sălăşluia un hulub cu soţia lui; şi îşi clădiseră cuib acolo, şi trăiau o viaţă dulce. Şi ariciul îşi zise în sineşi: „Iacătă că hulubul şi soaţă-sa nu mănâncă roadele palmierului, pe când eu nu pot să ajung la ele; da trebuie sa dibăcesc numaidecât o viclenie!"
Şi ariciul săpa la rădăcina palmierului o vizuina pentru el şi soţia lui. Iar alături îşi ridică o geamie, şi sta acolo în singurătate, vădindu-şi cucernicia şi credincioşia, şi lepădarea de cele lumeşti. Iar hulubul îl văzu pe arici cum se tot închină lui Allah şi cum se tot roagă, şi inima i se topi de duioşie faţă de atâta evlavie. „Câţi ani ai să trăieşti aşa? il întrebă el." „Treizeci de ani, răspunse ariciul." „Şi ce ai să mănânci? urmă hulubul." „Ce cade din palmier, răspunse

el.” „Dar cu ce ai să te îmbraci?” întrebă hulubul; iar ariciul răspunse: „Cu ţepii cei ascuţiţi, care îmi sunt de mare folos.” „Şi pentru ce ţi-ai ales taman locul acesta şi nu altul?” întrebă hulubul. „L-am ales pentru că se află alături cu drumul, şi astfel pot să-l îndrum pe cel rătăcit şi să-l învăţ pe cel neştiutor, răspunse ariciul.” Şi hulubul zise: „Nu te credeam să fii aşa, da acum râvnesc să fiu şi eu ca tine.” „Eu mă tem, răspunse ariciul, că vorbele tale au să-ţi rămână potrivnice şi că ai să te asemuieşti cu acel plugar care, la vremea semănatului, în loc să samene, îşi spunea: „Mă tem că ziua de azi nu are să-mi fie prielnică şi, dacă dau zor cu semănatul, am să păgubesc”. Iar când a venit vremea strânsului roadelor şi i-a văzut pe oameni cum seceră, l-a cuprins jalea că-şi prăpădise vremea, a plecat în lume şi a murit de amar şi de mâhnire.” Iar hulubul îl întrebă pe arici: „Dar ce se cade să fac ca sa ma dezleg de grijile acestei lumi şi să mă dăruiesc numai proslăvirii Domunului?” Şi ariciul răspunse: „Să te pregăteşti pentru viaţa care va să vie şi să te înfrânezi de la mâncare!” Iar hulubul oftă: „Păi cum să fac, sunt o biată pasăre şi nu am unde să zbor departe de palmierul acesta care mă îmbie cu poamele lui? Că nu pot să fac altminteri şi nici nu ştiu alt loc unde să mă aşez.” „Poţi să scuturi palmierul de curmale, şi să-ţi pui de-o parte atâtea câte să-ţi ajungă pe un an, ţie şi soţiei tale. Apoii să-ţi muţi cuibul sub palmier şi să te rogi lui Allah să te călăuzească pe drumul cel bun, spuse ariciul; după care să te mulţumeşti cu poamele acelea pe care le-ai pus de-o parte şi să te hrăneşti cu ele până ce au să se sfârşească. Iar când curmalele se vor isprăvi, dacă sorocul tău are să se dealungească, ai să treci la viaţa ta ajunată.” „Să-ţi dea Allah bine pentru bunăvoinţa ta, că mi-ai adus aminte de viaţa viitoare şi m-ai îndrumat pe calea cea dreaptă,” spuse hulubul.

Pe urmă hulubul şi nevastă-sa se apucară pe clipă pe dată să scuture curmalele până ce nu mai rămase niciuna în palmier. Şi atunci ariciul începu sa le înfulece şi să se

veselească şi, umplându-şi cu poame bârlogul, le rândui ca să le mănânce. Şi îşi zise: „Când hulubul şi nevastă-sa vor avea zor de merindele astea, au să vină şi au să mi le ceară. Şi, bizuindu-se pe cucernicia şi pe cumpătarea mea, au să dea ascultare sfaturilor şi îndemnurilor mele şi au să zboare colea jos lângă mine, iar eu am să-i înşfac şi am să-i înfulec. Şi atunci locul acesta va rămâne pustiu, iar poamele au sa cada din palmier, răscoapte, şi eu am să le mănânc.”

Şi pe urmă hulubul şi soţia lui coborâră din palmier, se duseră să-şi strângă poamele şi văzură că ariciul le cărase pe toate în vizuina lui. Şi hulubul îi spuse ariciului: „O, preacucernicule arici, povăţuitorule şi îndrumătorule, nu vedem nici urmă de curmale, iar alte roade nu mai sunt cu care să ne hrănim.” Şi ariciul răspunse: „Poate că le-o fi luat vântul; dar nu te îngrijora cu ce ai să te hrăneşti. Întrucât, în privinţa aceasta, cel care ne-a dat gurile nu are să lase gurile fară de hrană.”

Şi urmă să dea tot astfel de îndemnuri şi dovezi de cuvioşie, până ce le-a încredinţat întru totul pe păsări. Şi, poftindu-le după sine, ele au păşit pragul în bârlogul ariciului, fară teamă de vreo viclenie. Atunci ariciul se repezi la uşă, scrâşnind din dinţi. Iar când hulubul îi văzu ticăloşia dată în vileag, strigă: „Cât de departe este ziua de azi de ziua de ieri! Au tu uiţi că şi orice dobitoc îşi are un ocrotitor? Fereşte-te sa vicleneşti şi să înşeli, ca să nu păţi ce au păţit înşelătorii care au vrut să-l viclenească pe un negustor!” „Da ce-au păţit?”, întrebă ariciul. Şi hulubul spuse:

POVESTEA CU NEGUSTORUL ŞI CU CEI DOI TICĂLOŞI.

Un negustor din cetatea Sindului avea bogăţie multă. Şi-a orânduit-o în poveri, şi-a întocmit mărfurile şi a purces la drum spre o altă cetate, ca să le vândă. Şi s-au luat după el doi inşi dedaţi la ticăloşii. Şi-au încărcat şi ei nişte fleacuri încherbuite şi câteva mărfuri, şi îi spuseră negustorului că şi ei sunt negustori, care vor să-şi vândă şi ei marfa, şi plecară împreuna cu ei.

Iar când făcură conac, la cel dintâi popas, cei doi inşi se vorbiri să-l viclenească pe negustor şi să-l prade de tot ce avea. Şi fiecare în sineşi chibzuia să-l viclenească, să-l prade şi pe tovarăşul său, şi fiecare îşi zicea: „Dacă îl prad şi pe tovarăşul mea, viaţa are să-mi fie fară de griji şi voi pune gabja pe toate bunurile astea”. Şi îşi tăinuiri gândurile unul faţă de celălalt, iar unul dintre ei îşi luă mâncarea şi se hotărî s-o otrăvească; iar celălalt făcu şi el la fel cu mâncarea lui; apoi fiecare il îmbie pe celălalt cu mâncarea sa şi mâncară şi muriră amândoi. Iar inşii aceia şezuseră cu negustorul şi vorbiseră cu el, iar când ei se ascunseră şi nu se mai iveau, negustorul se duse să-i caute ca să vadă ce e cu ei, şi îi găsi morţi. Şi atunci află el că erau nişte vicleni care vroiseră să-l prade, iar înşelăciunea lor se întorsese împotriva lor. Şi s-au prăpădit. Aşa că negustorul scăpă teafăr şi luă şi averea lor.

Iar sultanul spuse: „O, Şeherezada, mi-ai întors gândurile către ceea ce eu am nesocotit până acum. Mai spune-mi asemenea pilde.”

Şi ea spuse:

POVESTEA CU CROITORUL ŞI CU SCAMATORUL.

Mi s-a izvodit, o, Măria Ta, că a fost odată un ins care avea o maimuţă, iar insul acela era hoţ. Şi când intra în vreun târg din cetatea unde trăia, nu pleca de acolo fară de vreo pradă straşnică. Şi iacătă că o dată văzu un croitor care venise cu nişte haine, ca să le vândă. Şi croitorul striga în târg că vinde haine, da nimeni nu lega tocmă cu el, şi ori de câte ori se mai înfăţişă vreunul, negreşit nu vroia să cumpere. Şi iacătă că hoţul cu maimuţa il văzu pe croitor cum strânge hainele şi cum stă jos ca să se hodinească. Şi maimuţa începu să zburde pe dinaintea lui, până ce croitorul, tot uitându-se la ea, îşi abătu luarea-aminte; iar hoţul îi şterpeli legătura cu haine, apoi îşi luă maimuţa şi se duse într-un loc pustiu ca sa se uite la haine. Legă apoi hainele acelea în altă legătură şi se duse la alt târg ca să le vândă, dar numai cu învoiala ca acela care le cumpără să nu

dezlege legătura. Şi îi ispitea pe oameni cu un preţ de nimic pentru legătură aceea; şi îl văzu un ins şi se îmbie să ia legătura la preţul cerut. Şi cumpăra legătura cu învoiala aceea, şi se duse acasă, gândind că dăduse de chilipir; iar când soţia lui văzu legătura, il întrebă: „Ce este aici?”, şi el răspunse: „Nişte haine scumpe pe care le-am cumpărat sub preţul lor ca să le răzvând şi să câştig la ele.” „O, amăgitule, îi spuse soţia, oare lucrurile scumpe s-ar vinde aşa sub preţ dacă nu ar fi de furat? Păi tu nu ştii că acela care cumpără un lucru fară să ştie ce ia, păţeşte ca ţesătorul?” „Pai ce-a păţit ţesătorul?”, întrebă soţul. Iar ea spuse: „Mi s-a istorisit că într-un sat era un ţesător care trudea din greu, dar de-abia izbutea să dobândească pe munca lui atâta cât să mănânce. Şi iacătă că un om bogat, care trăia într-un sat vecin, dete un ospăţ şi pofti la el multă lume, şi fu poftit şi ţesătorul. Şi acolo ţesătorul văzu ca oamenii îmbrăcaţi în haine alese primeau mâncăruri alese, şi că oaspeţii casei erau cinstiţi după cum erau îmbrăcaţi. Şi atunci ţesătorul îşi zise: „Dacă mi-aş schimba meseria cu alta, ca să muncesc mai uşor şi să fiu plătit mai bine, negreşit că aş dobândi mai mulţi bani şi mi-aş cumpăra haine mai falnice, şi m-aş înălţa în rosturi, şi m-aş ridica în ochii acestor oameni, şi aş fi şi eu cum sunt aceştia”. Şi tot atunci ţesătorul văzu un scamator, care luase parte şi el la ospăţ, cum se scoală şi se caţără pe un zid înalt şi ajunge sus, şi de acolo sare jos pe pământ şi se opreşte drept în picioare. Şi atunci ţesătorul îşi zise; „Numaidecât am să fac şi eu ca acesta şi nu am să mă dovedesc mai nedestoinic decât el!”. Şi se sculă şi se cocoţă pe zid şi sări jos de acolo; şi când se izbi de pământ, îşi frânsc gâtul şi muri pe loc. Ţi-am povestit despre el anume ca să-ţi aşterni demâncarea numai pe partea de masă pe care ţi-o ştii şi pe care o stăpâneşti pe deplin, şi ca să nu te apuce lăcomia şi sa râvneşti la ceea ce nu e pentru tine.” Iar soţul îi răspunse: „Nu toţi cei ştiutori se izbăvesc cu ceea ce ştiu, şi nu toţi neştiutorii mor de ceea ce nu stiu. Mi-a fost dat să văd cum vânătorul de şerpi, care îi cunoaşte pe

şerpi şi le ştie toate năravurile, e muşcat uneori de şarpe şi moare, pe când unul care nu ştie nimic despre şerpi, şi care habar nu are de năravurile lor, le vine de hac.”

Şi nu a dat ascultarc soţiei sale, şi a cumpărat lucrurile acelea, şi s-a ţinut mai departe de treaba asta şi a cumpărat de la hoţi la preţuri de nimic, până ce au fost toţi prinşi şi daţi pieirii pentru atare ispravă.

POVESTEA CU VRABIA ŞI CU PĂUNUL.

Şi mai iacătă că a fost odată o vrabie care se ducea în fiecare zi în ospeţie la unul dintre sultanii păsărilor, şi zbura pururea împreună cu el, şi dimineaţa şi seara, încât ajunsese să fie cea dintâi care venea la el şi cea din urmă care pleca.

Şi iacătă că o sumedenie de păsări se strânseră într-o zi pe un munte înalt, iar una dintre ele le spuse celorlalte: „Ne-am înmulţit tare mult, şi neînţelegerile dintre noi au sporit, încât trebuie să ne alegem un sultan care să ne judece pricinile; atunci glasurile noastre au să fie bine rânduite, iar discordiile dintre noi au să se curme.” Taman atunci sosi în zbor şi vrabia, şi le sfătui să-l aleagă de sultan pe păun, iar păunul acela era chiar sultanul la care se tot ducea vrabia. Şi păsările îl aleseră pe păun şi il făcură sultan peste ele; iar sultanul fu milostiv cu ele, şi o căftăni pe vrabie calemgiu şi vizir al său; iar vrabia adeseori şedea alături de păun şi judeca pricinile.

Şi o dată vrabia nu se înfăţişă la păun, iar acesta se îngrijoră până peste marginile îngrijorării. Ci chiar atunci se ivi şi vrabia. „Ce ai zăbovit atâta, când tu eşti cel mai apropiat dintre supuşii noştri şi cel mai scump noua dintre toţi?”, întrebă păunul. Şi vrabia răspunse: „Am văzut un lucru care nu mi se pare curat şi care m-a înfricoşat.” „Păi ce ai văzut?”, întrebi păunul. „Am văzut un om cu nişte laţuri, pe care le-a aşezat aproape de cuibul meu, şi în mijlocul lor a presărat nişte grăunţe, iar el s-a ascuns în preajma laţurilor, răspunse vrabia, şi am zăbovit ca să văd ce vrea sa facă. Şi, pe când stam eu aşa, deodată s-a ivit un

cocor cu soaţa lui, pe care scrisa şi triştea lor i-a mânat acolo. Şi au căzut în mijlocul laţurilor şi au început să ţipe, iar vânătorul a venit şi i-a înşfăcat. Asta m-a tulburat şi iacătă pentru ce am zăbovit, o, sultane al vremilor. Şi nu pot să mai trăiesc în cuibul acela, cu spaima aceea de laţuri!” „Nu pleca de pe meleagul tău! că chibzuinţă nu te ajută împotriva ursitei”, spuse păunul. Şi vrabia se supuse poruncii lui şi spuse: „Am să îndur şi n-am să plec, rămânând supusă sultanului meu.” Şi vrabia se întoarse cu frică acasă şi aduse de acolo hrana ei şi a păunului, şi mâncară până ce se săturară, apoi se adăpară. Şi pe urmă vrabia plecă. Şi, într-o zi, în zborul ei, văzu că jos pe pământ se bat două vrăbii. „Cum pot eu, vizirul sultanului, să mă uit cum se bat două vrăbii lângă mine? îşi zise ca. Jur pe Allah că am să le împac!” Şi coborî la ele ca să le împace, iar vânătorul îşi roti laţurile peste ele şi le prinse pe vrăbii, pe toate, în ochiurile lor. Şi vânătorul lua vrabia şi i-o dete soţiei sale şi îi spuse: „Ţine-o bine, că e grasă cum n-ai mai văzut alta ca ea.” Şi vrabia gândi: „Am dat de ce-mi era teamă că am sa dau, şi nu am fost la adăpost decât lângă păun. Nu m-a ajutat chibzuinţa împotriva soartei orânduite, şi nu se poate face nimic împotriva triştei, şi degeaba fugi de ceea ce ţi-e scris. Şi bine a mai spus poetul:

Ce nu poare fi, nici cu viclenie N-ai să durezi! Dar ce-i scris, va să fie, Şi pururi se-mplineste la soroc!

Asa să ştie cel fără noroc.” „O, Şeherezada, spuse sultanul, mai doresc asemenea poveşti.”

Iar Şeherezada răspunse: „Noaptea următoare, dacă sultanul mă mai lasă cu viaţă, milui-l-ar Allah!”

23 La M. A. Sălie:

Şi era întocmai precum cea despre care a spus poetul:

Ca de mătase-i pielea-i, iar glasul ei vrăjit Nu-ngaimă fleacuri goale, nu stă de dăscălit.

Ochilor ei le spuse Allah: „Să fiţi!” şi iată Lumina lor acuma-i ca vinul ce îmbată.

Iubind-o, ah, aleanul mereu sporeste-n piept.

Şi-n ziua Judecaţii de-Apoi am s-o aştept!

24 În traducere: Soarele unei zile frumoase.

25 La M. A. Sălie:

Şi când Ali ibn Bekkar o văzu, prociti stihurile acestea:

Din ea se trage boala mea amară Şi dragostea grea care mă doboară.

Mi se topeşte sufletu-n suspin Şi mă usuc într-al iubirii chin.

Şi, încheind, îi spuse lui Abu-li-Hasan: „Dacă ai fi vrut să-mi faci un bine, mi-ai fi povestit mai demult despre frumuseţea aceasta. Atunci, înainte de a fi intrat aici. Mi-aş fi îmbărbătat sufletul şi l-aş fi învăţat să se ţină dârz la ceea ce îl aştepta."

Şi începu să lăcrimeze, să ofteze şi să se căineze, iar Abu-li-Hasan răspunse: „O, fratele meu, eu nu ţi-am vrut decât binele, şi m-am temut să-ţi spun acestea mai din vreme, ca nu cumva să te cuprindă o dragoste care să te sperie de întâlnirea cu ea şi care să se ridice între voi amândoi Aşa că potoleşte-ţi sufletul şi însenineaz-ţi ochii, că ea şi-a întors privirile către tine şi a rânduit sa vă întâlniţi."

26 La M. A. Sălie:

Iar când ea şi-a încheiat stihurile, Şams-an-Nahar spuse altei roabe: „Zi-ne ceva de ascultat."

Şi aceea îngână un pestref, apoi cântă stihurile acestea:

Nu de vinuri mă îmbăt.

Ci doar de privirea sa;

Legănarea lui în mers Mi-a luat somnul cu ea;

Nu cu vinuri mă desfăt, Doar cu buclele-i m-alin;

Chipul lui strălucitor Îmi e cel mai straşnic vin.

Toată vrerea-mi stă să văd, Vreun inel din părul lui, Şi de-atâta dor amar Minţile mi le pierdui.

Si, după ce auzi stihurile cântate de roabă, Şams-an-Nahar oftă lung, iar stihurile o vrăjiseră. Pe urmă porunci altei roabe să cânte. Şi roaba luă lăuta şi cântă:

Cereasca strălucire în fata lui păleşte;

De apa frumuseţii obrazul lui musteşte.

Şi iată, două umbre pe chipu-i, scrise-n puf Pare că sunt ţesute dintr-al iubirii duh, Văzându-l frumuseţea deodată strigă: „Ah!
E-mpodobit cu însăşi podoaba lui Allah!”
27 La M. A. Sălie, cântecul este altfel:
Dulcii lui obraji îi scaldă Apa lacrimii fierbinte.
Foc e dragostea-i nebuna Care-n inimă se-aprinde.
Când îi eşti alături, plânge Ceasul negru ce desparte, Plânge când este aproape.
Plânge când este departe.
Şi apoi cânta iar:
Noi robi îţi suntem, doamne, tu-ntrupare De frumuseţi, din creştet la picioare.
Porţi soare-n mâini, iar dinţii-ţi sunt pleiade Tl-e chipul faţa lunii luminate.
Spre cupele din ochii tăi privind, M-am îmbătat de vinul lor cu jind.
Oare nu eşti tu luna plină chiar;
Cea care-ndrăgostiţii-i schimbă-n jar?
Sau eşti cel care viaţă dă ori moarte.
Când te-ntâlneste sau când te desparte?
Allah te-a zămislit numai pe tine Din toate frumuseţile divine.
Tu nu eşti pământean, tu înger eşti Ce-ai coborât din slăvile cereşti!
28 La M. A. Sălie:
De când te-ai dus, mi-e viaţa amară! Ah, de-aş şti Că fi tu, fară mine. La fel vei suferi!
De-aş şti că pentru mine vreodată ochiu-ţi plânge.
Eu ţi-aş întoarce plânsul cu lacrimă de sânge!
29 La M. A. Sălie:
Spun toţi: „Să ai răbdare, apoi şi tihna vine!”
Eu le răspund: „De unde. Când el nu-i lângă mine?
Jurată-i sunt de-a pururi! Cătuşele iubirii Le-a cetluit în suflet sărutul despărţirii!

30 In varianta tradusă de M. A. Sălie, emirul Ali, privind în urmă spre sarai şi spre grădină, rosteşte aceste versuri:

Cu-n tremur slab de mână ne despărţim acum.

Iar mana cealaltă o tăn la piept, sub scrum.

Această întâlnire, vai, de n-ar fi să fie Cea de pe urmă hrană a noastră în vecie!

31 La M. A. Sălie, „pricina” este relatată astfel: „Am ieşit la o vreme ca aceasta întrucât am nişte daraveri cu un ins care îmi datorează nişte bani Mi-a ajuns la ureche că ar vrea să se sfeterescasca cu bunul meu şi am ieşit în seara aceasta ca să vin la el. M-am însoţit cu prietenul acesta al meu, Ali ibn-Bekar, şi am purces încoace, cu gândul că poate avem să dăm de el, dar s-a ascuns şi nu l-am găsit. Şi facem cale întoarsă cu mâinile goale, fară de nimic, şi ne e greu întorsul acum la vreme de noapte, că nu prea ştim pe unde s-o luam. Aşa că ne-am abătut la tine, cunoscându-ţi prietenia şi obiceiele minunate.” „Vă doresc bun venit! răspunse stăpânul casei, şi se strădui să le dovedească toată cinstirea, şi îşi petrecură la el noaptea.”

32 La M. A. Sălie: „Trimise după cântăreţe şi lăutari şi, când aceştia veniră, se aduseră mâncăruri şi băuturi, şi îşi petrecură ziua mâncând, bând şi veselindu-se pana seara. Pe urmă se aprinseră făcliile şi, printre ele, începură să se preumble pocalele prieteniei şi să se desfăşoare taifasul; şi le era bine, iar una dintre cântăreţe luă lăuta şi versui:

Ah, mă străpunse vremea cu-a ochilor săgeată, Şi pier lăsând în urmă tot ce-am iubit vreodată!

La soarta nemiloasă dania mea-i firavă, Şi nu mai pot ca-n vremuri s-o-nfrunt fară zăbavă!”

33 La M. A. Sălie: „… iar după aceea rosti:

Ceea ce nu-mi va fi dat sade scris în palma ei.

Şi ce-i scris în palma ei sfarmă rosturi şi temei.

De-ale ochilor săgeţi se temea, şi spaimei sale Pusu-si-a, s-o apere, o mănuşă grea, de zale.

Vraciu-mi cercetează mana; eu îi spun cu glas amar: „Răul meu e-n suflet, măna n-o mai cerceta-n zadar!”

După umbra care-a fost şi care s-a dus, strigam: „Unde e, Allah? Nu pot nici s-o uit şi nici s-o am!”

Ars de sete de-aş fi fost altcândva, în foc arzând.

Şi de mi-ai fi spus: „Nu bea!”, eu n-aş fi băut nicicând.

Ploi de mărgărinte curg din narcişii nălucirii, Dinţii-n palme îşi înfig, ca de sânge, trandafirii.”

34 La M. A. Sălie, mai întâi se cântă stihurile acestea:

Icoana ta o port în suflet, şi numele ţi-l port pe buze;

Mi-e plină inima de tine – vai unde, unde, unde pleci?

Trec zilele vieţii-n goană, şi din pojarurile-apuse Rămânem numai cu mâhnirea de-a nu ne mai vedea în veci.

35 La M. A. Sălie se redă scrisoarea în întregime:

Are să-ţi spună solul meu mai mult decât aceste şire.

Ceea ce el are să-ţi spună va ţine loc de întâlnire.

Îndrăgostita chinuită de lângă care ai plecat Stă cu privirile pierdute şi sufletul întunecat.

Mă-ncerc să stau neabătută la câte inima-mi indura.

Ci tare greu se prăvăleşte cumplita soartei lovitură.

Fii fericit! şi niciodată să nu mă dai uitării grele!

O, de-ar fi scris ca nu de-a pururi să te ascunzi privirii mele!

Vai, ce bolnav şi slab eşti, uite! De mine, dacă vrei a şti Cum sunt; priveste-aceste lacrimi pe care le presar aci!

Şi mai departe: Nu cu degetele îţi scriu scrisoarea şi nu cu graiul îţi grăiesc. Daca e să-ţi spun pe scurt, ochii mei nu mai ştiu ce e somnul, iar inima mi-e apăsată de gânduri. Şi e de parcă niciodată nu m-aş fi bucurai de sănătate, şi nicicând nu m-aş fi despărţit de mâhnire, şi ca şi cum nicicând nu aş fi văzut vreo privelişte frumoasă, şi nicicând în viaţa mej nu aş fi petrecut vreo zi fericită. Parcă aş fi plămădită numai din iubire şi întocmită numai din mâhnire şi din dureri; boala mi se perinda şi chinul meu sporeşte. Şi mare mi-e chinul, iar dorul mi se zbate în inimi, precum spune poetul:

Inima mi se-nchide, iar gându-mi se deschide;

Privirea-mi rătăceşte, dar trupu-i ostenit;

Puterile mă lasă, aleanul mă ucide;
Mi-e mintea tulburată, iar sufletu-a-mpietrit!
Şi să ştii că plânsetele şi suspinele nu sting pojarul durerii, da il topesc pe bolnavul chinuit de jalea despărţirii. Şi mă alin rostind mereu vorba: revedere. Ce minunate sunt spusele din stihurile:
Când nu-i găseşti iubirii alean la nici un dor.
Zadarnic il mai cauţi prin soli şi prin scrisori!
36 La M. A. Sălie, răspunsul este dat în stihuri:
Şi alţii-au ars în flacăra iubirii Şi-n chinul ca de moarte-al despărţirii.
Dar ce simt eu, în inimă-mi arzând, N-am mai văzut, nici auzit, nicicând.
Precum spune poetul:
Îndur ce nici Leila şi nici Kais nebunul N-au indurat, iubindu-se, niciunul!
Eu nu fug după fiare prin pustie, Dar nebunia e tot nebunie!
37 La M. A. Sălie, Abalhassan îşi începe expunerea cu versuri:
Am plâns de bucurie ades, când laolaltă Cei dragi şedeau în preajmă-mi, cu inima lor caldă.
Azi de cei dragi m-alungă pe drumuri neagra soartă, Şi plâng de jalea care printre străini mă poartă.
38 La M. A. Sălie, ben-Bekar îşi întăreşte nedumerirea cu versurile:
De i-aş fi spus vreodată să mă lase, Ce-ar mai fi plâns cu lacrimi mincinoase!
Dar iată-acum eu lacrimi vărs şirag Şi mă topesc de dorul celui drag.
39 In varianta tradusă de M. A. Sălie, aici istorisirea este mai amplă, insa vrednice de reţinut nu sunt decât scrisorile dintre Şamsennahar şi Ali, transmise prin roaba preferată.
Iată scrisoarea trimisă de Şamsennahar:
Solul la mine-a venit să-mi spună de dragostea ta, Ştiam eu, bine ştiam, că nu e, vai, nu e asa!

Şi nu bucurie-am trăit, ci mare durere-am avut.
Căci solul acela minţea, aşa cum prea bine-am ştiut.
Află, o, stăpâne al meu, că eu nu cunosc pricina pentru care nu îmi mai scrii nimic, şi că dacă tu te dovedeşti crud, eu îţi răspund cu supunere iar dacă dragostea ta s-a stins, eu mă hrănesc cu acea dragoste, fara a lua seama că ne eşti departe. Eu rămân faţă de tine precum a spus poetul:
Ciuda ţi-o-ndur; cruzimea-ţi rabd; mâniei tale mă închin;
Cere-mi – şi-ţi dau; spune – şi-ascult; poruncă dă-mi – şi rob îţi sunt deplin.
Iată şi răspunsul lui Ali:
Scrisoare n-am avut prin cine-ţi scrie.
Căci solul nostru n-a mai vrut să vie.
Găseşte tu un alt sol, mai cuminte.
Şi mai cu seama care nu ne minte!
40 In varianta lui M. A. Sălie, emirul Ali, mâhnit de veselia pe care o arata faţa lui Amin, bucurie a cărei cauză nu o cunoştea, rosteşte următoarele versuri:
De jalea mea el rade, când mă vede De-ar şti ce-i doru-ar plănge-acum la fel.
Doar chinuitul de-a iubirii sete Pricepe chinul altuia ca el.
Şi plâns, şi chin, şi geamăt şi suspin.
Celei ce-o port în suflet le închin!
Mi s-a înfipt în piept şi nu mai pleacă.
Icoana ei precum un lanţ mă leagă.
Şi nici nu vreau decât s-o plâng în veac.
Şi-altceva nici nu am pe lume drag!
41 La M. A. Sălie, primele două strofe, mult deosebite, constituie un prim cântec:
Nici somnul nu-l mai ştiu, de parca m-am logodit cu nesomnia, Şi zac de parcă boala toată asupră-mi şi-a trimis mania.
0, daca-aş fi ştiut, iubite, că am să te mai văd cândva, Aş fi murit de fericire şi-aş fi-nviat sub gura ta!
După care Şamsennahar cântă celelalte trei strofe ca pe un cântec deosebit.

42 Pentru musulmani, sinuciderea este un păcat capital, întrucât, după doctrina islamică, sufletul drept-credinciosului este proprietatea lui Allah şi nu i-a fost dat omului decât temporar, spre a-i sluji pe pământ. Aşa, încât cel care îşi ia zilele atentează asupra unui bun al lui Allah şi săvârşeşte un păcat ce nu mai poate fi ispăşit în timpul vieţuirii sale pe pământ.

43 La M. A. Sălie, Ali ben-Bekar îşi completează lamentaţiile cu versurile Indrăgostitu-şi varsă în lacrimile-amare Mâhnirea care-i arde şi suflet şi răbdare.

Şi taina ce-o strânsesem în sufletul mâhnit O risipeşte ochiul în lacrimă topit.

44 La M. A. Sălie, versurile diferă:

După alinturi, cânturi şi iubire, Sosi degrabă neagra despărţire.

Cumplita noapte neagră ne desparte.

Ne-om mai vedea vreodată pân la moarte!

Amarul morţii-o clipă-i – şi s-a dus!

Ci doru-i parcă fară de apus.

Ah, dacă-am fi ajuns la acel ceas Când despărţirea-i doar un bun-rămas!

45 La M. A. Sălie. Versurile se deosebesc întrucâtva:

Ah, dragostea mă striga, iar eu i-ascultam chemarea -

Pe obrazu-mi lacrima îşi scria cu foc pierzarea.

Şi iată că lacrima îmi dă dragostea-n vileag:

Taina mi-o dezvăluie, tăinuieşte ce mi-e drag.

Cum să-ţi ascunzi dragostea, focu-n taină mistuit?

Dă-n vileag privirea mea clocotul nemărginit.

Moartea o-ndrăgesc de-acum, când iubirea piere-n vânt.

Oare ce va mai iubi. Când eu iată nu mai sunt?

46 La M. A. Sălie, încheierea poveştii este puţin altfel:

După care roaba îi spuse giuvaiergiului: „Mă rog ţie, în numele lui Allah! În ziua când are să vină alaiul lui Ali ben-Bekar mort, să-mi dai de ştire ca să pot să vin şi eu la înmormântarea lui.” Şi el îi răspunse: „În ceea ce mă priveşte, tu poţi să mă găseşti oricând vrei; da în ceea ce te

priveşte, eu unde să te găsesc şi cine să ajungă la tine acolo unde te afli tu?” şi roaba îi spuse: „După ce a murit Şams-an-Nahar, emirul drept-credincioşilor a dat slobozenie roabelor ei, din chiar ziua morţii, şi tot aşa şi mie, odată cu celelalte; şi ne găseşti lângă mormântul ei, în cutare loc.”
„Şi mă ridicai, spuse giuvaiergiul, şi mă dusei la mormântul frumoasei Sums-an-Nahar, şi il văzui, şi pe urmă plecai în drumul meu, şi aşteptai înmormântarea lui Ali ben-Bekar, până ce sosi alaiul.

Şi toţi locuitorii Bagdadului ieşiră să-l însoţească la mormânt, şi eu ieşii dimpreună cu ei, şi o văzui şi pe roaba aceea printre femei, da ea era mai deznădăjduită decât toate. Şi nu s-a pomenit în Bagdad înmormântare mai falnică decât aceea, şi noi mergeam în mare înghesuială, până ce am ajuns la mormânt, şi l-am îngropat întru mila lui Allah Preamăritul.

Şi de-atunci mă duc întruna la mormântul lui şi al frumoasei Şams-an-Nahar, spuse giuvaiergiul. Şi iată povestea lor, pomencască-i Allah pe amândoi!”

47 In traducere: Luna Veacului.

48 La M. A. Sălie, se adaugă următoarele versuri:

Când s-a ivit el, firea a strigat:
Slăvit să fie cel ce l-a creat!
Pe-ntreaga frumuseţe-i domn deplin, Şi-i se supune fară de suspin.
Iar mierea gurii lui, să iei aminte:
E un şirag de mândre mărgărinte!
A lui e toată-a firii strălucire.
Şi toţi cei ce-l privesc îşi ies din fire, Căci frumuseţea pe obrazu-i scrie: „Nu-i altul mai frumos, nici n-o să fie!”

49 Despre îngerii Harut şi Măruţ se spune în Coran (cap. II, v. 96): „Ei demonii îi învaţă pe oameni magia şi ştiinţa care au coborât de sus asupra celor doi îngeri de la Babel, Harut şi Măruţ.” Există multe comentarii şi supoziţii – destul de confuze – despre aceşti doi îngeri „căzuţi în păcat”, unii comentatori însă cred că nu erau decât doi oameni cărora li se spunea îngeri datorită frumuseţii lor răpitoare.

50 Tagut este unul dintre numele date diavolului ca ispititor; în Coran (cap. II, v. 250) se spune: „Necredincioşii nu au alţi îndrumători decât pe Tagut. El îi va conduce din lumină în beznă şi vor fi daţi flăcărilor, unde vor rămâne în veci.”

51 In varianta tradusă de M. A. Sălie, este cu totul altă poezie:

Jur pe surâsul gurii sale, şi pe obrazu-i fraged jur.
Şi pe săgeţile pe care privirea lui le-azvârle-n jur, Pe soldurile-i legănate, pe ochiu-i strălucind focos.
Mă jur! Şi jur pe albul frunţii fi păru-i negru mătăsos.
Şi pe sprâncenele-i cu care intregu-mi somn l-a alungat Şi mi-e stăpân ce-mi porunceşte a-i fi de-a pururea plecat;
Pe trandafirul feţei sale, pe puful ca un mirt în soare.
Pe zâmbetu-i mă jur. Pe dinţii-i şiraguri de mărgăritare;
Pe gâtu-i ca o unduire, şi pe statura-i scrisă-n dor.
Pe rodiile date-n pârgă la pieptul lui strălucitor.
Mă jur pe coapsele-i rotunde ce tremură în mers trufase.
Pe amăgirea fară seamăn a şoldurilor lui gingaşe.

Mă jur pe pielea-i de mătase, pe tinereasca-i agerime.
Pe frumuseţea care-l scaldă cu apa ei în întregime.
Pe mâna-i darnică apururi. Pe setea după adevăr A limbii lui, pe spiţa-i naltă cu nesmintite aşezări;
Şi însuşi muscul, jur că nu e decât mireasmă-a gurii lui.
Şi că suflarea lui ca ambra sfinţeşte boarea vântului.
Nici soarele slăvit nu poate cu el să se asemuiască.
Iar luna-i doar o tăietură din unghia-i vrăjitorească.
52 La M. A. Sălie, versurile sunt întrucâtva altfel:
Cel amăgit de-o dezmăţată Scăparea n-are să-şi mai vadă.
De şi-ar zidi cetăţi şi-o mie Durate-n fier din temelie!
Degeaba şi le va zidi, Că tot nu-i vor putea sluji!
În jugul dragostei trag toţi -
Fie-nţelepţi, fie netoţi.
Cu degete sulimenite.
Cu dragi cosiţe împletite, Cu ochii daţi cu suliman Ne dă să bem amar şi-alean!
53 La M. A. Sălie, Kamaralzaman nu citcază decât două poezii, altele decât cele din varianta tradusa de Mardrus:
Daca mă întrebi de femei, eu pot să-fi răspund cu temei.
Căci sunt îndestul de păţit şi-n totului tot lămurit.
Bărbatul cu părul cărunt şi fară avere la fund.
Acela zadarnic socoate să afle iubirea lor, frate!
Iar un alt poet a spus:
Să nu te-ncrezi în femei – iată-o vorbă cu temei.
Vai de-un tânăr ce se-ngână să le dea frâul pe mână;
Ele n-au să-i dea răgaz să se-nalţe nici cu-n pas, De-ar trudi el mii de ani spre-al ştiinţelor liman.
54 La M. A. Sălie se adaugă:
Şi ochii lui vărsară lacrimi, şi rosti aceste stihuri:
E lungă noaptea mea şi neagră, iar bârfitorii-au aţipit.
Mi-e sufletu-necat de spaime, acuma când ne-am despărţit.
Şi noaptea-i încă şi mai lungă de-atâtea griji ce-mi sparg pereţii -
Oare ai să mai vii vreodată, lumină scumpă-a dimineţii?

Şi spusele altuia:

Când am văzut mijindu-şi ochii Pleiadele a somn, şi când Luceafărul părea s-adoarmă şi el, din pleoape tremurând.

Iar Ursa-şi trase vălul negru de pe obrazul ars de vânt Am priceput că zorii zilei se vor ivi curând, curând.

55 La M. A. Sălie se adaugă:

Iar apoi ochii lui şuvoiră de lacrimi şi începu să plângă pentru cele săvârşise. Cu sufletul mohorât şi cu inima sfâşiată, se căia până peste măsură de felul cum se purtase cu tătâne-său, şi prociti:

Tânărului moartea-i vine dintr-a capului prostire.

Pe când vârstnicul nu piere chiar de calcă strâmb cândva;

Căci greşeala gurii-aduce iute-a capului pieire.

Pe când un picior becisnic se mai poate vindeca.

56 Deoarece nopţile precedente nu sunt decât de câtevaa rânduri în textul arab, am suprimat împărţirile pentru a nu întrerupe prea des povestirea prea din scurt. De aici încolo se va proceda la fel ori de câte ori se va ivi aceeaşi situaţie (N. ED. Fr.)

57 La M. A. Sălie traducerea este mai exacta: „… şi se îndreptă către ceruri, ca să tragă cu urechea pe furiş” – explicându-se în notă că: „După o credinţă arabă, ginnii zboară uneori la cer ca să asculte pe furiş discuţiile dintre ingeri şi să afle astfel viitorul oamenilor.”

58 In mitologia arabă, pământul este învăluit de şapte ceruri, aşezate unul peste altul. Pământul însuşi este alcătuit şi el din şapte pământuri, cel pe care locuim noi fiind „pământul de sus” şi care se află în contact cu „cerul de jos”.

59 La M. A. Sălie:

…Şi desăvârşit a zugrăvit-o cel care a spus:

Când păru-n noapte şi-l desface-n trei, Pare că patru nopţi îşi dau temei;

Iar chipu-i, când sub lună se arată.

Pare că două luni lucesc deodată.

60 La M. A. Sălie, se adaugă: „Jar mâinile ei amândouă, rotunde şi lucitoare, sunt precum a spus despre ele poetul cuprins de iubire:

Iar mâinile-i, de n-ar avea brăţări.

Din mâneca ar curge ca un izvor spre mări!”

61 La M. A. Sălie se adaugă:

…precum spune limpede gureşul poet:

O, inimă, să nu te-ndrăgosteşti de-o frumuseţe numai, ia aminte!

Să nu i te închini doar uneia, pierzându-ţi pentru ea întreaga minte!

Ci toate frumuseţile din lume iubeşte-le, şi vei vedea prea bine Că, dacă pleacă una, va veni o altă frumuseţe lângă tine.

Iar un altul a spus:

Şi privind cum dorm tihnite două frunţi frumoase-alături.

Eu pleoapele-mi uimite le-aş fi aşternut drept pături.

62 La M. A. Sălie este o altă poezie:

Ce-mi pasă de clevetitorul ce te defaimă necurmat?

Cum să m-alin când tu eşti pururi un ram mlădiu şi fermecat?

Ah, ochiul tău, sulimenitul, cu vraja-i gata de măcel, Trezefte dragostea uzrită* atunci când te privqte el!

Privirile-ţi ca de turcoaică sfaşie inimi mai avan Decât tăişul ca de fulger al aprigului iatagan!

Vai, ele mi-au supus grumazul sub greul dragostei amare -

Cămaşa ei de zale-mi pare, vai, mult prea mare, mult prea mare!

Iubirea mea fată de tine, doar ea se zbuciumă în mine, Iar dragostea fată de alţii e prefăcută, ştii tu bine!

De-aveam o inimă asemeni cu sufletu-ţi, as fi acum Mlădie ca faptura-ţi dulce şi străvezie ca de fum.

O, lună-a cerurilor! toată lumina ta strălucitoare Menită-i să se dăruiască întregii lumi din zare-n zare.

Mă întrebau defăimătorii cu gură rea: „Dar pentru cine Tot plângi?” iar eu le-am dat răspunsul: „E cetluită taină-n

mine!”
O, inimă prea aspră, iată, priveşte şoldurile sale:
Ia pildă dulcea moliciune a lor, şi fii şi tu mai moale.
O, crunt emir al frumuseţii, sprâncenei tale-ncondeiate Şi ochilor, amăgitori, puţin le pasă de dreptate.
Mint cei ce spun că frumuseţea-n Iusuf** s-ar fi-ntrupat cândva -
Ah, câţi Iusufi se întrupară de-a valma-n frumuseţea ta!
Toţi ginnii când îmi ies în cale, de spaimă ochii-abia-şi ridică -
Ci mie, când te văd, îmi sare deodată inima de frică!
Iar când mă duc de lângă tine, mă străduiesc să nu mă vadă Pizmaşii – ci cât voi fi-n stare să scap de neagra lor iscoadă?
Ah, negre-s buclele-i! Şi fruntea frumoasa cum o alta nu-i!
Şi ochii-i vrăjitori, şi boiul mlădiu – vrăjitoria lui! (*Uzriţii – adică membrii tribului Benzi-uzra – erau vestiţi pentru credinţa şi pentru puritatea lor în dragoste. **Iusuf este numele arabizat al preafrumosului Iosif din Biblie.)
63 La M. A. Sălie, efritul Dahnaş „prociteştc” următoarea casidă:
Sunt hulit pentru iubirea care toţi mi-o cred sminteală.
Ci vă spun că hulitorii se înşală, se înşală!
Dăruie-i prietenie celui care te iubeşte!
De-l alungi, are să moară, biet de el, fară nădejde!
Lacrimile mă sugrumă, iar iubirea grea mă frânge.
Parcă de sub pleoape-mi curge numai sânge, numai sânge.
Nu, să nu te miri de câte-ndur de dorul tău prăpăd!
Miră-te că-s încă-n viaţa şi atunci când nu te văd!
Să n-am parte de iubire, de-ţi nutresc spurcate gânduri!
Fie-mi dragostea urgie, sufletu-mi zvârlit în vânturi!
Şi apoi şi stihurile poetului:
Pustie-i tabăra lor, iată, şi-s corturile-n vale sparte.
Eu mor, iar cel ce mă ucide e prea departe, prea departe.
Şi nu de vin, ci de iubire sunt beat. Şi lacrimile iar Ţâşnesc, la cantul ce se pierde al vrednicului cămilar.

De dragoste ardeam, şi încă mai cred cu-ntreagă străşnicia Că numai în Budur slăvită îmi voi găsi eu bucuria.

Nu stiu de care dintre cele trei mari necazuri să mă tângui Ci să le-nsir, ca să se ştie de fiecare cât de-adâncu-i:

Întâi sunt ochii-i, iatagane! Apoi e boiul cel subţire Ca sulita! Şi-apoi e claia de bucle mai presus de fire!

Am întrebat de ea de-a rândul nomazi cu turme la păşune Şi târgoveţi de pe la târguri, ci iată că ea îmi spune: „Mă vei găsi la tine-n suflet, întoarce-ţi ochii şi pătrunde În sufletu-ţi!” Şi strig cu spaimă: „Dar unde-i sufletul mai, unde?”

64 La M. A. Sălie:

Şi meridul Kaşkaş se uită la ei şi se minună de frumuseţea lor şi, alungându-şi privirile spre flăcău şi spre copilă, se întoarse către Maimuna şi prociti stihurile acestea:

Pe cei ce se iubesc iubeşte-i, şi las’ să geamă hulitorii, Că hula lor nimic nu poate când dragostea şi-arată zorii.

Şi n-a ivit Allah pe lume privelişte mai minunată Decât într-un crivat, alături, iubindu-se-un flăcău şi-o fată;

Învăluiţi de-al frumuseţii şi-al tinereţilor poclad, Îşi fac din mâinile lor perne şi dorm în somn îmbrăţişat.

Când inimile îndrăgite îşi lasă dorul să le lege, Zavistnicii-n zadar defaimă, şi bat zadarnic fierul rece.

Din ei de ţi-e prieten unul, e un prieten strălucit!

Cu el trăieşte laolaltă şi ai să fii un fericit.

Cat despre cei care defaimă iubirea şi pe-ndrăgostiţi.

Poţi oare zvidui vreodată pe nişte inşi beteşugiti?

O, Doamne-al meu Preamilostive, dă-mi fruptul marii bucurii De a mă desfăta alături de nurii lor măcar o zi!

65 La M. A. Sălie:

…precum a spus despre ea poetul:

Făptura ei fără de seamăn patru minuni în sine strânge Cu care inima-mi sfâşie şi îmi aprinde foc în sânge:

Lumina frunţii, noaptea neagră din păru-i revărsat şi moale, Bujorii din obraji şi blândul surâs din coiful gurii sale.

Şi iacătă şi spusele altuia:

Strălucitoare-i precum luna, şi-i ca o salcie mlădie!
Privirile-i ca de gazela-s! Suflarea-i muşc ce-abia adie!
Şi-mi pare că aleanul însuşi de inima-mi s-a-ndrăgostit, Încât când nu-l mai simt mă doare şi-l vreau în mine, înzecit!

66 La M. A. Sălie:

…şi pe care erau învârstate de jur-împrejur stihurile acestea:

Nu, n-am să-mi uit făgăduiala dată, Cât de departe am să fiu vreodată!
Fii bun cu mine, doamnE. ŞI te-ndură!
Şi te sărut, stăpăne-al meu, pe gură!
Şi pe Allah mă jur ‘naintea ta:
Chiar dacă pleci, eu nu mai pot pleca!

67 La M. A. Sălie:

Şi apoi îşi ridică privirile spre tatăl său. Şi lacrimile îi şiroiră din ochi şi-i curseră pe obraji, şi prociti:

Dacă-am greşit faţa de tine vreodată, şi de-am săvârşit Nevrednic lucru, în căinţă curată m-am învăluit.
Se cade-a fi iertat cu milă greşelnicul, când se căieşte Şi când smerit îşi pleacă fruntea şi-a asculta făgăduieşte!

68 La M. A. Sălie, sultanul îşi întăreşte spusele cu următoarele versuri:

Nădăjduiesc că poate soarta va-ntoarce frâul vrerii-amare -
Şi vor aduce şi vreun bine, vai, vremurile viitoare!
Un ajutor de oareunde poate că va schimba talazul, Că-asa a fost de când e lumea: nu tine pururea necazul!

69 La M. A. Sălie, aici naraţiunea este mai amplă: „Şi Kamaralzaman, întorcându-se către părintele său, rosti următoarele stihuri:

Când dragostea ta-i amăgire doar, Măcar în somn arată-mi-te iar!
Ci toţi îmi spun: „Cum poţi s-o vezi în vis, Când ochiul tău stă pururea deschis”

Şi Kamaralzaman, după ce îi spuse părintelui său stihurile acestea, începu să plângă, să se jeluiască şi să ofteze din adâncul inimii junghiate, şi prociti stihurile:

Temeţi-vă de ochii săi – puterea lor e vrăjitoare:
Cel săgetat de ei cândva nici o scăpare nu mai are:
În mierea vorbelor ei dulci să nu vă-ncredeţi, că vă minte.
Cu focul lor amăgitor îmbata inimă şi minte!
Ah, de-ar atinge trandafirii cu mângâiosul ei obraz,
Zavistnici trandafirii-ar plânge cuprinşi de ciudă şi necaz!
Iar dacă vântu-n zbor ar trece prin preajma ei, s-ar îmbăta
De-ameţitoarele miresme pe care le revarsă ea!
Plâng salbele, iar cingătoarea cu geamăt jalnic se îngâna,
Când tac brăţările-atărnate cu drag la fiecare mână.
Lănţugele de la picioare ar vrea să-i urce sus, cercei -
Şi-ntreaea-i taină s-o destaine în ochii mari ai dragostei;
Voi mă huliţi că în iubire sunt orb şi pier ca-ntr-un prăpăd -
Au la ce bun mi s-au dat ochii dacă nu pot pe ea s-o văd?
Defăimătorilor, zadarnic mă amăgiţi fară ruşine:
Îşi pleacă fruntea căpriorul, răpus de dor că ea nu vine!

Iar când îşi isprăvi de spus stihurile, vizirul grăi către sultan: „O, sultane al veacurilor şi al vremurilor, până când ai să tot şezi aşa lângă feciorul tău, departe de oşti? S-ar putea să se rocoşcască rosturile împărăţiei, dacă te prea depărtezi de mai-marii domniei tale! Cel înţelept, dacă are mai multe răni pe trup, se cade să se lecuiască mai întâi de rana cea mai primejdioasă; încât, după chibzuinţă mea, se cade să-l muţi pe feciorul tău de aici la saraiul dinspre mare, unde să poţi a te sihăstri împreună cu el. Iar în ceea ce priveşte divanul judeţelor şi al ocârmuirii, să-ţi hotărăşti două zile din săptămână – joia şi lunea – când să poată a veni la tine emirii, vizirii, dvorenii şi dregătorii împărăţiei, precum şi ceilalţi, oştenii şi supuşii, care să-ţi înfăţişeze jalbele lor, iar tu să le împaci pricinile, să judeci, să căftăneşti şi să mazileşti, să slobozeşti şi să popreşti. Iar în celelalte zile ale săptămânii să stai cu feciorul tău.”

70 La M. A. Sălie:

Şi pe urmă Sitt Budur, când tulburarea şi patima-i sporiră, iar dragostea şi nebunia o aduseră la capătul puterilor, începu să verse lacrimi şi rosti aceste stihuri:

Iubitule, o, luna mea cea crudă!

Gândind la tine, noaptea mea-i doar trudă!

Şi zac de dor, şi-n pieptul meu se zbat Pojaruri cum nu ard în nici un iad.

Mă mistuie a patimii orânda.

Şi ochiul ei de foc îmi stă osânda.

Pe urmă oftă şi iarăşi prociti:

Mă plec cu-nchinăciune spre cel mult îndrăgit, Saraiul lui răvnescu-l cu ochiul chinuit!

Închinăciune ţie – şi nu de bun-rămas -

Ci ca o bucurie de fiecare ceas!

Mi-e tare dor de tine, de cerul ţării tale Ci iată-mă-s departe şi mă topesc de jale.

Şi, când isprăvi de spus stihurile acestea, Sitt Budur se porni pe planşete până ce i se topiră ochii şi i se îngălbeniră obrajii, şi aşa îşi petrecu trei ani.

71 La M. A. Sălie:

Şi o podidiră lacrimile şi prociti stihurile acestea:

Mai pot trăi eu făr-acel gazel, Când inima-mi pasune-i pentru el, Şi-ndrăgostitu-mi sânge nu e-n stare Nimic, când chinul sângeră şi doare?

Cu ochii-l văd, cu gândul lui gândesc, Şi una sunt cu el, şi-l întregesc.

Săgeţile din ochii lui se-nfig În inima mea, şi eu pier, şi-l strig!

Oare voi mai avea pe lume parte Să-l văd, măcar o dată, pân’ la moarte?

Zadarnic taina-mi zăvorăsc, căci dorul Mi-l vede-n lacrimă iscoditorul, In mine-l simt – da el departe-i tare;

Doar gândul mi-l apropie prin zare.

72 La M. A. Sălie:

…iar Sitt Budur rosti accstc stihuri:

Năluca ta umblă prin gândul meu mereu, Măcar că drumul este lung ţi greu.
Doar gândul mi te-aduce îndărăt Dar cum să vezi cele ce nu se văd?
Lumină-a ochilor, mei, stai cu mine Dacă te duci, mă laţi fară lumine!
73 La M. A. Sălie, această casidă sună oarecum altfel:
Te văd că eţti tulburat şi că gemi de dorul greu, Şi că frumuseţile-i vrei să Ie slăveşti mereu.
Oare de iubire zaci, ori săgeţi te săgetară?
Suferinţe-atâtea dă rana de săgeată doară!
Dă-mi să beau nebunul vin, ţi-apoi cântul să-ţi ascult De Tanum şi ar-Rebab şi Suleima de demult.
Soare-al viţelor de vie, fundul cănii-i steaua ta Răsăritu-i mână-ţi tare, iar apusu-i buza mea!
Ii tem până şi camăta când pe soldu-i se răsfrânge Şi-n alinturi de mătase trupul mlădios i-l strânge.
Şi pocalu-l tem, cel care numai ca să-mi facă-n ciudă, Dezmierdat de răsuflarea-i, buza dulce i-o sărută.
Nu din vreun tais de armă nemiloasa moarte-mi vine.
Ci privirea-i ucigaşa şi-a înfipt săgeată-n mine.
După-o despărţire, iat-o, ea-i cu degete vopsite, Parcă-n sânge de smeoaică i-ar fi fost sulemenite!
Şi îi spun: „Când sunt departe, tu te dai cu suliman!
E nebun cel ce iubeşte! Dragostea e lat viclean!”
Şi-mi răspunde (si în suflet jar nestins, de bucurie.
Pune spusa ei aprinsă de-a iubirii mărturie): „Ah pe viaţa ta mă jurui, nu sunt cu bennea vopsite!
Nici minciună, nici trădare nu-s în pieptul meu, iubite!
Când ne-am despărţit, vai, palma, degetele, mâna-mi toată Parcă le-ai fi smuls din mine, şi-am pornit să plâng deodata Nu cu lacrimi, ci cu sânge, iar când mi le-am şters, asa Mi-au rămas, şi iată-mi mâna parcă-i dată cu bennea!”
Dragostea-mi s-o plâng atunci, dacă as fi fost în stare, Sufletu-mi s-ar fi topit de căinţele amare.

Ci tot ea zbucni în plânset, şi plânsei şi eu apoi – „Tu ai plâns întâi – îi spun – eşti întâia dintre noi!”

Pentru dragostea ce-i port să nu mă certaţi. Vă jur.

Doar iubirea m-a răpus, chinurile ei le-ndur!

După chipu-i plâng pierit, invăscutu-n frumuseţi.

Nici la persi, nici la arabi nu-i un altul mai de preţ.

Inţeleaptă-i ca Lucman, ca Iusuf e de frumoasă.

Cântăreaţă ca David, ţi ca Mariam duioasă.

Ci ca Iacov eu suspin, ca Iunus sunt chinuit.

Doborât ca Iov, pustiu ca Adam* cel izgonit.

Dar pe ea n-o osândiţi! De-am să mor, atâta doar S-o-ntrebaţi:

— Cum de-ai putut să-i faci sângele pojar? (*Lucman este un fel de Esop legendar al arabilor; Iusuf este losif cel frumos din Biblie, David, Mariam – Fecioara Maria – Iacov, Iunus – lona, Iov şi Adam sunt cunoscutele personaje din Biblie.)

74 La M. A. Sălie:

Şi pe urmă îi istorisi de la început până la sfârşit toate câte se întâmplaseră cu domniţa Budur, şi îi dezvălui dragostea ei fară de margini faţă de el. Şi îi spuse: „Toate câte s-au petrecut cu tine şi cu tatăl tău s-au petrecut şi cu ea şi cu tatăl ei. Neîndoielnic că tu eşti iubitul ei, şi că ea este iubita ta. Încât întăreşte-ţi cugetul şi fă-ţi inima bărbată, că am sa te duc la ea şi aveţi să fiţi în curând laolaltă. Şi voi face cu voi întocmai precum a spus poetul:

Când se despart doi care se iubesc.

Şi despărţirea nu mai ia sfârşit.

Iubirea lor eu am s-o împletesc Cum se îmbină foarfeca-ntr-un nit!”

75 La M. A. Sălie, răspunsul este mai amplu: „O, fiul meu, de o mie de ori fie binecuvântată ziua care ţi-a dat puterile îndărăt! Mă învoicsc cu plecarea ta, dar să nu înnoptezi pe acolo decât numai o noapte, iar mâine să te întorci şi să mi te înfăţişezi: că tu ştii ca viaţa nu îmi este dragă decât cu

tine, şi nici nu îmi vine să cred că te-ai zviduit. Tu eşti pentru mine întocmai cum a spus poetul:

Şi daca-aş avea în dar chilimul lui Suleiman, Ori blaga Hosroilor, toate mi-ar părea în van.

Şi n-ar preţui nici cât o aripă de ţânţar De n-aş putea să te văd sau să te văd doar arar”

76 La M. A. Sălie:

… Şi spuse: „Pe Allah! mă rog ţie să nu stai departe mai mult decât numai o noapte pentru mine somnul din noaptea aceasta are să fie de lipsă, întrucât întocmai cum a spus poetul:

Şederea lângă ţine-i desfătul desfătării.

Şi chinul chinului e să te stiu depărtării.

Sunt jertfa ta! Iubirea ce-ţi port, de-i un păcat, Mi-e fară de măsură păcatul încercat.

Au şi tu arzi cu mine de-al dragostei amar?

Că eu mă mistui, bietul, în iadul de pojar!”

77 La M. A. Sălie. Kamar-az-Zaman rosteşte aici următoarele versuri:

Vei fi crudă cu acel ce nu te-a putut uita?

Pe cel care te-a dorit oare il vei alunga?

Să n-am parte de noroc dacă-am să-ţi înşel iubirea!

Iar daca am să te mint, fie-mi parte despărţirea!

Vină n-am, încât nu ai pentru ce să-mi porţi mânie.

Iar de-s vinovat, căit vin ca să mă închin ţie!

O minunea-a sorţii-ar fi să mă dai acum la spate.

Măcar că al vremii zbor plin e de minuni ciudate!

78 La M. A. Sălie, înainte de a răspunde, Kamaralzaman „prociteşte” şti hurile acestea:

Sunt ştiutor, şi iacă, nu mai ştiu Să-i zugrăvesc mijlocul cilibiu.

Iar vorbele-mi cu toatele apun, De nu mai ştiu acum nimic să spun.

De-aş zice că e soare – nu e soare, Că-n ochii mei nu are scăpărare!

Şi-i pururi vie frumuseţea ei, Iar eu habar nu am cum e şi ce-i!
Desăvârşita-i frumuseţea toată!
De-ar fi s-o zugrăvească-aşa vreodată, Cel gureş ar rămâne fară gură Şi n-ar putea să-ngaime-o zicătura!
79 La M. A. Sălie, scrisoarca este mai amplă: „Accastă scrisoare este de la acela pe care dragostea l-a topit, chinurile l-au mistuit, mâhnirile l-au îngălbenit, şi a cărui nădejde de viaţă s-a irosit, şi care s-a încredinţat că a ajuns la obştescul sfârşit.
Şi care nu află pentru inima lui, din partea nimănui, nici un ajutor, nici un suflet de prieten iubitor; iar pentru ochiul lui, ce nici noaptea nu s-a închis, nimeni nu aduce un vis – zilele şi le mistuie-n jar, nopţile-n chinul amar şi trupu-i se stinge în sine, şi nici un semn de la cea scumpă nu vine.”
Şi pe urmă scrise stihurile acestea:
Îţi scriu, şi sufletul pe tine te pomeneşte iar şi iar.
Şi ochii mei nu lacrimi varsă, ci rău de sânge ca de jar.
Cămaşa chinului, ţesută din fir de doruri şi mâhniri.
Mi-nvască fară multă milă trupul muncit de amintiri, Eu am hulit cândva iubirea, şi-acum de dragoste-s răpus!
Şi toată vlaga de-altă dată din bietul suflet mi s-a dus.
Ţie mă rog acum: „Ai milă şi te-ndură, şi mă iartă, Că inima mi se sfâşie de câtă dragoste îţi poartă!”
Iar sub stihuri, scrise îngânările acestea: „Lecuirea dragostei e-mplinirea patimii! Cel care de dor se chinuieşte, pe acela Allah îl îndrăgeşte. Cel îndrăgit, dacă pe îndrăgitor îl vicleneşte, nici un folos nu dobândeşte! Nimic nu este mai de preţ cât să-i fii credincios aceluia pe care îl iubeşti fară de folos!”
Şi scrise, iscălindu-se: „De la un îndrăgostit chinuit, zătignit, necăjit, urgisit, de iubire muncit, de patimă bântuit, de dor înrobit, de la Kamar-az-Zaman, fiul lui Şahraman, către cea fară de seamăn în vremile toate, prea aleasa dintre cele minunate, domniţa Budur, copila sultanului al-Ghaiur. Află că mie nopţile mi se trec în

nesomnic, zilele mi se zbat în urgie, bolind, iubind, tânjind, ars de jind, năpădit de suspine, plângând neîncetat după tine, frânt de iubire, cu sufletul răpus de despărţire, ros de alean, în lanţul patimei avan, la ospăţul amarurilor mesean! Sunt cel nedormit, ai căruia ochi somnul nu i-a mai învăluit, cel îndrăgostit, cel ale căruia lacrimi nu au mai contenit, cel cu focul inimii nepotolit, cel de pojarul patimii dovedit! „

Şi apoi Kamar-az-Zaman scrise pe marginile scrisorii iacătă ce stihuri minunate:

Adâncă plecăciune îi trimit Celei ce trup şi suflet mi-a robit.

Şi mai scrise:

Măcar vorbă să-mi trimiţi, rogu-te! Din mila ta.

Sufletul meu chinuit poate se va alina.

Pentru dragostea ce-ţi port multă deznădejde-am tras.

Multă jale-a indurat sufletul meu de pripas.

Ocroteste-mi-o, Allah, pe cea care mi-e departe, Dragostea care i-o port am s-o port până la moarte!

Ci iacătă, soarta mea, izbăvindu-mă de rele Mă aduse-ntr-un sfârşit pân’la pragul dragei mele!

Am văzut-o pe Budur în crivatul meu cândva -

Soarele-i strălucitor luna mea o lumina!

Şi apoi Kamar-az-Zaman, pecetluind scrisoarea, scrise la locul cuvenit stihurile următoare:

Tu să-ntrebi scrisoarea mea despre ce calamul scrie -

Are să-ţi arate ea ce durere mă sfâşie;

Măna scrie, iar din ochi lacrimile se adună Şi hârtiei i se plâng de iubirea lor nebună.

Dragostea fară alean ochiu-ndrăgostit ţi-o plânge -

Lacrimile de-ar seca, ar pomi să curgă sânge.

Şi, încheindu-şi scrisoarea, mai adăugă la sfârşit:

Iată, îţi trimit inelul pe care ti l-am schimbat Cu al meu – trimite-mi-l pe cel care ti l-am dat!

80 La M. A. Sălie, domniţa Budur rosteşte următoarele versuri:

Ce chin mi-aduse despărţirea cea crudă de odinioară!

Şuvoi de lacrimi necurmate indureraţii-mi ochi vărsară!
Şi m-am jurat că dacă vremea ne va mai aduna cândva.
În veci n-o să mai pomenească de despărţire limba mea!
Şi iat-o, bucuria! Vine ca o furtună, ca un fum -
Încât de chinul fericirii curg lacrimile iar acum!
Ah, ochi al meu! tu numai plânsul cel fară de răgaz il ştii,
De-ntâmpini doar cu val de lacrimi şi suferinţi şi bucurii?

Iar când îşi isprăvi stihurile, Sett Budur se sculă numaidecât şi, proptindu-se cu picioarele în perete, trase zdravăn de zgarda de fier şi şi-o smulse de la gât, iar apoi îşi rupse lanţurile şi, ieşind de după perdea, se aruncă la pieptul lui Kamar-az-Zaman şi il sărută pe gură, cum se giugiulesc porumbeii, şi, îmbrăţişându-l cu dor aprig şi cu patimă, strigă: „O, stăpâne al meu, este aievea ori e vis? Oare chiar ne-a dăruit Allah întâlnirea, după atâta despărţire? Slavă aşadar lui Allah carele ne-a adunat la un loc după ce pierdusem toată nădejdea!”

81 La M. A. Sălie:

Şi îi prociti în vis stihurile acestea:
Mă înspăimântă luna prin negură albind Cu stetele-i de veacuri pe cruguri de argint!
Dă-mi, suflete, putere! Vai, inimă, îndură!
Ţi-au scris cu fierul roşu amarnica arsură!

82 La M. A. Sălie:

…Şi plânse şi spuse:
Domol, grăbiţii mei. Că largă-i zarea:
Desfătul celor dragi e-mbrăţişarea!
Domol, că soarta-i numai amăgire:
Sfârşit iubirii-i neagra despărţire!

83 La M. A. Sălie, în locul acestor două poezii nu sunt decât următoarele versuri:

De mă-ntrebaţi (când vânt de foc mă bate, Când sufletul ca-ntr-un cuptor se zbate): „Ce ţi-ai dori: un gat de apă-a bea Sau dragostea-ţi s-o vezi?” – eu strig: „Pe ea!”

84 La M. A. Sălie, poezia sună astfel:

Măcar că eu ţineam în taină – ceea ce-ndur s-a dat pe faţă!

Acum în ochii mei nesomnul în bună voie se răsfaţă.

Şi am ţipat când stol de gânduri cădeau asupră-mi din senin: „O, soartă, nu mă cruţi, şi milă nu-ţi este de sărmana-mi viaţă, Când sufletul mi se frământă între primejdie şi chin?

Sultanul dragostei, slăvitul, de-ar fi fost drept faţă de mine.

Nu-mi alunga din pleoape somnul, învăluindu-l în suspine!

Stăpâni ai mei, fie-vă milă de-un biet îndrăgostit silhui!

Sub jugul dragostei amare ajunse-acuma de ruşine Cel cândva mult bogat, iar astăzi sărac cum altu-n lume nu-i!

N-am vrut s-ascult de hulitorii care te defăimau cu ciudă.

Şi-auzul meu din neagra hulă nimic nu a vroit s-audă."

Spuneau: „De-o frumuseţe goală te-ai îndrăgit" – iar eu, pecete: „Pe ea din toate de pe lume mi-o vreau, nimic nu mă strămută!

Tăceţi, dar! Când te bate soarta, atunci vederea nu mai vede!"

85 La M. A. Sălie, aceasta lungă explicaţie se reduce la un răspuns foarte scurt: „Află că locuitorii de aici sunt toţi nişte magi."

Este de precizat că pentru musulmani numele de magi (magami, magius) îi desemna pe cei ce se închinau focului, adepţii anticei religii ariene a zoroastrismului.

86 La M. A. Sălie, grădinarul spune doar: „Avem o corabie care oleacă o dată pe an şi duce mărfuri spre ţărmurile pământurilor Islamului, şi care ajunge de aici în marea Insulelor de Abanos, iar de acolo la Insulele Halidamului, unde domneşte sultanul Şahraman."

87 La M. A. Sălie:

Şi (Kamar-az-Zaman) nu mai ştiu ce-i tihna nici noaptea, nici ziua, aflându-se prin străini, şi spunea stihuri despre iubita lui. Iar printre cele care le spunea erau şi stihurile accstea:

Ceea ce-ai făgăduit oare vei îndeplini?

Ai făcut un legământ – legământul il mai tii?

Ce e somnul nu mai stiu, chinuit de dor cum sunt.
Acolo departe tu doarme-ţi somnul tău cel blând!
Ştiam că ai să-fi ascunzi chinul în care trăieşti, Ci viclenii te-au silit taina să-ţi mărturiseşti.
Şi la bine şi la greu sufletu-mi nemângâiat, Orice-ar fi, spre tine doar năzuieşte necurmat.
Jalea mi-o încredinţez astăzi unei lumi străine -
O, dacă te-ai indura şi nu ţi-ai uita de mine!
Nu arde fiece ochi precum ochiul meu de foc.
Nu iubeşte orice suflet ca al meu, fară noroc!
Crudă-mi spui ce s-a mai spus: „A iubi nu-i înţelept!”
Da, aşa-i, neîndoios, ceea ce s-a spus e drept!
Ci de-ntrebi pe-ndrăgostit – el nicicând nu s-ar trăda.
Chiar de-ar fi să-i ardă-n foc fară milă inima!
Iar dacă potrivnicu-mi nu ia seama cum mă frâng, Cui Pot să mă jeluiesc şi la cine să mă plâng?
Şi de n-aş fi bântuit de a dragostei furtună.
Nu mi-ar plânge inima în durerea ei nebună!
88 In traducere: Viaţa sufletelor.
89 La M. A. Sălie:
Şi atunci domniţa Budur şezu lângă domniţa Haiat-an-Nufus şi îşi aminti de mult-iubitul său Kamar-az-Zaman, şi îşi zădări mâhnirea. Şi începu să plângă după el şi, de dorul lui, prociti:
O, te-ai dus şi mi-ai lăsat sufletul bătut de spaimă!
Nu mai pot nici să suspin, jalea-n mine se îngăimă!
Ochi-mi, fară somn cândva, sunt izvor de lacrimi, iată.
Tot mai bună parcă-a fost nesomnia de-altă dată!
Ai lăsat în urma ta numai lacrimi şi mâhnire.
Cum mai pot eu indura îndelunga despărţire?
Dacă nu curgeau potop lacrimile mele-amare, Focul meu ar fi aprins lumile din zare-n zare.
Lui Allah mă jeluiesc după cel care s-a dus, Cruntul care fară milă jalea-n inimă mi-a pus.
Numai dragostea pe care i-o nutresc e vina mea:
Dragostea e fericire, da-i şi nenoroc tot ea!

90 La M. A. Sălie, Sett Budur prociteşte mai întâi stihurile acestea:

Lacrimile mele dat-ati în vileag tot ce-am tăinuit, Crunta dragoste m-a năpăstuit ţi m-a prăpădit.

În zadar mi-ascund dorul meu adânc, că mi-l pot citi Toţi cei care-mi văd chipul mohorât, ochii mei pustii, Tu, cel ce te-ai dus, cel ce m-ai lăsat, iacătă-ţi jur ţie:

Nu mai am tărie, sufietu-mi se curmă, pier în pribegie.

Că te-ai aşezat în sufletul meu şi ochii-mi mereu Lacrimi ca de sânge varsă neîncetat de amarul greu.

Pe cel dus departe, cu inima mea eu l-aş cumpăra.

Dragostea mea toată cu fiori de moarte zboară-n calea sa!

Că de dorul lui, cu nesomnul lung ochii-mi s-au deprins.

Şi de când tot plâng ţi de când aştept, chinul m-a învins.

Răii socoteau că l-aş osândi ţi că l-aş uita -

Nu-mi plec urechea la îndemnul lor, nu fac eu asa!

Toţi s-au amăgit când s-au socotit că la greu alean Am să-l uit vreodat pe iubitul meu Kamar-az-Zaman.

El în sine-a strâns haruri cum n-a strâns nici un împărat, N-are-asemănare nicăieri sub soare chipu-i luminat E atât de darnic şi de bun, încât nu-l poţi măsura Nici cu mult vestiţii Man ibn Zaida* ori Muavia.

Vorba mi se curmă, stihul nu e-n stare să vă zugrăvească Strălucirea-i toată, dulcea-i frumuseţe parcă nelumească.

(*Man ibn Zaida a fost demnitar şi conducător de oşti arab, devenit legendar pentru dărnicia sa. A murit în a doua jumătate a secolului al VII-lea. Muavia ibn abu-Safian a fast primul calif din dinastia omeiazilor – 661 -680.)

91 La M. A. Sălie:

Şi Sitt Budur îşi aduse aminte de soţul ei şi de ceea ce petrecuse cu el în răspasul acela scurt de vreme, şi începu să plângă, oftând întruna, şi prociti stihurile acestea:

Vestea nenorocirii mele întreaga lume-o va străbate, Cum raza soarelui străbate prin giulgiul nopţii-ntunecate.

Un semn prevestitor se-arată, dar cine semnul să-nţeleagă?

De-aceea chinul meu sporeşte şi jalea necurmat mă leagă!
Urând cumplita frumuseţe, iubesc frumoasa lui făptură, -
Dar cine-a pomenit vreodată îndrăgostit topit de ură?
Privirea galeşă răneşte cu ascuţişul ei vrăjit (Cea mai cumplită rană-o face privirea celui îndrăgit!)
Cu buclele-i desfăşurate şi trupu-i gol când l-am văzut.
De frumuseţea lui cea albă şi neagră-am stat cu suflet mut!
Şi boala mea şi leacul boalei în mana-i sunt, precum s-a spus Că leac al boalei de iubire-i doar cel ce boala ţi-a adus!
S-a-ndrăgostit de şoldu-i gingaş strălucitoarea cingătoare, Iar coapsele-i zavistioase-s pe nurii-i fără-asemănare, Iar buclele-i pe fruntea-i albă sunt aidoma-n închipuire.
Cu noaptea neagră când se-ngănă cu-a zorilor de zi sclipire!
92 La M. A. Sălie, Haiat-an-Nufus adaugă:
Taină-n piept am s-o păstrez ca-ntr-o casă cu lăcate.
Cetluită cu peceţi şi cu cheile-aruncate.
Ştiu cum să ascundă-o taină cei cu suflet credincios -
Doar cei buni cunosc temeiul unei taine de folos.
93 La M. A. Sălie, aici este intercalat următorul fragment:
Cât despre sultanul Şahraman, acesta, după ce fiul său a plecat la vânătorit şi hăituit cu Marzuvan, precum am arătat mai înainte, a stat şi a aşteptat; ci s-a lăsat noaptea după plecarea lor, iar fiul său nu s-a întors. Şi sultanul Şahraman nu a dormit în noaptea aceea, care i se părea fară de sfârşit, şi il bântuia o spaimă fară de măsură, şi tulburarea-i sporea şi nu-i venea să mai creadă că au să se mai ridice vreodată zorile; iar când se făcu dimineaţă, urmă să-şi aştepte fiul până la amiaza, ci acela nu se ivi. Şi sultanul pricepu că venise despărţirea, şi jalea după fiul său izbucni în el, şi strigă: „Vai, fiul meu!” – Şi pe urmă atâta plânse, încât îşi năclăi cu lacrimi straiele; şi prociti din adâncul inimii sfâşiate:
Mult m-am înfruntat cu cei ce-mi vorbeau despre iubire,
Şi-acuma iată-i beau amarul după dulcea mulţumire.

Fără voie beau pocalul despărţirii, umilit Şi de cel robit iubirii şi de cel ce-i nerobit!

Iar când isprăvi stihurile acestea, sultanul Şahraman îşi şterse lacrimile şi dete strigare către oşti, poruncindu-le purcedere şi grabă la drum lung. Şi toţi oştenii încălecară pe cai, şi sultanul porni cu sufletul arzând după fiul său Kamar-az-Zaman, şi inima îi era plină de jale. Şi purceseră în goana mare, şi sultanul îşi împărţi oştirea de-a dreapta şi de-a stânga, îndărăt şi dinainte, în şase ordii, şi spuse: „Ne întâlnim mâine la răscrucea drumurilor!”

Şi atunci oştile se risipiră şi porniră, mergând fară de popas, toată ziua aceea, până la căderca nopţii. Şi merscră apoi noaptea toată până ce, la următoarea amiază, ajunseră la răscrucea celor patru drumuri, şi nu ştiau pe ce drum o fi luat-o Kamar-az-Zaman; dar atunci deteră peste rămăşiţele împrăştiate acolo, şi luară seama la carnea sfâşiată şi văzură urmele de sânge.

Şi sultanul Şahraman, când le văzu, scoase un strigăt mare din adâncul inimii şi oftă: „Vai, fiul meu!” Şi începu să se plesnească peste ochi, şi să-şi smulgă barba, şi să-şi rupă straiele de pe el. Şi se încredinţă de moartea fiului său, şi gemetele şi plânsul îi sporiră, iar oştile începură să plângă şi ele de plânsul lui, şi se încredinţară că sultanzadeaua Kamar-az-Zaman a pierit, şi toţi îşi turnară ţărână pe cap.

Şi se lăsă noaptea, iar ei tot mai hohoteau şi plângeau de să se prăpădească. Iar inima sultanului se învâlvora de pojarul suspinelor, şi rosti stihurile acestea:

Nu-l osândi pe cel ce geme de multa jale ce-l apasă, Că-i sunt destule căte-ndură bătut de soarta nemiloasă.

Şi plânge de mâhnire mare şi de tot chinul care-l curmă.

Şi-şi spune-n zbuciumul amarnic întreaga-i patimă din urmă.

O, fericire! După tine de-a pururi, biet de el va plânge?

De-a pururi, oare, despărţirea sub neagra lespede-l va frânge?

El plânge după mândra-i lună pierită-n umbra nopţii grea.

Cea care cu lumina-i blândă pe toţi cei dragi îi lumina.
Ca iacătă cumplita moarte i-a dat să bea pocalul plin, Când de la casa părintească purcese la un drum străin.
Lăsă el tara fi se duse să-şi afle crâncenul prăpăd, Fără să-şi ia nici bun-rămasul de la lăsaţii îndărăt.
M-a junghiat şi cu plecarea şi cu nemila lui cea cruntă, Lăsând-mi chinul despărţirii biet sufletul să mi-l pătrundă.
Se duse dar, pe totdeauna, neocolit, pe lunga cale -
Să-i dea Allah adăpostire la umbrele grădinii sale.
Iar când sfârşi stihurile, sultanul Şahraman se întoarse cu oştile în cetatea sa. Şi era încredinţat de pieirea fiului său, şi gândi că trebuie să fi fost lovit şi sfâşiat fie de fiare, fie de tâlhari.
Şi porunci să se crăinicească prin toate insulele Halidanului să se îmbrace toţi în haine de jale spre pomenirea fiului său Kamar-az-Zaman, şi ridică pentru el un lăcaş, pe care îl numi Casa Mâhnirii, şi în fiecare zi de joi şi de luni ţinea judeţe pentru ostaşi şi pentru supuşi, iar în celelalte zile din săptămână se încuia în Casa Mâhnirii şi se tânguia după fiul său, plângându-l în stihuri precum acestea:
Mi-a fost ceas de fericire vremea când eram cu tine -
Ceasul prăbusirii-i ceasul când te-ai dus de lângă mine -
Dacă mă-nspăimântă gândul că pieirea neagră vine, Mă alin cu visul dulce că-am să fiu iar lângă tine!
Şi tot asa:
Sufletul să i-l răscumpăr celui crâncen sfâşiat, Stau cu inima rănită şi cu duhul tulburat.
Ca un văduv, în răspasul sorocit*, până la capăt, Fără el de-ntreaga-mi viaţă de trei ori** am să mă leapăd!
Iac-aşa cu sultanul Şahraman. Dar cât despre domniţa Budur, fiica sultanului al-Ghaiur, ca ajunse sultan peste pământurile Abanosului, iar oamenii începură s-o arate cu degetul şi să spună: „Acesta este ginerele sultanului Armanus”. Şi în fiecare noapte dormea cu Sitt Haiat-an-Nufus şi se tânguia de dorul soţului ei Kamar-az-Zaman, şi,

plângând, îi zugrăvea domniţei Haiat-an-Nufus frumuseţea şi strălucirea lui şi îşi dorea să se întâlnească cu el măcar în vis. Şi spunea:

După ce el ni s-a dus, ştie doar Allah Slăvitul Câte lacrimi am tot plâns, de gândeam că-mi dau sfârşitul.

Şi-mi spuneau vrăjmaşii: „Rabdă, că-ai să-l vezi venind din zare”, -

Ci eu răspundeam: „Dar unde pot găsi acea răbdare?”
(*Răspasul sorocit – adică cele patru luni şi cinci zile în decursul cărora femeia divorţată sau rămasă văduvă nu are voie, conform preceptelor Coranului, să se recăsătorească. **De trei ori – adică pentru totdeauna – aşa precum, rostind formula de divorţ de trei ori, soţul pierde orice drept asupra soţiei de care divorţează.)

94 La M. A. Sălie: „vremurile lui Ad şi Samud” – Ad ar fi fost o seminţie mitică, de uriaşi, din Arabia, nimicită de „mânia lui Allah”, cum se spune în Coran, locul ei fiind apoi luat de Thamudiţi (sau Themodiţi, sau Samudiţi). La rândule nimiciţi şi ei: „Themud a fose nimicit printr-un strigăt cumplit izbucnit din cer. Ad a fost nimicit printr-un uragan mugind năvalnic” (Coran, cap. LXIX, v. 4 şi 5); „neamul lui Ad locuia în Iramul cel cu mari pilaştri, cetate care nu îşi avea seamăn pe lume; …Themudiţii îşi săpau casele în stânca de pe vale” (Coran, cap. LXXXIX, v. 5 şi 8).

95 La M. A. Sălie, Kamar-az-Zaman îi mai spune bătrânului: „Când voi ajunge la Insula de Abanos, voi pleca de acolo la Insula tatălui meu şi voi întreba de iubita mea Budur. Vreau să aflu dacă s-a întors în ţara ei, ori dacă s-a dus în ţara tatălui meu, ori dacă a păţit ceva pe drum.

Şi pe urmă prociti:

Lăsând în suflet numai dor şi chin, S-a rătăcit pe vreun meleag străin.

Şi de cei dragi departe şi de ţară, In pribegie neagră şi amară.

Şi nu mai am nici tihnă, nici tărie În inima pierită şi pustie.

Mi s-au topit şi fericirea toată Şi-ntreagă viaţa mea cu ea odată.
Mult va fi plâns în cumpăna iubirii La ceasul negândit al despărţirii!
Şi de va fi să nu-i mai dau de urmă.
Răpus de dorul ce nu se mai curmă, N-am să mă-nchin decât icoanei sale Leită-n gând, şi-n chin, şi-alean, şi jale!
96 La M. A. Sălie se spun stihurile:
Zac stelele-mpietrite pe cer, fară să poată Să-ţi mai urmeze crugul în noaptea nemişcată.
Şi-aştept degeaba zorii, când ceasul se precurmă.
Ca păcătoşii-n ziua judeţului din urmă.